

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

Бережна Маргарита Василівна

УДК 811.111'373.2

**ОНОМАСТИКОН РОМАНІВ ДЖ. К. РОЛІНГ ЦИКЛУ
«ГАРРІ ПОТТЕР» В УКРАЇНСЬКОМУ ТА РОСІЙСЬКОМУ
ПЕРЕКЛАДАХ**

Спеціальність 10.02.16 – перекладознавство

Дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Науковий керівник
кандидат філологічних наук, доцент
Овсянніков Володимир Валентинович

Запоріжжя - 2008

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ІМЕН ВЛАСНИХ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ.....	13
1.1. Історія дослідження літературної ономастики та ономастикону творів Дж. К. Ролінг.....	13
1.2. Ім'я власне в художньому творі як перекладацька проблема.....	22
1.3. Передача нехарактеристичних імен.....	32
1.4. Передача характеристичних імен.....	40
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	57
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДАЧА ІМЕН ВЛАСНИХ В РОМАНАХ ФЕНТЕЗІ ДЖ. К. РОЛІНГ.....	59
2.1. Особливості ономастворчості Дж. К. Ролінг.....	59
2.2. Формування відповідників імен власних в творі жанру фентезі.....	69
2.3. Деформація авторського наміру при передачі власних імен.....	100
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	116
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ВЛАСНИХ ІМЕН ГОЛОВНИХ, ДРУГОРЯДНИХ ТА ЕПІЗОДИЧНИХ ПЕРСОНАЖІВ ДЖ. К. РОЛІНГ....	120
3.1. Інформаційний потенціал імен головних персонажів та особливості їх передачі.....	120
3.2. Інформаційний потенціал імен другорядних персонажів та особливості їх передачі	149
3.3. Інформаційний потенціал імен епізодичних персонажів та особливості їх передачі.....	175
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	190
ВИСНОВКИ.....	194
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	201
ДОДАТОК.....	230

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- HP1 – Rowling J. K. Harry Potter and the Philosopher’s Stone
HP2 – Rowling J. K. Harry Potter and the Chamber of Secrets
HP3 – Rowling J. K. Harry Potter and the Prisoner of Azkaban
HP4 – Rowling J. K. Harry Potter and the Goblet of Fire
HP5 – Rowling J. K. Harry Potter and the Order of the Phoenix
HP6 – Rowling J. K. Harry Potter and the Half-Blood Prince
HP7 – Rowling J. K. Harry Potter and the Deathly Hallows
ГП1у – Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і філософський камінь
ГП2у – Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і Таємна кімната
ГП3у – Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і в’язень Азкабану
ГП4у – Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і келих вогню
ГП5у – Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і Орден Фенікса
ГП6у – Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і напівкровний Принц
ГП7у – Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і Смертельні реліквії
ГП1р – Ролинг Дж. К. Гарри Поттер и философский камень
ГП2р – Ролинг Дж. К. Гарри Поттер и Тайная комната
ГП3р – Ролинг Дж. К. Гарри Поттер и узник Азкабана
ГП4р – Ролинг Дж. К. Гарри Поттер и Кубок огня
ГП5р – Ролинг Дж. К. Гарри Поттер и Орден Феникса
ГП6р – Ролинг Дж. К. Гарри Поттер и Принц-полукровка
ГП7р – Ролинг Дж. К. Гарри Поттер и Дары Смерти

ВСТУП

Одним із основних напрямків розвитку сучасного перекладознавства є розробка питань, пов'язаних з проблемами перекладу художньої літератури, і зокрема, передачі імен власних. Імена власні є частиною групи небагаточисленних еквівалентів, до яких відносять назви термінів, календарних понять, певних назв родинної приналежності, особові займенники, деякі назви тварин і загальноживаних предметів. Формула двосторонньої еквівалентності виключає перекладацьку проблему. Вона виникає тоді, коли з'являється варіативність: можливість встановлення різних відповідників. Частина імен власних не має сталих, закріплених традицією відповідників. Це відбувається тоді, коли імена власні є носіями стилістичної інформації, що обов'язково передбачає варіативність перекладацьких рішень.

Авторські оніми входять до складу чинників, які формують ідіостиль письменника, розкривають сутність персонажа, виступають базою для формування системи імпліцитних та експліцитних зв'язків між персонажами. В літературному творі імена власні виконують важливу роль в утворенні семантичної композиції художнього тексту поряд з іншими стилістичними засобами.

Проблема перекладу імен власних, вжитих в романах Дж. К. Ролінг з англійської українською мовою окремо ще не досліджувалась. Вирішення деяких питань відтворення онімної лексики запропоновано у працях Д.І. Єрмоловича, В.С. Виноградова, С. Влахова і С. Флоріна, Н.К. Гарбовського, А.Г. Гудманяна, В.І. Карабана, Т.Р. Кияка, І.В. Корунця, Ю.А. Рилова та ін. Імена власні як явище художнього мовлення та частина авторського стилю письменника завжди привертали увагу українських та зарубіжних лінгвістів та перекладачів. Дослідженню імен власних в художній літературі присвячено роботи С. Мармаріду і Л. Маніні. Функціонування імен власних в дитячій літературі висвітлено в роботах К. Норд та Т. Пууртінен. Аналізу характеристичних імен присвячена робота Е.Б. Магазаніка. З

українських дослідників імен власних в художньому тексті назвемо Ю.О. Карпенка, В.Н. Михайлова, Е.С. Отіна та В.М. Калінкіна.

Стилістичний ономастикон, як сфера інтерпретації і творчих перекладацьких рішень завжди привертає увагу перекладознавців. Крім того, дослідження в області стилістичного ономастикону висвітлюють експресивний потенціал порівнюваних мов. Наступним чинником, який зумовлює **актуальність** досліджуваної проблеми, є загострення полеміки між дослідниками творчості Ролінг, що не мають згоди щодо функціонування характеристичних імен в її творах про Гаррі Поттера. Контекстуальний аналіз та лінгвістична кваліфікація художнього ономастикону Дж. К. Ролінг в мові оригіналу та мовах перекладу сприятиме поглибленому вивченню особливостей відтворення авторського ідіостилу та ментальних механізмів онімного моделювання, увиразнюючи актуальність дослідження.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, темами. Дисертація виконана в межах наукової теми, що розробляється колективом факультету іноземної філології Запорізького національного університету «Когнітивно-дискурсивні аспекти функціонування мовних одиниць» (номер державної реєстрації 0103U002181), затвердженої Міністерством освіти і науки України.

Метою дисертації є комплексний аналіз особливостей перекладу з англійської українською та російською мовами імен персонажів циклу дитячих творів Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера, що також передбачає лексико-семантичну, функціонально-стилістичну, структурну і власне контекстуальну кваліфікацію художнього ономастикону письменниці. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання наступних **завдань**:

- порівняти типології зв'язків між онімами Дж. К. Ролінг в текстах мови оригіналу і мов перекладів;

- визначити конотативні семи, що виявляють себе в такому зв'язку і встановити розбіжності в системі англійської української та російської мов на прикладі досліджуваних текстів мови оригіналу і мов перекладів;

- з'ясувати структуру та етимологічний статус Ролінгових онімів і можливість/неможливість їх передачі при перекладі українською та російською мовами;

- виявити інтертекстуальні зв'язки онімів у межах творів Дж. К. Ролінг і за їх межами та особливості їх збереження/втрати при перекладі;

- дослідити особливості відтворення імен власних, що входять до складу онімного простору жанру фентезі;

- здійснити порівняльний аналіз перекладів, з метою виявлення основних методів формування відповідників та їх характерних особливостей;

- встановити основні випадки невідповідності перекладу оригіналу, види та причини часткової чи повної втрати інформації.

Об'єктом дослідження є 1034 оніми, вилучені методом наскрізної вибірки з циклу англomовних фентезійних романів Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера, 1027 їх відповідників українською мовою та 1028 їх відповідників російською мовою, вилучені з українського та російського перекладів.

Предметом дослідження є особливості передачі ономастикону англomовних фентезійних творів українською та російською мовами.

Тексти, в яких імена власні виступають частиною стилістичної організації твору демонструють суттєві результати дослідження перекладацької варіативності. Це зумовлює вибір матеріалу: в циклі романів про Гаррі Поттера імена власні є суттєвою частиною стилістичних доміант, що для перекладача є орієнтиром при прийнятті творчих рішень. Подібні творчі рішення завжди пов'язані із герменевтикою і відображають як своєрідність англomовної картини світу, так і роботу перекладача в умовах відомої дихотомії Вільгельма фон Гумбольдта.

Матеріалом дослідження слугували романи Дж. К. Ролінг та їх переклади українською та російською мовами: «Harry Potter and the Philosopher's Stone» / «Гаррі Поттер і філософський камінь» / «Гаррі Поттер и философский камень», «Harry Potter and the Chamber of Secrets» / «Гаррі Поттер і таємна кімната» / «Гаррі Поттер и Тайная комната», «Harry Potter and

the Prisoner of Azkaban» / «Гаррі Поттер і в'язень Азкабану» / «Гаррі Поттер и узник Азкабана», «Harry Potter and the Goblet of Fire» / «Гаррі Поттер і келих вогню» / «Гаррі Поттер и Кубок огня», «Harry Potter and the Order of the Phoenix» / «Гаррі Поттер і Орден Фенікса» / «Гаррі Поттер и Орден Феникса», «Harry Potter and the Half-Blood Prince» / «Гаррі Поттер і Напівкривний Принц» / «Гаррі Поттер и Принц-полукровка» та «Harry Potter and the Deathly Hallows» / «Гаррі Поттер і Смертельні реліквії» / «Гаррі Поттер и Дары Смерти», що загалом становить 11 665 сторінок.

Методи дослідження зумовлені загальною метою та конкретними завданнями роботи. У дослідженні використовується комплексна методика, що передбачає застосування порівняльного і описового методів як провідних і основних прийомів інвентаризації та систематизації матеріалу мови оригіналу та мов перекладів, методів компонентного, словотворчого, етимологічного й кількісного аналізу, які уможливають всебічну частотну і перекладознавчу характеристику складників англійського онімного простору творів Дж. К. Ролінг, їх українських та російських відповідників. Також був використаний контекстуально-інтерпретаційний метод, який дає підстави для визначення функціональної специфіки авторської поетонімосфери та особливостей її передачі українською та російською мовами.

Новизна роботи полягає в тому, що в ній запропонована власна інтерпретація сітки перекладацьких проблем, організованих стилістичним ономастикомом романів Дж. К. Ролінг. Вперше в українському перекладознавстві здійснено комплексний аналіз особливостей передачі онімів циклу романів Дж. К. Ролінг українською та російською мовами. Зокрема виконано детальне контекстуальне дослідження авторських онімних оказіоналізмів з урахуванням їх стилістичного навантаження; встановлено методи формування їх відповідників в досліджуваних перекладах. Деталізовано характерні процеси конструювання та функціонування онімів у просторі тексту мови оригіналу та мов перекладів, що поглиблює відомості про ідіостиль та художню концепцію Дж. К. Ролінг і особливості її

збереження/втрати в перекладах українською та російською мовами. Запропоновано типологію перекладацьких трансформацій, які були використані при передачі імен власних романів українською та російською мовами. Встановлено основні випадки та з'ясовано причини часткової чи повної втрати інформації при передачі поетонімів Дж. К. Ролінг. Запропоновано типологію деформацій авторського тексту, які мають місце при передачі онімів Дж. К. Ролінг українською та російською мовами.

На захист виносяться такі положення:

1. При перекладі імен власних з англійської українською та російською мовами необхідно враховувати системне співвідношення різних онімів циклу твору, що виявляє себе як експліцитна чи імпліцитна опозиція: імена персонажів-представників звичайного немагічного світу входять до реального іменника англійської мови, а імена персонажів-представників незвичайного магічного – нові авторські оказіональні чи алюзивні оніми.

2. Для адекватної передачі імен власних необхідно зважати на той факт, що оніми позиціонуються авторкою як один із основних стилістичних засобів, маркерів авторського стилю. Усі оніми творів мови оригіналу гармонійно узгоджуються у єдине художнє ціле завдяки специфічним зв'язкам імен власних з контекстом на мікро- і макрорівні, встановлюваним письменницею впродовж семи творів, які фактично створюють єдиний твір.

3. В оригіналі на базі імен власних виникає між-онімна синергія, - прихована сітка взаємозалежних і взаємопідсилюючих значень онімів. Цей потужний засіб короткої і максимально інформативної характеристики використовується Дж. К. Ролінг для створення фону, на тлі якого функціонують головні персонажі твору. В перекладах між-онімна синергія майже не зберігається, оскільки в переважній більшості випадків використовуються формальні методи передачі онімів, які в перекладі відтворюють лише фонографічну оболонку імен, в оригіналі пов'язаних між собою на рівні лінгвістичних і культурних асоціацій.

4. Хоча при перекладі дитячої літератури зазвичай використовують одомашнення як загальну перекладацьку стратегію, в досліджуваних текстах переважає використання очуження. Перекладачі змушені брати до уваги два чинники. По-перше, романи розраховані одночасно на дитячу і дорослу аудиторію, що зумовлює неоднозначність питання використання одомашнення. По-друге, романи були обрані для перекладу українською і російською мовами через їх комерційний успіх в Британії і в світі, що в свою чергу зумовило орієнтацію на оригінал, мову і культуру країни оригіналу.

5. Вибір стратегії очуження зумовлює використання транскрипції, транслітерації, морфологічної модифікації, обмеження варіативності імені власного, методу семантичної експлікації та онімної заміни, - методів формування ономастичного відповідника, які переносять читача в інший культурний світ, а отже працюють на очуження тексту перекладу. Формальні методи передачі імені власного використовуються в переважній більшості випадків, навіть коли ім'я в оригіналі має характеристичну функцію.

6. Передача характеристичних імен формальними методами призводить до втрати інформації, закладеної автором, заміни авторської інформації – перекладацькою, деформації тексту оригіналу в перекладі. Встановлено дев'ять видів деформації при перекладі онімів Дж. К. Ролінг українською та російською мовами: раціоналізація, пояснення, розширення, облагороджування, якісне збіднення, кількісне збіднення, руйнування прихованої сітки значень, руйнування ідіом і сталих виразів, і як результат, - руйнування авторського стилю.

7. Головною причиною руйнування авторського стилю при перекладі онімів виступає відсутність системного підходу до передачі імен персонажів в українському і російському перекладах.

Теоретичне значення роботи полягає в запропонованій системі типів та методів формування відповідників імен власних жанру фентезі при перекладі з англійської українською та російською мовами, у запропонованій типології деформацій авторського тексту при передачі онімів художнього

тексту, а також в розробці комплексного порівняльного аналізу літературних онімів жанру фентезі англійської письменниці Дж. К. Ролінг в тексті мови оригіналу і мов перекладів, що знайде застосування у процесі компаративного дослідження художніх творів інших авторів та їх перекладів, збагачуючи теорію порівняльної літературної ономастики й торуючи шлях до поглибленого пізнання художньої ролі власних назв. Зроблені узагальнення також прислужаться в подальшому вивченні проблем порівняльної теорії тексту, порівняльної стилістики, літературознавства тощо. Проведене дослідження відкриває лексикографічні перспективи в опрацюванні літературної онімії як своєрідної підсистеми авторського ідіостилю та особливостей його збереження/втрати в перекладі.

Практична цінність роботи полягає в тому, що теоретичні висновки та матеріали дисертації можуть слугувати орієнтиром для перекладачів, які працюватимуть над перекладом аналогічних художніх творів, а також для розв'язання практичних проблем, пов'язаних з перекладом в англо-українській та англо-російській площинах та у двомовній лексикографії. Результати, здобуті в процесі дослідження, можуть знайти своє застосування при викладанні у вищих навчальних закладах нормативних курсів («Теорія перекладу», «Практика перекладу», «Стилістика», «Лексикологія», «Поетика сучасної англійської мови») і спецкурсів («Лінгвокультурологія», «Лінгвістика тексту», «Когнітивна лінгвістика», «Переклад літературної ономастики»), а також при перекладознавчому та лінгвістичному аналізі художнього твору та авторського ідіостилю. Отримані результати можуть також застосовуватися при створенні спецкурсів з перекладу літературної ономастики, у науково-дослідницькій роботі студентів.

Апробація результатів роботи здійснювалась на IX Міжнародній науковій конференції «Федоровские чтения» (Санкт-Петербург, 2007), VII Міжнародній науково-методичній конференції «Методологічні проблеми сучасного перекладу» (Суми, 2007), I Міжнародній науково-практичній конференції «Новітні горизонти розвитку германської і романської філології»

(Запоріжжя, 2007), XVI Міжнародній науковій конференції «Мова і культура» ім. проф. Сергія Бураго (Київ, 2007), XIV Міжнародній лінгвістичній конференції «Язык и мир» (Ялта, 2007), Міжнародній науково-практичній конференції «Мови і світ: дослідження та викладання» (Кіровоград, 2008), Всеукраїнській науковій конференції «Актуальні проблеми іноземної філології» (Бердянськ, 2007), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми перекладознавства та навчання перекладу в мовному вузі» (Київ, 2007), I Всеукраїнській науково-практичній конференції «Соціокультурні та етнолінгвістичні проблеми галузевого перекладу в парадигмі євроінтеграції» (Київ, 2008), I Всеукраїнській науковій конференції молодих учених «Іноземна філологія у XXI столітті» (Запоріжжя, 2008), щорічних звітних конференціях Запорізького національного університету (2006 – 2008).

Публікації. Результати дисертаційної роботи відображено у дев'яти одноосібних наукових публікаціях, у тому числі у п'яти статтях у наукових фахових збірниках України.

Структура роботи. Дисертація включає три розділи, висновки, бібліографію та додаток. У **вступі** мотивується вибір теми, обґрунтовано її актуальність, наукову новизну, теоретичну і практичну цінність, визначено об'єкт і предмет, матеріал, мету і завдання дослідження, характеризуються методи дослідження.

У **першому розділі** розглянуто загальнотеоретичні проблеми перекладознавчого вивчення імен власних; окреслено місце і роль онімів в художньому тексті і, зокрема, в циклі фентезійних романів Дж. К. Ролінг.

У **другому розділі** охарактеризовано основні фактори, що впливають на формування ономастичних відповідників при перекладі; визначено стратегію, використану перекладачами при передачі імен власних циклу романів українською та російською мовами; встановлено методи формування і типи ономастичних відповідників, основні види втрати/зміни інформації при перекладі та типи деформації авторського тексту.

У **третьому розділі** досліджено інформаційний потенціал імен головних, другорядних та епізодичних персонажів, вжитих в циклі фентезійних романів Дж. К. Ролінг та особливості їх перекладу українською та російською мовами.

У загальних **висновках** підведено підсумки дослідження та окреслено його подальші напрямки.

Загальний обсяг дисертації становить 200 сторінок. У додатку міститься перелік всіх імен власних, вжитих в циклі фентезійних романів Дж. К. Ролінг «Гаррі Поттер», їх відповідників в українському та російському перекладі, методів передачі та видів втрати інформації, типів онімів, інформація щодо місця персонажа в романах (головний, другорядний, епізодичний) і характеристичності імені. Перелік використаної літератури складається з 309 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ІМЕН ВЛАСНИХ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

1.1. Історія дослідження літературної ономастики та ономастикону творів Дж. К. Ролінг

Історія дослідження особливостей використання та функцій онімів в художньому тексті налічує не один десяток років. Матеріал для дослідження знаходимо вже в античній літературі, де імена власні відіграють важливу роль, вирішуючи не лише лінгвістичні завдання, але й виконуючи ряд художніх функцій. Так, для Горація, ім'я власне є важливішим зображувальним засобом, який часто вказує на важливу рису названого об'єкту, характеризує його. До прикладу, згадуючи в своїй сатирі [39] раба, відпущеного на свободу і бажаючого зробити політичну кар'єру, він називає його Новий (*Novius*), оскільки в часи Горація вихідця з сім'ї, де ніхто не отримував посад, називали *homo novus*'ом (часто з негативною оцінкою).

Набагато пізніше сформувалися інтралінгвістичні підстави розвитку літературної ономастики. По суті, лише в минулому столітті лінгвістика достатньою мірою випробувала ряд важливіших ідей, що лягли в основу нової дисципліни. Це, перш за все, уявлення про системність мови і знаковий характер слова, і, зокрема, власного імені, що зумовило виділення в ньому плану вираження і плану змісту, значущого і позначуваного. Суттєву роль в розумінні того, як функціонує онім в тексті, зіграло чітке розмежування мови і мовлення, бо саме в мовленнєвій комунікації власне ім'я реалізує свій багатий і різноманітний семантичний потенціал.

Наука про імена з'явилась в той момент, коли лінгвістика змістила загальний вектор своєї уваги з мовної системи, де ономастика займає доволі скромне місце, на мовлення, де ім'я завдяки своїй лінгвальній природі є ефективнішим інструментом утворення і конденсації різноманітних значень. Коли

розроблені в рамках структуралізму наукові методи були перенесені на дослідження мовленнєвих феноменів, це стало однією з важливіших підстав становлення і розвитку літературної ономастики. Літературна ономастика, як комплексна наука, могла бути розроблена повною мірою тільки тоді, коли були накопичені необхідні знання і теоретичні узагальнення не лише в сфері лінгвістики, але й літературознавства, а також логіки, семіотики, і герменевтики, на досягнення яких вона спиралася і спирається досі в своєму розвитку.

До імен власних, як правило, звертались у зв'язку з інтерпретацією характерів персонажів. Ім'я при цьому не виділялося з художньої і мовної структури всього твору в якості самостійної значущої одиниці і окремого об'єкту дослідження, а сприймалося як атрибут персонажа чи навіть цілого літературного напрямку і досліджувалося лише в комплексному аналізі. Як результат, протягом XVIII-XIX ст. майже не знаходимо досліджень про статус і функції літературного імені: в сферу уваги лінгвістики літературні оніми не потрапляють, а дослідники літератури і літературні критики обмежуються окремими короткими зауваженнями, іноді, проте, достатньо точними і цікавими. Скажімо, В. Г. Белінський в ряді своїх критичних розборів і рецензій звертається до проблеми відповідності художнього антропонімікону антропонімікону реальному, до питання можливого ступеня okazionalnosti літературного імені, до потенціалу оніма в інтертекстуальних відношеннях при маркуванні ним певної літературної традиції [15].

Таким чином, літературний ономастикон був поза увагою основних філологічних дисциплін, оскільки ні лінгвістика, ні літературознавство, не вбачали в ньому свого об'єкту. Перші праці, присвячені безпосередньо власним іменам, з'являються на початку XX ст. Вони вперше поставили в центр наукового пошуку ім'я, перевівши його з розряду зручних ілюстрацій чи аргументів в категорію об'єктів, які заслуговують на дослідницьку увагу. Втім, праці ці небагаточисленні і, як правило, невеликі за обсягом. Серед них можна назвати статті В. І. Чернишева [205], Л. В. Васильєва [21] і А. Г. Горнфельда [40].

Представники формальної школи часто зверталися до власних імен в своїх дослідженнях. Ю. Н. Тинянов [190; 191], Б. М. Ейхенбаум [219], В. В. Виноградов [24; 25; 26], досліджуючи твори О. С. Пушкіна, М. В. Гоголя, Ф. М. Достоевського та інших російських письменників, на конкретному матеріалі сформувавши ряд положень, які мали велике значення для подальшого розвитку дисципліни. Так, Ю. Н. Тиняновим була висловлена ідея про принципіальну вмотивованість літературного оніма художнім чином, внаслідок чого з'являється характеризуючий потенціал імені; він вважає, що в творі немає і не може бути «незначущих» імен, кожне ім'я певним чином характеризує образ і тому є засобом досягнення художньої виразності [189, с. 27].

Прийняття і засвоєння ідеї художньої цінності літературного імені потребувало вивчення власних імен як в лінгвістичному (в якості мовного і стилістичного феномена), так і в літературознавчому (в якості компонента літературного твору) аспекті. В 1933 р. з'являється перша в цьому напрямку значна стаття про літературну антропонімію у Ф. М. Достоевського [18].

Не менш активно зі своїх позицій аналізували власні імена і літературознавці. До прикладу, одразу декілька авторів ювілейної збірки статей, що вийшла до 150-річчя з дня народження А. С. Грибоедова, розглядаючи його комедію «Горе від розуму» в різних аспектах, представили ономастичні дослідження [8; 216]. Звісно, антропонімія не одного А. С. Грибоедова привертала увагу спеціалістів-філологів в цей період [50; 194]. Однак, в 1940-ві роки безпосередньо літературним власним іменам не було присвячено великої кількості робіт, вони і надалі розглядаються як цікавий, але допоміжний матеріал.

Безумовно, важливішими для виникнення літературної ономастики стали 1950-ті роки, точніше їх друга половина. Саме тоді виникає цікавість до літературних імен і, як наслідок, різке збільшення наукових робіт. Так, серед бібліографічних матеріалів з російської літературної ономастики, лише три статті відносяться до першої половини 50-х рр. [80; 153; 121], тоді як робіт, що відносяться до другої половини 50-х рр., нараховується 19. Однак важливішими є ті якісні зміни, що

відбуваються в підході дослідників до об'єкта вивчення. Укріплюється думка про самостійну цінність імені власного як об'єкту філологічного аналізу.

Увага дослідників великою мірою була спрямована на дослідження творів російської класики XIX ст. При цьому для аналізу часто обиралася ономастика письменників, що вживали літературні імена з яскравою внутрішньою формою або очевидним соціальним колоритом, які одразу привертати до себе увагу дослідників, чим і полегшували дослідження характеризуючих функцій цих імен. Так, серед 22 публікацій, що вийшли в 1950-тих роках, 5 робіт були присвячені ономастиці М.О. Некрасова, 4 – М.Є. Салтикова-Щедріна і А.П. Чехова, 3 – М.В. Гоголя; а також одиничні роботи ономастиці Л.М. Толстого, Ф.М. Достоевського, М.В. Успенського, В.О. Слєпцова, Ф.М. Решетнікова.

В той же час починається розробка більш загальних питань поетики власного імені. В зв'язку з цим слід згадати статтю М. І. Черемісіної [203], а також працю Р.П. Шагинян і Е.Б. Магазаника [210], в яких дослідження ведеться на матеріалі творів ряду авторів. В 1956 р. українським ученим В.М. Михайловим була захищена перша в межах колишнього СРСР кандидатська дисертація з літературної ономастики, що узагальнювала накопичені знання з антропонімії художнього тексту і розпочала нову стадію дослідження власних імен в художньому тексті [123]. Очевидно, другу половину 1950-х – початок 1960-х рр. і слід вважати початком нової наукової дисципліни. Саме в цей час остаточно затверджується думка про самостійність її об'єкту, емпіричним шляхом ведеться пошук нових методів дослідження, накопичується матеріал, починає формуватися коло завдань, ведеться робота з формування базової термінології.

З початку 1960-х рр. почався активний розвиток нової науки. Темпи цього розвитку можна простежити за швидким і стабільним збільшенням кількості наукових публікацій, що були присвячені різним питанням літературної ономастики. Друга дисертація, присвячена російській літературній ономастиці, з'явилась в Узбекистані [114], а згодом вийшла монографія, і досі популярна серед фахівців [113].

Вивчення української літературної ономастики почало розгортатися в 60 рр. ХХ ст. Спочатку з'явилися порівняно невеликі праці, проте цікаві не тільки за своїм матеріалом, а й думками, ідеями, методичними знахідками. До тих, хто започаткував цю роботу, належать передусім І.Д. Сухомлін [184; 185], Ю.О. Карпенко [76; 77; 78], П.П. Чучка [209], О.П. Григорук [42]. В 1965 р. М.В. Фененко видав монографію, присвячену топонімії Т.Г. Шевченка [193].

На цьому тлі відбувається вивчення англомовної літературної ономастики. Першу дисертацію в цій галузі захистив Л.М. Щетинін, розглянувши перехід імен літературних героїв у загальні назви [218].

У бібліографічному списку наукових робіт зазначено біля 850 праць з даної тематики, з них в 1960-ті роки було написано 48 робіт (5 % від загальної численності), в 1970-ті - 116 робіт (13 %), в 1980-ті вийшло 229 робіт (27 %), а в дев'яності і перші роки нового тисячоліття з'явилося 434 публікації (51 %). Роботи, що вийшли до 1960-тих років складають менше 3 % загальної кількості публікацій.

В процесі наукового поступу було накопичено багато матеріалу як щодо загальних питань літературної ономастики (специфіка літературних онімів, їх функції в художньому тексті, взаємодія з іншими одиницями тексту і тропами, засоби вираження іменами різних значень і т.і.), так і щодо конкретних авторів і творів. Однак, слід зауважити нерівномірність зібраного і дослідженого матеріалу: одним проблемам, письменникам, творам присвячено набагато більше уваги, ніж іншим. Твори ж сучасних авторів взагалі рідко привертають увагу дослідників художньої онімії, хоча перспективність їх вивчення в ономастичному аспекті навряд чи викликає сумніви.

Нерівномірно досліджені розряди літературних онімів: основна маса робіт присвячена антропонімії, набагато менше робіт з літературних топонімів, а дослідження інших розрядів ономастичної лексики (зооніми, фітоніми, хрематоніми и т. і.) буквально одиничні. Так, відзначимо, що з 69 робіт з літературної ономастики, перелічених в бібліографічному покажчику за 1963-1970 рр., [141] 61 присвячена антропонімам, 6 – топонімам і 1 – зоонімам; з 116 робіт в покажчику за 1971-1975 рр. і додатку до нього [140] антропоніми

розглядаються в 93, топоніми – в 14, зооніми – в 1, а 8 робіт, зібраних в рубриці «поетична онімія», виконані в основному на антропонімічному матеріалі.

В 1960-1980-ті роки власні імена активно досліджувалися філологами Самаркандського і Ташкентського університетів в Узбекистані, серед яких найбільш відомі імена С. І. Зініна и Е. Б. Магазаника. В Україні провідними дослідниками ономастики вважаємо Ю. О. Карпенка, В. Н. Михайлова та Е. С. Отіна. Вони заклали основи наукових напрямків, які багато в чому зумовили шляхи розвитку літературної ономастики.

Після здобуття Україною незалежності в діяльності дослідників відбулися певні зміни, і в центрі уваги українських ономастів закономірно постала українська література. Зараз вітчизняна літературна ономастика активно розвивається. Після дебюту В. Н. Михайлова в Україні з'явилися дисертаційні і монографічні дослідження, які стали вагомими в ономастиці (за хронологією захисту), про ономастикон А.П. Чехова [89], І.С. Тургенєва [217], М. Горького [188], В.П. Катаєва [183], К.Г. Паустовського [68], О.С. Пушкіна [126], О.О. Блока [127], І.Ільфа й Е.Петрова [116], М.В. Гоголя [19], Г.А. Ахматової [128], І.О. Буніна [204], М.А. Булгакова [12], В. Аксьонова [69] та ін., видані переважно представниками Одеської ономастичної школи.

Перше дисертаційне дослідження з української літературної ономастики було виконано Т.В. Немировською [130] і було присвячено вивченню власних назв у творах М.М. Коцюбинського. Роком пізніше О.Ф. Немировська [129] захистила роботу з ономастики О.Г. Гончара. В 1993 р. власним назвам у творчості цього ж письменника присвятила своє дослідження В.М. Галич [34]. Пізніше з'явилися дисертації про космічні назви в українській поезії [85], про ономастику В.С. Винниченка [110], про оніми історичної прози [44], сатиричного роману [97], української драматургії ХІХ-ХХ ст. [151], поетичної творчості Ліни Костенко [117; 148], Лесі Українки [98; 118], Яра Славутича [169], Григорія Тютюнника та Василя Земляка [173],

Ю.І. Яновського [215] та ін., також виконано ряд дисертацій з фольклорної ономастики [87; 152; 144] тощо.

Особливу цікавість становлять небагаточисленні праці, присвячені прагматиці онімів [56], ономастичному простору українських та російських казок [152], фразеологізмам з онімними компонентами [96; 161; 124; 195], фітонімам [149], ергонімам [214; 102] та хрононімам [207; 157].

Загальноновизнаними лідерами в галузі літературної ономастики є Л.О. Белей [14; 13] та В.М. Калінкін [71; 72; 73], які опублікували чимало цінних розвідок у вигляді статей та брошур. За підрахунками В.М. Калінкіна, на сьогоднішній день лише східнослов'янськими мовами опубліковано близько 1500 праць із літературної ономастики [70, с. 3].

В Україні англومовну літературну ономастику вперше широко дослідила К.Б. Зайцева [62]. Пізніше з'явилися дисертаційні роботи Н.Ю. Тодорової про антропонімію Марка Твена [187] та Т.В. Бакастової на загальну тему «Семантизація власної назви в цілому художньому тексті» [10]. О.Ю. Андрієнко здійснила контрастивне дослідження, зіставивши власні назви у науково-фантастичному тексті російських авторів – І. Єфремова та братів Стругацьких і англومовних – Р. Бредбері й А. Азімова [6]. Значною мірою англійської літературної ономастики торкаються дисертаційні дослідження Л.П. Рудько (про звертання в п'єсах Б. Шоу) [165], О.В. Воронюк (про паронімічну атракцію в заголовках) [33], О.В. Кисельової (про онімні та відонімні okazіоналізми в англійській мові) [81], а також С.М. Співак (про власні назви в американській поезії) [175].

Продуктивним для літературної ономастики виявився рубіж тисячоліть, коли з'явилося одразу три значних монографії, що відобразили напружений пошук цієї науки нових шляхів розвитку. Разом з тим вони показали і багатоаспектність сучасної літературної ономастики, різноманітність її інтересів і різне розуміння нею своїх завдань. Предметом дослідження А. Б. Пеньковського, до прикладу, став літературний онім «Ніна», який дозволив автору в результаті лінгвокультурологічного і герменевтичного аналізу використання цього імені в

низці творів російської літератури зробити доволі цікаві висновки про його концептуальне наповнення [145]. Дослідженню положення ономастичної системи в мові і відображенню її властивостей в художній мові присвячено монографію В.І. Супруна [182]. Нарешті, певний підсумок дослідженню поетики власних імен в літературі на даний момент підводиться в праці вітчизняного вченого В. М. Калінкіна [72].

Що ж стосується дослідження творів жанру фентезі, то вони – небагаточисленні і присвячені в основному творам Дж.Р.Р. Толкіна (див., напр. роботи Д.М. Павкіна [143], О.В. Тихомирової [186] та О.С. Колесника [88], Є.О. Лугової [109]). Дослідженню онімного простору твору жанру фентезі в його структурному, семантичному і функціональному аспектах присвячено роботу О.О. Лебедевої [106].

Дослідженню імен власних, вжитих в романах Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера присвячено праці закордонних науковців. Російська дослідниця І.І. Гришина [45] в своїй роботі встановлює взаємозв'язок між іменем, персонажем і його подальшими вчинками і манерою поведінки. Дослідження перекладу імен циклу російською мовою знаходимо в роботі О.А. Гребенюк [41]. Контрастивне дослідження методів передачі імен циклу російською та німецькою мовою виконано в роботі Т.В. Волкодав [32]. Особливості перекладу імен власних португальською мовою висвітлені в роботі Л. Фернандес [239]. Дж. Манді дослідив особливості перекладу онімів першого роману циклу іспанською та італійською мовами [259].

Наявність певних лакун в матеріалі, безсумнівно, потребує їх заповнення, але головна перспектива найближчого часу, на наш погляд, пов'язана все-таки з іншим. Накопичений фактичний матеріал та емпіричні спостереження багатьох дослідників, розпорошені по багаточисленним публікаціям, зумовлюють потребу літературної ономастики в теоретичній концепції, яка могла б слугувати базисом подальшої наукової діяльності. Ця необхідність гостро відчувається і вітчизняними дослідниками літературної ономастики [див., напр. 71, с. 18-20].

Сучасна літературна ономастика знаходиться на тому етапі, коли особливо плідним є узагальнення отриманих результатів, виявлення в описаних фактах загальних закономірностей та визначення пріоритетних, найбільш перспективних напрямків їх вивчення. Дійсно, до теперішнього часу на пострадянському просторі опубліковано не більше десятка праць з цієї дисципліни, що доволі відрізняються між собою за обсягом, підходом до об'єкту дослідження, методикам аналізу і поставленим цілям. Таке різноманіття є закономірним, воно відображає реально існуючі розбіжності між дослідниками в розумінні предмету літературної ономастики та її місця в філологічній парадигмі.

Можна констатувати той факт, що серед опублікованих з указаної теми монографій переважають роботи лінгвістичного характеру. Розуміння того, що власне ім'я є лінгвістичною одиницею, яка функціонує в специфічному контексті і виконує специфічні художні задачі, поєднує більшість досліджень. Лише книга М.С. Альтмана, присвячена ономастиці Ф.М. Достоєвського [2], демонструє чисто літературознавчий підхід до об'єкта. Інші автори розглядаючи ономастичну лексику тим чи іншим чином звертаються до понять та ідей сучасної лінгвістики. Це є характерним і для двох робіт В.Н. Михайлова [122; 120], що з'явилися через практичну потребу викладання відповідної лінгвістичної спецдисципліни в рамках вузівської програми, і для роботи Е.Б. Магазаника [113], який робить акцент на дослідженні художніх властивостей власних імен та їх потенціалу в області поезики, і для книги О.І. Фонякової [197], яка намагалася ввести літературну ономастику в коло суміжних лінгвістичних дисциплін, пояснити їх взаємозв'язки та показати різноманітність конкретних методів дослідження літературної онімії. Всі перелічені праці виконані на численному матеріалі різних авторів і творів літератури. В цьому відношенні вирізняється книга Г.А. Силаєвої [170], де автор обирає об'єктом свого дослідження ономастику одного письменника.

Можна говорити про чотири напрямки у вивченні літературної онімії. Перший можна назвати «філософським», оскільки ім'я розглядається у його відношенні до інших філософських категорій і традиційної філософської проблематики. До цього напрямку можна віднести роботи С.Н. Булгакова,

А.Ф. Лосева, А.А. Флоренського і деякі інші. Інший напрямок - «логічний» - представлений роботами спеціалістів з логіки мови, що звернулися до аналізу імен власних [163; 162; 164]. В цих роботах онім розглядається в контексті теорії референції і в парадигмі логічних категорій. Третій напрямок представлений літературознавчими дослідженнями, а четвертий – лінгвістичними. Ступінь близькості між двома останніми набагато більша, оскільки вони мають справу з проблематикою суміжних наук і, крім того, у дослідженні дуже специфічного і багатоаспектного за своєю природою явища – мовної одиниці в літературно-художній комунікації.

З чотирьох названих напрямків найбільш перспективними для літературної ономастики представляються два останніх, оскільки саме в їх рамках, на наш погляд, найбільш повно та об'єктивно можуть бути враховані і розглянуті фактори, що впливають на виникнення та інтерпретацію художнього тексту.

1.2. Ім'я власне в художньому творі як перекладацька проблема

З теоретичної точки зору може видатися, що переклад імен власних взагалі не представляє ніяких труднощів. Навіть перекладом це можна назвати доволі умовно: адже, як правило, імена власні транскрибуються або транслітеруються. Це зумовлене своєрідністю імен власних, функціонування яких «по суті справи зумовлене не потребами пізнання, а міркуваннями зручності комунікації, особливостями мови» [206, с. 156]. В сучасній лінгвістиці імена власні часто визначаються як лексичні одиниці, які називають, на відміну від загальних слів, які позначають. Іншими словами, у імен власних «на перший план виступає функція номінативна – називати, щоб відрізнити однотипні об'єкти одне від одного, на противагу іменам загальним, основна функція яких – називати, щоб повідомити значення, викликати конотації» [180, с. 153-154].

Імена власні – це слова, які використовуються на позначення окремого референта, тобто слова, головна функція яких полягає в тому, щоб ідентифікувати окрему особу, тварину, місце чи предмет [264, с. 183]. В цьому

сміслі імена мають певну дейктичну властивість, оскільки вказують безпосередньо на одиничний конкретний референт; однак іноді вони можуть також набувати семантичного значення, що і дозволяє їм «набувати більше, ніж одне значення» [246, с. 12]. Таким чином, імена власні розглядаються, як монореференційні одиниці – вони відносяться до одного референта, але не як монофункціональні, оскільки можуть функціонувати як носії семантичного, семіотичного і/або звуко-символічного значення в літературних творах [239, с. 45].

З практичної ж точки зору поняття «переклад власного імені» може видатися дивним: адже Шекспір буде Шекспіром на всіх мовах світу – що тут перекладати? А перекласти можна: *shake* – «трясти», «трусити», *speare* (застар.) – «спис»; контекст навіть може вимагати такого перекладу, і перекладач має бути до цього готовий.

Частково через вищеназвані причини в лінгвістиці та теорії перекладу набув розповсюдження погляд, що імена власні не потребують перекладу, а отже і будь-якого істотного до-перекладацького аналізу. Згідно цього підходу, при аналізі тексту «будь-яке слово – не ім'я власне потребує словникового опису, внутрішнього або міжмовного перекладу, тоді як проста вказівка на те, що вказане слово є ім'ям власним (антропонім, топонім), тобто вказівка на категоріальне, видове значення слова, є достатньою» [142, с. 374].

В дослідженнях, заснованих не на порівняльно-історичному, а на синхронному комунікативно-орієнтованому підході, ономастичні питання частіше за все лишаються «за кадром». В деяких наукових роботах [див. напр. 119] висловлено уявлення про власні імена як про певні константи міжмовної комунікації. Цим, а також тезою про відсутність у них, як правило, «конкретних асоціацій», очевидно і можна пояснити такий підхід, при якому власні імена не вважаються достатньо важливим об'єктом синхронного порівняльного аналізу в аспекті міжмовної комунікації в цілому і теорії перекладу зокрема.

Фактично ім'я власне закріплюється за особою (предметом) в індивідуальному порядку і на загал розглядається як дещо незмінне. Як наслідок ім'я власне має слугувати для позначення цієї особи (предмета) не лише в якомусь одному мовному середовищі, але й в інших мовних середовищах. Іншими словами, в міжмовній комунікації імена власні набувають надмовного статусу, коли формальна оболонка імені (з врахуванням допустимих відхилень у вимові, зумовлених різницею в фонематичній структурі різних мов) стає універсальним засобом офіційної ідентифікації індивіда [58, с. 84].

В деяких наукових роботах з теорії перекладу зустрічаємо тезу про те, що імена власні належать до так званої «прецизійної лексики». Можна навести, зокрема, наступне визначення такої лексики: «одномовні, однак на відміну від термінів загальноживані слова, які не викликають, як правило, конкретних асоціацій» [119, с. 197]. В наведеному визначенні не зовсім зрозуміла характеристика прецизійної лексики (в тому числі і імен власних) як «одномовних» слів – очевидно, вона відображає згадане вище уявлення про імена власні як про певні константи міжмовної комунікації.

В тих випадках, коли питання передачі імен власних все ж таки розглядаються в працях з перекладу, мова частіше за все йде про правила практичної транскрипції. Вказується, що деякі категорії онімів зазвичай транскрибуються, деякі передаються традиційними відповідниками, а деякі «перекладаються» (тобто передаються за змістом внутрішньої форми). Подібні вказівки займають, як правило, від декількох рядків до декількох сторінок; при цьому імена власні аналізуються поза контекстом. А досліджувати оніми обов'язково потрібно саме з урахуванням специфіки всього тексту, оскільки алюзивність імені, його багатозначність і багатозначність можна встановити лише в контексті.

Адже пошук літератора, який творить ім'я власне, зумовлюється творчим задумом, заснованим на критеріях художньої доцільності і стилістичної функції потрібного імені. Художній твір – це особлива сфера

функціонування власних імен. В тексті слова співвіднесені з реальною і зображуваною дійсністю, з сучасною літературною мовою і мовою художнього твору. Все це сприяє тому, що читач ніби заново відтворює асоціативні зв'язки слова, що в свою чергу, спричинює інколи навіть переосмислення його семантики. Все це сприяє розумінню авторського задуму твору. В цьому відношенні імена власні є цінним компонентом в системі засобів художньої виразності.

В єдиній естетично організованій системі художнього тексту власні імена тим чи іншим чином зазнають семантичних перетворень: перенесення загальноживаних онімів на нові об'єкти (художні образи); перенесення відомих літературних імен з раніш опублікованих творів на нові художні образи (прийом алюзії і літературної ремінісценції – натяк чи повернення до старої ономастичної номінації при створенні нових типів та характерів); імена і назви «напівреальні», тобто побудовані за існуючою типовою мовною моделлю з певною фонетичною зміною реальної історичної форми імені і прізвища; імена та прізвища, утворені за існуючими моделями з семантично прозорою «промовистою» формою.

Книжні імена можна розподілити на дві групи в залежності від їх функціональних особливостей, що знаходять відображення в їх зовнішній та внутрішній формах. В першу ввійдуть власні імена, створені авторами за існуючою моделлю, і які дуже часто важко відрізнити від справжніх імен. В цій групі власні імена зберігають свою основну функцію, яка зумовлює їх мовну сутність та своєрідність: вони називають предмет думки, співвідносяться з конкретним персонажем чи об'єктом, локалізуючи його в часі і просторі. Імена цієї групи слугують нам своїм звучанням [181, с. 5].

Другу групу складають ті книжні імена, які поєднують в собі характеристики власного і загального імені. Вони виконують в мовленні як називну функцію, так і позначаючу, оскільки вони не лише вказують на об'єкт думки, але й характеризують його (часто з іронічної чи сатиричної точки зору). Ядро групи складають імена власні – мовленнєві (оказіональні)

антропоніми. «Характеристичне ім'я – це своєрідний троп, рівнозначний, певною горою, метафорі і порівнянню і використаний в стилістичних цілях для характеристики персонажа чи соціального середовища» [29, с. 162]. Характеристичні імена утворює автор, який переслідує певні цілі й спирається в своєму словотворенні на існуючі в ономастиці моделі і правила. «На використанні імен лежить відбиток певної епохи, літературного напрямку» [122, с. 54].

Дослідники неодноразово зауважували, що функціонування власних імен в тексті має свою специфіку. Так, імена і назви є невід'ємним елементом форми художнього твору, складником стилю письменника, одним з засобів, що утворюють художній образ. Оними можуть нести значне навантаження, мати незвичну звукову форму, а також прихований асоціативний фон. Імена власні мають бути стилістично точними, повинні відповідати духу, задуму, цілям твору, нести характерний колорит, а іноді і певний спеціальний зміст, особливе значення, в якому сконцентровано авторську ідею.

Імена в літературних творах часто використовуються для передачі читачеві певного повідомлення. Фактично ці твори працюють на двох рівнях комунікації. Один з них – це «текстовий рівень», на якому сюжетні елементи вступають у взаємозв'язок один з іншим. Другий рівень – це «рівень між автором твору і читачем, - позатекстовий рівень» [256, с. 88]. Саме на цьому позатекстовому рівні імена можуть передавати семантичне, соціо-семіотичне і звуко-символічне значення безпосередньо від письменника читачеві про персонаж, місце чи предмет, описаний в творі [239, с. 46].

Серед основних характеристик, які вирізняють оними художнього тексту Ю.О. Карпенко [цитата за 220, с. 3], наприклад, визначає декілька суттєвих ознак: 1) вторинність літературної ономастики. Загальномовна система дає письменнику свої моделі і норми у відповідності до місця, часу і соціального середовища зображуваного; 2) літературна ономастика виникає на основі вільного творчого пошуку, вибору, що робить письменник у відповідності до жанру і стилю тексту – на відміну від природного і довгого

історичного розвитку реальної ономастики в певному соціальному середовищі і мові народу. У літературної та реальної ономастики – різна причинна зумовленість появи; 3) літературна ономастика виконує стилістичну функцію. Власне ім'я в звичайній мовній комунікації називає, щоб розрізнити об'єкти, а ім'я власне в художній мові цю диференційну функцію поєднує з естетичною, зображальною функцією і певним чином підпорядковується їй; 4) якщо реальна ономастика належить в цілому словниковому складу мови, її іменнику, топонімічному масиву, то літературна ономастика – це факт мовлення, і не просто мовлення, а мовлення художнього, бо функції власних імен в повсякденному і художньому мовленні абсолютно різні.

До п'яти загальних ознак Ю.О. Карпенко додає ряд особливих для кожного окремого тексту: а) кожне ім'я композиційно значущого персонажа співвідноситься зі змістом цілого тексту, де воно є ключовим, а також з тематично однорідними чи контрастними рядами паралельних імен інших персонажів. Кожне ім'я персонажа, який бере участь в розвитку сюжету, асоціативно пов'язане з іншими групами дійових осіб, а вся система їх імен утворює ономастичну парадигму тексту, ядро поля ономастичного простору, в той час як інші засоби номінації дійових осіб в тексті ввійдуть до периферії цього поля; б) ономастичні засоби тексту і їх замісники представлені в дискурсі тексту, синтагматиці, де вони, у тісній взаємодії з іншими словами мовної композиції тексту, вживаються в розгорнутих контекстах як імена дійових осіб чи в рамках авторської прямої мови як характеристичні засоби стилю. Всі викладені особливості літературної ономастики є свого роду універсаліями, властивими всім літературно-художнім текстам.

Деякі дослідники (до прикладу, В.С. Виноградов [28, с. 124]), вважають, що власне ім'я – це реалія. Причиною тому виступає співвіднесеність імені власного з конкретним об'єктом, який воно, так би мовити, інвентаризує, маркує, до якого прикріплює умовний ярлик, і встановлює сфері власних імен транскрипцію в якості основного перекладацького засобу. В мовленні воно називає дійсно існуючий або

вигаданий об'єкт думки, особу, єдину й неповторну в своєму роді. В кожному такому імені зазвичай міститься інформація про національну приналежність позначуваного ним об'єкта.

З іншого боку, інші дослідники (до прикладу, С. Влахов і С. Флорін) вважають, що межі між деякими власними іменами і реаліями невиразні, - іноді вони взагалі відсутні, іноді одна категорія переходить в іншу, і зарахувати дані слова до тої чи іншої категорії можна (доволі умовно) лише спираючись на орфографію. Вони не схильні включати власні імена в категорію реалій, а виходячи з критеріїв теорії перекладу, розглядають їх як самостійний клас «безеквівалентної лексики», якому властиві свої ознаки і засоби передачі при перекладі, які зрозуміло, нерідко співпадають із засобами «перекладу» реалій. З реаліями їх споріднює більшою частиною і яскраве конотативне значення, яке обумовлює спроможність передавати національний і/або історичний колорит, що до речі, і змушує деяких авторів зараховувати їх до реалій [31, с. 26].

Серед небагатьох робіт з перекладу, де передача імен власних розглядається як питання, безпосередньо залежне від багатоаспектного аналізу їх форми, змісту та комунікативної ролі в контексті можна назвати монографії таких авторів, як В.В. Виноградов [23], С. Влахов і С. Флорін [31], Н.К. Гарбовський [36], А.Г. Гудманян [49], В.І. Карабан [74], Т.Р. Кияк, А.М. Науменко, О.Д. Огуй [83], І.В. Корунець [95], та Ю.А. Рилов [167].

В праці В.В. Виноградова [23, с. 123-151] приділяється багато уваги проблемам транскрипції і транслітерації імен власних, однак разом з цим зазначається важлива роль аналізу їх змісту («фонових знань») для перекладу. Автор вказує на особливу складність в цьому відношенні «втілених» (в термінології Єрмоловича Д.І. – одиничних [58, с. 81]) імен і необхідність словників імен власних. Тим самим підкреслюється неоднозначність проблеми формування ономастичних відповідників, яка потребує багатобічного аналізу як самого імені, так і його контексту. Крім того, В.В. Виноградов детально зупиняється на деяких специфічних ономастичних проблемах перекладу,

таких як передача ономастичних перифраз, коротких імен та імен з суфіксами суб'єктивної оцінки, а також характеристичних імен.

В роботі С. Влахова і С. Флоріна розглядаються різні проблеми ономастичних відповідників і пропонуються деякі принципи стратегії перекладача в складних ситуаціях, однак багато з тем лише окреслені або представлені ілюстративно. Автори також зазначають, що на деякі питання їм важко «дати однозначну відповідь в теоретичному плані» [31, с. 296].

Роботу А.Г. Гудманяна [49] присвячено комплексному вивченню формальної структури чужомовних онімів (англійської і німецької мови) у динаміці їх освоєння українською мовою. Докладно розглядаються варіанти реалізації англійських та німецьких власних назв в українській мові. Наводиться упорядкована система правил відтворення чужомовних власних назв графічними засобами української мови та їх кодифікації.

В.І. Карабан [74] присвячує декілька розділів перекладу власних імен і назв, заторкуючи, зокрема, такі групи онімів, як назви навчальних закладів, журналів, наукових та технічних установ, підприємств, організацій. Розглядає питання перекладу фірмових назв, назв книг і заголовків статей. Не оминає увагою і такі класичні онімні групи, як антропоніми і географічні назви, окремо зупиняючись на передачі ініціалів імен і перекладі поштової адреси.

В своїй праці «Теорія та практика перекладу» автори Т.Р. Кияк, А.М. Науменко та О.Д. Огуй зазначають: «оскільки смислові назви виконують не стільки номінативну, як характеристично-оцінюючу функцію, то підхід до відтворення закладених у них інформації має бути докорінно іншим, ніж при відтворенні звичайних імен. Замість транскрипції, яка не може виявити емоційний вплив на рецептора, необхідно виразити закладену в іменах смислову та емоційну інформацію за допомогою перекладу» [83, с. 131].

І.В. Корунець зазначає, що «характеристичні імена, використані багатьма авторами в художній літературі, для позначення визначних (як правило негативних) рис характеру персонажів, зазвичай не перекладаються, а транскрибуються чи транслітеруються [95, с. 101]. Автор зазначає, що деякі

характеристичні імена можуть також бути перекладені, особливо в тому випадку, коли вони вжиті в гумористичному творі.

В монографії Н.К. Гарбовського з загальної теорії перекладу іменам власним присвячено невеликий розділ [36, с. 469-482], в якому описується ряд специфічних труднощів перекладу, пов'язаних з іменами власними (фонетичні модуляції, дублетні варіанти імен, образні, значущі «сконструйовані» імена та ін.), коли «транскрипцією та транслітерацією справа не обмежується» [36, с. 469]. Н.К. Гарбовський демонструє зв'язок імен власних, які позначають одиничні поняття, з культурними концептами, не завжди доступними читачам перекладу. Наведені в книзі приклади та їх аналіз, який ілюструє глибину і різноманіття ономастичних проблем в перекладі, свідчать про важливість їх подальшого теоретичного узагальнення.

Якщо ж звернутися до праць з ономастики, то в них аспект перекладу або не розглядається зовсім, або розглядається в дуже узагальненому плані. В одній з монографій з ономастики, які з'явилися за останні двадцять років, де розглядаються пов'язані з цією наукою проблеми перекладу, зазначено: «щодо перекладу і запозичення власні імена поводяться інакше, ніж загальні слова, при цьому в різні епохи і в різних умовах норми і способи запозичення могли змінюватися» [179, с. 140]. Однак, цим дослідження методів формування ономастичних відповідників вичерпується.

В тій самій роботі зроблено важливий висновок, що «надходячи до розпорядження приймаючої мови, нові слова зазнають, як правило, більш-менш суттєвих трансформацій в порівнянні з їх старим виглядом і лінгвістичним статусом, які притаманні їм в мові оригіналу. Характер цих трансформацій частково зумовлюється специфікою мови оригіналу і мови перекладу, незважаючи на те, які лексичні одиниці при цьому запозичуються; частково залежить від часу запозичення, оскільки в наш час багато чого відбувається не так, як в минулому [179, с. 133].

Нарешті, мова йде «про тісний зв'язок ономастики з культурним життям країни і про те, що для правильного розуміння окремих імен і онімних

рядів потрібен широкий комплекс філологічних і культурологічних знань» [179, с. 128]. Незважаючи на цю слушну точку зору щодо специфіки мови оригіналу і мови перекладу, суттєвих трансформацій вигляду і статусу імені власного при перекладі і необхідності «широкого комплексу філологічних і культурних знань» для їх правильного розуміння (а, отже і передачі в контексті), ці складні і глибокі питання лише констатуються. Основну увагу дослідження зосереджено на запозичення в історичному аспекті, а не на перекладі.

Таким чином, слід визнати, що теоретичні основи актуального міжмовного функціонування імен власних і формування ономастичних відповідників при перекладі не отримують достатнього висвітлення ні в перекладознавстві, ні в ономастиці. Як наслідок, ономастичними відповідниками мало цікавиться і двомовна (багатомовна) лексикографія. Тим часом об'єктивна необхідність в дослідженні цих проблем все загострюється в умовах постійного розширення міжмовної та міжкультурної комунікації.

Оскільки весь ономастичний простір є важкодоступним для огляду, необхідним є його розподіл на окремі частини чи поля. Дослідники ономастики зазвичай виділяють дев'ять великих категорій власних імен: антропоніми, топоніми, зооніми, космоніми та астроніми, теоніми, хрононіми, анемоніми, фітоніми, ідеоніми та прагматоніми [104, с. 86-88]. Антропонімічний простір має значний інформаційний потенціал, що зумовлює його значимість для розуміння та дослідження авторського стилю, з метою подальшого його відтворення в тексті перекладу. Подальший аналіз онімів ведеться переважно на матеріалі антропоніміки. Однак основні висновки мають пряме відношення також і до інших імен власних, оскільки різниця між досліджуваними онімами полягає не в перекладацькому підході до їх відтворення, а в конкретних моделях, які використовують в мові перекладу для їх утворення.

1.3. Передача нехарактеристичних імен

Існує поширена думка про те, що імена на письмі слід переносити (з мови на мову) без жодних змін. Насправді лише наївний чи недосвідчений перекладач може вважати імена власні в тексті «острівками відпочинку» [283, с. 223] - неproblemними часточками тексту, які без жодних зусиль передаються незмінними в нову лінгвістичну тканину твору. Будь-яке ім'я власне, вжите в художньому тексті, представляє собою частинку авторського бачення твору, а разом з тим, місця та ролі персонажа в цьому творі. Невірне тлумачення цього бачення чи неспроможність донести його до читача перекладу позначається на якості цілого перекладеного тексту.

Переклад імен власних традиційно не відносять до кола перекладознавчих проблем, оскільки оніми не вважаються контекстуально-вмотивованими відповідниками. Перекладацькі проблеми зосереджено в тих мовних одиницях, перекладу яких не може допомогти ні граматики, ні словники, і де необхідне застосування інтерпретації, головним механізмом якої є компресія тексту з орієнтиром на питання: who (хто) – what (що) – why (чому) – how (як) – where (де) – when (коли), - так зване правило п'яти «w» і одного «h».

Паризька школа Даниці Селескович зробила вагомий внесок в теорію перекладознавства, зокрема, своєю пропозицією розрізняти транскодування та переклад [274]. Вважають, що при передачі імен власних необхідне застосування саме транскодування. В основі транскодування лежать закономірні відповідники, описані граматичними правилами і словарними еквівалентами. Той переклад, який є предметом перекладознавства, реалізується після транскодування і передбачає прийняття творчих рішень. Проте оніми, вжиті в художньому тексті відрізняються від онімів, які використовуються в реальному житті, а отже мають відрізнятися і підходи до їх передачі іншою мовою.

Однак, в сучасній мовній практиці склалася традиція, яка закріплює чільне значення за формальною стороною оніма в аспекті утворення відповідників імені власного в перекладі та інших формах міжмовної комунікації [58, с. 84]. Саме з цієї причини найпоширенішим методом передачі імені власного вважають транскрипцію. Транскрипція власного імені в перекладі передбачає: 1) перенесення його в текст мови перекладу або, 2) якщо це ім'я вже відоме носіям мови перекладу, виявлення прийнятої, іноді традиційної, форми. Пошук цієї форми, в особливості щодо антропонімів, потребує іноді великої наполегливості, кмітливості і непересічної ерудиції.

Якщо встановлено, що ім'я зустрічається вперше, що сталої транскрипції нема, то при самостійному утворенні для нього нового «костюму» перекладачу треба 1) знати правила транскрипції; 2) вміти, у вигляді виключення, певним чином відхилитися від них при «незручних» (недозволених до друку в мові перекладу, смішних з точки зору носіїв приймаючої мови) іменах і 3) враховувати колорит, тобто національну належність референта. Тут мова йде саме про референт і його громадянство, а не про етимологію імені [31, с. 274].

Транскрибовані імена власні вважають одними з небагаточисленних елементів перекладу, які зберігають певну національну своєрідність в своїй словесній звуковій формі [29, с. 152]. Як правило, носіями національного колориту є всі власні імена, а в особливості антропоніми – імена (і по-батькові), прізвища людей і, передусім, особисті імена. Розглядаючи групу антропонімів, деякі дослідники відмічають їх «здатність... виражати певну національну чи іншомовну специфічність» [54, с. 150]. Заміна колориту при передачі призводить до спотворення образу, а отже і оригіналу.

Ось чому нам видається певним чином дивним заклик такого серйозного теоретика, як Олексій Кундзіч [100, с. 234], українізувати російські імена: «імена взагалі не перекладаються, їм лише надається форма, яка відповідає мові перекладу. Цим підкреслюється єдність даного імені в двох мовах... зміна імені дає відчуття єдності двох форм. І навпаки – точно

повторення імені оригіналу в тексті перекладу говорить про відірваність якого-небудь Ганса від Івана, ці форми одного імені так розійшлися в історії двох мов, що зв'язок між ними втратився». В даному випадку нам не дуже зрозуміло, навіщо з точки зору перекладу потрібно підкреслювати єдність двох імен, взятих з різних, нехай і близькоспоріднених, мов. Адже ціль транскрипції – зберегти колорит.

Розглянемо докладніше інше висловлювання О. Кундзіча: «Транслітеруючи [тобто транскрибуючи] ім'я, ми наче відмовляємося зробити його морфологічно своїм». Кажучи про іншомовні антропоніми, ми вважаємо, що здебільшого і не повинні робити їх своїми, - ми їх лише запозичуємо, в принципі не включаючи до власного лексичного фонду. А це – ще одна підстава не лякатися «чужості», «незвичайності», а іноді навіть «химерності» чи «непридатності для вимови» транскрибованого імені. Чужі нам імена, вони і є чужі, зберігаючи колорит, ми навмисне підкреслюємо їх «чужинність».

Питанню транскрипції іншомовних власних імен присвячено багато праць ([176; 178; 51; 72; 30]), ведеться полеміка, однак увагу зосереджено головним чином на невпорядкованості транскрипції, на різночитаннях. І це, звісно ж, правильно. Проте, хотілося б зустріти більш чітку вказівку на бажаність збереження при транскрипції національного колориту іншомовного імені.

Так, до прикладу, болгарський мовознавець Л. Андрейчин [7] вважав, що прийнята і вже традиційна в болгарській фонетичній орфографії тенденція до використання близької до оригіналу транскрипції є «висловленням поваги до інших народів, мов і культур», є разом з тим і висловлюванням самоповаги. Про те саме ще в 1929 р. писав і болгарський поет К. Христов: «...транскрибуючи раціонально, ми маємо можливість навчити наше освічене суспільство вимовляти іноземні імена власні правильніше, ніж це роблять французи та італійці, вимовляючи німецькі та англійські імена, ніж німці та британці – французькі, російські та ін. І ми маємо скористатися цією можливістю» [цитата за 7].

Болгарські перекладачі С. Влахов та С. Флорін наполягають на тому, що для передачі національного колориту не можна зневажати навіть мінімальною можливістю дбайливо берегти справжнє звучання імені в будь-якій мові, в який би текст воно не потрапило. Такий підхід знаходить підтримку і такого вченого, як А.А. Реформатський, висловлену наступним чином: «Якщо я бачу «одне й те саме» прізвище, припустимо в російському тексті – Яблонская, а в інших - переді мною: Яблонська, Яблонска, Яблонська, то мені зрозуміло, що 1) це польське прізвище, 2) це чеське прізвище, 3) це українське прізвище. Інформація про «національний колорит» дана в написанні, і це добре!... «ъ» для польських прізвищ маєте берегти! Це «національна мітка», нехай вона буде ціла» [158, с. 329-330].

Дотичним питанням транскрипції власних імен є передача їх зменшувальних, збільшувальних, зневажливих, пестливих форм, виражених за допомогою суфіксів суб'єктивної оцінки. Відтворення їх в мові перекладу наштовхується на труднощі, близькі до тих, з якими зустрічається перекладач в роботі з безеквівалентною лексикою: одні мови багаті на суфікси, а в інших відповідні відтінки можна передати іншими засобами, часто лексичними, але рідко – цілком адекватно. В принципі суфікси, як категорія граматична, транскрипції не підлягає, але в іменах власних вони є чимось на кшталт приналежності національного костюма, збереження якої вельми бажане. І тут виникає приблизно таке саме питання, як і при транскрипції реалій: як довести до свідомості читача значення даного імені?

Іноді завдання вирішується просто: перекладач наслідує автора (якщо, звичайно, немає каламбурних положень), - однак таке буває нечасто. Зазвичай необхідно шукати засобів для «пояснення», «підказки» значення суфікса. При перекладі зі слов'янських, на, припустимо, романські мови суфіксальні утворення компенсують додаванням до імені означень і епітетів зі схожим значенням, таких як «маленький», «великий», «милий», «дорогий», «любий», «крихтний» і т.ін. Важко, коли в одному тексті фігурують по-різному забарвлені форми імені одного персонажа... іноземець, який не знає мови

оригіналу в них не розбереться, та ще вважатиме їх за різних персонажів. Без втрат обійтися важко: треба часто задовольнятися лише найбільш популярними суфіксами і компенсувати відсутність інших текстуальними «поясненнями» [31, с. 282].

Інше питання – як бути з короткою формою [28, с. 130] власних імен? Короткими є власні імена, які можна умовно назвати суплетивними (тобто утвореними від інших коренів чи основ): *Сашко* від *Олександр*, російське *Нюра* від *Анна* и т.і. «Переклад коротких імен не становить особливих складнощів, просто перекладач має знати, що до прикладу, *Франсіско* і *Пако* – одне й те саме ім'я» [28, с. 130]. Однак, це лише половина справи: перекладач, припустимо, буде знати, проте ці знання ще треба донести до читача перекладу. Саме в цьому, в умінні в тексті передати своєму читачеві те, що складає частину його власних фонових знань, і полягає майстерність перекладача.

Транскрипції на загальних основах підлягають і топоніми, однак з деякими застереженнями: з одного боку географічні назви, і справді, передаються з урахуванням їх національної фонетичної форми або з елементами перекладу, а з іншого, - в кожній мові є набір традиційних топонімів – назв більш широко відомих географічних об'єктів, - які є по суті, частиною його лексики.

Певну складність для перекладача становить так званий мікротопонім: ім'я – назва природного фізико-географічного об'єкта, рідше – створеного людиною, який має вузьку сферу використання: «функціонує в межах лише мікротериторії, відома вузькому колу людей, які живуть поблизу названого об'єкту» [150]. Таким чином в сфері мікротопонімів залишається в силі правило: перед тим як транскрибувати чи перекладати – перевірити чи немає в мові перекладу готового рішення.

Таким чином підходимо до інших способів передачі нехарактеристичного імені власного: транслітерації та кальки. Коли перекладач працює з двома мовами, які мають різну графіку, то він

транскрибує імена власні за існуючими правилами; якщо це мови з однаковою графікою, то ім'я, як правило, без змін переноситься з оригінала в переклад, зберігаючи, таким чином свою графічну форму, але змінюючи звукову.

В європейських мовах відмічено тенденцію до вживання імен в тій формі, в якій вони вжиті в мові оригіналу. При цьому нікого особливо не хвилює, як їх буде вимовляти новий читач [31, с. 273]. Так, до прикладу, французи... в усному мовленні, а відповідно і в усному перекладі використовували офранцужені форми, тобто вимовляли іноземні імена, виходячи з норм французької фонетики [36, с. 470]. В англійській мові діє правило, згідно з яким в іншомовних іменах правила читання приймаючої мови не виконуються, а вимовляти ім'я необхідно згідно з правилами мови оригіналу.

Однак реалізація цього правила також пов'язана з цілою низкою труднощів. Якщо іншомовне ім'я треба прочитати за правилами відповідної мови, то в багатьох випадках носіям приймаючої мови може не вистачати власного мовного досвіду для виконання цього правила. Це потребує від них звернення до додаткових ресурсів. До таких ресурсів відносять спеціальні довідники (словники та енциклопедії, в яких міститься вказівка на вимову) і вимовна практика інших носіїв мови (яких прирівнюють в такому випадку до експертів).

І той і інший тип ресурсів може бути відсутнім в реальній ситуації сприйняття (відтворення) перекладеного тексту. Щодо довідників (до прикладу, виданих англійською мовою), то, по-перше, далеко не всі з них мають вказівки щодо транскрипції, по-друге, в реальній комунікації висока ймовірність того, що те чи інше ім'я взагалі не представлено в жодному довідковому виданні, оскільки останні фіксують зазвичай імена широко відомих осіб і об'єктів (одичні імена власні), а в реальній комунікації вжите ім'я власне з набагато ширшого кола (множинні імена власні). Крім того, орієнтація на досвід іншого носія мови в якості експерта також не є надійним інструментом, оскільки такий носій може мати помилкові знання.

Нарешті, існують категорії імен власних, для яких наближення до фонетичного вигляду імені неактуально у зв'язку з тим, що помилка у вимові (в порівнянні з оригіналом) не створює особливих проблем в зв'язку з нерелевантністю фактора юридичної ідентифікації і великої часової дистанції між текстами на мові оригіналу і мові перекладу.

Деякі дослідники вважають, що до того, як приймати рішення про передачу імені за допомогою транскрипції – «перекладі на рівні фонем», слід поставити питання про транслітерацію – «переклад на рівні графем» [11, с. 176]. Раніше існувала традиція, згідно з якою власні імена, як правило, передавали «літера за літерою», незважаючи на те, що транслітерація іноді до невпізнання спотворювала ім'я, стаючи на заваді і перекладачеві, і читачеві. В минулому та позаминулому сторіччі обсяг культурних контактів між країнами був набагато меншим, ніж зараз і реалізувався, як правило, за допомогою писемних джерел. Саме тому транслітерація була доволі прийнятним і навіть традиційним способом передачі власних імен.

Однак зараз перекладач, зустрівши транслітероване ім'я, має знайти це ім'я в оригінальному написанні і відтворити мовою перекладу за прийнятими зараз правилами, переборюючи ще збережені в сучасності приклади використання транслітерації. Особливу обережність має проявляти перекладач, коли стикається з іноземними іменами власними, які вже мають традиційні форми перекладу. В такому випадку перекладачеві потрібно зробити вибір: або дати новий, більш точний варіант перекладу, заснований на транскрипційному підході, або залишити стару, менш точну, але вже знайому, загальноприйнятну форму. Вибір перекладача має бути продиктований ступінню освоєння того чи іншого імені. В будь-якому випадку у читача перекладеного твору не повинно виникнути відчуття, що мова йде про якесь інше явище.

Передача топонімів відбувається за тією ж схемою: перш ніж транскрибувати чи транслітерувати назву, потрібно перевірити її на наявність традиційного відповідника в приймаючій мові. При цьому виходить, що

«право власності на ім'я» особливої ролі не має, і традиційні імена функціонують в різних мовах незалежно від того, де знаходиться референт, якби тільки він був достатньо «значимим». З точки зору перекладу важливо знати, що ці назви потрібно не транскрибувати, а вміти знайти в існуючих географічних довідниках.

Методи формальної передачі імені власного використовують в основному в тих випадках, коли імена виконують функцію офіційної ідентифікації особи. При перекладі художніх творів ці методи втрачають свою провідну роль, оскільки вони мають значення не для всіх категорій імен власних рівною мірою (до прикладу, вони мало актуальні для прізвиськ чи газетних заголовків).

З точки зору перекладацької перспективи імена можна розподілити на дві категорії: 1) звичайні імена і 2) «навантажені» імена [246, с. 88]. Звичайні імена вважають «невмотивованими» для перекладу, оскільки вони вочевидь не несуть ніякого семантичного навантаження; їх морфологічна і фонологічна структура не потребує адаптації до системи мови перекладу; чи вони мають міжнародний статус.

«Навантажені» імена вважають «вмотивованими» для перекладу; до цієї групи відносять характеристичні імена широкого діапазону: від таких, що злегка «натякають» на характерні риси персонажа чи його долю до відкрито експресивних імен і прізвиськ. Вони включають ті вигадані і реально існуючі імена, історичне і культурне значення яких базується на енциклопедичних знаннях носіїв певної культури. Різниця між ними полягає в ступені прозорості: експресивні імена пов'язані з лексиконом мови оригіналу і тому їх семантичне навантаження більш очевидне, ніж у випадку з іменами, які лише «натякають».

Т. Германс вважає, що теоретично можна назвати щонайменше шість способів передачі імен однієї мови іншою: «Їх можна скопіювати, тобто передати мовою перекладу в тому самому звуковому вигляді. Їх можна транскрибувати, тобто транслітерувати чи адаптувати на рівні вимови,

фонології і т.д. Формально неважливе для сюжету ім'я мови оригіналу можна замінити в мові перекладу на будь-яке інше ім'я. А коли ім'я тексту оригіналу походить з лексики тієї мови і набуває «значення», його можна перекласти» [246, с. 13-14]. Різні комбінації цих методів передачі також можливі, а крім того вилучення імені, використаного в тексті оригіналу або вставлення нового також є можливими перекладацькими рішеннями.

Переклад імені - це «випадкова» процедура і використовується в тому випадку, коли ім'я прозоре чи семантично вмотивоване [260, с. 75], тобто коли ім'я походить з лексики мови оригіналу і набуває «значення» [246, с. 13]. Слід однак зауважити, що калькування імені власного має відбуватися не завжди, коли ім'я прозоре, а лише в тих випадках, коли ця прозорість обігрується автором в тексті твору.

Вилучення імені зазвичай вважається доволі рішучим способом передачі лексичних одиниць, проте часто використовується перекладачами [225, с. 40-42]. Вилучення як перекладацьке рішення – це непередача імені чи його частини в тексті перекладу. Це зазвичай відбувається коли ім'я очевидно не має великого значення для розвитку сюжету і «не варте зусиль, витрачених на його розуміння читачем» [223, с. 64].

Можна зробити висновок, що при передачі нехарактеристичних власних імен перед перекладачем не виникає творчих проблем перекладу. Вони лише зобов'язують перекладача накопичити певний багаж знань і опанувати необхідні професійні навички.

1.4. Передача характеристичних імен

Творчість в передачі імен власних починається в той момент, коли перекладач зустрічається з так званими характеристичними (значущими, значеннєвими, номінативно-характеристичними) іменами і прізвиськами. Тоді ж виникає і перекладацька проблема, пов'язана з аналізом сутності і функцій значущих імен в тексті і способом їх передачі в перекладі.

У зв'язку з тим, що форма і зміст художнього твору перебувають у нерозривній діалектичній єдності, найважливішим завданням художнього перекладу є збереження цієї єдності. Перекладач повинен не тільки правильно відтворити ідеї автора, а й відобразити спосіб художнього втілення цих ідей, передати образність оригіналу з не меншою силою, ніж це зробив його автор [94, с. 5].

Під художнім висловлюванням ми повинні бачити більше, ніж думку про світ, а обов'язково логічно прозоре іносказання, тобто тільки подвійність змісту і форми, наявність переднього (явного) і заднього (прихованого) планів. Більше того: у художньому тексті експліцитне (зовнішнє, безпосередньо висловлене) завжди менш вагоме і менш об'ємне, ніж імпліцитне (внутрішнє, переносне) [83, с. 460].

В літературі різних народів – перш за все в сатиричних і гумористичних творах – давно помічено загальну закономірність у використанні власних імен і назв: автор намагається наділити імена власні характеристичними і оціночними якостями різної сили і ступеня. В зображувальному відношенні саме прізвища і імена, які мають лише номінативне значення, виявляються набагато менш промовистими, ніж прізвиська і характеристичні імена.

Використання і передача подібних номінативно-характеристичних імен мають довгу історію. «Вже в сатиричній літературі XVIII ст. широко використовувалися такого роду засоби оцінки людей. У М.В. Гоголя просліджується очевидна тенденція до вживання прізвищ і імен експресивного характеру. Дослідники не раз зазначали, що М.В. Гоголь намагається підбирати комічні власні імена: *Яичница, Довгочхун, Деєпричастие* і т.п.» [60, с. 311]. Надання іменам власного голосу можна вважати улюбленим засобом багатьох художників слова: «...у Лу Синя немає жодної розповіді, де б прізвище чи ім'я героя не мати значення» [37, с. 181]; «Імена у Л. Керола не випадкові, безпідставно обрані сполучення, а знаки, за якими вгадуються живі люди, або цілі пласти національної історії і національної свідомості» [52, с.

160]; «ім'я для характеристики героїв широко використовується М. Горьким, який відбудовує в імені власному зв'язок з тим, що позначено даним словом, при цьому значення імені відображає деякі риси образу» [211, с. 38]. Навіть у письменників, для яких нехарактерне використання значеннєвих імен, в деяких творах зустрічаються персонажі, названі такими іменами. Цю традицію, що почалася ще за часів Горація, успішно продовжували і розвивали М.О. Некрасов і Ф.М. Достоєвський, І. Ільф і Е. Петров, О. Вишня і М.В. Гоголь, та інші літератори.

Існує декілька класифікацій імен власних, серед яких найбільш доцільною для аналізу онімів вважаємо класифікацію, яка розглядає ім'я власне в контексті художнього тексту [176, с. 22; 28, с. 134; 61, с. 60]. Дещо змінену С. Влаховим і С. Флоріним, цю класифікацію можна представити в такому вигляді: імена власні природні і вигадані; останні можна розділити на ті, що використовуються поряд з природними і «книжні», які в свою чергу, можуть а) мати нейтральну внутрішню форму або б) мати оціночну функцію, тобто тим чи іншим способом характеризувати об'єкт [31, с. 286-287]. Здавалося б, перекладача має цікавити лише «права сторона» схеми: ім'я вигадане, книжне, яке має оціночну функцію; однак, іноді навіть природне, звичайне ім'я, яке на перший погляд, виконує суто називну функцію, несподівано з волі автора не те що починає «говорити», а просто «волати», і перекладач не може обійти це мовчанням.

Про значущі імена в художньому тексті існує велика кількість лінгвістичної літератури (див. напр. [4, с. 133-147; 17, с. 234-242; 20; 46, с. 25-29; 59, с. 64-77; 79, с. 87-88; 86, с. 219-223; 111; 112, с. 23-24; 160; 171, с. 259-309; 213, с. 24-28]). Під іменем «характеристичним» або «значущим» слід розуміти такі імена власні, яким в конкретному тексті автор надає додаткового смислу на основі внутрішньої форми слова. Такими іменами значущими виявляються, до прикладу, так звані «прізвища, які говорять» [36, с. 470].

Потенційно характеристичне ім'я для його актуалізації повинно мати а) внутрішню форму, тобто якості загального імені, або б) алюзивність, тобто

здатність навести думку читача на потрібні об'єкти, або, нарешті, в) своєрідну фонетичну форму, на якій можна було б, до прикладу, побудувати комічний ефект, зберігши разом з тим відблиск його «унікальності», - відмінність від можливого «загального синоніма» [31, с. 291].

Внутрішню форму мають спеціально вигадані автором імена або, рідше, використані ним для виконання певних задач – передусім для короткої і виразної характеристики персонажів, місць, ситуацій. Буває так, що намір автора щодо значущих імен абсолютно зрозумілий. Так, наприклад, в багатьох прізвищах, які походять від прізвицьк, внутрішня форма не забулася, і разом з тим потенційно збереглося експресивне забарвлення антропоніма. В звичайному мовленні вона не сприймається, однак в певних контекстуальних умовах може бути розкрита. Тому навіть звичайні прізвища в спеціально організованім контексті виконують функції характеристичних імен [29, с. 165].

Зазвичай прізвиська найбільш влучно характеризують свого власника, вказуючи на визначні риси характеру, зовнішності, діяльності, оскільки їх внутрішня форма переважає над зовнішньою. Тому письменники часто використовують прізвище «як засіб створення колоритних реалістичних образів» [46, с. 31-32].

Тут же, як би продовжуючи сказане про прізвиська, але в іншому ракурсі, можна детальніше зупинитися і на іменах-символах, іменах-ярликах (за термінологією С. Влахова і С. Флорина [31, с. 293]). Це більшою частиною крилаті слова чи компоненти крилатих висловів – імена популярних міфічних, історичних, біблійних, казкових героїв, персонажів загальновідомих книг і фільмів, а також немало імен зі скороминучою популярністю.

В термінології В.В. Виноградова: алюзивні імена власні: «книжні імена, які в літературному творі перегукуються з іншими іменами власними. До прикладу, фольклорними, літературними або іменами – компонентами прислів'їв, приказок, висловлювань, фразеологізмів» [28, с. 150]. Н.К. Гарбовський вживає в такому випадку термін «одиничні імена власні» [36, с. 469]: вони називають поняття, в обсяг яких входить лише один об'єкт.

До одиничних імен відносяться, зокрема, імена власні, які незважаючи на зовнішню простоту нерідко змушують перекладача замислитися над тим, який обрати еквівалент для їх передачі мовою перекладу.

Частіше за все подібні антропоніми і топоніми асоціюються з власними іменами, які входять до різнотипних сталих словосполучень. Таким чином, їх експресивність залежить перш за все від лексико-фразеологічної системи мови-оригіналу. «Ім'я абсолютно звичайне... виявляється художнім характеристичним засобом, набуває певного художнього змісту, нагадує певний фразеологізм, з яким пов'язаний образ-персонаж. Це – один з важливих засобів поетичної антропонімії, тобто художнього використання власних імен» [115, с. 62].

В таких іменах немає того образно-характеристичного змісту, яке в значущих іменах передається через загальні слова чи їх основи, які і формують характеристичне ім'я. Значущість подібних імен виявляється опосередковано, через різні асоціативні зв'язки. Від ступеня близькості культур і інтенсивності міжмовних і міжкультурних контактів залежить наскільки перетинаються одиничні імена власні в мові оригіналу і мові перекладу. Здебільшого одиничні імена практично не бувають ідентичні для жодної пари мов, якщо не брати до уваги двомовних (чи багатомовних) суспільств з єдиним культурним простором. Відповідно, існує певна кількість одиничних імен власних, сигніфікат яких в двох мовах різний. Якщо взяти такі пари мов як англійська і українська або англійська і російська, то розходження в лексиконі одиничних імен між ними доволі великі. В одній мові ім'я власне може бути одиничним, а його аналог в іншій мові – ні, оскільки він не фіксує будь-яких компонентів значення оригінального імені.

Це пояснюється тим, що дескриптивна частина значення імені власного не передається в приймаючу мову автоматично лише завдяки відтворенню його форми. Відповідно, адекватність міжмовної комунікації в подібних випадках може бути поставлена під сумнів. Бувають ситуації, коли ім'я власне в мові оригіналу і його відповідник в приймаючій мові обидва є одиничними

іменами, однак дескриптивні компоненти їх значення в двох мовах не співпадають в усіх деталях.

В статті В. Дякова [57, с. 61-66] автор між іншим торкається і питання про значення популярності того чи іншого літературного героя «лише в своїй країні» - ім'я давно стало загальним, але за межами батьківщини його не знають і не розуміють. В залежності від цього автор говорить про «національні» та «інтернаціональні» твори, тут же роблячи застереження про те, що чітку межу між ними провести не можна.

Алюзивні імена власні в теорії перекладу не вивчалися. Очевидно, ця проблема поки не є нагальною хоча б з тої причини, що вона практично не опрацьована в одномовному плані. Нерідко перекладач просто не розуміє і не відчуває ніяких алюзій в книжному власному імені, яке у носіїв мови асоціюється з певним представником фольклорних, літературних чи фразеологічних джерел.

Буває, що характеристичне ім'я введено для створення комічного ефекту, якого автор добивається, так би мовити, формальними засобами, підбираючи для персонажа своєрідну «смішну» фонетичну форму, яка іноді доповнює «смішний» зміст [31, с. 296]. Вважають, що імена в дитячій літературі створюють комічний ефект на основі різних засобів, однак найпоширенішими є каламбур і гра слів (див. напр. [236, с. 175]). Особливу роль тут також відіграють антропонімічні (словесні) маски: вони використовуються не як звичайні прізвища людей і не як значущі прізвища літературних персонажів, а «приховують під собою звичайні загальні слова – назви предметів, дій і станів» [146, с. 130].

Велике для перекладача значення має і ступінь висловлення, інтенсивність експресії внутрішньої форми значущого імені. Перетворюючись на значуще, ім'я набуває семантичного змісту, який може бути виражений в контексті ступінню від 0 до 1 (однак ніколи 0 і ніколи 1) – у власному майже завжди зберігається і загальне, і навпаки, загальне зберігає ореол власного [31,

с. 298]. Можливо, тут доречно нагадати, що значущі імена власні знаходяться на межі каламбуру, є основою для каламбуру і потенційними каламбурами.

Тематичні основи особових імен і прізвищ в багатьох європейських мовах групуються за наступними семантичними ознаками (основою для цієї класифікації є розподілення, запропоноване А.М. Селищевим [168], і повторене В.К. Чичаговим [208, с. 30-31]): 1) обставини народження та сімейні відносини; 2) зовнішній вигляд; 3) особливості і риси характеру; 4) соціально-економічне положення; 5) заняття та професія; 6) походження; 7) фауна і флора; 8) речі і предмети. Звичайно, це не повна семантична класифікація можливих ономастичних основ. Однак, вона показує наскільки широкий є вибір смислових основ для словотворення характеристичних імен власних.

Утворюючи характеристичне ім'я власне, перекладач використовує одну зі словотворчих моделей: 1) чиста основа або 2) основа + ономастичний формант = ім'я власне [29, с. 166]. За основу перекладач може використати практично будь-яке загальне слово. Власне, в такому самому положенні перебуває і автор оригіналу, оскільки «потенційно антономазія може бути виражена будь-якою частиною мови» [5, с. 10]). Іноді його звучання і, відповідно, орфографію дещо змінюють для надання імені «іноземності». Однак, в будь-якому випадку, семантичне значення основи має бути чітким і зрозумілим, оскільки в ньому міститься ядро емоційно-оціночної інформації вигаданого перекладачем імені [29, с. 166].

Не меншу складність для перекладача становить і передача короткої форми імен власних (так званих напівімен [208, с. 5] або гіпокористиків [178, с. 128-129]), яка використовується не лише для того, щоб назвати персонаж, ідентифікувати його, але й висловити відношення автора чи того, хто говорить до названого персонажа.

З точки зору семантики імена займають визначну роль в дитячій літературі, де їх потенційне значення зазвичай активується для того, щоб описати певну якість чи рису характеру окремого персонажа чи створити комічний ефект. Перший випадок здебільшого знаходимо в алегоричній

традиції, коли, до прикладу, особисті якості персонажа підсумовані в його імені, коли персонажі розглядаються як «уособлення вад, чеснот або важливих загальних характеристик» [255, с. 165]. Фактично імена власні часто використовуються в літературних текстах як «яскраві ярлики» в тому сенсі, що вони можуть містити в собі ключі для розкриття долі персонажа або його ролі в сюжетній лінії [239, с. 46].

Щодо передачі характеристичних імен в перекладі, то тут знаходимо широкий спектр варіантів від формальної передачі імені за допомогою транскрипції до заміни в художньому тексті чужих імен своїми. Остання тенденція, як правило, критикується спеціалістами з теорії перекладу. Так, до прикладу: «Демьянова уха» перетворюється на *Soup of Master John* [125, с. 17]; знаходимо наступний коментар С. Влахова і С. Флоріна: «тут ми маємо справу або з нерозумінням сутності перекладацької справи, або з безвідповідальним самоправством» [31, с. 278].

Однак основним питанням при передачі характеристичних імен залишається: що потрібно транскрибувати, а що і як перекладати? Відповідь залежить від 1) самого імені, 2) його «співвіднесеності з предметом» [176, с. 263] і 3) контексту. Тут також перспективною видається класифікація, запропонована С. Влаховим і С. Флоріним, в якій вони намітили можливість розподілу імен власних на 1) такі, що переважно називають, як правило, семантично порожні; 2) такі, що переважно означають, в них певним чином переважає внутрішня форма і емоційно-оціночне значення; 3) такі, що тяжіють до однієї з перших двох груп в залежності від контексту і 4) такі, що поєднують якості перших двох груп, тобто здатні утворювати каламбури [31, с. 287].

Одиниці першої групи «в чистому вигляді» транскрибують. Одиниці другої групи мають (втім, як і більшість власних імен) певне змістове наповнення, воно і надає можливість їх перекладу. Серед них є такі, що незважаючи на доволі прозору семантику, транскрибуються. Це, до прикладу, назви періодичних видань – журналів, газет. Ця група в якості ілюстрації

вигідна тим, що в принципі не має винятків – прийнята в цілому світі традиція. Не дивлячись на те, що «підкреслюється їх [газет] зв'язок з певною країною» [192, с. 157], логіку і доцільність такого засобу передачі не можна вважати беззаперечним: адже удача в збереженні колориту не може виправдати втрату змістовного значення самого імені. Вся інформація, яку читач таким чином отримує, зводиться до того, що перед ним – газета чи журнал, не більше. Втім назва будь-якого періодичного видання містить основну інформацію про його ідеологічну направленість, тематику і багато чого іншого, цікавого читачеві. Крім того, орган друку, згаданий в перекладеному тексті художнього твору, часто пов'язаний з ним змістовно – доповнює, мотивує частину тексту; більш того, назва газети може бути навіть вигаданою – саме з огляду на зміст. Ось чому вважаємо обов'язковим в художньому тексті як мінімум додавати в дужках переклад відповідного імені, а у ряді випадків, всім правилам наперекір можна давати і прямий переклад (замість транскрипції).

Традиційно перекладаються імена цієї ж групи, які позначають твори мистецтва і науки. Винятки складають деякі іншомовні назви, які можна розглядати як іншомовні вкраплення.

До третьої групи відносять імена власні, спосіб передачі яких – переклад, заміна, транскрипція – залежить повністю від контексту, тобто потенційно характеристичні імена за бажанням автора отримують голос, що і підводить нас безпосередньо до значеннєвих імен.

Відмовляючись від транскрипції значеннєвого імені, перекладач ставить перед собою функціонально-стилістичну задачу. Оціночно-характеристичне значення внутрішньої форми оригінального імені має відповідати змісту внутрішньої форми імені в перекладі [29, с. 174-175].

Коли з різних причин доводиться відійти від близьких відповідників, перекладач шукає таке наповнення для внутрішньої форми імені, яке б адекватно характеризувало подібні до виражених оригінальним іменем риси персонажу і правильно відображало авторське відношення до нього. Тоді, не

дивлячись на різницю метафоричних образів, які містяться в основах характеристичних імен оригінала і перекладу, оціночно-характеристичний зміст цих імен буде адекватним, а їх художньо-стилістична функція рівнозначною. Буває і так, що перекладач більше піклується про збереження загальної функціонально-стилістичної характеристики літературних значеннєвих імен, ніж про смислову відповідність кожної пари окремо.

Утворення в процесі перекладу характеристичних імен власних на основі образних асоціацій, які співвідносяться не стільки з внутрішньою формою перекладеного літературного імені, скільки із загальним авторським уявленням про сутність соціальної групи, до якої належить названий цим іменем персонаж, складає важливу особливість поетичної ономастики перекладу. В певних контекстах можна доволі широко трактувати поняття відповідності в сфері характеристичних імен власних. Не зберігаючи подібності внутрішніх форм співвіднесених антропонімів, перекладач вигадує ім'я, яке відображає узагальнюючу оцінку будь-якого представника даного соціального середовища. Подібна «свобода творчості» дозволяє зберегти функціонально-стильові характеристики значущого імені і його художню виразність.

Функціональний підхід до перекладу характеристичних імен знаходимо, головним чином, при відтворенні комічних, іронічних і сатиричних імен епізодичних персонажів, які лише згадуються в творі і не мають прямого відношення до його сюжетної лінії.

Отже, характеристичні імена власні перекладаються. Однак, навіть якби це і вважалося правилом, з нього були б важливі і суттєві винятки. Спираючись на свої знання, інтуїцію і досвід, перекладач зобов'язаний встановити художню значимість названого характеристичним іменем персонажа, оцінити його літературну роль і функцію, жанрові і стильові особливості твору, традиції літератур оригіналу і перекладу, епоху створення оригіналу і т.і., а іноді навіть і місце цього персонажа в історії національної літератури. «Чим вищий ступінь художньої виразності і типізації персонажа,

чим важливіша його роль в вітчизняній літературі, чим більший ступінь узагальнення образу, тим проблематичніший переклад і більш доцільно транскрибувати дане ім'я» [29, с. 177].

Якщо характеристичне ім'я потрібно автору лише для характеристики соціального середовища, якщо цим образом висміюються певні індивідуальні риси другорядного персонажа або ним названий персонаж гумористичної чи сатиричної розповіді, то зазвичай воно перекладається. Коли мова йде про одного з основних персонажів роману, перекладач має серйозно подумати над питанням: перекладати чи транскрибувати? При цьому подумати треба не лише про його ім'я, але й про долі імен інших персонажів, які опинилися в нерозривному художньому взаємозв'язку з головним героєм.

Оскільки характеристичні імена власні виконують не стільки номінативно-називну функцію, скільки характеристично-оціночну, то і підхід до передачі мовою перекладу інформації, яку вони містять, повинен відрізнятися від принципів відтворення звичайних імен власних. Значення і емоційна інформація, яка міститься в характеристичних іменах має бути «проявлена». Характеристичне ім'я вимагає від читача як оригіналу, так і перекладу розуміння внутрішньої форми і сприйняття її образності. Транскрибоване, воно саме по собі не може емоційно вплинути на рецептора, в той час, як в оригіналі воно розраховане на такий вплив. Тому перекладач прагне до збереження в перекладі його емоційної сили.

Одним словом, більшість значущих імен «вигаданих» - підлягають відтворенню; транскрипцією не можна передати внутрішню форму – значуще ім'я втратить свою значущість і не виконає відведену йому автором роль [31, с. 293]. Основний принцип радянської школи перекладу – намагатися перекладати значущі імена. Власне переклад, або правильніше – відтворення, відновлення вигаданих імен в перекладі старанно розроблене В.С. Виноградовим [28]. Автор дає схему «моделей та зразків», за якими можна відтворити «номінативно» оціночні імена в іншомовному тексті. Разом з тим він підкреслює, що таке відтворення «завжди пов'язане з творчим

пошуком, вигадкою та винахідливістю перекладачів, які можуть знайти десятки нових оригінальних рішень» [28, с. 145].

Українська та російська мови відкривають виключно багаті можливості для створення значеннєвих прізвищ та географічних назв завдяки багатству словотворчих моделей та тематичному різнобарв'ю лексичних значень власних імен. Рішення перекладацької задачі полегшується ще й тим, що в різних мовах «основи власних імен можуть мати ряд спільних рис незалежно від мови, в якій вони використовуються, у відповідності до універсалій, властивих людському мисленню і сприйняттю» [178, с. 23]. Ця подібність пояснюється соціально-психологічними причинами, єдністю законів людського мислення, а щодо прізвищ – однаковими джерелами походження, які ведуть до прізвиськ.

У вітчизняній ономастиці імена власні створюють з двох і більше основ. Перекладачі використовують різні моделі складних імен, оскільки дво- і багатоосновність характеристичного імені розширює його значеннєвий зміст і збільшує експресивний діапазон внутрішньої форми. Поширені моделі складних імен («прикметник + іменник», «дієслівна форма + іменник», «прислівник + іменник», «іменник + дієслівна форма») доповнюються та варіюються перекладачами. Складну основу утворюють із відносно самостійних слів в повній чи скороченій формах, із словосполучень чи фразеологізмів.

З точки зору семіотики, імена в багатьох культурах виступають своєрідними знаками, які концентрують в собі давні чи недавні історичні асоціації, вказують на рід, клас, національність, релігійну приналежність, інтертекстуальність, міфологію і т.д. За М. Тимочко імена як семіотичні елементи часто найважливіші і водночас найскладніші для передачі, особливо завдяки тому семіотичному значенню, яке пов'язане з культурою країни тексту оригіналу [283, с. 224]. Імена власні є культурно-специфічними одиницями, оскільки їх історичні і культурні асоціації перетворюють їх на «яскраві ярлики», які перекладач повинен передати так, щоб при цьому не

перенавантажувати інформацією текст перекладу [223, с. 59]. В дитячій літературі, до прикладу, таке перенавантаження може призвести до того, що дитина за обсягом інформації не помітить головного; з цієї причини деякі перекладачі вважають за краще замінити незнайомий екзотичний культурний світ оригіналу на знайомий культурний світ мови перекладу для того, щоб забезпечити юному читачеві розуміння змісту авторського повідомлення [239, с. 46-47].

Однак, важливо підкреслити, що імена, які містять семіотичне значення, не завжди становлять складність для перекладу. Деякі з цих імен можуть мати інтернаціональний характер, тобто бути раніше запозиченими культурою мови перекладу в тій самій формі, що і в мові оригіналу [239, с. 47]. Це, до прикладу, стосується передачі алюзивних імен, які на відміну від більшості значущих імен, в принципі транскрибуються, але в кожному окремому випадку перекладач повинен враховувати «ступінь знайомства» імені; тобто вирішальним є як правило прагматичний фактор: чи будуть імена, як носії тих чи інших якостей, зрозумілі читачам перекладу [31, с. 295]. З вищевикладеного неважко зробити висновок, що успіх передачі при перекладі алюзивних імен багато в чому залежить від фонових знань перекладача і його читача.

В цілому з алюзивними іменами, які є алюзивними для багатьох мов, все зрозуміло: переносимо їх в текст перекладу з врахуванням прийнятої в мові перекладу форми: чи то транскрипція, чи то транслітерація, чи то традиційний відповідник, чи калька. А як бути з «одномовними» іменами? Навряд чи можна дати однозначну відповідь в теоретичному плані. По-перше, можна використати формальний метод передачі імені разом із семантичною експлікацією. По-друге, з тексту перекладу можна вилучити незрозуміле ім'я, замінивши його загальним словом-синонімом. По-третє, іноді, дуже рідко, можлива заміна синонімічним персонажем, але для цього потрібно, щоб контекст звільнив його від національного забарвлення. Буває й так, що значуще ім'я потрапляє в художній твір з національного фольклору чи з

іншого літературного чи мовного джерела. «Поява в художньому творі запозиченого характеристичного імені зводить майже до мінімуму доцільність його перекладу» [29, с. 180].

Проте, навіть розуміючи всі асоціації, які викликає алюзивне ім'я власне в читачів оригінального тексту, перекладач частіше за все не може відтворити асоціативні зв'язки, які оточують ім'я власне в оригіналі, оскільки ці зв'язки як правило ведуть в систему сталих лексичних засобів мови оригіналу. Для алюзивного імені потрібна національна мова або екстралінгвістичний фон. Без цього фону ім'я не може викликати асоціацій. Різниця в мовному, літературному, етнографічному та соціально-історичному фоні зумовлює втрату алюзій, натяків, асоціацій, породжених алюзивними іменами при читанні оригінального художнього твору в тому національному середовищі, де воно було створене. Тому сутність перекладацької проблеми зводиться до відтворення там, де це можливо, того фону, того факту, який залишається поза текстом, асоціативний зв'язок з яким надає додаткового художнього забарвлення алюзивному імені. Прикладів подібної реконструкції втраченого при перекладі фону майже немає. Зазвичай, перекладачі пояснюють у виносках філолого-етнографічні та інші алюзії, викликані іменами власними.

У випадку передачі «смішного» імені перекладач, з одного боку, більш вільний в своєму рішенні – комічного ефекту можна добитися й іншими засобами, не обов'язково слідуючи за автором; але з іншого, існує небезпека невдачі, у випадку якщо йому зрадить почуття гумору, міри та смаку.

Щодо імен з суфіксами суб'єктивної оцінки, то їх значення передається зазвичай двома способами, якщо звичайно, перекладач впевнився в тому, що ім'я з таким суфіксом дійсно набуло пейоративне або пестливе значення. По-перше, таке ім'я можна транскрибувати, коли є впевненість в тому, що на фоні повного імені і контексту читачеві стане зрозумілим пестливе чи зневажливе забарвлення нової форми імені власного. А по-друге, перекладач може додати до первісної (нейтральної) форми транскрибованого імені прикметника,

експресивно-оціночний зміст якого певною мірою еквівалентний значенню відповідного суфікса перекладеного імені. В такій ролі частіше за все виступають прикметники *маленький, милий, бідний, смішний, бридкий, дурнуватий* і т.п.

Суб'єктивно-емоційна оцінка імені власного прикметником відповідає перш за все духу деяких аналітичних європейських мов, оскільки утворення різних форм імен з суфіксами суб'єктивної оцінки властиве не всім мовам і не однаковою мірою, а однакові чи подібні відтінки значення можуть передаватися різними способами. До прикладу, у французькій мові широко практикується аналітичний спосіб утворення зменшувальних – за допомогою прикметника *petit(e)*. В англійській мові прикметник *little* також виступає в ідентичній функції. Тому при перекладі, до прикладу, з російської мови, яка має розгалужену систему суфіксів суб'єктивної оцінки, на деякі аналітичні мови, прикметники успішно виступають в ролі смислових еквівалентів дімініутивно-пейоративних суфіксів.

Однак, обидва ці способи часто виявляються в перекладацькій практиці неприйнятними через складнощі сприйняття нової форми іноземного імені з чужим суфіксом суб'єктивної оцінки, невідповідності значення прикметника значення суфікса і т.п. В таких випадках перекладачі віддають перевагу незмінній формі імені власного і компенсують втрачений суб'єктивно-оціночний «привісок» інтонаційною побудовою фрази або смисловими відтінками слів, що входять до її складу [29, с. 160].

Розглянемо інші приклади, які наочно показують шляхи створення перекладачем свого віртуального об'єкта, також пов'язаного з його уявленням про ім'я власне. В даному випадку мова піде про метатекст. Метатекстом називають зазвичай такий фрагмент тексту, в якому сама мова стає предметом описання. Імена власні частіше за імена загальні стають об'єктом металінгвістичних описань в перекладі, тому що можуть виконувати в текстах певні функції, викликаючи в читача ті чи інші асоціації. Слід розрізняти два різновиди метатекстів, які описують семантику власних імен. В першому,

рідшому, випадку перекладач перекладає метатекст, який вже є в первинному тексті. В другому випадку, коли внутрішня форма імені оригінала доволі прозора і зрозуміла читачам оригінального тексту, однак не зрозуміла отримувачам перекладеного тексту, перекладач мусить будувати власні метатексти. Він додає власні металінгвістичні пасажі або в корпус самого тексту, або в примітки [36, с. 475-476].

Не можна оминати увагою і специфічне звукове оформлення імені власного в мові оригіналу. «Звуковий символізм» за термінологією П. Метьюза [257], – це «використання специфічних звуків чи звукових властивостей в частково систематичному відношенні до значення чи категорії значення» [257, с. 347]. Серед типологічних значень, які має звуковий символізм, є два особливо важливі з точки зору збереження чи втрати його при перекладі: імітаційне звуко-символічне значення і фонестатичне значення. Імітаційне звуко-символічне значення пов'язане з використанням ономації; воно представляє собою використання звуків, сполучення яких невиразно нагадує імітований звук [275].

Фонестатичне значення базується на використанні звуко-символічних елементів, - фонестем. Фонестема – це звук, звукосполучення чи звукотип, які на пряму асоціюються зі значенням [275]. До прикладу, сполучення *gl-* на початку слова зустрічається в англійській мові в таких словах: *glisten, glow, glare, glent, glimmer, glimpse, glister, glitter, glim*, і оскільки всі вони мають спільну характеристику, вони зазвичай асоціюються зі «світлом» і «блиском». А початкове *sl-*, яке можна побачити в таких словах англійської мови, як *slime, slug, slithery, slobbery, slog*, звичайно пов'язується з чимось «слизьким», «неприємним». В «Гаррі Поттері» таким прикладом може слугувати ім'я *Salazar Slytherin* – засновник факультету *Slytherin*, темний чаклун з поганою репутацією, який вважав за доцільне вбивати негідних на його думку студентів, видатною характеристикою якого було вміння розмовляти зі зміями. В перекладах негативна асоціація зберігається завдяки співпадінню сприйняття звуку «с» та звукосполучення «сл» в англійській, українській та

російській мові. Ім'я було передане методом транскрипції як *Салазар Слизерин / Салазар Слизерин* відповідно.

Одним словом, при передачі імен власних художнього тексту треба пам'ятати, що «як будь-яке слово в тексті, ім'я власне пов'язане з ним, і з мовою в цілому, і з позамовною дійсністю незліченими нитками-корінцями, які потрібно старанно оберігати при пересадженні його в ґрунт іншої мови; обірвіть корінці, і рослина зів'яне» [31, с. 302]. Ім'я власне – як айсберг на поверхні тексту. Його видима, невелика і порівняно незначна частина – графічна оболонка, а прихована на перший погляд, але значуща частина – комплекс асоціацій, яке ім'я власне здатне викликати у читача тексту мови оригіналу. Передати ім'я лише формальним відповідником, – найпростіший шлях для перекладача, але наражає його корабель на небезпеку зіткнення з підводною частиною айсберга, спричиняючи нерозуміння прихованої системи зв'язків, що концентруючись в імені, пронизують текст, передаючи авторське повідомлення на більш глибоких рівнях.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Переклад імен власних традиційно не відносять до кола перекладознавчих проблем, оскільки оніми не вважаються контекстуально-вмотивованими відповідниками. Проте оніми, вжиті в художньому тексті відрізняються від онімів, які використовуються в реальному житті, а отже мають відрізнятись і підходи до їх передачі іншою мовою. Будь-який онім, вжитий в творі, представляє собою частку авторського бачення тексту, а разом з тим, місця та ролі персонажа в цьому творі. Невірне тлумачення цього бачення чи неспроможність донести його до читача перекладу позначається на якості цілого перекладеного тексту.

Автор використовує як ті оніми, що склалися в реальному іменнику мови природним шляхом, так і сам створює нові імена. Для перекладу нехарактеристичних імен власних, які виконують в творі переважно номінативну функцію, тобто лише називають персонаж, використовують п'ять способів передачі імен однієї мови іншою: транскрипцію, транслітерацію; а у випадку, коли мова йде про незначущий для сюжету персонаж, – заміну одного імені на інше, вилучення імені і вставлення нового.

Характеристичність імен, що виконують переважно емоційно-оціночну функцію, тобто не лише називають персонаж, але й містять додаткову інформацію про визначні характеристики, сутність чи долю персонажа, може базуватися на: яскравій внутрішній формі, алюзивності чи своєрідній фонетичній формі.

Значущі імена з яскравою внутрішньою формою передають образно-характеристичний зміст через загальні слова чи їх основи, які формують характеристичне ім'я і водночас надають можливість їх передачі калькуванням. Використання цього методу знаходимо при відтворенні комічних, іронічних і сатиричних імен епізодичних персонажів, які не мають прямого відношення до його сюжетної лінії. Коли доводиться відійти від близьких відповідників, перекладач шукає таке наповнення для внутрішньої

форми імені, яке б адекватно характеризувало подібні до виражених оригінальним іменем риси персонажу і правильно відображало авторське відношення до нього. Тоді, не дивлячись на різницю метафоричних образів, які містяться в основах характеристичних імен оригінала і перекладу, оціночно-характеристичний зміст цих імен буде адекватним, а їх художньо-стилістична функція рівнозначною. Однак, чим вищий ступінь художньої виразності і типізації персонажа, чим важливіша його роль в літературі, чим більший ступінь узагальнення образу, тим проблематичніший переклад і більш доцільно транскрибувати дане характеристичне ім'я.

Алюзивні імена власні – книжні імена, які в літературному творі перегукуються з іншими іменами власними (фольклорними, літературними або іменами-компонентами фразеологізмів). Значущість подібних імен виявляється опосередковано, через різні асоціативні зв'язки. Алюзивні імена, які є алюзивними для мов оригіналу і перекладу, передаємо з урахуванням прийнятої в мові перекладу форми: транскрипція, транслітерація, традиційний відповідник, калька. Для передачі алюзивного імені, яке є алюзивним лише для мови оригіналу, використовують формальний метод передачі імені разом із семантичною експлікацією, вилучення незрозумілого імені із заміною його загальним словом-синонімом, заміну синонімічним персонажем. Найбільш поширеним є формальний метод передачі імені із поясненням у виносках філолого-етнографічних та інших алюзій, викликаних іменами власними в тексті мови оригіналу.

Отже, підхід до передачі авторських онімів, які у більшості є іменами характеристичними, різниться від загальних принципів відтворення імен власних. Значення та емоційна інформація, яка міститься в іменах, має бути «проявлена». Характеристичне ім'я вимагає від читача як оригіналу, так і перекладу розуміння внутрішньої форми і сприйняття її образності. Тому більшість авторських значущих імен підлягають відтворенню; транскрипцією не можна передати внутрішню форму, оскільки значуще ім'я втратить свою значущість і не виконає відведену йому автором роль.

РОЗДІЛ 2

ПЕРЕДАЧА ІМЕН ВЛАСНИХ В РОМАНАХ ФЕНТЕЗИ

ДЖ. К. РОЛІНГ

2.1. Особливості ономасторчості Дж. К. Ролінг

Творчість Дж. К. Ролінг займає достатньо значиме місце в сучасній дитячій літературі і літературному процесі кінця двадцятого – початку двадцять першого сторіччя. Однак, ономастичний простір її творів не отримав адекватного літературознавчого, лінгвістичного, а як результат, – і перекладацького аналізу.

Досліджуючи в загальному плані творчість письменниці необхідно відзначити, що її твори, направлені на виховання підростаючого покоління, формування духовних і моральних цінностей, максимально наближені до життя сучасної дитини, її духовного світу. Було досліджено весь цикл (сім романів) оповідань жанру фентезі про пригоди хлопчика-чарівника Гаррі Поттера. Цей цикл, оригінальний як за своєю художньою структурою, так і за мовою, дозволяє виділити Дж. К. Ролінг з ряду сучасних дитячих письменників.

В роботі розглянуто окремий жанр дитячої літератури, а саме фентезі. Хоча фентезі є одним з багатьох жанрів дитячої літератури, які використовують «нереальні елементи» в своїх текстах, що саме відрізняє фентезі від інших жанрів (фольклору і казок), так це сприйняття магії. В казках і фольклорі існування магії така ж звичайна річ, як в реалістичних романах – її відсутність, в романах фентезі все по-іншому. Коли в романі фентезі зустрічається нереальний елемент, «цей елемент є фантастичним родичем реального елемента» [252, с. 17], тобто іншими словами, «фентезі – це історія, заснована на відкритому порушенні того, що зазвичай вважається можливим» [252, с. 224]. В цьому сенсі, фентезі зображує очевидні відхилення від існуючої реальності, що за П. Гантом (Hunt), зазвичай спровоковане

порушенням законів природи [249, с. 271]. В якості ілюстрацій цих порушень, можна навести літаючі мітли, тварин, що розмовляють і самонаповнювальні тарілки.

Авторка спершу не знала, що книжка буде для дітей. Дж. К. Ролінг зазначає в одному зі своїх інтерв'ю: «А зараз ми знаємо, що дорослі теж читають ці книжки. І вони їм подобаються» [242, с. 49]. Ліндсей Фрейзер, спеціаліст з дитячої літератури, коментує це наступним чином: «Дж. К. Ролінг не планувала з самого початку, що роман буде для дитячої аудиторії. Можливо тому вона не зробила щонайменшої спроби спростити їх. Заплутані сюжети, несподівані повороти, відволікаючі маневри, комічні і небезпечні ситуації, і неперевершені спецефекти тільки додають романам» [242, с. 67].

Фрейзер вважає, що «найбільш вражаючим є кількість і різноманітність персонажів, контрольованих Дж. К. Ролінг, і успіх романів підтверджує, що діти можуть сприймати і сприймають складні сюжети... Вони люблять складні задачі. Британське видавництво *Bloomsbury* випустило спеціальне видання для дорослих, бо багато хто з батьків хотів знати про що власне так багато галасу. Дещо здивовані тим, що книжка для дітей може бути такою цікавою, вони тоді рекомендували її своїм друзям. В тексті немає різниці, відмінні лише обкладинки» [242, с. 74].

В розглянутому циклі суттєвою частиною авторської стилістики виступає антропонімічна система, яка позиціонується письменницею в якості художнього засобу. Особливу цікавість в семантичній структурі фентезійного тексту становлять власні імена, що слугують своєрідним «ключем» в розкритті художнього задуму письменниці. Світ власних імен письменниці, фантастично багатий, різноплановий, повний несподіванок для читача і вченого, залишається практично недослідженим.

Задум циклу оповідань Дж. К. Ролінг, його авторську ідею і мають частково розкрити власні імена, що функціонують в творах. Письменниця створила цілий світ, в якому життя, звичайне для кожної сучасної дитини

тісно поєднане зі світом магічним. Ця ідея має свою специфіку: діти, живучи в цьому світі роблять його існування реальним як в часі, так і в просторі. Письменниця пропонує свою власну модель всесвіту, де існує два паралельні світи: світ маглів, людей, позбавлених магічних властивостей, та світ магічних істот; проміжною ланкою між цими світами виступають чарівники. Магічний світ дуже схожий на реальне життя, тому для героїв циклу не важко пристосуватися до нового світу. В магічному світі діти також мають ходити до школи, виконувати домашні завдання, готуватися до уроків. В цьому світі є свій прем'єр-міністр (міністр магії), дорослі ходять на роботу, в сім'ях є домашні тварини і кожен рік відбувається чемпіонат світу з улюбленої спортивної гри. Модель «власного всесвіту» і поєднує фентезійний цикл оповідань письменниці.

Антропонімічний простір оповідань також багатомірний: основу його складає реальний антропонімікон, утворений за моделями, відомими в мові, в дитячому мовленні. Однак, за цією реальністю стоїть й інший антропонімічний світ, що відкривається уважному читачеві. В цьому і полягає специфіка антропонімікона Дж. К. Ролінг, що дозволяє одночасно відобразити і реальний, існуючий світ, і фантастичний, вигаданий.

Літературні антропоніми, що існують у складі циклу оповідань, багаточисленні і різноманітні, тому їх класифікація може відбуватися згідно різних підстав. Реальний, існуючий світ знаходить своє відображення в антропонімах, які утворені згідно існуючих в мові морфологічних, словотворчих, лексичних і семантичних моделей. Антропонімна система Дж. К. Ролінг – складна і багат шарова, розкривається поступово з розгортанням і розвитком сюжетних ліній, вимагає від перекладача широких фонових знань та неабиякої майстерності.

Традиційним є компонентний аналіз імен персонажів. По кількості компонентів антропоніми в романах Дж. К. Ролінг поділяються на одночленні і двочленні. В текстах романів та їх перекладів на російську та українську мову (11 665 сторінок) функціонує 488 персонажів, причому один і той же

персонаж може мати декілька імен різного характеру: деякі з них є варіантами одного й того ж самого імені, інші функціонують як паралельні імена. Найбільш розповсюдженими є одночленні одиниці, серед яких імена, прізвища і прізвиська (див. табл. А.1). Двочленна модель представлена, як правило, конструкцією типу «ім'я + прізвище».

З 488 прямих об'єктів номінації 197 не мають антропонімічних варіацій, до прикладу: *Agrippa / Agrinna / Agrinna, Vane / Бейн / Бэйн, Bloody Baron / Кривавий Барон / Кровавый Барон, Circe / Цирцея / Цирцея, Doris Clockford / Доріс Крокфорд / Дорис Крокфорд, Elfric the Eager / Елфрик Завзятий / Элфрик Нетерпеливый, Fat Lady / Гладка Пані / Толстая Леди*. Це імена персонажів, які з'являються в романах епізодично.

186 персонажів мають два варіанта імені (як правило, один варіант - ім'я і прізвище, а другий – лише ім'я або лише прізвище), до прикладу: *Argus Filch / Аргус Філч / Аргус Филч – Filch / Філч / Филч, Nicolas Flamel / Ніколас Фламель / Николас фланель – Flamel / Фламель / Фламель, Piers Polkiss / Пірс Полкіс / Пирс Полкисс – Piers / Пірс / Пирс*. Як правило, в якості другого варіанту використовується прізвище, коли персонаж – дорослий, та ім'я, коли персонаж – дитина.

Передостання група - 78 персонажів, що мають від трьох до п'яти варіантів імені. Це персонажі, що складають основне ядро групи дійових осіб, приймають активну участь в подіях і, як правило, зустрічаються в декількох романах циклу. До прикладу: *Oliver Wood / Олівер Вуд / Оливер Вуд - Wood / Вуд / Вуд - Oliver / Олівер / Оливер, Cedric Diggory / Седрик Діґорі / Седрик Диггори - Cedric / Седрик / Седрик - Diggory / Діґорі / Диггори - Ced / Сед / Седрик - Pretty-Boy Diggory / красунчик Діґорі / красавчик Диггори*.

Остання група складається з 27 персонажів, які мають найбільше число варіацій імен – більше п'яти. Це, перш за все, імена головних дійових осіб та імена героїв, найбільш значимих для оповідання. До прикладу: *Dark Lord / Лорд Темряви / Темный Лорд - He Who Must Not Be Named / Той-Кого-Не-Можна-Називати / Тот-Кого-Нельзя-Называть - You-Know-Who / Відомо-*

Хто / Вы-Знаете-Кто – Voldemort / Волдеморт / Волан-де-Морт – Lord Voldemort / лорд Волдеморт / лорд Волан-де-Морт - Riddle / Редл / Реддл - Tom Marvolo / Том Ярволод / Том Нарволо; Harry Potter / Гаррі Поттер / Гарри Поттер - 'Underage Wizard' / "Неповнолітний чарівник" / "Колдун несовершеннолетний" - Potter / Поттер / Поттер – Harry / Гаррі / Гарри – Seeker / ловець / ловець – Patronus Potter / Патронус Поттер / Патронус Поттер – Potty Wee Potter / умі-пумі Поттер / Поттер-обормоттер – Parry Otter / Паррі Готтер / Парри Громтер.

Така велика кількість дериватів і варіацій, як відмічає А.І. Рибакін [166], пояснюється характером їх функціонування: фантазія автора імен, утворених для звернення до друзів, близьких, рідних та дітей безмежна і безкінечна. При цьому домінуючими моделями утворення англійських дериватів є скорочення і афіксальне словотворення: *Ron*<*Ronnie*<*Ronniekins*, або *Dudley*<*Duddy*<*Dudders*. Не менш цікавими дериватами є *Ginny*<*Virginia*, *Henry*>*Harry*. Такі імена складають ядро антропонімічного простору.

Головним героям також властиві паралельні імена. Якщо у випадку *He Who Must Not Be Named / Той-Кого-Не-Можна-Називати / Тот-Чье-Имя-Нельзя-Называть* і *You-Know-Who / Відомо-Хто / Вы-Знаете-Кто* можна розглядити розвиток і реалізацію одного й того ж самого принципу, зумовленого контекстом твору, і розглядати такі імена як семантичні варіанти антропоніма, то у випадку *Sirius Black / Сіріус Блек / Сириус Блэк - Padfoot / Гультай / Бродяга - Stubby / Стаббі / Коротышка*, такі імена, отримані за різних обставин і на різних підставах слід вважати паралельними.

Антропоніми циклу оповідань можуть бути класифіковані за ономастичними розрядами: імена, прізвища, прізвиська, псевдоніми. Найбільш багаточисленна категорія – прізвища, на другому місці – імена, найменш численні – прізвиська та псевдоніми.

З точки зору мовного походження можна виділити англомовні антропоніми (та їх зменшувальні форми): *Ronald - Ron – Ronnie; Peter, Molly, Ginny*, а також імена, запозичені з антропоніміконів інших мов: французької –

Delacour Fleur, Malfoy, російської – *Boris, Dimitrov, Antonin Dolohov*, найбільша група з латини – *Circe, Dedalus, Albus, Argus, Marcus*.

Зазвичай в дитячих творах імена головних героїв використовуються в зменшувальній формі, проте в романах Дж. К. Ролінг діти – провідні герої творів – одержують, як правило, повні, «дорослі» імена (*Fred, George, Hermione*) з огляду на ті серйозні дорослі випробування, що чекають на них в оповіданнях. Отримання дитиною зменшувальної форми англійського імені має на те свої спеціальні причини. До прикладу, *Ginny* – найменша дитина в родині, ще й єдина дочка з семи дітей. Або *Ronnie*, зменшувальна форма від *Ronald*, - так мати називає сина, в знак любові і турботи. В деяких випадках автор мотивує процес номінації персонажа, до прикладу, головний негативний герой при народженні отримав ім'я *Tom Marvolo Riddle*. Мати назвала його *Tom Riddle* в честь батька, *Marvolo* в честь діда.

Значна кількість імен – це імена-прізвиська та псевдоніми. За визначенням Н.В. Подольської [150] прізвисько – це «вид антропоніма. Додаткове ім'я, отримане людиною від людей у відповідності з її характерною рисою, супутніми обставинами або по аналогії». Автор виділяє групові (або колективні), шкільні, звеличувальні, зневажачі, глузливі та інші прізвиська. Псевдонім обирає собі герой сам. Дж. К. Ролінг часто використовує імена-прізвиська для епізодичних персонажів: нестачу контекстуальної інформації може компенсувати яскраве ім'я-прізвисько. Адже, як вважає Ю.О. Карпенко, чим менше письменницького тексту відводиться на образ, тим більшу роль в його створенні відіграє ім'я [75, с. 39]. В більшості випадків такі імена є штучними, утвореними за моделями реального іменника. В основу таких номінацій покладені наступні основні ознаки:

- професія, рід занять персонажа: *Friar / Ченець / Проповедник, Wizard Baruffio / Чарівник Баруффіо / волшебник Баруффио*;
- зовнішня характеристика персонажа: *Mad-Eye / Дикозор / Грозный Глаз, Bodrod the Bearded / Бодрод Бородатий / Бодрод Бородатый, Nearly Headless Nick / Майже-Безголовий Нік / Почти Безголовый Ник*;

– особливості характеру персонажа, відображення його внутрішнього світу: *Moaning Myrtle* / Плаксива Мірта / Плакса Миртл, *Emeric the Evil* / Емерік Дикий / Эмерик Злой, *Barnabas the Barmy* / Варнава Дурнуватий / Варнава Вздрюченный.

Використання прізвиськ, в яких відображено окремі риси характеру, заслуги людини, її чесноти чи вади, має багатовікову історію в англійській мові. Достатньо згадати деякі звеличувальні або зневажаючі прізвиська англійських королів: *Alfred the Great*, *William the Bastard*. По аналогії з такими прізвиськами Дж. К. Ролінг створила декілька псевдо історичних магічних правителів, що звалися *Uric the Oddball* / Урік Дивний / Урик Странный, або *Elfric the Eager* / Елфрік Завзятий / Элфрик Нетерпеливый. Підкреслюючи велику виразність прізвиськ, І.Р. Гальперін відзначає, що вони зазвичай несуть сильне емоціональне навантаження і, виділяючи якусь випадкову, але характерну рису, приклеюються до людини, успішно конкуруючи з особовим іменем [35].

Щодо псевдонімів, то причини використання їх замість справжнього імені в реальному житті – доволі різні. Як правило, псевдонімами користуються письменники, артисти, політичні діячі. Одні – через страх переслідувань або критики, інші – щоб зробити ім'я більш благозвучним, «аристократичним». Невпевненість в успіху завжди була однією з важливіших причин для письменника-початківця приховати своє ім'я. Свої нариси в газеті «*Morning Chronicle*» Ч. Діккенс видавав під псевдонімом *Boz* (від дитячого прізвиська його молодшого брата).

В творі Дж. К. Ролінг один з головних персонажів, навчаючись в школі обрав собі псевдонім, через страх бути осміяним однолітками. Цей герой (*Severus Snape* / Северус Снейп / Северус Снегг) добре розумівся на виготовленні зілля і навіть придумував власні рецепти, але робив це під псевдонімом *Half-Blood Prince* / Нанівкровний Принц / Принц-полукровка.

Були й інші причини для обрання героями псевдонімів. Так, до прикладу, батько Гаррі Поттера і його друзі, навчаючись в школі, придумали

собі псевдоніми, щоб безкарно порушувати шкільні правила під іншими іменами. Так Джеймс Поттер називався *Prongs / Золоторіг / Сохатый, Ремус Люпин – Moony / Муні / Лунатик, Сіріус Блек – Padfoot / Гультай / Бродяга, а Пітер Петітру – Wormtail / Червохвіст / Хвост*. Проте, як вважає В.Г. Дмитрієв [53], «прийняття псевдоніму часто не було пов'язане з бажанням приховати справжнє прізвище. На перший план було висунуто іншу мету...». Так, в творі головний негативний герой через ненависть до свого батька змінює ім'я, отримане при народженні на псевдонім, утворивши анаграму з літер повного імені, отримавши замість *Tom Marvolo Riddle – I am lord Voldemort / Том Ярволо Редл – я лорд Волдеморт / Том Норволо Реддл – лорд Волан-де-Морт*.

Однак в романах також зустрічаються імена, які можна назвати власними лише за певних умов. Приналежність їх до ономастичної лексики визначається контекстуально. Як правило, вони пишуться з великої літери. В цю групу, до прикладу, входять оніми, які позначають людей, що мають родинне відношення до того, хто говорить: *Mummy / матуся / мамуля, Mother / стара / мати, Auntie / тітонька / тетушка, Uncle / дядько / дядя*.

Дослідники, що спостерігають дитяче мовлення, говорять про те, що за певних обставин в таких текстах «зникають перепони для поєднання в синонімічні ряди імен загальних і власних», тобто межа між онімами і апелятивами практично відсутня. Це пов'язано з особливостями дитячого мислення і світосприйняття, коли окреме/індивідуальне і загальне/ціле ще не розмежовуються за допомогою спеціальних лексичних чи термінологічних засобів. Слово в такому контексті отримує додаткові конотації, що й зумовлюють його статус. Так, на сторінках оповідей з'являється *Mother / Мама і mother / мама, Dad / Тато і Dad / тато, Gran / Бабуся*. Однак такі імена небагаточисленні і знаходяться на периферії ономастичного простору.

Слід особливо підкреслити, що питання, пов'язані зі ступеню онімізації імені, тобто здатності бути іменем власним, давно знаходиться в центрі уваги дослідників. Здатність бути іменем власним залежить від мовленнєвої ситуації

(тим більше в дитячому мовленні), коли мовний базис отримує конкретну реалізацію. Ім'я, отримуючи додаткові конотації, сприймається в одному випадку, як ім'я загальне, а в іншому, - як власне.

Антропоніми, що функціонують в циклі оповідань можна класифікувати також на okazіональні імена власні, які викликають лінгвістичні асоціації та алюзивні імена власні, які викликають екстралінгвістичні асоціації.

Реалізація алюзій пред'являє підвищені вимоги до поінформованості, ерудиції читача, рівня читацької культури. В випадку успішної реалізації алюзії різко підсилюють естетичний вплив художнього тексту на читача. Цей вплив заснований на інтенсивних асоціативних зв'язках, що поєднують текст з позамовною реальністю. За допомогою метафоричних імен власних текст певним чином «прив'язується» до людей і подій, різних епох, культур, а також до інших літературних текстів. Причина цього полягає у великій різноманітності та широкому діапазоні метафоричних імен власних. Вони складаються з імен історичних осіб, міфологічних персонажів, літературних героїв, посилання на історичні події. В текстах досліджуваних оповідань «втілені» антропоніми представлені 122 одиницями, що складає 25% від усіх значущих імен. До числа таких імен можна віднести наступні: *Grindelwald* / Гріндельвальд / Грин-де-Вальд, *Borgin* / Борджин / Горбин, *Merlin* / Мерлін / Мерлин, *Argus Filch* / Аргус Філч / Аргус Филч, *Hermione Granger* / Герміона Грейнджер / Гермiona Грейнджер, *Salazar Slytherin* / Салазар Слизерин / Салазар Слизерин. В дитячому оповіданні алюзивні імена власні дозволяють ввести оповідання в канву англійської і світової культури, осмислити на старому фоні новий сюжет.

Мета використання і алюзивних, і okazіональних власних імен полягає в більш глибокому розкритті образу персонажа автором. Okазіональні імена власні в творах Дж. К. Ролінг можна класифікувати по способу їх утворення:

- 1) загальні слова, що отримали статус імен власних:

– власне загальні слова: *Black* (чорний), - власник імені походить з сім'ї чорних чаклунів, *Granger* (фермер), - власниця імені маглівського (простого) роду, *Spore* (спора), – власниця імені є автором книги "Тисяча магічних трав і грибів", *Prang* (аварія, катастрофа, зіткнення) – необачний водій магічного автобусу;

– латинізми: *Albus* (з лат. білий), – власник імені виступає очільником сил світла; *Ludo* (з лат. граю) – завзятий гравець в тоталізатор;

– біологізми: *Lily* (лілія), *Petunia* (петунія), – власниці імен є сестрами, ім'я *Lily* повністю відповідає характеру і зовнішності персонажу, а ім'я *Petunia* навпаки, виглядає гротескно, бо персонаж – неприваблива ззовні, сварлива жінка, крім того в британському культурному просторі петунія – символ образи;

– архаїзми: *Dumbledore* (староанглійська форма слова «*bumblebee*» - джміль). За словами Дж.К. Ролінг, вона уявляє, як персонаж бродить по замку, щось наспівуючи собі під носа;

2) імена, що були утворені за допомогою морфологічних операцій:

– відсікання: *Hagrid* (від *hagridden*). Інший приклад – *Pince* (від *pince-nez* – пенсне) прізвище бібліотекарки в магічній школі Гаррі;

– подвоєння приголосних: *Binns* – *Bin+n+s* (від *bin* – корзина, відро для сміття), прізвище професора, що дуже нудно викладав історію магії, давав багато непотрібної інформації про безкінечні гоблінські повстання, від чого всі студенти засинали;

– додавання суфікса, закінчень: *Prongs* - *Prong+s* (від *prong* – ріг оленя), прізвище Джеймса Поттера, що вмів перетворюватися на оленя;

– складання основ: *Wormtail* – *Worm+tail* (від *Worm* – черв'як і *tail* – хвіст), прізвище персонажа, що звик плазувати перед сильними світу чарівників і слідувати скрізь за ними; *Malfoy* - *Mal+foy* (від фр. *Mal* – поганий і *foy* – віра, довіра), прізвище негативного персонажа, якому не можна вірити;

3) імена, що викликають фонетичні асоціації: *Slytherin* (схоже на *slithering* – той, що повзе), прізвище засновника одного з гуртожитків чарівної

школи, що вмів розмовляти зі зміями і обрав змію в якості символу гуртожитку; *Snape* (схоже на *snake* – змія, *snap* – різко і роздратовано розмовляти), прізвище завжди сердитого і роздратованого вихователя гуртожитку *Slytherin*.

Дж. К. Ролінг також використовує алітерацію при номінації. В іменах можуть повторюватися початкові звуки - *Snape Severus*, *Bodrod the Bearded*, *Mad-Eye Moody*, *Wendelin the Weird*, *Boris the Bewildered*; можуть повторюватися склади: *Pettigrew Peter*, *Pomfrey Poppy*, *Bagshot Bathilda*, *Bandon Banshee*, *Viridian Vindictus*, *Patil Parvati*; можуть повторюватися багаточисленні морфеми: *Godric Griffindor*, *Helga Hufflepuff*, *Rowena Ravenclaw*, *Salazar Slytherin*.

Аналіз авторського стилю Дж. К. Ролінг свідчить про великі перспективи подальшого дослідження онімів, вжитих в циклі романів, як одиниць, що для адекватної передачі потребують значного до-перекладацького аналізу.

2.2. Формування відповідників імен власних в творі жанру фентезі

Визнаючи специфіку імені власного в порівнянні із загальним іменем, його особливе положення в мові та мовленні, не можна не визнати і специфічної ролі, яку відіграють імена власні в міжмовному взаємовпливі. Вивчення цієї специфіки можливе на основі поєднання підходів двох дисциплін – перекладознавства і ономастики, що можна назвати перекладознавчою ономастикою. Вперше близький термін – «перекладацька ономастика» - використав Н.К. Гарбовський [36, с. 469], щоправда, без спеціального обґрунтування. Ця дисципліна займається зіставним контекстуальним дослідженням імен власних, які з'явилися внаслідок міжмовної комунікації (перекладу) на двох (чи більше) мовах, і проблемою формування міжмовних ономастичних відповідників.

Зупинимося більш докладно на головній проблемі перекладознавчої ономастики – проблемі формування міжмовних ономастичних відповідників. В цій проблемі можна виділити «об’єктивний і суб’єктивний аспекти» [58, с. 87]. Об’єктивний аспект проблеми полягає у виявленні та описі тих об’єктивних факторів і обмежувачів, які діють в якості різноспрямованих векторів міжмовної комунікації і заважають реалізації універсального підходу на основі головуючого значення формальної сторони імені.

Суб’єктивний аспект проблеми пов’язаний з вибором принципів і методів формування відповідників, тобто з рішеннями, які приймають перекладачі (або інші мовні посередники). Хоча такі рішення повинні прийматися з врахуванням об’єктивних характеристик тексту і мовної ситуації, вони все ж таки є результатом побудови суб’єктивної ієрархії пріоритетів серед різних формальних і змістових компонентів тексту, які повинні бути передані. «Вибір варіанту, пов’язаний з найменшими втратами, складає найважливішу частину творчого акту перекладу» [93, с. 194].

Суб’єктивний і об’єктивний аспекти проблеми формування ономастичних відповідників корелюють, відповідно, з дескриптивним і прескриптивним аспектами перекладознавчої ономастики. Останній зумовлений самою природою ономастики і перекладознавства: відомо, що ім’я власне – одна з тих сфер мови, де особливо актуальним є регулювання та нормування. Крім того, прескриптивна роль перекладознавчої ономастики продиктована необхідністю теоретичної і/або практичної підготовки мовних посередників. Прескриптивний аспект перекладознавчої ономастики реалізується і в моделюванні стратегії перекладача при формуванні ономастичних відповідників, оскільки таке моделювання неминуче набуває рекомендаційного та дидактичного характеру.

Щодо метода перекладознавчої ономастики як дисципліни, то головним для неї є зіставний (контрастивний) метод, який в свою чергу спирається на більш широкий діалектичний підхід, необхідний для виявлення об’єктивних антиномій, зумовлюючих міжмовні та міжкультурні розходження. Це дозволяє

виявити та описати закономірності в розходженнях, відокремити їх від випадкових суб'єктивних помилок або в'яснити причини тих ситуацій, коли подібні помилки носять масовий і не випадковий характер.

Однак, звичайно, перекладознавча ономастика навряд чи буде корисна без спирання і на методи теорії перекладу, а також на її понятійно-концептуальний апарат, в основі якого – теорія еквівалентності та теорія перекладацьких трансформацій. Виходячи зі сказаного, перекладознавча ономастика скеровує увагу на наступні аспекти предмета дослідження: 1) об'єктивні причини міжмовних розбіжностей; 2) принципи досягнення еквівалентності (адекватності) комунікації, які також називають принципами відповідності; 3) методи утворення відповідників.

Історично змінна система мови підкорюється основному закону діалектики – закону єдності і боротьби протилежностей. В мові вказаний закон отримує втілення у вигляді антиномій, – найбільш загальних закономірностей мовного розвитку. Антиномії є постійним фоном комунікації (включаючи і переклад, як вид комунікації). Мовний розвиток відбувається на основі тенденцій, сформованих з багатьох індивідуальних вподобань носіїв мови при виборі ними мовних засобів в окремих актах комунікації і мовної творчості. Подібним же чином і переклад в кожному випадку виступає результатом індивідуального вибору мовних засобів в комунікативному акті, а з багатьох перекладацьких рішень формуються певні тенденції і принципи перекладу.

Переклад відрізняється тим, що це акт не одномовної, а двомовної комунікації, тому до внутрішньомовних антиномій додаються міжмовні. Л.К. Латишев і А.Л. Семенов називають цю додаткову групу антиномій «лінгвоетничним бар'єром», називаючи цим поняттям «все те, що не дозволяє носієві мови перекладу безпосередньо сприймати текст на мові оригіналу і реагувати на нього таким же чином, як якби він був носієм мови оригіналу» [105, с. 104].

Переклад багато в чому полягає в подоланні лінгвоетнічного бар'єру, тобто розв'язання міжмовних антиномій. «На кожному конкретному етапі

розвитку мови антиномії розв'язуються на користь то одного, то іншого з протиборчих основ, що призводить до виникнення нових протиріч і т.д. – остаточне розв'язання антиномій неможливе (це означало б, що мова зупинилася в своєму розвитку)» [99, с. 21].

Міжмовні антиномії розв'язуються (або повинні в ідеалі розв'язуватися) в кожному комунікативному акті перекладу, але не можуть бути розв'язані однаково та універсально для всіх можливих випадків міжмовної комунікації. Саме цим пояснюється складність нормотворчості в перекладі взагалі і в формуванні відповідників для імен власних зокрема. Різноманітні проблеми передачі імен власних не піддаються «одноразовому» врегулюванню шляхом видання і дотримання певної збірки правил.

Було запропоновано класифікацію перекладознавчих антиномій у вигляді чотирьох найбільш загальних «факторів лінгвоетнічного бар'єру»: розходження мовних систем, мовних норм, мовленнєвих норм (узусу), передінформаційних запасів носіїв двох мов [105, с. 104-115].

Практика запозичення і передачі іншомовних імен власних страждає від невпорядкованості і стихійності, розбіжностей у варіантах відповідників і порушень еквівалентності перекладених текстів [58, с. 115]. Різноманітні помилки, які не раз призводили до непорозумінь і викликали критику, ні в якому разі не пояснюються лише суб'єктивними причинами, тобто прогалинами в знаннях перекладачів. Багато в чому це пов'язано і з тим, що в теорії перекладу поки що не запропоновано скільки-небудь детальної системи принципів і пріоритетів, в якій можна було б більш об'єктивно зважувати значимість всіх елементів форми і змісту імені власного в реальних контекстах і формувати відповідники на основі більш впорядкованих критеріїв.

Можна запропонувати алгоритм дій перекладача і навести групу факторів, які впливають на остаточне перекладацьке рішення щодо передачі імен власних у тексті. До того як безпосередньо перейти до перекладу, і зокрема, перекладу імен власних в тексті, перекладач «аналізує позатекстові фактори, такі як: зміст інформації, викладеної в тексті; наміри відправника

повідомлення; адресат чи реципієнт тексту; спосіб повідомлення інформації, що міститься в тексті; місце і час створення тексту і сприйняття тексту; і мотив комунікації. Сума викладених факторів дає змогу відповісти на питання про функцію тексту. Останнє відноситься до глобального чи голістичного концепту, який полягає у взаємозалежності чи взаємодії позатекстових і внутрішньотекстових факторів» [265, с. 43].

Першим фактором є тип тексту. Серед основних типологій текстів, які базуються на сфері дискурсу [232] або на галузевій належності [234], найбільш прийнятною видається функціональна типологія [див. напр. 261; 271], оскільки спершу перекладач має зрозуміти намір автора, вербалізований у тексті, а отже і його комунікаційну функцію. Тип тексту зумовлює загальну стратегію перекладача при подальшій роботі з твором. Цикл романів Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера належить до експресивного типу текстів, тобто створений з метою передачі художнього змісту, а отже і зміст тексту в цільовій мові має носити аналогічний художньо-організований характер. Задача перекладача полягає у встановленні і збереженні художнього і креативного наміру автора тексту мови оригіналу [270, с. 167].

Наступним фактором, який впливає на рішення перекладача щодо перекладу тексту в цілому і передачі імен власних зокрема, є за визначенням К. Райс і Г. Фермера, ціль, з якою створюється переклад, або «скопос» [269]. Мета будь-якої перекладацької діяльності, а також стратегія, за допомогою якої ціль буде досягнута, визначається в ході переговорів між перекладачем і замовником перекладу. Точне визначення мети і стратегії є складовою успішного перекладу [284, с. 221]. В даному випадку мова йде про текст популярного роману для дітей і дорослих. Метою роботи перекладача є створення тексту, який буде користуватися попитом у цільовій читацькій аудиторії, а отже перекладач вільний робити все, аби переклад в цільовій країні набув не меншої популярності, ніж вдома. Очевидно український перекладач за ціль мав максимально близьку імітацію оригіналу.

Текст мовою оригіналу зазвичай призначений для функціонування в культурному просторі мови оригіналу. Таким чином, не слід очікувати, що «транскодування» тексту мови оригіналу, «транспозиція» його в іншу мову матиме результатом прийнятний переклад. Текст мовою оригіналу орієнтований на культуру мови оригіналу, а текст мовою перекладу - на культуру мови перекладу. Таким чином виявляється, що в кінцевому результаті текст мови оригіналу і текст мови перекладу можуть істотно відрізнятися одне від одного, і не тільки в плані формулювання і кількісного розподілу змісту, але й з точки зору задач, які стоять перед ними і з точки зору того, які саме частини змісту є важливими для передачі повідомлення. Звичайно текст перекладу може мати ті ж самі цілі, що і текст оригіналу, проте навіть в цьому випадку процес перекладу не є простим «транскодуванням» [284, с. 223].

Майбутня цільова аудиторія через *скопос* диктує стратегію, яка буде застосована при перекладі романів в цілому і імен власних зокрема. При перекладі дитячої літератури зазвичай говорять про використання одомашнення, як загальну перекладацьку стратегію, і про глобальну і локальну, або за терміном М. Фаргхала, «внутрішню» адаптацію тексту перекладу [238, с. 257]. Застосування адаптації тексту зумовлене тим, що переклад літератури для дітей вимагає створення нового образу, зумовленого соціолінгвістичними потребами іншої читацької аудиторії [267].

На цьому етапі актуальності набуває вибір перекладацької стратегії. В якості пріоритету може визнаватися «недоторканність» оригіналу (модель святого Ієроніма), як при перекладі священного писання, коли «навіть порядок слів містить таємницю» [251, с. 141]. Орієнтиром можуть, з іншого боку, виступати стилістичні норми приймаючої культури (модель Цицерона і Горація), коли переклад має бути не дослівним, а перекладач виступає скоріше в ролі оратора [272, с. 161]. Або ж увагу зосереджено на пошуках «золотої середини» між двома крайнощами: коли «перекладач або залишає автора у спокої і примушує читача перекладу піти йому назустріч. Або залишає читача

у спокої і примушує автора оригіналу піти йому назустріч» (модель Шлейєрмахера) [цитата за 253, с. 149].

Від перекладацької стратегії залежить загальний метод перекладу тексту. Всі існуючі напрямки можна розділити на два протиборчі види: одомашнення і очуження. Історія літератури дає чимало прикладів так званого одомашнення першотворів у результаті їхнього перекладу. Про нього згадує Р. П. Зорівчак в одній із своїх останніх розвідок [67]. Одомашнення вживали ще за часів давнього Риму, коли, за словами Ніцше поети-перекладачі «не мали часу для передачі імен і всього того, що могло служити ідентифікатором міста чи століття» [263, с. 137]. В результаті перекладачі усували культурно-специфічні маркери, замінюючи їх власними культурними реаліями, і навіть використовували імена римських поетів замість грецьких, видаючи текст перекладу за оригінальний твір.

Ю. Найда говорить про перспективність одомашнення як стратегії, у випадку, коли потрібен переклад, який «відсилає рецептора до норм поведінки, прийнятних в його культурі» [262, с. 159]. Стратегія очуження, вперше сформулювала в німецькій романтичній традиції, і найбільш відстоювана Ф. Шлейєрмахером, постулює необхідність проявлення культурної «чужості» тексту оригіналу в тексті перекладу.

На використання адаптації в перекладі існує дві основні точки зору: одні дослідники вважають її руйнуванням оригінального тексту [див. напр. 226], інші – пристосуванням оригінального твору до потреб нової аудиторії з іншого культурного осередку і збереженням того ефекту, який мав оригінальний текст на первісну аудиторію [див. напр. 228; 273]. В даній роботі дотримуємося погляду Ж.-П. Вине і Ж. Дарбельне про адаптацію як процедуру, яка може бути використана виключно у тих випадках, коли контекст, на який посилається текст оригіналу, не існує в культурі мови перекладу, а отже виникає потреба у створенні нового образу [285]. Проте адаптацію не можна використовувати без врахування авторського задуму.

Перекладачі романів Дж. К. Ролінг змушені брати до уваги два важливі чинники: по-перше, романи не були з самого початку розраховані виключно на дитячу аудиторію, і згодом цільова аудиторія розширилася від дітей до підлітків і дорослих, що означало неоднозначність питання використання адаптації/одомашнення як загальної перекладацької стратегії, а по-друге, романи були обрані для перекладу українською і російською мовою через їх комерційний успіх в Британії і в світі, що в свою чергу зумовило орієнтацію на оригінал, мову і культуру країни оригіналу. Таким чином, бачимо, що виходячи зі скопос-теорії при перекладі романів Дж. К. Ролінг цілком виправданим є застосування очуження, як загальної перекладацької стратегії, і одомашнення, в якості допоміжного засобу.

Вибір стратегії очуження при перекладі романів про Гаррі Поттера українською і російською мовами знаходить підтвердження в методах, які були застосовані при передачі імен, вжитих в романах. Вважаємо транскрипцію, транслітерацію, морфологічну модифікацію, обмеження варіативності імені власного, метод семантичної експлікації та онімну заміну методами формування ономастичного відповідника, які переносять читача в інший культурний світ, а отже працюють на очуження тексту перекладу. Названі методи використовуються в українському перекладі при передачі 919 імен власних, що становить 89% від загальної кількості онімів; в російському перекладі методи очуження використовуються при передачі 894 імен власних, що складає 87%. Використання традиційного найменування, транспозиції імені власного з ресурсів приймаючої мови, калькування, функціональної заміни, деонімізації та вилучення, переносить автора в інше культурне середовище, одомашнюючи текст перекладу. Названі методи використовуються в українському перекладі при передачі 108 імен власних, що становить 11% від загальної кількості перекладених імен; в російському перекладі – при передачі 134 імен, що становить 13%.

Наступним фактором, який впливає на рішення щодо формування відповідника для того чи іншого імені власного, є жанр твору. Романи

написані в жанрі фентезі, для якого характерним є органічне поєднання двох світів – реального і вигаданого, що знаходить відображення у вживанні авторкою двох категорій імен: імен, запозичених з реального іменника англійської мови та імен, утворених оказіонально. Реальні імена вживаються з номінативною функцією на позначення персонажів-представників реального немагічного світу. Імена, створені письменницею на позначення персонажів-представників магічного світу, виступають, як правило, у характеристичній функції і вимагають від перекладача до-перекладацького аналізу для розшифровки інформації, закодованої в імені.

Всі імена, вжиті в романах Дж. К. Ролінг розподіляються за функцією (номінативною чи характеристичною) на дві майже рівні половини. Номінативні імена становлять 539 одиницю, що складає 52% від всіх імен. Характеристичні імена становлять 495 одиниці, що складає 48% від всіх імен (див. табл. А.1). Авторка використовує характеристичні імена як засіб акумуляції різних видів інформації, таких як національність персонажа, його походження, особливості характеру чи зовнішності, або навіть його долі чи сутності. Характеристичні імена також використовуються для вираження ставлення мовця до персонажа. Виходячи з того, що одне і те саме ім'я часто одночасно виражає декілька значень, або здатне набувати значення в певному контексті, постає питання про перекладність імен власних.

Питання перекладності, а разом із ним і неперекладності, вирішується в залежності від того, на чому сфокусовано цікавість дослідників. Як об'єкт можна розглядати мову оригіналу чи мову перекладу, тип тексту або навіть переклад цілих культур і світів [див. напр. 224]. Перекладністю зазвичай називають спроможність певного виду значення бути переданим з одної мови в другу без будь-яких радикальних змін. Дебати починаються коли мова йде про те, який саме вид значення мається на увазі. Майже всі дослідники погоджуються з тим, що не всі значення завжди можна передати.

Основна проблема більшості теорій, які виступають як за, так і проти перекладності, - це зв'язок між «висловами» мови оригіналу (в широкому сенсі)

і «значеннями» чи «сенсами», які містяться в мові оригіналу і потенційно підлягають передачі. В таких умовах концепт перекладності можна розглядати якнайменше з трьох позицій:

- для раціоналіста, значення («ідеї» чи іноді «структури») є універсальними, а відтак, в цілому перекладними в своїх різноманітних мовно-специфічних репрезентаціях. Відтак, відношення між мисленням (значення як ідеї) і мовленням (репрезентація значень) є нечітким або вільним;

- для релятивіста, мислення і мовлення пов'язані більш тісно. Вільгельм фон Гумбольдт, наприклад, вважав кожен мову втіленням способу мислення; таким чином переклад - це «спроба вирішити непідсильну задачу»; перекладач завжди «змушений розбитися об один з наріжних каменів: або занадто близько наблизитися до оригіналу за рахунок смаку і мови власного народу, або занадто близько підійти до специфіки власної нації за рахунок оригіналу» [283, с. vi; 248, с. 80];

- третій підхід полягає у визнанні того, що хоча всі мови і є індивідуальні, проте тексти все одно є перекладними; Ф. Шлейєрмахер (і німецька романтична школа перекладу загалом) постулював зв'язок між мисленням і мовленням, значенням і вираженням. За Ф. Шлейєрмахером перекладач висловлює не лише сенс повідомлення, але й своє розуміння цього сенсу. Представники цієї точки зору вважають, що в процесі перекладу неминуче потрібно йти на певні жертви. Не все можна перекласти, адже «переклад залишається перекладом якщо і тільки якщо не зберігає референції» [229, с. 137].

Такий підхід доречний при перекладі релігійних, філософських і літературних текстів, що зумовлює обрання позиції Ф. Шлейєрмахера, як базової для розуміння поняття перекладності у даній роботі.

На передачу імен безпосередній вплив має місце і роль персонажа в творі, тобто його значення для сюжетної лінії роману. З огляду на цей фактор всі персонажі романів можна розподілити на три великі групи: персонажі головні, другорядні та епізодичні (див. табл. А.1).

В групу головних відносимо 13 персонажів, які є основними дійовими особами або ключовими персонажами для розвитку сюжету і функціонують в усіх романах циклу. Персонажі цієї групи мають найбільшу кількість варіантів імен (від 3 до 42), які в сумі становлять 166 одиниць. Всі імена цієї групи є характеристичними. З точки зору передачі імен, можна назвати три головні характеристики цієї групи. Першою характеристикою є використання формальних засобів передачі (транскрипції, транслітерації, морфологічної модифікації) характеристичних імен і прізвищ головних персонажів. В українському перекладі формальні засоби передачі використані для передачі 113 характеристичних імен головних персонажів, що становить 68,9%, в російському – для передачі 101 імені, що становить 60,8%. До прикладу, характеристичне прізвище *Granger*, яке в англійській мові означає «фермер», «селяк» і належить дівчинці, яку багато чарівників вважають низького походження, бо вона походить з нечаклунського роду, транскрибовано: *Грейнджер / Грэйнджер*.

Другою характеристикою є використання калькування лише для передачі прізвиськ: *He Who Must Not Be Named / Той-Кого-Не-Можна-Називати / Тот-Чье-Имя-Нельзя-Называть; Dark Lord / Лорд Темряви / Темный Лорд*. Калькування прізвиськ головних персонажів в українському перекладі спостерігаємо у 30 випадках, що становить 18,3% від засобів передачі усіх імен цієї групи, в російському – у 32 випадках, що становить 19,2%.

Третьою характерною рисою є використання деонімізації для передачі оказіональних прізвиськ: *Scarhead / башка зі шрамом / со шрамом; Master of Mystery / пан детектив / мастер маскировки*. Деонімізація прізвиська головного персонажа при передачі українською мовою спостерігається у 14 випадках, що становить 8,5% від засобів передачі усіх імен цієї групи, при передачі російською мовою – у 16 випадках, що становить 9,6%.

В групу другорядних відносимо 157 персонажів, які є активними дійовими особами в романах циклу. Персонажі цієї групи мають від 1 до 15

варіантів імен, які в сумі складають 468 варіантів. З 468 імен цієї групи 265 – характеристичні. З точки зору передачі імен, можна назвати чотири головні характеристики. Першою характерною рисою є використання формальних засобів передачі (транскрипції, транслітерації, морфологічної модифікації) нехарактеристичних імен і прізвищ персонажів: *Lee Jordan* / *Лі Джордан* / *Ли Джордан*; *Susan Bones* / *Сьюзен Боунз* / *Сьюзен Боунс*. В українському перекладі формальні засоби передачі нехарактеристичних імен використані у 200 випадках, що становить 42,9% від засобів передачі цієї групи, в російському перекладі – у 188 випадках, що становить 40,6%.

Другою характерною рисою є використання формальних засобів передачі характеристичних імен і прізвищ персонажів. До прикладу, одним з яскравих образів роману, місцевою знаменитістю магічної школи, в якій навчається Гаррі Поттер, є полтергейст на ім'я *Peeves* / *Півз* / *Пивз*. Мета його існування: спричинити якомога більше дрібних неприємностей студентам і викладачам школи; улюблена розвага: кидатися кульками з водою, чорнильницями і меблями у студентів і складати образливих пісень про викладачів і студентів. Його ім'я походить від третьої особи однини дієслова *to preeve: (he) preeves*, що означає «(він) драгує», «(він) набридає». І в українському, і в російському перекладі ім'я транскрибовано і його характеристичність втрачено. В українському перекладі формальні засоби передачі характеристичних імен використані у 226 випадках, що становить 48,4% від засобів передачі цієї групи, в російському перекладі – у 198 випадках, що становить 42,7%.

Третьою характерною рисою є використання калькування лише для передачі прізвиськ цієї групи в українському перекладі: *River* / *Річка*; *Fat Friar* / *Гладкий Чернець*; *Nearly Headless Nick* / *Майже-Безголовий Нік*. В російському перекладі калькування використовується для передачі і прізвиськ: *Fat Friar* / *Толстый Монах*; *Nearly Headless Nick* / *Почти Безголовый Ник*, і прізвищ: *Sprout* / *Стебель*; *Longbottom* / *Долгонунс*. Калькування імен другорядних персонажів в українському перекладі спостерігаємо у 21 випадку,

що становить 4,5% від засобів передачі усіх імен цієї групи, в російському – у 32 випадках, що становить 6,9%.

Четвертою характерною рисою цієї групи є використання в російському перекладі онімної заміни для передачі імен: *Kreacher / Кикимер*; *Gilderoy / Златопуст*, прізвищ *Lockhart / Локонс*; *Borgin / Горбин*, і прізвиस्क: *Dog-breath / Недотыкомка*. Використання онімної заміни при передачі імен цієї групи в російському перекладі спостерігається у 22 випадках, що становить 4,7% від засобів передачі усіх імен цієї групи. Для порівняння в українському перекладі онімна заміна в цій групі спостерігається лише у двох випадках, що становить 0,4%.

В групу епізодичних відносимо 318 персонажів, які згадуються в романах лише одноразово або не мають прямого відношення до розвитку подій сюжету. Персонажі цієї групи мають від 1 до 3 варіантів імен, які в сумі складають 400 варіантів. З 400 імен цієї групи 106 – характеристичні. З точки зору передачі імен, можна назвати три головні характеристичні риси. Першою характерною рисою є використання формальних засобів передачі (транскрипції, транслітерації, морфологічної модифікації) нехарактеристичних імен і прізвищ персонажів: *Jim McGuffin / Джим Макгафін / Джим МакГаффин*; *Theodore Nott / Теодор Нот / Теодор Нотт*. В українському перекладі формальні засоби передачі нехарактеристичних імен використані у 282 випадках, що становить 71,0% від засобів передачі цієї групи, в російському перекладі – у 272 випадках, що становить 68,1%.

Другою характерною рисою є використання формальних засобів для передачі характеристичних імен і прізвищ персонажів. До прикладу, в оригіналі прізвище автора підручника з трансфігурації (науки про те, як перетворювати один предмет на інший): *Switch*, що означає «змінюватися» або «змінювати». І в українському, і в російському перекладі ім'я транскрибовано, а отже втрачено його характеристичність. В українському перекладі формальні засоби передачі характеристичних імен використані у 75

випадках, що становить 18,9% від засобів передачі цієї групи, в російському перекладі – у 61 випадку, що становить 15,2%.

Третьою характерною рисою є використання калькування як для передачі прізвиськ: *Boris the Bewildered* / *Борис Збитий-з-пантелику* / *Борис Бестолковий*; *Wendelin the Weird* / *Венделіна Химерна* / *Венделина Странная*, так і для передачі прізвиськ: *Prince* / *Принц* / *Принц*; *Merrythought* / *Веселодум* (в українському перекладі); *Mortlake* / *Прудсмерт* (в російському перекладі). Калькування імен епізодичних персонажів в українському перекладі спостерігаємо у 21 випадку, що становить 5,0% від засобів передачі усіх імен цієї групи, в російському – у 29 випадках, що становить 7,3%.

Встановивши роль і місце персонажа в романі, його вплив і взаємодію з іншими персонажами і власними назвами, перекладач переходить безпосередньо до формування принципу відповідності та метода формування ономастичного відповідника. Представляється важливим термінологічно розмежувати ці два поняття. Принцип відповідності – вибір головного критерію при формуванні відповідників, якому будуть підкорені всі інші фактори. Вибір варіанту залежить від того, який принцип перекладач визнає більш важливим. А для прийняття такого рішення необхідне знання об'єктивних аспектів проблеми і врахування всіх змістових, стилістичних і прагматичних складових тексту і умов комунікації.

Метод формування відповідників означає спосіб реалізації вибраного принципу відповідності. Методи залежать від принципів, але не визначаються ними однозначно. Існують деякі принципи відповідності, які допускають лише один метод реалізації. Однак, разом з тим, один і той же принцип може реалізуватися за допомоги різних методів.

Використання того чи іншого методу формування відповідників дозволяє говорити про існування різних типів ономастичних відповідників. Відповідники тих чи інших типів є результатами використання відповідних методів, так що метод формування і тип відповідності є різними аспектами одного і того самого явища міжмовної комунікації. Тому аналіз методів

формування ономастичних відповідників надає можливість скласти типологію останніх.

В міжмовній комунікації важливу роль грає принцип збереження оригінальної графічної (тобто письмової) форми імені власного [58, с. 121]. Метод, за допомогою якого реалізується названий принцип, - метод прямого перенесення графічної форми імені власного без змін з тексту однієї мови в текст іншої мови. Цей метод частіше за все використовується, коли мови мають спільну графічну основу писемності. Це полегшує читання і дозволяє легко орієнтуватися в будь-яких писемних джерелах. Проте в художній літературі практика відтворення імені власного в оригінальному написанні не мала і поки що не має застосування.

Принцип графічної подібності також орієнтований на письмову (графічну) форму оригінального імені власного, однак передбачає використання графічних знаків (букв) тільки мови перекладу. Реалізацією такого підходу є метод транслітерації. Транслітерація має як переваги, так і недоліки. Переваги полягають в тому, що на відміну від методу транскрипції, письмова форма імені не зазнає перекручення, а його власник має універсальну, незалежну від мови ідентифікацію. Однак недоліки транслітерації також доволі значні. Передусім, сам факт написання імені в графіці приймаючої мови одразу робить це ім'я явищем даної мови, і воно починає зазнавати впливів, оскільки ті, хто говорять, неминуче намагаються вбудувати ім'я власне в фонетичну, словозмінну і словотворчу парадигму приймаючої мови.

Сьогодні в практиці метод транслітерації іншомовних імен власних в чистому вигляді майже не застосовується. Однак елементи методу транслітерації увійшли в метод практичної транскрипції. Так, система практичної транскрипції імен власних з англійської мови російською, представлена в словниках (див. напр. [177; 38]), висвітлює використання наступних елементів транслітерації: 1) передача подвійних приголосних подвійними; 2) передача **r** після голосних; 3) передача **g** після **n**.

Транскрипція іншомовних імен часто призводить до появи не властивих мові перекладу звуко- і буквосполучень. Звучання таких сполучень суперечить регулярному поєднанню фонем в приймаючій мові, що робить їх важкими для вимови. А для деяких звуків в принципі неможливо підібрати аналоги в системі приймаючої мови. З цієї причини принцип фонетичної подібності може бути в окремих випадках підкорений принципу благозвучності, і при передачі імен можливі свідомі порушення загальних правил транскрипції в цілях більш зручної вимови імені власного в приймаючій мові.

З врахуванням вищевикладених складностей, пов'язаних зі збереженням принципу фонетичної близькості, сучасна практика запозичення і перекладу виробила метод практичної транскрипції, який в цілому орієнтується на передачу звучання імені власного, однак припускає відхилення від фонетичного і фонологічного принципу, а також включає деякі елементи транслітерації, тобто орієнтації не на фонемний, а на буквенний склад слова.

Один з методів реалізації цього принципу – метод евфонічної передачі, який полягає в заміні неблагозвучних буквосполучень, отриманих методом практичної транскрипції, на більш благозвучні (хоча бажано, щоб вони позначали близькі за артикуляцією звуки). Оскільки метод евфонічної передачі пов'язаний з певним викривленням фонографічного вигляду імені власного, для використання цього методу потрібні вагомі підстави і врахування всіх факторів, які зумовлюють досягнення цілі комунікації.

В деяких випадках метод евфонічної передачі виправданий характером перекладеного тексту та врахуванням його адресата. Так, ім'я відомого персонажа німецької літератури *Münchhausen* згідно з загальними правилами практичної транскрипції з німецької передається на російську як *Мюнхгаузен*. Однак, К.І. Чуковський в своєму переказі роману Е. Распе про пригоди барона, розрахованому на дитячу аудиторію, врахував важкість вимови сполучення *xz* і зупинився на більш благозвучному варіанті – *Мюнхаузен* [58, с. 139].

Іншим міркуванням, на яке може спиратися метод евфонічної передачі, є бажання уникнути звукосполучень, які викликають в мові перекладу небажані асоціації з лексикою зниженого регістру (вульгаризми та лайливі слова) або комічний ефект. В цьому випадку обирають варіанти відповідників іншомовних імен власних, які відступають від фонетичного принципу і регулярних правил транскрипції.

Один з методів реалізації принципу тотожності імені власного – метод обмеження варіативності в приймаючій мові. Є вагомі підстави для використання цього методу в перекладі, якщо практична транскрипція або інший формальний метод утворення ономастичного відповідника не забезпечує дотримання принципу тотожності імені в новому мовному середовищі. Тенденція до варіативності пояснюється функціонуванням мовної одиниці в різних мовних регістрах (офіційному, нейтрально-розмовному, літературно-поетичному і т.і.), потребі у вираженні додаткових елементів значення і емоціональної оцінки, а також в цілому рухливості плану вираження, який допускає перифрази, синонімію, скорочення, еліпсис та інші відхилення від регулярних норм. Зокрема варіативність антропонімів проявляється в утворенні пестливих і скорочених форм від імен власних.

Щодо протилежної тенденції – тенденції до збереження тотожності імені, то вона проявляється в єдності різних форм імені в його варіантах як єдиного найменування. Іншими словами, різні варіанти імені, вказуючи на одного і того самого референта, мають зберігати нерозривний зв'язок одне з одним в свідомості тих, хто говорить. Якщо такий зв'язок руйнується, руйнується і тотожність імені.

Використовується метод морфологічної модифікації, який зазвичай доповнює транслітерацію основи імені. При утворенні формального відповідника нерідко виникає потреба в його додатковій адаптації до морфологічної системи приймаючої мови. Зокрема, це виявляється в додаванні закінчень жіночого роду до жіночих імен, які в оригіналі закінчуються на приголосний. Сьогодні перекладачі, як правило, уникають використання цього

методу, віддаючи пріоритет принципам більш точної формальної подібності. Однак існують сфери перекладу, де проблема юридично точної ідентифікації індивіда його ім'ям не має значення і подібна модифікація доречна чи навіть бажана з урахуванням ряду прагматичних факторів: характеру аудиторії, жанру перекладеного тексту і т.і., коли на перший план виступає фактор зручності сприймання перекладеного тексту. В якості таких сфер перекладу можна вказати на твори дитячої літератури.

Принцип відображення національно-мовної ознаки імені власного має властивість потрапляти під вплив векторів комунікації, які об'єктивно суперечать один одному. Ця ознака може нівелюватися, видозмінюватися і навіть набувати неоднозначності в залежності від умов комунікації і намірів комунікантів. Якщо звернутися до антропонімів, то в кожному мовному середовищі є особи тої чи іншої етнічної приналежності або походження. Коли їх імена мають бути передані на іншу мову за принципом збереження фонетичної подібності, послідовне використання методу практичної транскрипції потребує відповіді на запитання про те, в якій мірі ці імена зберегли своєрідність тієї мови, з якої вони походять.

Принцип використання онімних ресурсів приймаючої мови має дещо інший (скоріше навіть протилежний) вектор, ніж принцип відображення національно-мовної приналежності імені. Він віддає пріоритет такому ономастичному відповіднику, який береться з іменної системи мови перекладу, з тим щоб в перекладеному тексті у адресата був мінімум перепон для сприйняття тексту як твору на рідній мові. Перекладач намагається видалити з тексту все незвичне, «іншомовне». В певному сенсі цей принцип тісно примикає до принципу благозвучності і може навіть розглядатися як його логічне продовження [58, с. 152].

Реалізується цей принцип за допомогою метода онімної заміни. Один з варіантів використання цього метода – заміна іншомовного імені власного на ім'я власне, взяте з ономастичного фонду приймаючої мови або утворене за законами його онімної системи. Другим варіантом може бути заміна на інше

іншомовне ім'я. Коли перекладач надає перевагу принципу використання онімних ресурсів приймаючої мови, він вважає, що «іншомовність» імені не тільки не повинна зберігатися в перекладі, але і заважає цілі комунікації. В певних межах онімна заміна доречна в художньому перекладі для передачі вигаданих автором імен власних. При утворенні таких імен власних, нехай незвичних і для мови оригіналу, автор все одно відштовхується від елементів звичної фонетичної і морфологічної системи, він утворює ім'я в тій самій системі координат, в якій знаходяться і його читачі, і розраховує на певні асоціативні зв'язки, які можуть у них виникнути як у носіїв цієї мови.

Природно, що при перекладі текстів, які містять такі авторські імена власні, перекладачі відмовляються від їх формальної передачі і користуються саме методом онімної заміни, намагаючись при формуванні відповідника спертися на ресурси мови перекладу майже так, як це зробив автор, утворюючи оригінальне ім'я власне. Одним з варіантів методу онімної заміни є метод транспозиції. Транспозиція полягає у використанні такого оніма, який має спільну етимологію з оригінальним іменем власним. Цей метод також поки ще слабо досліджений в перекладознавстві, однак транспозиція використовується в перекладі достатньо широко [58, с. 154].

Наступним принципом є принцип збереження історичної традиції, який при перекладі історичного чи художнього тексту виявляється більш прийнятним і зумовлює використання традиційного найменування.

В перекладі часто зустрічається (не висловлюється відкрито, а мається на увазі) така точка зору, що при збереженні формальної подібності ономастичні відповідники в іншій мові зберігають компоненти значення оригінального імені власного. Дійсно, якщо референт імені власного відомий приблизно однаково в обох мовних суспільствах, які приймають участь в міжмовній комунікації, то формальні відповідники зазвичай не втрачають цих компонентів значення. Однак, ситуація ускладнюється, якщо ім'я власне має статус одиничного в одній мові, а в іншій мові його відповідник, утворений за принципом формальної подібності, не має такого статусу. Простий

формальний відповідник заводить читача в глухий кут. В подібній ситуації закономірним є використання перекладачем методу семантичної експлікації.

Можна говорити також про використання методу деонімізації, тобто перекладу без використання імені власного. Перекладач в такому випадку виходить з того, що індивідуалізуючий компонент значення імені власного послаблений, і на перший план у змісті оригінального відрізка тексту виходить дескриптивний компонент. Таким чином, еквівалентна передача оригінального повідомлення досягається включенням в текст елементів, які експлікують важливі для повідомлення компоненти значення імені власного. Іноді вони доповнюють формальний відповідник (метод семантичної експлікації), а іноді замінюють його (метод деонімізації). Пояснюючі елементи можуть включатися як власне в повідомлення, так і в тексти, які його супроводжують, - примітки, коментарі, додатки.

Ще один метод перекладу, який використовують у випадках, коли ім'я власне має статус одиничного в одній мові, а в другій його формальний відповідник не має такого статусу, - це метод онімної заміни. Мова йде про варіант цього метода, при якому в якості відповідника обирають ім'я, яке відрізняється від оригінального за референтом, але подібне за дескриптивним компонентом значення. Зазвичай такий спосіб доречний для передачі одиничних імен власних, які використовуються як образний засіб, особливо якщо перекладач вважає, що коментарі, уточнення чи описові елементи, які можна було б використати за методом семантичної експлікації, могли б невинувато послабити експресивність тексту.

У цілому ряду категорій імені власного внутрішня форма має підвищене значення і, як наслідок, потребує відображення при перекладі. Можна говорити про розподіл імен власних на два типи за критерієм внутрішньої форми: знаки з внутрішньою формою і знаки без внутрішньої форми.

Внутрішня форма є джерелом потенційних асоціативних сем, які можуть актуалізуватися (тобто нести змістовне навантаження) в комунікативному контексті. Це особливо часто відбувається з причини

певного спеціального наміру відправника, передусім в художніх текстах, де може виступати в якості спеціального стилістичного засобу – використання характеристичних імен. В цьому випадку передача лише зовнішньої форми мовою перекладу може привести до втрати прагматичних компонентів значення імені, релевантних для комунікації.

До таких категорій відносяться перш за все ті імена власні, в склад яких входять загальні слова або семантично вмотивовані елементи, передача яких в переважній кількості випадків реалізується методом калькування, тобто створення на мові перекладу відповідника, аналогічного оригінальному імені власному за внутрішньою формою і структурною організацією. Буквальний переклад або калька, як вважає П. Ньюмарк, - це перший крок перекладу, і гарний перекладач відмовиться від буквального перекладу тільки в тому випадку, коли він є абсолютно неприйнятним. Поганий перекладач зробить все, аби лише уникнути перекладу слово-в-слово. Рекреативний (re-creative) переклад – «контекстуальна рекреація» (contextual re-creation) як його називає Делісл [235], означає переклад ідей, що містяться поза словами і який вважають центральним питанням перекладу («відійти якнайдалі від слів»). Правда ж полягає у протилежному: «переклад сенсу, а не слів, - це останнє до чого може вдатися перекладач» [260, с. 76].

До прикладу, в казковій повісті Д. Сміт «101 далмантин» головним негативним персонажем є дама на ім'я *Cruella De Vil*. Її ім'я побудовано на асоціації зі словами *cruel* («жорстокий») та *devil* («диявол»). Відштовхуючись від слів *мерзкий* (що не близько до оригіналу, але логічно, бо жорстокість має викликати огиду) і *дьявол*, в російському перекладі було запропоновано відповідник *Мерзела Д'Яволь*, в якому, як і в оригіналі, використовується псевдосуфікс *-елла* для особового імені і стилізоване на французький манер оформлення прізвища.

Однак доцільність подібного калькування в літературному перекладі не беззастережна. Так, багато з персонажів сатиричних комедій Р. Шеридана (Richard B. Sheridan) мають характеристичні імена, однак сучасні перекладачі

відмовляються від їх калькування. До прикладу, ім'я власне *Lady Sneerwell* зі «Школи лихослів'я» (*The School for Scandal*), ім'я яке утворене на базі складання слів *sneer* «глузувати» і *well* «дуже», в російському перекладі отримало все ж таки транскрибований відповідник *леди Снуруэлл*. Очевидно, не завжди вдається знайти адекватні засоби для відтворення в перекладі авторського засобу разом з такими елементами форми відповідника, які зберігали б його як ім'я власне разом з важливими признаками сигніфікату імені, такими, до прикладу, як національно-мовний признак.

Щодо передачі імен в конкретному жанрі і в конкретному творі (в даному випадку мова йде про цикл романів Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера), то тут у дослідників немає єдиної класифікації методів формування відповідників імен власних. Так, наприклад, О.А. Гребенюк [41, с. 121] розглядає лише два методи передачі імен з англійської мови на російську: транскрипція і переклад, причому без будь-яких даних щодо кількості та частоти їх вживання.

Т.В. Волкодав лише зазначає, що «при перекладі на російську мову повинні (курсив наш) мати місце такі мовні трансформації, як конкретизація; компенсація зі збереженням загальної позитивної чи негативної оцінки персонажа; компенсація з розширенням значення оригінального імені; формальна передача імені власного (транскрипція, транслітерація) з додатковою інформацією про онім у виносках; заміна імені власного апелятивом з поясненням останнього у виносках» [32]. При цьому не зрозуміло чим «компенсація з розширенням значення оригінального імені» відрізнятиметься від генералізації і що пояснювати у виносках про імена власні, які виконують в творах не характеристичну, а номінативну функцію.

Л. Фернандес пропонує десять методів передачі імен власних, вжитих в творах Дж. К. Ролінг, при перекладі з англійської португальською мовою: власне переклад; перенесення імені власного в текст перекладу в написанні мови оригіналу; транскрипція; заміна неспорідненим іменем власним; рекреція (поморфемний переклад); опущення; додавання; транспозиція

(перехід оніма з однієї частини мови в мові оригіналу в іншу в мові перекладу); фонологічна заміна (на фонетично близьке ім'я з ресурсів приймаючої мови); використання традиційного відповідника [239, с. 50-55]. Проте цю класифікацію не можна в повному обсязі застосувати для перекладу, виконаного українською та російською мовами, оскільки по-перше, «перенесення імені власного в текст перекладу в написанні мови оригіналу» можливе лише між мовами, які користуються однією алфавітною системою, а по-друге, у вітчизняній традиції переклад, рекреація та транспозиція зазвичай відносяться до одної групи: передача калькуванням.

На базі типології ономастичних відповідників в перекладі, запропонованій Д.І. Єрмоловичем [58, с. 168-170] можна запропонувати класифікацію ономастичних відповідників та методів їх утворення, використаних при перекладі романів про Гаррі Поттера українською та російською мовами (див. табл. А.1). Природною основою для такої типології є методи формування відповідників, оскільки метод і сам відповідник виступають у співвідношенні: процес і результат.

Далі наведені основні типи ономастичних відповідників в комплексі з методами їх формування, наведені також приклади перекладу контекстів.

1. Метод формування: транскрипція (практична транскрипція). Тип відповідника: транскрибований відповідник. Цей тип і метод формування відповідника використовується для передачі нехарактеристичних імен власних: *Evans* / *Еванс* / *Эванс*; *Fudge* / *Фадж* / *Фадж*.

Проте цей метод обидва перекладачі також застосовують і у випадках із характеристичними іменами, які використовуються на позначення зовнішності персонажа, його вдачі чи долі і обігруються авторкою в тексті романів. Наприклад, одне з перших вражень Гаррі Поттера від чарівного світу було пов'язане з магичною книгарнею і її товаром. Чарівник на ім'я *Vindictus Viridian* / *Виндиктус Віридіан* / *Виндиктус Виридиан* був автором книжки, яка називалася:

англ. Curses and Counter-Curses (Bewitch your Friends and Befuddle your Enemies with the Latest Revenges: Hair Loss, Jelly-Legs, Tongue-Tying and much, much more) [HP1, с. 62]

укр. "Закляття й замовляння - зачаруй друзів і задурмань ворогів найновішими прокльонами: втратою волосся, драглистими ногами, заплітанням язика й багато чим іншим" [ГП1у, с. 84]

рос. "Как наслать проклятие и защититься, если проклятие наслали на вас" ("Очаруйте ваших друзей и одурманьте ваших врагов. Самые современные способы взять реванш. Выпадение волос. Ватные ноги. Немота и многое-многое другое") [ГП1р, с. 99].

Ім'я *Vindictus Viridian* в англійському тексті утворене авторкою на базі латинських слів *vindicta*, що означає «помста» та *viridis*, що означає «зелений». Для англомовного читача, навіть не знайомого з латиною, ім'я персонажа доволі прозоре, оскільки в англійській мові існує слово *vindictive*, що означає «мстивий» і *viridian* зі значенням «зелений». У контексті онім набуває характеристичності з огляду на те, що персонаж є автором книжки про «найновіші види помсти», до яких, як чаклун недосвідчений, так би мовити «зелений», він відносить найпростіші закляття, яких навчають ще з першого класу чаклунської школи. Для передачі антропоніма в даному випадку обидва перекладачі скористалися транскрипцією і характеристичність імені і прізвища в українському та російському текстах втрачається.

Загалом транскрипція імен персонажів є найпоширенішим методом формування відповідників, який використовується українським перекладачем в 67,9% випадків (697 імен), а російським – в 49% (504 імені).

2. Метод формування: транслітерація. Тип відповідника: транслітерований відповідник. Цей тип і метод формування відповідника використовується в основному для передачі нехарактеристичних імен: *Baddock* / Беддок / Бэддок; *McKinnon* / Маккінон / МакКиннон.

Проте обидва перекладачі застосували його при передачі прізвища найближчих родичів Гаррі Поттера: *Vernon Dursley* / Вернон Дурслі / Вернон

Дурсль; Petunia Dursley / Петунія Дурслі / Петунья Дурсль; Dudley Dursley / Дадлі Дурслі / Дадли Дурсль. Оскільки основним принципом передачі імен і в українському, і в російському перекладі є транскрипція, прізвище мало б виглядати *Деслі / Десли* або *Дерслі / Дерсли*. Отже, очевидним є осмислене вживання транслітерації в даному випадку. Перекладачі зумисне обрали такий метод з огляду на форму отриманого в результаті відповідника і асоціацій, які корінь *дур-* викликає в україно- та російськомовного читача.

Загалом транслітерація імен персонажів є одним із поширених методів формування відповідників, і використовується українським перекладачем в 4,6% випадків (47 імен), а російським – в 11,3% (116 імен).

3. Метод формування: морфологічна модифікація. Тип відповідника: морфологічно модифікований відповідник (на базі транслітерації). Цей тип і метод формування вживається, до прикладу, для передачі імені головної героїні романів: *Hermione Granger / Герміона Грейнджер / Герміона Грейнджер*. Перекладачі романів передають прізвище персонажа методом практичної транскрипції, а ім'я – методом морфологічної модифікації: *Герміона / Герміона*. Транскрипційним відповідником було б *Хермайоне*, за словником А.І. Рибакіна [166], а «чиста» транслітерація – *Герміоне / Герміоне*. Зрозуміло, що тут грають роль також і евфонічні міркування (намагання уникнути співзвучності першого складу з лайливим словом), і наявність традиційного відповідника для однойменного персонажа давньогрецької міфології (Герміона – одна з дочок царя Менелая в троянському епосі), однак використання закінчення *-a* замість *-e* диктується передусім морфологічними причинами.

Загалом морфологічна модифікація є одним із найпоширеніших методів формування відповідників, і використовується українським перекладачем в 5,4% випадків (55 імен), а російським – в 4,5% (46 імен).

4. Метод формування: обмеження варіативності імені власного. Тип відповідника: інша форма найменування. Цей тип і метод формування відповідника використовується передусім при передачі зменшувальних,

пестливих форм імені чи форм, утворених за допомогою суфіксів суб'єктивної оцінки. Так, до прикладу, і для передачі повного імені Гарріного кузена *Dudley*, і для передачі пестливих форм цього імені, таких як *Duddy* та *Dinky Duddydums* в російському перекладі використовується тільки повна форма імені *Дадли*. Використання того самого типу передачі і методу формування відповідника спостерігаємо при передачі пестливих форм імені: *Ronnie* і *Ronniekins*, яким в українському та російському перекладі відповідає лише одна форма: *Лонцик* / *Ронни*. Використання цього типу передачі і методу формування відповідника спостерігаємо також при передачі імені і прізвища персонажа – лише прізвищем: *Millicent Bulstrode* / *Булстроуд*; або скороченої форми імені – повною: *Ced* / *Седрик*.

Загалом обмеження варіативності імені власного використовується українським перекладачем в 0,7% випадків (7 імен), а російським – в 1,8% (19 імен).

5. Метод формування: метод семантичної експлікації. Цей метод має два типи відповідників: а) коментуючий переклад (транскрипція чи транслітерація, доповнена коментарем в примітках чи додатках), який не був використаний при перекладі романів про Гаррі Поттера українською та російською мовами, оскільки в жодній з чотирнадцяти досліджуваних книг перекладу не міститься ні приміток, ні додатків; б) уточнюючий переклад (транскрипція чи транслітерація, доповнена одним чи декількома словами безпосередньо в тексті).

Метод семантичної експлікації, що має за тип відповідника уточнюючий переклад, зустрічається, до прикладу, в російському перекладі: назва навчального закладу, що його має відвідувати Гаррі впродовж семи років – *Hogwarts*, в російському перекладі – *Хогвартс, что на волшебном языке означает «вепрь»*, в українському – *Готвортс*. Прикладом уточнюючого перекладу в українському тексті є передача псевдоніма одного з персонажів, якого насправді звати *Lee Jordan* / *Лі Джордан* / *Ли Джордан*. За псевдонім, щоб впізнавали друзі і не впізнавали вороги, він обирає собі ім'я *River* / *Річка* /

Бруно. В тексті українського перекладу крім калькування імені, наводиться пояснення: «*Річка*» - це ж від річки *Йордан*. Пояснення ґрунтується на співзвучності імені *Джордан* з назвою річки *Йордан*. В російському перекладі зустрічаємо експлікацію прізвища найзапеклішого ворога Гаррі Поттера, якого звати *Draco Malfoy* / *Драко Мелфой* / *Драко Малфой* (не зря его фамилия значит "злокозненный").

Загалом метод семантичної експлікації використовується українським перекладачем в 0,1% випадків (1 ім'я), а російським – в 0,3% (3 імені).

6. Метод формування: використання традиційного найменування. Тип відповідника: традиційне найменування. Цей тип і метод формування відповідника використовується, як правило, для передачі алюзивних імен, які належать визначним історичним персонажам: *Circe* / *Цирцея* / *Цирцея*; *Paracelsus* / *Парацельс* / *Парацельс*, святим *Hedwig* / *Гедвіґа* (в українському перекладі) чи героям міфів: *Hermes* / *Гермес* (в російському перекладі).

Загалом використання традиційного найменування використовується і українським, і російським перекладачем в 0,6% випадків (по 6 імен).

7. Метод формування: транспозиція імені власного з ресурсів приймаючої мови. Тип відповідника: етимологічно споріднене ім'я власне. Цей тип і метод формування відповідника використовується, наприклад, в українському перекладі для передачі пестливої форми чоловічого імені *Vicky* / *Вітя*; або для передачі жіночого імені *Hannah* / *Анна*. В російському перекладі знаходимо використання імені *Игорь* в якості відповідника для англійського *Igor*.

Загалом транспозиція імені власного з ресурсів приймаючої мови використовується українським перекладачем в 0,4% випадків (4 імені), а російським – в 0,1% (1 ім'я).

8. Метод формування: калькування. Тип відповідника: калька. Цей тип формування відповідника Д. Фрейм називає прямим чи приблизним перекладом [240, с. 84]. Цей тип і метод формування відповідника є одним з поширених і використовується, як правило, для передачі характеристичних

імен і прізвиськ: *He Who Must Not Be Named* / *Той-Кого-Не-Можна-Називати* / *Тот-Чье-Имя-Нельзя-Называть*; *Dark Lord* / *Лорд Темряви* / *Темный Лорд*; *Snuffles* / *Сонун* / *Нюхалз*; *Rodent* / *Гризун* / *Гризун*; *Rapier* / *Рапіра* / *Рапіра*.

Загалом калькування імен персонажів використовується українським перекладачем в 7% випадків (72 імені), а російським – в 9% (93 імені).

9. Метод формування: функціональна аналогія (заміна внутрішньої форми). Тип відповідника: функціональний аналог. Такий тип і метод формування відповідника використовується, до прикладу, при передачі оказіонального прізвиська одного з персонажів, викладача чаклунської школи, кентавра: *Dobbin* / *Шкана* / *Конек-горбунок*. В англійській мові слово *Dobbin* використовують на позначення робочого, спокійного коня, або як ім'я, на позначення коня в казках та дитячих оповіданнях. В українському перекладі було обрано ім'я, яким зазвичай позначають старого, худорлявого, знеробленого коня. В російському перекладі в якості відповідника було використане ім'я коня-казкового персонажа. М. Бейкер називає такий метод формування відповідника перекладом шляхом культурної заміни [225, с. 230].

Загалом функціональна аналогія використовується українським перекладачем в 0,4% випадків (4 імені), а російським – в 0,1% (1 ім'я).

10. Метод формування: онімна заміна. Тип відповідника: неспоріднене ім'я власне. Цей тип і метод формування відповідника використовується в основному в російському перекладі: *Helga Hufflepuff* / *Пенелопу Пуффендуй*; *Rowena Ravenclaw* / *Кандида Когтевран*; *Emma Dobbs* / *Эмма Ноббс*; *Quirke Orla* / *Свирк Орла*. В перших двох випадках перекладач калькував прізвища, і в той же час вирішив зберегти алітерацію на початку імені і прізвища, тому єдиним виходом було замінити ім'я на неспоріднене. В останніх двох випадках перекладач змінив перші літери прізвищ, намагаючись зберегти алфавітний принцип слідування імен в оригінальному тексті:

англ. Ackerley Stewart... Baddock Malcolm... Branstone Eleanor... Cauldwell Owen... Creevey Dennis... Dobbs Emma... Madley Laura... McDonald Natalie... Pritchard Graham... Quirke Orla... Whitby Kevin [HP4, с. 158-160]

укр. Стюарт Екерлі... Малкольм Беддок... Елеонора Бренстоун... Оувен Колдвел... Деніс Криві... Емма Доббз... Лаура Медлі... Наталі Макдональд... Грем Прічард... Орла Кверк... Кевін Вітбі [ГП4у, с. 165-167]

рос. Акерли Стюарт... Бэддок Малькольм... Брэнстоун Элеонора... Колдуэл Оуэн... Криви Дэннис ... Ноббс Эмма... -----..... Макдональд Натали... Причард Грэхэм... Свирк Орла... Уитби Кевин [ГП1р, с. 169-171].

Загалом онімна заміна використовується українським перекладачем в 1% випадків (10 імен), а російським – в 4,2% (43 імені).

11. Метод формування: деонімізація. Тип відповідника: описовий переклад (загальне слово чи словосполучення). Цей тип і метод формування відповідника спостерігаємо особливо часто при передачі оказіональних прізвиськ: *Scarhead* / *башка зі шрамом* / *со шрамом*; *Crackpot* / *психопат-тер* / *обормоттер*; *Fat Friar* / *гладкий чернець* (в українському перекладі); *Mr. Brilliant* / *вундеркинд* (в російському перекладі); *Perfect Percy* / *най-мальчик* (в російському перекладі); *Your Holeyness* / *безухий* (в російському перекладі). Очевидно, перекладачам не завжди вдавалося знайти такий відповідник, який міг би виступати в якості прізвиська.

Загалом деонімізація імені власного використовується українським перекладачем в 2% випадків (21 ім'я), а російським – в 2,4% (25 імен).

12. Метод формування: вилучення. Тип відповідника: нульовий. Цей метод і тип відповідника використовуються в основному в тих випадках, коли мова йде про неважливий для сюжету персонаж чи навіть частину тексту. Цей метод в основному використовується російським перекладачем. Так, до прикладу, в російському перекладі не знаходимо імен наступних персонажів: *Gregory the Smarmy*, *Madley Laura*, *Murcus*, *Spellman*.

Загалом вилучення використовується українським перекладачем в 0,1% випадків (1 ім'я), а російським – в 0,8% (8 імен).

13. Метод формування: додавання. Тип відповідника: додане ім'я власне. Цей метод і тип відповідника використовуються, наприклад, в російському тексті роману для побудови рими у віршованому рядку, коли

перекладачеві бракувало слова і він використав не лише прізвище згаданого персонажа, але і його ім'я в зменшувальній формі:

англ. ...Fair Ravenclaw, from glen...

Shrewd Slytherin, from fen... (курсив наш) [HP4, с. 157]

рос. ...Кандида Когтевран, ума и чести образец,

Волшебница из солнечной долины...

И не было коварней, хитроумней и сильней

Владыки топей – *Салли Слизерина*... (курсив наш) [ГП4р, с. 168].

Загалом додавання імені власного використовується українським перекладачем в 0,1% випадків (1 ім'я), а російським – в 0,3% (3 імені).

14. Метод формування: змішаний. Тип відповідника залежить від компонентів імені. Цей метод використовується коли ім'я персонажа складається з двох і більше частин, які передаються різними методами. Наприклад: *Big D / Великий Дад / Большой Дэ* – обидва перекладачі калькують першу частину імені, а для передачі другої український перекладач використовує метод обмеження варіативності імені, а російський – морфологічну модифікацію; *Alastor 'Mad-Eye' Moody / Аластор Муді на прізвисько "Дикозор" / Аластор Грюм по прозвищу Грозный Глаз* – обидва перекладачі транскрибували ім'я, для передачі прізвища український перекладач використав транскрипцію, а російський - калькування, для передачі прізвиська використано семантичну експлікацію і кальку.

Загалом змішаний тип є одним із найпоширеніших методів формування відповідників, і використовується українським перекладачем в 9,4% випадків (97 імен), а російським – в 15% (154 імені).

На закінчення необхідно додати, що невеликий відсоток ономастичних відповідників становлять перекладацькі похибки. Це, перш за все, використання імені іншого персонажа замість вказаного в оригіналі:

англ. ... A History of Magic, by *Bathilda Bagshot*... [HP3, с. 7]

укр. ... «Історія магії» *Адальберта Вофлінта*... [ГП3у, с. 7].

До перекладацьких похибок також відносимо зміну імені персонажа протягом циклу. Так, наприклад, в другій книзі читач багато дізнається про головного негативного персонажа лорда Волдеморта, який при народженні отримав ім'я *Tom Marvolo Riddle* / *Том Ярволо Редл* / *Том Нарволо Реддл*, де *Tom Riddle* – ім'я і прізвище батька, а *Marvolo* – ім'я діда з материного боку. Через ненависть до батька персонаж вирішив створити собі нове ім'я за допомогою анаграми: з *Tom Marvolo Riddle - I am Lord Voldemort*.

Заради збереження принципу утворення імені обидва перекладачі вирішили пожертвувати найменш значущою частиною – другим ім'ям персонажа. Проте, в російському перекладі ім'я *Marvolo*, яке в другій книзі передавалося, як *Нарволо*, в шостій передається звичайною транскрипцією *Марволо*. Читач постає перед питанням: чи то персонаж змінив ім'я, чи то вже йдеться про інший персонаж.

Загалом перекладацькі похибки при передачі імен власних становлять 0,4 % (4 імені) в українському перекладі і 0,6% (6 імен) - в російському.

Перелічені типи ономастичних відповідників не є однорівневими, оскільки частково перекривають один одного. До прикладу, традиційні відповідники можуть в той же час бути транслітерованими, транскрипційними, калькованими і т.і. Тому в цілях більшої структуризації типології вказані типи відповідників можна розподілити за рівнями класифікації.

На першому рівні знаходяться передані відповідники (відповідники, сформовані засобами приймаючої мови). Передані відповідники розподіляються на онімні (тобто ті в яких оригінальному імені власному відповідає також ім'я власне в перекладі), описові (в яких оригінальному імені власному відповідає загальне слово чи словосполучення) і змішані (в яких оригінальному імені власному відповідає комплекс з онімної і загальної лексики – коментуючий і уточнюючий переклад).

На другому рівні групу онімних відповідників можна розподілити на традиційні відповідники, регулярні відповідники і заміни [58, с. 171]. До

традиційних відповідників можна віднести ті відповідники, які затвердилися до акту перекладу в досить широкій комунікативній сфері осіб, які говорять і пишуть на приймаючій мові. Такі відповідники не стільки формуються перекладачем за певними правилами передачі, скільки виявляються перекладачем і далі використовуються (або не використовуються) в перекладі.

До регулярних відповідників віднесемо ті онімні відповідники, які формуються в процесі акту перекладу на основі певних правил (транскрипційні, транслітераційні). З врахуванням деяких факторів двомовної комунікації ці правила можуть модифікуватися перекладачем (фонетично і морфологічно).

Заміни включають ті типи відповідників, які також формуються в процесі акту перекладу, але не стільки за правилами, скільки в результаті творчих зусиль перекладача під впливом численних факторів двомовної комунікації. До них можна умовно віднести відповідники на основі іншого варіанта найменування, етимологічно спорідненого імені власного, кальки, функціональні аналоги і неспоріднені імена власні.

При бажанні далі класифікувати групу традиційних відповідників в ній можна виділити ті ж самі підтипи, що і в групах регулярних відповідників і частково в групі заміні. Це природно, оскільки традиційні відповідники, перед тим як стати традиційними відповідниками, формувалися в процесі перекладу текстів або на основі регулярних правил, або в результаті заміні.

2.3. Деформація авторського наміру при перекладі власних імен

Засновуючись на теорії рівнів еквівалентності [91; 92; 93], можна вважати, що на найвищому рівні практичні рішення з передачі імен власних зумовлюються тією комунікативною задачею, яка стоїть перед учасниками міжмовної взаємодії. Зрозуміло, що різні задачі будуть стояти перед перекладачем художнього тексту і працівником відділу реєстрації іноземних громадян.

Т. Пууртінен [267] відмічає, що наявність великої кількості іноземних імен і незвичних фонологічних сполучень в перекладі може викликати ризик утворення лінгвістичних бар'єрів для юного читача. З іншого боку, імена повинні легко запам'ятовуватися, для того щоб виконувати свою референційну функцію. За М. Тимочко [283], референційна функція імені зумовлює певне «впізнавання» і «запам'ятовування», тобто імена мають «певним чином запам'ятовуватися для того, щоб виконувати функцію індикаторів унікального об'єкту» [283, с. 225]. А іноземні імена з незвичною фонологією і орфографією можуть негативно вплинути на здатність сприймання і запам'ятовування. Для того щоб полегшити юному читачеві процес запам'ятовування імені, перекладачі зазвичай передають іноземні імена таким чином, який дозволяє читачеві сприймати ім'я згідно з фонологічними і орфографічними правилами мови перекладу. Таким чином, крім того, що імена виступають ідентифікуючими ярликами, містять семантичне, семіотичне і звуко-символічне значення, імена також повинні легко сприйматися, щоб не відштовхнути дитину від читання [239, с. 48].

Читабельність імені – це складний багаторівневий феномен, оскільки імена аналізуються на різних рівнях (орфографічному, фонологічному, семантичному). Крім того, процес прочитання імені не можна сприймати лише як лінійне декодування значення, яке міститься в такому імені. Значення імені не фіксоване і залежить від контексту, в якому воно використовується, а також від кожного окремого читача. Іншими словами, читабельність імені залежить від взаємозв'язку структури, референту, значення і фонових знань читача [278]. У випадку з юним читачем принцип читабельності вимагає від перекладача більше уваги через те, що дитяча здатність до декодування знаходиться ще на стадії розвитку і обсяг функціональної пам'яті менший [222, с. 12-13].

Розуміючи глобальну мету комунікації, перекладач одночасно намагається врахувати і всі інші особливості мовного матеріалу, з яким він має справу. В ідеалі адекватна міжмовна комунікація має максимально близько

відтворити всі формальні і змістовні аспекти імен власних, включених до тексту повідомлення. Однак, одночасна передача всіх цих аспектів ускладнюється об'єктивними протиріччями міжмовної комунікації, перекладач повинен обрати пріоритети принципів відповідності.

Для української школи художнього перекладу характерним є застосування принципів перекладу, сформульованих ще І. Франком. Ці принципи не є нейтральними, а визначені ідейно-естетичними настановами перекладача і тісно пов'язані з його світоглядом. Точність перекладу зовсім не означає простого копіювання оригіналу, яке неодмінно призводить до спотворення його змісту. За І. Франком, точність перекладеного тексту повинна полягати у правильному відтворенні первинних ідей і в дотриманні єдності змісту і форми оригіналу [198]. В українському перекладознавстві текст оригіналу розглядається, як цілісна семантико-стилістична система, в якій зміст і форма перебувають у гармонійній єдності.

Р.П. Зорівчак слушно зводить проблему адекватності перекладу до її вивчення на обмеженому числі жанрів перекладу. Саме у певних жанрах, відповідних текстах за врахування індивідуальних властивостей стилю можна і слід розцінювати необхідність перекладу тих чи інших деталей, особливо коли вони підпорядковані авторському стилю, тобто розглядати діалектику окремого та цілого [66]. Переклад художніх текстів (особливо містерій типу «Аліси в країні чудес» Л. Керолла) вимагає відходу від буквальності та вільного відтворення деталей: значущих імен, гри слів тощо (на фоні загальнолітературного контексту).

Інша важлива проблема, – це проблема відтворення національно-культурної своєрідності оригіналу в перекладеному тексті, різні типи текстових елементів, здатних нести фонову інформацію, пов'язану зі специфічністю культур, а також засоби їхнього перекладу. Мова йде, зокрема і про ономастичні реалії. Ґрунтуючись на аналізі численних перекладів літературних творів, українські дослідники [1; 22; 101; 94; 131; 132; 65; 66;

200; 202] та ін. показують шляхи подолання мовних перешкод (термін Ж. Мунена [258]), зумовлених розбіжностями культур.

Зрозуміло, що сам по собі авторський чи перекладацький дискурс без читацького сприйняття існувати не може. Тож, для адекватного відтворення художнього цілого перекладач має зіставляти, бодай уявно, можливі естетичні реакції на нього як читачів оригіналу, так і читачів перекладу, і докладати всіх зусиль до того, щоб ці реакції були приблизно однаковими [201, с. 153].

У цьому зв'язку постає проблема співвідношення еквівалентності й адекватності перекладу стосовно мови оригіналу. Ми не ставимо знаку рівності між цими двома фундаментальними поняттями і вважаємо їх хоча і співвідносними, але різними категоріями. Під еквівалентністю розуміємо наближення до смислової структури оригіналу, тобто більш-менш точне відтворення його змісту. Адекватність перекладу розглядаємо як його функціональну тотожність оригіналові, за якої враховується рецепція дискурсу. Адекватність перекладу забезпечується його семантичною еквівалентністю, але може досягатися і за відсутності такої. Наприклад, каламбур практично неможливо відтворити у цільовій мові на основі семантичної еквівалентності. Те ж саме стосується національно маркованих асоціативних реалій, які є базою для утворення оригінальних метафоричних зворотів.

Оскільки всі функції оригіналу відтворити неможливо, то йдеться лише про забезпечення відносно тотожних реакцій на нього з боку одержувачів перекладу. Я. де Ваард та Ю. Найда вживають у цьому контексті синонімічне поняття функціональної (раніше – динамічної) еквівалентності, під яким розуміють найповніше відображення комунікативної спрямованості тексту оригіналу в перекладі для гарантування тотожності інтелектуальних та емоційних реакцій одержувачів обох текстів [286]. При цьому на заваді функціональній тотожності оригіналу і перекладу, а отже й адекватності їхнього сприйняття різномовними спільнотами стоять чинники як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Серед них – соціокультурні

розбіжності, особливості мовних і концептуальних картин світу, певні історичні події, які розділяють дві національні спільноти, а також власне перекладацька діяльність, зокрема намагання протиставити «я» перекладача авторському.

При роботі перекладача з текстом і зокрема з іменами власними, відбувається часткова чи повна втрата або заміна авторської інформації – перекладацькою. В розглянутих перекладах романів про Гаррі Поттера знаходимо наступні основні зміни (див. табл. А.1): 1) втрата інформації: в оригіналі ім'я характеризує персонаж як негативний, а в перекладі як нейтральний. До прикладу, в оригіналі одна з героїнь працює репортером чаклунської газети і вміє перетворюватися на комаху. Її прізвище *Skeeter* – сленгова скорочена форма від *mosquito* – «москіт», «комар». Кореспонденти-папараці можуть не лише бути такими ж причепливими та уїдливіми, як комарі, а й випити стільки ж крові зі своїх жертв. Для передачі українською та російською мовами обидва перекладачі скористалися транскрипцією: *Скітер* / *Скитер*, що призводить до втрати іменем негативного забарвлення. В українському перекладі знаходимо 48 випадків зміни негативного забарвлення імені персонажа на нейтральне, в російському – 45.

2) втрата інформації: в оригіналі ім'я характеризує персонаж як позитивний, а в перекладі – як нейтральний. До прикладу, одним з головних позитивних персонажів є чарівник на ім'я *Albus Dumbledore*. В оригіналі ім'я і прізвище характеризують персонаж позитивно, оскільки ім'я означає «білий», а прізвище походить від староанглійського слова, яке означає «джміль», оскільки персонаж ходить, весь час наспівуючи щось собі під носа. В перекладах ім'я і прізвище транскрибовано: *Албус Дамблдор* / *Альбус Дамблдор*, що призводить до втрати позитивного забарвлення імені. В українському перекладі знаходимо 7 випадків зміни позитивного забарвлення на нейтральне, в російському – 11.

3) втрата інформації: в оригіналі ім'я багатозначне, розкриває сутність персонажа або спроможне виступати базою для утворення каламбуру, а в

перекладі – однозначне, виступає лише з номінативною функцією. До прикладу, в оригіналі одного з епізодичних персонажів, вампіра звати *Sanguini*, що у англomовного читача викликає асоціації до слів *sanguine* – «криваво-червоний», *sanguinary* – «кровожерливий». В українському та російському перекладі ім'я транскрибовано: *Сангвіні* / *Сангвини* і втратило свою значущість для розуміння сутності персонажа. В українському перекладі знаходимо 167 випадків втрати іменем своєї багатозначності, в російському перекладі – 139.

4) зміна інформації: в оригіналі ім'я нехарактеристичне, або містить додаткову інформацію, яка не є ні позитивною, ні негативною, а в перекладі набуває негативного забарвлення. До прикладу, в оригіналі прізвище найближчих родичів Гаррі Поттера – *Dursley*, яке для британця містить лише інформацію про те, що родина родом з Британії і є звичайною, середньостатистичною родиною. Прізвище викликає алюзію до маленького містечка *Dursley* в Британії. В українському перекладі прізвище транслітеровано: *Дурслі*, в російському – передано морфологічною модуляцією: *Дурсль*. Корінь *дур-* зумовлює сприйняття імені з негативним забарвленням і в українському, і в російському перекладі. Взагалі в українському перекладі знаходимо 7 випадків зміни забарвлення з нейтрального на негативне, в російському – 9.

5) зміна інформації: в оригіналі ім'я багатозначне, може сприйматися і як позитивне, і як негативне в залежності від контексту, а в перекладі набуває виключно негативного забарвлення. До прикладу, прізвище *Snape* в оригіналі в певних контекстах, коли персонаж критикував чи звинувачував когось сприймається як похідне від дієслова *snape* - «критикувати, звинувачувати, гудити», або як алюзивне до назви британського містечка, коли виявляється, що насправді персонаж позитивний і просто походить зі звичайної нечаклунської родини. В російському перекладі прізвище змінюється на *Снегг*, щоб характеризувати персонаж як людину холодну, людину без почуттів. В

українському перекладі не знаходимо випадків звуження значення імені до негативного, в російському перекладі – 3 випадки.

Загалом в українському перекладі при передачі 229 імен, що становить 22% від загальної кількості всіх імен романів, а в російському – при передачі 207 імен (20%) відбувається втрата інформації, або зміна авторської інформації – перекладацькою. Говорячи про втрату інформації і її зміну неможливо не провести паралелі з класифікацією типів деформації тексту А. Бермана [227, с. 284-297]. З дванадцяти деформацій тексту, які виділяє А. Берман на рівні передачі імен власних можна виділити дев'ять. Розглянемо їх більш докладно.

Першим видом деформації є раціоналізація. Раціоналізація зумовлює перехід оригіналу від конкретного до абстрактного через зміну структури речення, через переклад дієслів іменниками, через вибір більш загального з двох іменників і т. ін. [227, с. 289]. В текстах перекладів романів Дж. К. Ролінг раціоналізація проявляється в передачі конкретного імені більш абстрактним, як наприклад у випадку з передачею імені оригіналу *Wormtail* в російському перекладі як *Хвост*. В оригіналі ім'я складене з двох основ: *worm* – «черв'як» і *tail* – «хвіст», утворюючи таким чином ім'я зі значенням «черв'ячий хвіст» або «червоподібний хвіст». Ім'я є характеристичним і вживається на позначення нікчемного чарівника, який звик плазувати перед більш могутніми магами і ще зі школи ходив хвостиком за більш обдарованими учнями, прослизуючи до популярних гуртів. Крім того цей чарівник умів перекидатися на пацюка і його ім'я виступає на позначення зовнішності, а конкретно щурячого хвоста. Персонаж у романах негативний і його ім'я допомагає читачеві зрозуміти його негативність, нищість і відразливість. В російському перекладі яскравість образу втрачено.

Другим видом деформації оригінального тексту при перекладі є пояснення. Пояснення може бути двох видів: пояснення чогось, що не є очевидним в тексті, а приховане чи завуальоване в оригіналі, і пояснення того, що не хоче бути поясненим [227, с. 289]. В першому випадку (який не є

деформацією тексту), як вважає М. Хайдегер, переклад є «плідною трансформацією, оскільки представляє об'єкт в новому світлі» [244, с. 10]. Прикладом такого перекладу може слугувати передача імені *Wormtail*, розглянутого в попередньому абзаці українською мовою як *Червохвіст*, зі збереженням всіх асоціацій в україномовного читача.

В другому випадку спостерігається проявлення інформації, яку автор не вважав за потрібне проявляти. Прикладом такого перекладу може слугувати калькування прізвищ, внутрішня форма яких не обігрується в тексті оригіналу: *Z. Nettles* / *З. Крапивинс* (в російському перекладі); *D. J. Prod* / *Д. Дж. Шилоу* (в російському перекладі). Мова йде про персонажів епізодичних, про яких знаємо лише те, що вони купили посібник з магії для початківців. До цього випадку відноситься також і передача багатозначного імені – однозначним. Це, наприклад, відбувається при передачі англійського імені і прізвища *Severus Snape* російським відповідником *Северус Снегг*. В текстах романів *Северус Снейп* – одна з головних і найзагадковіших постатей. Головне питання, на яке читач шукає відповіді: чи належить Северус Снейп до позитивних чи до негативних персонажів, на чиєму він боці. Характер надзвичайно суперечливий; інтрига, поволі розвиваючись, зберігається до самого кінця сьомої книги. Його ім'я було обране письменницею таким чином, щоб повністю відповідати образу персонажа: воно може бути прочитане в двох варіантах: в першому, якщо персонаж негативний, - як *Severus* від *severe*, *to be severe upon* – «суворий», «критикувати, лаяти», *Snape* від дієслова *snape* - «критикувати, звинувачувати, гудити».

В другому випадку, якщо персонаж позитивний, ім'я може означати «серйозний» або «такий, що має сильні, глибокі почуття» а прізвище *Snape*, як пояснила сама авторка, – просто назва невеликого британського містечка. Російський перекладач змінив його прізвище так, щоб ім'я *Северус* асоціювалося зі словом «север», а прізвище *Снегг* – зі словом «снег» і персонаж виступає як людина холодна, безпристрасна, людина, що не має почуттів. Це, по-перше, одразу відповідає на читацьке питання, відносячи

персонаж до однозначно негативних персонажів і припиняє будь-яку інтригу, а по-друге, абсолютно суперечить образу: персонаж аж ніяк не холодний і не безпристрасний: він через все життя проніс кохання до однієї жінки, і зробив чимало добрих справ через саму лише згадку про неї.

Третій вид деформації тексту – розширення. Кожен переклад має тенденцію до більшої довжини, ніж оригінал. Це, частково відбувається внаслідок двох перших деформацій оригіналу. Раціоналізація і пояснення вимагають розширення, розгортання того, що в оригіналі «згорнуто» [227, с. 290]. При передачі імен власних зустрічаємо наступні випадки розширення тексту: в українському перекладі прізвисько *River* передане як *Річка* з поясненням «*Річка – це ж від річки Йордан*». Утворення подібного прізвиська стало можливим в оригіналі через ідентичність прізвища персонажа *Jordan* і назви річки Йордан *Jordan*. В українському перекладі прізвище *Джордан* і назва річки *Йордан* не повністю збігаються, що і викликало пояснення, а отже і розширення тексту. Російський перекладач вирішив замінити прізвисько на інше, яке б викликало у читача асоціації до прізвища *Джордан* і передав *River*, як *Бруно*. У читача виникає логічний ланцюжок: *Бруно: Джордано Бруно: Джордано: Джордан*. Такий переклад не потребує пояснення, а отже і розширення тексту.

Четвертий тип деформації оригіналу в перекладі – облагороджування. За А. Берманом облагороджування полягає у вживанні «елегантних» речень [227, с. 290]. При передачі власних імен облагороджування спостерігаємо, наприклад, при передачі прізвиська оригіналу *Prongs* українською мовою як *Золоторіг*. Прізвисько походить від англійського *prong*, що означає «*вістря оленячого рога*» і використовується на позначення чарівника, який перекидався на оленя. Оскільки названий персонаж – батько Гаррі Поттера і герой позитивний, перекладач вирішив облагородити прізвисько, додавши сему «*золото*» до імені і образу персонажа.

П'ятий вид деформації оригінального тексту – якісне збіднення, яке полягає в передачі характеристичних імен транскрипцією, і зокрема у втраті

імені можливості формування каламбурів в цільовому тексті. Прикладом якісного збіднення тексту може бути передача прізвища одного з головних персонажів транскрибованим відповідником: *Pettigrew* / *Петірпу* / *Петтигрю*. Мова йде про чарівника, який серйозно порушив закон і змушений був переховуватися від правосуддя, перекинувшись на пацюка і проживши дванадцять років в родині, прикидаючись звичайною домашньою тваринкою. Прізвище в англійському тексті надзвичайно характеристичне, оскільки *Pettigrew* можна розкласти на словосполучення *pet-I-grew*, що означає «я виростив домашню тваринку» чи «я ріс домашньою тваринкою». В українському та російському перекладах ім'я було транскрибоване і його характеристичність втрачено. Якісне збіднення – одна з основних деформацій тексту романів Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера при перекладі українською та російською мовами. В українському перекладі з 477 характеристичних імен 158 (33,1%) передані транскрипцією з подальшою втратою характеристичності імені; в російському перекладі – відповідно 111 (23,2 %).

Шостий тип деформації тексту при перекладі – кількісне збіднення, яким називають лексичну втрату. При передачі імен власних кількісним збідненням є зменшення кількості варіантів одного і того самого імені в порівнянні з їх кількістю в тексті оригіналу. В якості прикладу кількісного збіднення можна навести сім варіантів імені персонажа в тексті оригіналу: *Dudley* / *Duddy* / *Dinky Duddydums* / *Ickle Dudleykins* / *Diddy* / *Dudders* / *Diddy* / *Diddykins*, яким в російському перекладі відповідають лише чотири: *Дадли* / *Дадлик* / *Дидди* / *Дидинька*. Прикладом кількісного збіднення також виступає передача імені власного загальним словом, тобто деонімізація імені. З шести okazіональних прізвиськ головної героїні Герміони Грейнджер в українському перекладі лише одне, а в російському – два залишаються іменами власними: *Mudblood* / *бруднокровка* / *грязнокровка*; *Miss Perfect* / *юна старостиня* / *юная кудесница*; *Miss Prissy* / *міс добропорядність* / *благонравенькая*; *Little Miss Perfect* / *юна старостиня* / *маленькая кудесница*; *Miss Question-all* / *міс*

Затитайко / мисс Почемучка; Miss Mudblood / бруднокровка / мисс Грязнокровка.

Сьомий тип деформації тексту – руйнування прихованої сітки значень. Літературна праця містить у собі прихований вимір, текст, в якому певні частинки пов'язуються між собою, формуючи таємну мережу під «поверхнею» явного тексту, представленого для читання [227, с. 292]. Характерною особливістю текстів Дж. К. Ролінг є формування подібної сітки прихованих значень навколо імен як головних, так і другорядних і навіть епізодичних персонажів. На позначення цього феномену в даній роботі використовуємо термін між-онімна синергія, тобто взаємопов'язаність і взаємопідсилення впливу онімів, які формують приховану сітку значень в тексті оригіналу. Більш докладно формування та функціонування подібних мереж, утворених навколо імен Ролінгових персонажів, розглядається в третьому розділі роботи. Тут лише зазначимо, що в склад прихованої сітки значень може входити від двох складників (для персонажів епізодичних) до вісімнадцяти (для головного персонажа Гаррі Поттера). В якості прикладу можна коротко навести сітку значень, яка формується навколо імені *Sirius* – це ім'я анімага, який перекидається на пса. Сіріус – зірка в сузір'ї Великого Пса; оказіональні прізвиська Сіріуса Блека *Padfoot* і *Grim* в британській культурі означають чорного надприродного пса; живе Сіріус Блек на *Grimauld Place*.

Восьмий тип деформації тексту – руйнування ідіом і сталих виразів, вжитих в оригіналі, але втрачених при перекладі. Тут потрібно зазначити, що через специфіку жанру фентезі, а саме через те, що жанр бере за основу реальне життя і наповнює його чарівним змістом, фразеологічні єдності твору також відповідають цьому принципу. Мається на увазі, що авторка майже не вживає реально-існуючих в мові сталих виразів, а утворює власні (часто на основі реальних). При цьому майже всі новоутворення містять у своєму складі власне ім'я чи назву. В перекладі не завжди вдається зберегти ідіому або власне ім'я в ній.

Прикладами передачі ідіом, що містять власну назву, можуть виступати: *Time is Galleons / час - це галеони / время - кнаты, сикли и галеоны; It's like losing a Knut and finding a Galleon / Це так, ніби загубив кнатик, а знайшов галеон / Это все равно что потеряют кнат и найти галеон; they're not exactly ten a Knut / не якісь там дешевинки по десять за кнат / хотя их тоже не на кнат ведро*. Наведені фразеологізми містять назви монет: *Galleon* – назва золотої монети, *Knut* – назва срібної монети. В перекладах назви деонімізуються.

Цікавим є також приклад утворення фразеологізму *son of a Bludger / сничів син / стервець*. В англійській мові це очевидна конотація до сталого виразу *son of a bitch*, але завдяки тому, що в творі останнє слово було змінене на інше, цілком літературне, вираз вже не сприймається як груба лайка. В українській мові відповідником для *son of a bitch* є *сучий син*, в російській – *сукин сын*. Формування відповідника для цього фразеологізму становить певну складність для перекладу. Слово *Bludger* (назва одного з зачаклованих м'ячів, які використовують у найпопулярнішій магичній грі) і в українському, і в російському перекладах було транскрибовано і зберегти його в перекладі ідіоми неможливо. Тому в російському перекладі сталий вираз втрачено. Український перекладач замінив слово *бладжер* на *снич* (назва іншого зачаклованого м'яча, який використовують у тій самій грі). Від цієї заміни текст не зазнав значних інформаційних втрат, бо обидва слова означають одне й те ж саме, при цьому перекладачеві вдалося передати основне – думку автора і її вираження.

Прикладом передачі ідіоми, що містить власне ім'я в оригіналі, але втрачає його в перекладі, виступає словосполучення на позначення великого здивування: *Merlin's beard! / хай мені грець!* (в українському перекладі). Прикладом передачі імені, але втрати ідіоматичності, є: *do a Weasley / зробити так, як Візлі* (в українському перекладі). В тексті роману цей вислів використовується зі значенням «покинути школу з шумом, з витівкою» і з'являється після того, як брати Візлі, в знак спротиву суворому шкільному

режиму і знуцанням нової директорки, покинули школу, влаштувавши фєєрверк і залишивши по собі в коридорі навчального корпусу чарівне болото, якого не можна було позбутися.

Дев'ятим видом деформації оригінального тексту в перекладі, зумовленим частково всіма вищезгаданими причинами є руйнування лінгвістичного авторського стилю. Щодо авторського стилю Дж. К. Ролінг при утворенні власних імен, то він доволі чіткий і прозорий: антропоніми поділяються за належністю персонажів до реального чи магічного світу. Діти і дорослі, які походять з реального світу (наприклад, сам головний персонаж Гаррі Поттер) мають, як правило, нехарактеристичні імена. Представники ж магічного світу, як правило, мають характеристичні імена. Головним чинником руйнування авторського стилю виступає передусім відсутність системного підходу до передачі імен персонажів і українським, і російським перекладачем. Метод формування відповідника обирається довільно. Перекладачі керуються лише власним смаком, не звертаючи уваги на підказки, закладені авторкою в тексті романів.

Аналіз перекладацької стратегії, використаної при передачі імен власних, вжитих в романах Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера дозволяє поглянути на переклад онімів з точки зору теорії полісистеми, запропонованої І. Івен-Зогаром на основі ідей російських формалістів. Теорія полісистеми розглядає перекладену літературу як систему, яка функціонує в ширшій соціальній, літературній та історичній системах цільової культури. Літературний твір розглядається як частина літературної системи, - «багат шарової системи літературних елементів, які пов'язані між собою і взаємодіють один з одним» [189, с. 72].

Базуючись на роботах формалістів, І. Івен-Зогар тим не менше виступає проти «помилки традиційного естетичного підходу» [237, с. 119], який зосереджувався на дослідженні «високої» літератури і вважав неважливими такі літературні системи чи жанри як дитяча література, трилери і художні переклади. І. Івен-Зогар підкреслює, що перекладена література функціонує як

система щодо: 1) вибору творів для перекладу цільовою мовою; і 2) того, як інші системи впливають на норми перекладу, тактику і стратегію перекладача.

Івен-Зогар зосереджує увагу на взаємозв'язках між всіма цими системами, називаючи це терміном полісистема. Визначення терміну було запропоноване наступне: «Полісистема це гетерогенна, ієрархізована система систем, які взаємодіють між собою, спричинюючи непереривний динамічний процес еволюції в межах полісистеми як цілого» [276, с. 176]. Е. Генцлер вбачає наступні переваги в застосуванні теорії полісистеми: 1) література досліджується разом із соціальними, історичними і культурними чинниками; 2) І. Івен-Зогар переходить від обмеженого дослідження окремих текстів до дослідження перекладу, як частини культурної і літературної системи; 3) неперескриптивне визначення еквівалентності і адекватності враховує варіанти, можливі через історичне і культурне позиціонування тексту [243, с. 120-125].

Для Г. Турі переклад передусім займає позицію в соціальній і літературній системах цільової культури, і ця позиція зумовлює використані перекладацькі стратегії [280, с. 13]. Г. Турі, засновуючись на теорії полісистеми І. Івен-Зогара та своїх попередніх роботах [281; 282; 279], пропонує трифазову методологію системного дискрептивного перекладознавства, яка включає описання продукту і ширшої ролі соціокультурної системи: 1) помістіть текст в культурну систему цільової мови, розгляньте його значення чи прийнятність; 2) порівняйте текст оригіналу і текст перекладу, встановіть зв'язки між їх сегментами і зробіть узагальнення щодо концепцій перекладу; 3) зробіть висновки щодо прийняття рішень для майбутніх перекладів.

Ціль дослідження перекладів за Г. Турі полягає у встановленні перекладацьких стратегій, узагальнень щодо процесу прийняття рішень перекладачем, «реконструкції» використаних норм і запропонування гіпотези для майбутніх досліджень. Слідуючи схемою, запропованою Г. Турі, розглянемо цикл романів Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера та їх переклади українською та російською мовами. Порівняння двох перекладів одного тексту

оригіналу, хоча і виконаних різними мовами, дозволяє перевірити отримані дані і уникнути поспішних висновків, зроблених на основі дослідження окремого перекладу.

1. І український, і російський тексти представлені і сприймаються як переклади: на перших сторінках міститься ім'я перекладача. Обидва тексти є прямими перекладами з англійської. Хоча обидві культури і мають сильні літературні традиції у створенні дитячої літератури, рішення щодо вибору саме романів Дж. К. Ролінг не викликає запитань через їх великий комерційний успіх у Сполучених Штатах Америки, Європі в цілому і Британії зокрема. Успіх книг настільки великий, що в Британії вона певний час мала найбільший комерційний успіх як серед дитячої, так і серед дорослої аудиторії.

В Україні успіх був настільки великий, що остання книга циклу, яка спершу з'явилася в оригіналі, займала четверте місце з десяти бестселерів, а переклад українською місяць тримався першої сходинки. Однак, той факт, що книги є саме перекладами, не підкреслюється. На останніх сторінках російського перекладу зазвичай містяться коментарі з британських та російських газет і журналів. Український переклад має власний дизайн першої сторінки, виконаний українським ілюстратором. Зображення вважається найкращим з усіх варіантів, тому велика кількість інтерв'ю авторки знімають саме на фоні українських обкладинок. Український переклад позиціонується як книжка для дітей, оскільки на останній сторінці міститься напис: «Найкраща дитяча книжка». Можна зробити висновок, що українське і російське видавництво в першу чергу роблять ставку на успіх перекладу саме завдяки успіху оригіналу і політика видавництва полягатиме у збереженні духу оригіналу, а отже зумовить перекладацьку орієнтацію на очування тексту перекладу.

2. Тексти перекладу є повними перекладами тексту оригіналу без значних додавань, опущень і без коментарів. У випадку «Гаррі Поттера» найхарактернішою рисою циклу (і дитячої літератури в цілому) є

використання характеристичних імен персонажів [259, с. 122]. В текстах перекладів бачимо використання майже однакових перекладацьких стратегій: в українському перекладі переважає використання формальних методів передачі імен персонажів, причому і для характеристичних, і для нехарактеристичних імен. Прізвиська як правило калькуються. В російському перекладі вибір відповідника реалізується більш довільно. Основними методами формування відповідників є транскрипція, транслітерація, морфологічна модифікація. Прізвиська як правило калькуються; калькування також використовується для передачі невеликої кількості характеристичних імен.

3. З аналізу перекладів можна зробити наступні висновки: обидва перекладачі обирають стратегію, орієнтовану на текст оригіналу; зберігають зовнішню форму імені, навіть коли це означає, що читач перекладу матиме незручності у вимові імені і/чи не зрозуміє алюзії, гри слів чи змісту, прихованого за формою імені.

Дескриптивне порівняння перекладів показало застосування однакових норм в різних цільових культурах. Воно також ставить декілька питань на майбутнє: Чи всі переклади дитячої літератури українською та російською зорієнтовані на очування тексту перекладу? Чи змінюється ця тенденція з часом? Чи інші жанри демонструють цю саму тенденцію? Наскільки перекладацька стратегія залежить від перекладача, видавництва, цільової мови? Майбутні дослідження в цій галузі допоможуть сформулювати кращу картину перекладу дитячої літератури в синхронії і діахронії, стратегій, які використовуються при перекладі українською та російською мовами, взаємозв'язку та взаємовпливу різних культур, поєднаних перекладом.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

В розглянутому циклі суттєвою частиною авторської стилістики виступає антропонімічна система, яка позиціонується письменницею в якості художнього засобу. Особливу цікавість в семантичній структурі фентезійного тексту становлять власні імена, що слугують своєрідним «ключем» в розкритті художнього задуму письменниці.

Можна запропонувати алгоритм дій перекладача і навести групу факторів, які впливають на остаточне перекладацьке рішення щодо передачі імен власних: тип тексту, ціль та цільова аудиторія перекладу, жанр перекладеного тексту, функція імені власного в оригіналі, роль та місце персонажа в творі.

В якості основної перекладацької стратегії в обох перекладах використовується очуження, в якості допоміжної – одомашнення. Перекладачі романів Дж. К. Ролінг змушені брати до уваги два важливих чинники: по-перше, романи не були з самого початку розраховані виключно на дитячу аудиторію, і згодом цільова аудиторія розширилася від дітей до підлітків і дорослих, що означало неоднозначність питання використання одомашнення як загальної перекладацької стратегії, а по-друге, романи були обрані для перекладу українською і російською мовою через їх комерційний успіх в світі, що в свою чергу зумовило орієнтацію на оригінал, мову і культуру країни оригіналу.

Вибір стратегії очуження знаходить підтвердження в методах, які були застосовані при передачі імен, вжитих в романах. Вважаємо транскрипцію, транслітерацію, морфологічну модифікацію, обмеження варіативності імені власного, метод семантичної експлікації та онімну заміну методами формування ономастичного відповідника, які переносять читача в інший культурний світ, а отже працюють на очуження тексту перекладу. Названі методи використовуються в українському перекладі при передачі 919 імен власних, що становить 89% від загальної кількості онімів; в російському

перекладі методи очуження використовуються при передачі 894 імен власних, що складає 87%. Використання традиційного найменування, транспозиції імені власного з ресурсів приймаючої мови, калькування, функціональної заміни, деонімізації та вилучення, переносять автора в інше культурне середовище, одомашнюючи переклад. Названі методи використовуються в українському перекладі при передачі 108 імен власних, що становить 11% від загальної кількості онімів; в російському перекладі – при передачі 134 імен, що становить 13%.

Жанр твору впливає на рішення щодо формування відповідника для того чи іншого імені власного. Романи написані в жанрі фентезі, для якого характерним є органічне поєднання двох світів – реального і вигаданого, що знаходить відображення у вживанні авторкою двох категорій імен: імен, запозичених з реального іменника англійської мови (539 онімів, що становить 52% від всіх імен) та імен, утворених okazіonalно (495 онімів, що становить 48%). Реальні імена вживаються з номінативною функцією на позначення персонажів-представників реального немагічного світу. Імена, створені письменницею на позначення персонажів-представників магічного світу, виступають, як правило, у характеристичній функції і вимагають від перекладача до-перекладацького аналізу для розшифровки інформації, закодованої в імені.

Виділяємо 14 методів формування ономастичних відповідників, використаних при перекладі романів Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера українською та російською мовами: 1) транскрипція (в українському перекладі - 68%, в російському - 49%); 2) транслітерація (в українському - 5%, в російському - 11%); 3) морфологічна модифікація (в українському і російському - 5%); 4) змішаний метод (в українському - 9%, в російському - 15%); 5) обмеження варіативності імені власного (в українському - 1%, в російському - 2%); 6) метод семантичної експлікації (в українському - 1 ім'я, в російському - 3 імені); 7) використання традиційного найменування (в українському і російському - 6 імен); 8) транспозиція імені власного з ресурсів

приймаючої мови (в українському - 4 імені, в російському - 1 ім'я); 9) калькування (в українському - 7%, в російському - 9%; 10) функціональна аналогія (в українському - 4 імені, в російському - 1 ім'я); 11) онімна заміна (в українському - 1%, в російському - 4%; 12) деонімізація (в українському і російському - 2%; 13) вилучення (в українському - 1 ім'я, в російському - 8 імен; 14) додавання (в українському - 1 ім'я, в російському - 3 імені).

Невеликий відсоток ономастичних відповідників становлять перекладацькі похибки, такі як використання імені іншого персонажа замість вказаного в оригіналі і зміна імені персонажа протягом циклу. Загалом перекладацькі похибки при передачі імен власних становлять 0,4 % (4 імені) в українському перекладі і 0,6% (6 імен) - в російському.

Зберегти всі значення, властиві оніму в оригіналі, як правило, не можливо, що зумовлює часткову чи повну втрату/заміну авторської інформації перекладацькою. В розглянутих перекладах романів про Гаррі Поттера знаходимо наступні основні зміни:

1) втрата інформації: в оригіналі ім'я характеризує персонаж як негативний, а в перекладі як нейтральний. В українському перекладі знаходимо 48 випадків зміни негативного забарвлення імені персонажа на нейтральне, в російському – 45;

2) втрата інформації: в оригіналі ім'я характеризує персонаж як позитивний, а в перекладі – як нейтральний. В українському перекладі знаходимо 7 випадків зміни позитивного забарвлення на нейтральне, в російському – 11;

3) втрата інформації: в оригіналі ім'я багатозначне, розкриває сутність персонажа або спроможне виступати базою для утворення каламбуру, а в перекладі – однозначне, виступає лише з номінативною функцією. В українському перекладі знаходимо 167 випадків втрати іменем своєї багатозначності, в російському перекладі – 139;

4) зміна інформації: в оригіналі ім'я нехарактеристичне, або містить додаткову інформацію, яка не є ні позитивною, ні негативною, а в перекладі

набуває негативного забарвлення. Взагалі в українському перекладі знаходимо 7 випадків зміни забарвлення з нейтрального на негативне, в російському – 9;

5) зміна інформації: в оригіналі ім'я багатозначне, може сприйматися і як позитивне, і як негативне в залежності від контексту, а в перекладі набуває виключно негативного забарвлення. В українському перекладі не знаходимо випадків звуження значення імені до негативного, в російському перекладі – 3 випадки.

Загалом в українському перекладі при передачі 229 імен, що становить 22% від загальної кількості всіх імен романів, а в російському – при передачі 207 імен (20%) відбувається втрата інформації, або зміна авторської інформації перекладацькою.

Втрата інформації безпосередньо пов'язана з деформацією тексту оригіналу при перекладі. Встановлено дев'ять видів деформації при перекладі онімів Дж. К. Ролінг українською та російською мовами: раціоналізація, пояснення, розширення, облагороджування, якісне збіднення, кількісне збіднення, руйнування прихованої сітки значень, руйнування ідіом і сталих виразів, і як результат, - руйнування лінгвістичного авторського стилю. Головною причиною непередачі авторського стилю виступає передусім відсутність системного підходу до передачі імен персонажів і українським, і російським перекладачем.

Дослідження романів про Гаррі Поттера та їх перекладів українською та російською мовами на основі теорії полісистеми дає підстави для наступних висновків: український і російський тексти представлені і сприймаються як переклади; вибір тексту оригіналу зумовлений його великим комерційним успіхом; видавництва роблять ставку на успіх перекладу завдяки успіху оригіналу, що, в свою чергу, пояснює перекладацьку орієнтацію на очуження тексту перекладу і збереження зовнішньої форми імені, навіть коли це означає, що читач перекладу матиме незручності у вимові імені і/чи не зрозуміє алюзії, гри слів чи змісту, прихованого за формою імені.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ВЛАСНИХ ІМЕН ГОЛОВНИХ ДРУГОРЯДНИХ ТА ЕПІЗОДИЧНИХ ПЕРСОНАЖІВ ДЖ. К. РОЛІНГ

3.1. Інформаційний потенціал імен головних персонажів та особливості їх передачі

Головними персонажами твору виступають двоє персонажів: хлопчик-чарівник Гаррі Поттер і його запеклий ворог – чорний чаклун Лорд Волдеморт. Інформаційний потенціал цих імен, тобто їх здатність в різних контекстуальних умовах викликати у читача різноманітні лінгвістичні і позалінгвістичні асоціації, поступово розкриваючи всі грані внутрішньої форми імені, багато в чому залежить від кількості варіантів імен персонажів. В результаті суцільної вибірки було виявлено 41 варіант імен, що використовуються на позначення Гаррі Поттера і 19 варіантів імен на позначення Лорда Волдеморта.

Основним принципом аналізу імен головних персонажів є їх розгляд в мікро- та макроконтексті, відповідно на рівні речення, роману чи циклу. Основними визначальними для імен головних персонажів є дві риси. З одного боку, це велика відмінність героїв, а з іншого – їх неменша подібність. Цю схожість неодноразово відмічають різні герої, і навіть сам головний негативний персонаж. Обидва герої покручі, сироти, обох виховували магги, обидва володіють рідкісним даром - зміною мовою.

Крім того, Гаррі часто непокоїтиме думка про те, що чарівний Сортувальний капелюх мало не розподілив його в той самий гуртожиток, де навчався Волдеморт, і звідки вийшло багато темних чаклунів. Очевидно, щось поєднує головного героя з темною стороною магії. Вперше цей зв'язок з Волдемортом стає очевидним в тексті, коли Гаррі знаходить ідеальну для нього чарівну паличку. Майстер чарівних паличок привертає увагу покупця до

дивного збігу обставин. Справа в тому, що Гаррі судилася паличка, рідна сестра якої позначила його шрамом.

Вищеперелічені схожі риси знаходять відбиток у подібності імен головних персонажів. Повне ім'я Гаррі – *Harry James Potter*, повне ім'я Волдеморта, отримане ним при народженні, – *Tom Marvolo Riddle*. По-перше, обидва прізвища мають глибокі корені в англійській мові, оскільки сягають аж давньоанглійського періоду. Так, в етимологічному словнику знаходимо, що *potter* давньоанглійською *pottere*, походить від *pot*, і означає «гончар» [288, с. 323], а *riddle* походить від *rædels*, і означає «загадка» [288, с. 355]. Можна зробити висновок, що, очевидно, сім'ї обох персонажів мають англійське походження, тобто є частиною англомовного (а саме британського) світу.

По-друге, обидва герої отримали імена на честь своїх батьків: батька Гаррі звали Джеймсом, а батька Волдеморта – Томом. Крім того, обидва імені (Том і Гаррі) в англомовній культурі сприймаються, як імена на позначення звичайної середньостатистичної людини. Так, до прикладу, в англо-українському фразеологічному словнику знаходимо: *Tom, Dick and (or) Harry* – рядові, звичайні люди; кожна людина, будь-яка людина (пор. Іванов, Петров, Сидоров) [3, с. 956]. А також в російсько-англійському фразеологічному словнику: *Каждый встречный-поперечный (встречный и поперечный) разг. Любой, первый попавшийся человек, каждый встречный - Anybody and everybody; everyone one chances to meet; all and sundry. Tom, Dick, and Harry* [172, с. 70]. Тобто імена *Гаррі* і *Том* для англомовних читачів – імена дуже звичайні, нічим не примітні. В тексті роману дядько Гаррі так сам собі коментує ім'я хлопчика:

англ. Potter wasn't such an unusual name. He was sure there were lots of people called Potter who had a son called Harry [HP1, с.9].

укр. Поттер – не таке уже й рідкісне прізвище. Є безліч людей, які мають не тільки це прізвище, а й сина на ім'я Гаррі [ГП1у, с.8].

рос. Поттер – не такая уж редкая фамилия... в Англии живет множество семей, носящих фамилию Поттер и имеющих сына по имени Гарри [ГП1р, с.8].

Він навіть не одразу згадує ім'я племінника:

англ. Come to think of it, he wasn't even sure his nephew *was* called Harry... It might have been Harvey. Or Harold [HP1, с.9].

укр. Так міркуючи, Дурслі вже навіть не знав, чи його племінника справді звать Гаррі... Може, то Гарві. Або Гарольд [ГП1у, с.8].

рос. И он даже не может со стопроцентной уверенностью утверждать, что его племянника зовут именно Гарри... Вполне возможно, что его зовут Гэри. Или Гарольд [ГП1р, с.8].

А тітка з матиного боку, - найближча родичка хлопчика, вважає його ім'я «паскудним і банальним»:

англ. "Their son... "What's his name again? Howard, isn't it?"

"Harry. Nasty, common name, if you ask me" [HP1, с.11].

укр. - Цей їхній син... Як його звати? Говард, чи що?

- Гаррі, якщо тобі так уже кортить. Паскудне й банальне ім'я [ГП1у, с.11].

рос. - Их сын... Не напомнишь мне как его зовут? Гарольд, кажется?

- Гарри. На мой взгляд, мерзкое, простонародное имя [ГП1р, с.12].

Проте на цьому подібність персонажів вичерпується і починається те, що їх різнить. Волдеморт сприймає ім'я, отримане ним при народженні, як образу, оскільки для нього воно є символом його належності до немагічного світу, світу людей, робить його звичайною людиною.

Мати-чаклунка, дала йому при народженні батькове ім'я та прізвище, а також ім'я свого батька, - як друге ім'я. Оскільки мати Волдеморта померла одразу після його народження, а батько й знати не хотів сина, Волдеморт виріс в сиротинці. Нікому було розповісти йому про його сім'ю і він довго вважав, що батько – чарівник, а мати – немагічного походження. А виявивши

протилежне, та ще й зрозумівши, що батько покинув сина напризволяще, вирішив відмовитися від батька, а його ім'я та прізвища змінити на вигадане.

В майбутньому він помститься батькові – уб'є його, а також своїх діда і бабу з батькової сторони в їх власному будинку. Вбивство буде вчинено за допомогою магічного закляття, а отже на тілах не залишиться жодних слідів. Медична комісія, дослідивши тіла, дійде висновку, що жодного з Редлів ані отруєно, ані заколото, ані застрелено, ані задушено, і взагалі – наскільки вони могли судити – їм не було заподіяно ані найменшої шкоди. По суті, усі Редли мали ідеальне здоров'я, якщо не зважати на те, що були мертві.

В цьому контексті сприймаємо родинне прізвище *Riddle* («загадка»), як характеристичне, оскільки причина смерті його власників залишилася загадкою. При цьому назва розділу, в якому описується смерть родичів Волдеморта від його руки, має назву *The Riddle House*. В англійському тексті ця назва – гра слів, оскільки її можна зрозуміти, як «Будинок Редлів» або як «Загадковий будинок». Загадковість будинку зумовлена не лише незрозумілими смертями, що сталися в ньому, але й тим, що з незбагнених причин жодна сім'я не затримувалася надовго в будинку після смерті Редлів.

Отже, не бажаючи носити таке звичайне, людське ім'я, як Том Редл, головний негативний персонаж вирішив створити собі нове ім'я, і творить його за допомогою анаграми: з *Tom Marvolo Riddle* отримавши *I am Lord Voldemort*. Цей випадок становить певну складність для передачі, оскільки контекст вимагає від перекладача збереження принципу утворення імені, описаного в контексті:

англ. He pulled Harry's wand from his pocket and began to trace it through the air, writing three shimmering words:

TOM MARVOLO RIDDLE

Then he waved the wand once, and the letters of his name rearranged themselves:

I AM LORD VOLDEMORT

'You see?' he whispered [HP2, с. 231].

укр. Він витяг з кишені чарівну паличку Гаррі і почав креслити нею в повітрі, написавши три мерехтливі слова:

ТОМ ЯРВОЛОД РЕДЛ

Тоді змахнув паличкою – і літери, з яких складалося його ім'я, помінялися місцями:

Я ЛОРД ВОЛДЕМОРТ

- Бачиш? – прошепотів він [ГП2у, с. 318].

рос. Он достал из кармана волшебную палочку Гарри и стал чертить ею в воздухе, написав три мерцающих слова:

Том Нарволо Редл

Затем взмахнул палочкой, и буквы его имени сами собой перестроились в другом порядке:

лорд Волан-де-Морт

- Теперь тебе все понятно? – У Реддла даже сел слегка голос [ГП2р, с. 434].

Заради збереження принципу утворення імені обидва перекладачі вирішили пожертвувати найменш значущою частиною – другим ім'ям персонажа. Проте, роботу українського перекладача можна вважати більш вдалою, оскільки йому по-перше, повністю вдалося зберегти принцип побудови оніма, на відміну від російського перекладу, в якому бракує літери «д»: з чотирнадцяти літер першого імені отримуємо друге ім'я з п'ятнадцяти літер. А по-друге, в російському перекладі ім'я *Marvolo*, яке в другій книзі передавалося, як *Нарволо*, в шостій передається звичайною транскрипцією *Марволо*. Читач постає перед питанням: чи то персонаж змінив ім'я, чи то вже йдеться про іншого персонажа.

Ім'я «Волдеморт» сприймається як ім'я французького походження, складене з двох іменників, поєднаних прийменником: *vol de mort*. З французької *mort* – «смерть» [199, с. 651], а *vol* має два основних значення: «політ»; «крадіжка, викрадення» [199, с. 1034]. Треба зазначити, що з огляду на спільну історію Англії та Франції, а саме норманське завоювання і

панування французького дворянства над англійськими селянами, імена очевидно французького походження (як в даному випадку), належать в романах Дж. К. Ролінг, як правило, негативним персонажам. Фонові історичні знання англомовного читача не дають сприймати їх по-іншому.

Вже на перших сторінках першої книги циклу зустрічаємо згадку про найстрашнішого чорного чаклуна всіх часів, такого страшного, що представники магічного світу бояться навіть називати його на справжнє ім'я:

англ. 'As I say, even if You-Know-Who has gone –'

'My dear Professor, surely a sensible person like yourself can call him by his name?' All this "You-Know-Who" nonsense – for eleven years I have been trying to persuade people to call him by his proper name: *Voldemort*.' [HP1, с. 14]

укр. - Отож, навіть якщо й справді відійшов Відомо-Хто...

- Пані професорко, чи не годилося б вам, такій розумній особі, називати його на ім'я? Що то за безглузде «Відомо-Хто» - я вже одинадцять років переконую всіх називати його справжнім ім'ям – Волдеморт [ГП1у, с. 14].

рос. -...даже если Вы-Знаете-Кто действительно исчез...

- Мой дорогой профессор, мне кажется, что вы достаточно разумны, чтобы называть его по имени. Это полная ерунда – Вы-Знаете-Кто, Вы-Не-Знаете-Кто... Одиннадцать лет я пытаюсь убедить людей, что они не должны бояться произносить его настоящее имя – Вола-де-Морт [ГП1р, с. 16].

Щоб уникнути називання Волдеморта на його справжнє ім'я, чарівники також використовують такі імена, як *He Who Must Not Be Named* / *Той-Кого-Не-Можна-Називати* / *Тот-Кого-Нельзя-Называть* та *Dark Lord* / *Лорд Темряви* / *Темный Лорд*.

Подібний контекст обумовлює розуміння імені «Волдеморт» в перекладі з французької, як «політ смерті». З книжки знаємо, що цей персонаж вбив багато чарівників та звичайних людей; серед його жертв і власний батько та батьки Гаррі Поттера.

Стає характеристичним і справжнє прізвище Волдеморта – *Riddle*, з огляду на ті загадки, що були поставлені ще в першій книзі: чому

Волдемортові не вдалося вбити Гаррі Поттера і як він зумів вижити після отриманого ним самим смертельного закляття.

Лише в шостій (передостанній) книзі циклу читач отримує відповіді на ці загадки. Причиною всього був страх Волдеморта перед смертю. Довгі роки він навіть вважав, що його мати – немагічного походження, оскільки вона не встояла перед такою людською вадою, як смерть.

Довгий час головним прагненням Волдеморта було безсмертя. Зумівши розчленити свою душу на сім часток, він уникнув смерті навіть після смертельного закляття. В цьому контексті витлумачити ім'я Волдеморт в перекладу з французької, можна як «крадіжка у смерті», оскільки йому вдалося вирвати своє життя у смерті.

Цікавим тут буде і онім, який Волдеморт використовує на позначення своїх прибічників: *Death Eaters* / *Смертежери* / *Пожиратели смерти*. А закляття, яким Темний лорд збирає їх, звучить *Morsmordre!* / *Морсмордре!* / *Мортмордре!* З французької цей вигук можна перекласти, як «відкусити від смерті», - ідеальний заклик для тих, хто пожирає смерть.

Значення цього та інших імен Волдеморта можна трактувати по-різному, оскільки вони є складними, багат шаровими іменами, іменами, що розкривають свій потенціал поступово, на рівні речення, розділу, тексту або навіть всього циклу.

Що ж стосується Гаррі і його відносин з батьком, то тут спостерігаємо протилежну ситуацію. Хлопчик обожає свого батька, і змушений захищати його від родичів з матеріної сторони, які постійно називають його нікчемним, нікудишнім, ледачим жебраком. В цьому контексті прізвище «*Potter*» сприймається з наступним словарним значенням: «безцільно проводити час, байдикувати» [254, с. 805].

Щодо «звичайності» Гарріного імені та прізвища, то воно сприймається скоріше як позитивна якість, оскільки задача автора – максимально наблизити юного читача до головного персонажа, так щоб дитині було легше уявити себе на місці головного героя. Таким чином, у книзі описуються пригоди

звичайного хлопчика зі звичайним іменем, який до одинадцяти років навіть не знав, що він – чарівник.

Гаррі сам не вигадує собі ніяких псевдонімів, проте з усіх героїв роману він має найбільшу кількість варіантів імені. Одним з перших варіантів зустрічаємо *the Boy Who Lived* / *Хлопчик, що вижив* / *Мальчик, Который Выжил*, оскільки так називається перший розділ першої книжки і в ньому ми знайомимося з головним героєм та його передісторією, цим же іменем закінчується перший розділ.

Оскільки за сюжетом книги Гаррі зумів вижити після смертельного закляття, накладеного на нього найсильнішим чорним чаклуном Волдемортом, то чаклунська громада і стала називати Гаррі «Хлопчиком, що вижив». На основі цього імені було побудоване глузливе прізвисько Гаррі: *the Boy Who Scored* (дослівно «Хлопчик, що забив гол») / *хлопчик, що виграв* / *Мальчик, Который Всегда Побеждает*, пов'язане з умінням Гаррі добре грати в спортивну магічну гру. Оскільки Гаррі був ключовим гравцем в команді, а пізніше і капітаном, і саме він міг набрати найбільшу кількість очок і тим самим, як правило, забезпечити виграш своїй команді, суперники не втрачали жодної нагоди сказати на його адресу щось уїдливе, чи покепкувати.

Таким же насмішливим спортивним прізвиськом стало і *Chosen Captain* (буквально «обраний капітан») / *капітан-обранець* / *Избранный капитан*, утворене на базі імені *Chosen One* (буквально «обранець») / *Обранець* / *Избранный*, отримане Гаррі від людей, які вважали його обраним для боротьби і остаточної перемоги над Волдемортом:

англ. "Where're you going?" Harry demanded. "Yeah, I'm really going to tell you, because it's your business, Potter," sneered Malfoy. "You'd better hurry up, they'll be waiting for the Chosen Captain — the Boy Who Scored — whatever they call you these days" [HP6, с. 386].

укр. - Куди йдеш? – вимогливо запитав Гаррі.

- Так я тобі, Поттере, й сказав. Кароче, не твоє собаче діло, - глузував Мелфой. Біжи-біжи, там уже всі ждуть, тіпа, капітана-обранця... хлопчика, що виграв... чи як там тебе, блін, ще тепер називають [ГПбу, с. 361].

рос. - Куда это ты собрался? – резко спросил Гарри.

- Ага, Поттер, жди, вот так сию минуту все тебе и расскажу, ведь это ж тебя касается! – ощерился Малфой. – Ты бы лучше поторопился, тебя там ждуть, Избранный капитан, Мальчик, Который Всегда Побеждает или как там тебя теперь называют [ГПбр, с. 424].

Образливим прізвиськом є також і *Scarhead* (буквально «пошрамована голова») / *башка зі шрамом* / *со шрамом*, отримане Гаррі за шрам на лобі, що залишився після того, як Волдеморт поцілів його смертельним закляттям:

англ. "All right there, Scarhead?" yelled Malfoy, shooting underneath him as though to show off the speed of his broom [HP2, с. 126].

укр. - Що, кайфуєш, башка зі шрамом? — крикнув Мелфой, проносячись під ним, мовби демонструючи швидкість своєї мітли [ГП2у, с. 174].

рос. - Эй, со шрамом! – крикнул Малфой и хвастливо пронесся под Гарри на новой метле [ГП2р, с. 237].

Частково з тієї самої причини Гаррі також називають *Crackpot* / *психопат-тер* / *обормоттер*. І тоді на перший план виступає дослівний переклад *crack pot* як «тріснутий горщик», де «тріщина» – натяк на шрам Гаррі у формі блискавки, а *pot* - алюзія до прізвища *Potter*. Це ім'я використовують також і в іншому випадку, і тут на перший план виступає словарне значення слова *crackpot*, як «ненормальний, божевільний, навіжений» [254, с. 239]:

англ. 'Why it's Potty Wee Potter!' cackled Peeves, allowing two of the inkwells to fall to the ground where they smashed and splattered the walls with ink; Harry jumped backwards out of the way with a snarl.

'Get out of it, Peeves.'

'Oooh, Crackpot's feeling cranky' said Peeves, pursuing Harry along the corridor, leering as he zoomed along above him. 'What is it this time, my fine Potty

friend? Hearing voices? Seeing visions? Speaking in -' Peeves blew a gigantic raspberry '— *tongues?*'

'I said, leave me ALONE!' Harry shouted...

'Oh, most think he's barking, the potty wee lad,

But some are more kindly and think he's just sad,

But Peevesy knows better and says that he's mad' [HP5, с. 274]

укр. – Овва, це ж уті-путі Поттер! – крикнув Півз і впустив дві чорнильниці. Ті розбилися на друзки, заляпавши стіни чорнилом. Гаррі сердито відскочив.

– Іди геть, Півзе.

– Ой-ой-ой, наш психопат-тер сердиться, – глузував Півз, переслідуючи Гаррі в повітрі. – І що цього разу, мій друже Поттюнчику? Чуєш голоси? Бачиш видіння? Розмовляєш... – Півз висолопив язика і голосно засичав, – *парсссел... мовами?*

– Я тобі сказав, іди ГЕТЬ! – крикнув Гаррі...

Хтось каже, що він гавкає, мов песик на корів,

"Сумний він, – кажуть інші, – не треба лікарів."

Та Півз чудово знає: наш Поттерчик – здурів! [ГП5у, с. 235]

рос. - Фу-ты ну-ты, это же Поттер-обормоттер! – захихикал Пивз и уронил две чернильницы, которые, разбившись, забрызгали стены кляксами. Гарри едва успел отскочить.

- Да пошел ты отсюда, Пивз!

- У-тю-тю, наш обормоттер оборзел, - сказал Пивз и полетел следом за Гарри по коридору, глядя на него искоса. – Что на этот раз, мой прекрасный обормотный друг? Слышим голоса? Видим видения? Говорим на... - Пивз испустил могучий неприличный звук, - неведомых языках?

- Оставь меня в покое, тебе говорят! – заорал Гарри...

- Зря ты, Гарри, нос задрал,

Все ты врешь, и все ты врал!

Никакой ты не герой,

с. 1194]. А беручи до уваги той факт, що творцем цього прізвиська став відомий хуліган, полтергейст магічної школи, який ніколи не соромився вживати міцні слова, неможливо не помітити другі значення обох слів, які роблять прізвисько ще більш образливим.

Цікавим прикладом інтерференції є передача одного з варіантів імені головного персонажа російською мовою. В оригіналі чарівник, який хильнув зайвого, називає Гаррі *Parry Otter* / *Паррі Готтер* / *Парри Гроттер*. Тобто в російському перекладі в прізвищі персонажа з'являється зайва літера «р» і *Парри Готтер* стає *Парри Гроттером*. Для будь-якого читача сучасного фентезі очевидним є зв'язок цього прізвища з прізвищем головної героїні російського фентезійного циклу, яку звати Таня Гроттер. Цикл романів про пригоди Тані Гроттер можна вважати сиквелом на основі Гаррі Поттера, пристосованим до російських реалій.

Не менш цікавим прикладом є передача фразового епітета, побудованого на основі імені головного персонажа. Рон Візлі, образившись на Гаррі, в гніві називає його *Harry I've-Faced-Worse Potter* / *Гаррі Поттер, з-яким-і-не-таке-бувало* / *Гарри Видавший-Вещи-Похуже Поттер*.

Таким чином, бачимо, що велика кількість оказіональних імен головного персонажа з'являється в неприємні моменти життя. Однак, були і більш світлі епізоди, були і шанувальники, і прихильники. Так, до прикладу, один із смертежерів іронічно називає Гаррі *Patronus Potter* / *Патронус Поттер* / *Патронус Поттер*, проте за своєю сутністю прізвисько є позитивним. Слово *Patronus*, утворене Дж. К. Ролінг від латинського *patronus* – «покровитель, захисник», використовується на позначення істоти-проекції найщасливіших спогадів чи думок, яка має захистити свого власника від жахливих дементорів. Гаррі отримує це прізвисько за те, що зумів уже на третьому році навчання вичаклувати патронуса. Зазвичай чарівники опановують такий рівень магії лише на сьомому, випускному році.

А один з тих багатьох, кому Гаррі зумів допомогти під час пригод, - ельф-домовик Добі, прикрасив на Різдво залу за допомогою:

англ. ... a hundred golden baubles... each showing a picture of Harry's face and bearing the legend: HAVE A VERY HARRY CHRISTMAS! [HP5, с. 498]

укр. ... сотні золотих ялинкових прикрас, на кожній з яких красувалася фотографія – обличчя Гаррі з великим написом: «ВЕСЕЛОГО Й ГАРРІНОГО РІЗДВА!» [ГП5у, с. 426]

рос. ... сотни золотых игрушек с изображением Гарри и подписью: «ГАРРИ, ГАРРИ, МОЯ ЗВЕЗДА!» [ГП5р, с. 425]

В англомовних країнах традиційним вітанням з Різдром є висловлювання: «Have a very merry Christmas!» В розглянутому прикладі ім'я *HARRY* утворює каламбур в англійському тексті, оскільки є фонетичною і графічною алюзією до слова *merry* (щасливий), оскільки слова *merry* ['meri] і *Harry* ['hæri] відрізняються одне від одного лише початком. В перекладі російською мовою вдалося зберегти каламбур і утворити алюзію до слова «*гори*», взявши за основу перший рядок відомої пісні. Проте, в перекладі втрачено зв'язок зі святом Різдва. Український переклад можна вважати більш вдалим, оскільки збережено і каламбур, і зв'язок зі святом. В українській культурі існує вже традиційне вітання з Різдром, що зустрічаємо на святкових листівках: «Веселого і гарного Різдва!» Воно і зумовлює можливість подібного відповідника.

Як бачимо, багато варіантів імен Гаррі Поттера носять насмішливий або відверто глузливий чи образливий характер. Це зумовлено тим, що герой – дитина, школяр, хоч і магічної школи, і багато часу проводить з однолітками. Це також зближує Гаррі з юним читачем, який слідкує за його пригодами, оскільки допомагає полегшити процес асоціації читача з головним героєм. Наявність глузливих прізвиськ також служить цій меті.

Протилежну ситуацію спостерігаємо у випадку з головним негативним героєм. Не можна глузувати з Лорда Темряви, бо за це можна накласти власною головою. Проте, в романі є два персонажі, що дозволили собі це зробити. Мова йде про добрих старших друзів Гаррі Поттера. Брати-близнюки Візлі, майстри на всілякі вигадки, розіграші і витівки, власники магічної

крамнички жартів, в самий розпал війни світлих чарівників проти армії Волдеморта винайшли новий проносний засіб і пустили його в продаж під назвою U-NO-POO?. Цей графон передає звучання словосполучення You по роо(h)? [*'ju: 'nəu 'ru:*], і яке можна перекласти як «У вас запор?». Водночас він викликає фонетичну алузію до імені Волдеморта You-Know-Who [*'ju: 'nəu 'hu:*], оскільки два оніми різняться між собою лише одним звуком:

англ. *Why Are You Worrying About You-Know-Who?
You SHOULD Be Worrying About
U-NO-POO—
the Constipation Sensation That's Gripping the Nation!*

Harry started to laugh. He heard a weak sort of moan beside him and looked around to see Mrs. Weasley gazing, dumbfounded, at the poster. Her lips moved silently, mouthing the name "U-No-Poo."

"They'll be murdered in their beds!" she whispered [HP6, с. 113].

укр. *Ви збуджені Відомо-Ким?
Для всіх схвильованих родин –
Надійний КАКО-ЗАГУСТИН!
Віднині заповори – на цілі простори!*

Гаррі зареготав. Потім почув біля себе глухий стогін, озирнувся і побачив, що місіс Візлі ошелешено дивиться на цей плакат. Її уста рухалися, беззвучно вимовляючи назву: «Како-загустин».

- Їх замордують просто в ліжках! – прошепотіла вона [ГПБу, с. 104].

рос. *Почему так всех волнует
Тот-Кого-Нельзя-Называть?
Лучше пусть народ волнует
Тот-Кто-Умеет-В-Кишках-Застреть!
Он хитер, он шустер!
От него с давних пор
У всей страны запор!*

Гаррі засмеялся. Рядом с ним послышался приглушенный стон. Он оглянулся и увидел, что миссис Уизли, онемев, не сводит глаз с плаката. Губы у нее шевелились, беззвучно повторяя: «Он хитер, он шустер».

- Их же убьют в собственных постелях! – прошептала она [ГП6р, с. 122].

В кінці циклу, коли Гаррі нарешті остаточно перемагає Волдеморта, шкільний полтергейст складає пісеньку накшталт тих, якими він зазвичай дражнився з Гаррі:

англ. *We did it, we bashed them, wee Potter's the one,
And Voldy's gone moldy, so now let's have fun!* [HP7, с. 746]

укр. Ми дали їм газу! Хай Гарік жиє!
А Волдик-дурболдик в могилці згниє! [ГП7у, с. 626]

рос. Наш маленький Поттер
Умело расставил Волану капкан,
А мы их побили –
Поднимем за наше здоровье стакан! [ГП7р, с. 630]

Проте тут бачимо зміну: Гаррі вже сприймається як справжній герой, тому з його прізвища вже не можна сміятися, а от з чаклуна, якого всі боялися, тепер можна і покепкувати.

Важливо відмітити також той факт, що Дж. К. Ролінг в своїх творах характеризує персонаж не лише безпосередньо, але й опосередковано, через імена інших персонажів чи назви предметів. Це відбувається, до прикладу, з іменем *Nagini* / *Наджіні* / *Нагайна*. Це змія, яка належить Волдеморту і є одним з його горокраксів (предметом, що містить частку розчленованої душі). Ім'я змії є одночасно релігійною і літературною алюзією. В буддизмі та індуїзмі *nagas* – раса напівбожественних зміїв, які володіють величезними магичними силами [230, с. 163]. А *nagas* жіночої статі називають *nagini*. Крім того, це ім'я нагадує уважному читачеві про Нага і Нагайну з Кіплінгового «Рікі-тікі-таві».

Антиподом Волдеморової змії виступає Гарріна сова *Hedwig / Гедвіга / Букля*. В своєму інтерв'ю [221] Дж. К. Ролінг пояснила, що *Hedwig* – це ім'я середньовічної святої, покровительки дітей-сиріт. І в цьому контексті її ім'я сприймається, як характеристичне, оскільки Гаррі – сирота. У творі вибір її імені пояснюється так:

англ. He had decided to call her Hedwig, a name he had found in *A History of Magic* [HP1, с. 67].

укр. Він вирішив назвати її Гедвігою, натрапивши на таке ім'я в «Історії магії» [ГП1у, с. 92].

рос. В російському перекладі: Гаррі решил назвать ее Букля, это имя он нашел в «Истории магии» [ГП1р, с. 109].

Цікавою виглядає і наступна інформація про етимологію імені, подана в книзі А.В. Суперанської: *Ядвига* з польськ. *Ядвига*: нім. *Хедвіг*: давн.-герм. *хаду* бій + *віг* битва [181, с. 189]. Можна вважати етимологічне значення імені пророцьким, оскільки Гарріна сова Гедвіга в сьомій книзі загинула саме під час битви між Гаррі Поттером і Волдемортом.

Не зовсім зрозумілим є мотив російського перекладача, який в якості еквівалента обрав онімну заміну. Як вважає В. Вівер, найгірша помилка, яку може зробити перекладач, - це запевнити самого себе в тому, що «саме це і хотів сказати автор», і припинити подальші пошуки. Слова оригіналу – це лише відправна точка; перекладач повинен зробити більше, ніж просто передати інформацію [287, с. 117]. Не даремно М. Снел-Горнбі вважає «основними передумовами гарного перекладу майстерне володіння як мовою оригіналу, так і мовою перекладу, знання матеріалу, невимушеність стилю та розуміння авторського повідомлення» [277, с. 9]. В даному випадку можна вважати, що до російського читача дійшло зовсім не те повідомлення, яке отримали англо- та україномовні читачі.

Крім Гаррі Поттера та Волдеморта до групи головних персонажів відносимо також найкращого друга Гаррі Поттера, на прізвище *Weasley / Візлі / Уизли*. *Weasley* – okazіональний антропонім, що в оригіналі викликає

фонетичні асоціації до слова *weasel* – «куниця». За словами Дж. К. Ролінг, куниці в Британії вважаються символом нещастя. Це певним чином відображається на сімействі Візлі, оскільки за сюжетом вони дуже бідні. Найзапекліший ворог Рона періодично називає його в тексті *Weasel*. Це відбувається, зазвичай, коли з Роном відбуваються якісь неприємності. А одного разу Рона навіть назвали *Weasel King* / *король Візлик* / *король*, а причиною тому слугувала його неймовірна невдача у важливому матчі магічної гри.

Письменниця пояснює: «Рон Візлі (найкращий друг Гаррі Поттера) – єдиний з трьох головних персонажів, чиє прізвище було незмінним від самого початку до кінця. В Британії куниця має погану репутацію, як тварина, що приносить нещастя. Однак, з дитинства мені подобалися ці тварини, і я вважаю, що вони зовсім не такі зловісні, якими їх зображають» [221].

Яскравим прикладом між-онімної синергії виступає поєднання цього антропоніма з трьома топонімами, які позначають будинок Рона, а також селище і пагорб поблизу. Сімейство Візлі живе в будинку, який називається *the Burrow* / «Барліг»/ «Нора», поблизу селища *Ottery St. Catchpole* / *Оттери-Сент-Кечпол* / *Оттери-Сент-Кэчпоул* та пагорба *Stoadshead Hill* / *Горностаєва Голова* / *Стотсхед Хилл*. Куниці живуть в норах, *otter* – «видра», а *stoat* – «горностай», обидві тварини є представниками сімейства куниць. Крім того, патронусом (магічною істотою, що є проекцією найпотужніших щасливих переживань і думок) дівчини Рона Візлі є саме *otter* – «видра». А патронусом Ронового батька, голови сімейства – Артура Візлі є *weasel* – «куниця».

Для передачі прізвища обидва перекладачі використовують транскрипцію, для передачі назви будинку – калькування, для топонімів – калькування та транскрипцію. В результаті обраних методів передачі в обох перекладах тісний зв'язок між онімами втрачається.

Назви будинків, що зустрічаються в творі, займають особливе місце серед урбанонімів тексту. Назв будинків два, але вони відіграють важливу

роль, формуючи яскраву опозицію. Дім Рона і його родини *The Burrow* / "Барліг" / "Нора" – це ідеальний будинок в розумінні Гаррі Поттера. Вже з назви видно, що власники ставляться до будинку з гумором, і хоча він не дуже великий, але затишний; дім, в якому завжди весело і тепло; дім, в якому панує любов. Другий будинок - *the Reddle House* / будинок Редлів / Дом Реддлов – багатий маєток, в якому спочатку панує пустка почуттів, а потім просто пустка. Дім, в якому не було любові, а лише пиха і зневага до інших. Дім, в якому коїлися вбивства. В опозиції виступають не лише будинки і їх власники, але й все те, що вони уособлюють: добро і зло, любов і ненависть.

Прототипом Рона Візлі став друг дитинства Дж. К. Ролінг Шон Гарріс (Seán Harris), якому, до речі, авторка присвятила другу книжку циклу «Гаррі Поттер і Таємна кімната». Ось як Дж. К. Ролінг говорить про свого друга: «В нього був автомобіль Форд Англія бірюзового кольору. Це авто було символом свободи для мене. Коли живеш у сільській місцевості, можливість пересуватися машиною означає дуже багато. Тому ви розумієте, що я не могла й уявити, щоб якимось іншим авто могло врятувати Рона і Гаррі – це мав бути бірюзовий Форд Англія. Рон Візлі – не стовідсоткове відображення Шона Гарріса, але він багато в чому на нього схожий» [242, с. 20].

В якості непрямой характеристики Рона Дж. К. Ролінг використовує образ його домашньої тваринки: сови. Розглянемо більш докладно її ім'я: *Pigwidgeon (Pig)* – надзвичайно цікавий приклад зооніма, утвореного на основі гри слів. Цитата з тексту оригіналу:

англ. Harry stared at the word 'Pig', then looked up at the tiny owl... He had never seen anything that looked less like a pig.

'...why are you calling that owl Pig?' Harry asked Ron.

'Because he's being stupid,' said Ginny. 'Its proper name is Pigwidgeon.'

'Yeah, and that's not a stupid name at all,' said Ron... 'Ginny named him... And I tried to change it, but it was too late, he won't answer to anything else. So now he's Pig...' [HP4, с. 54]

укр. Гаррі глянув на слово «Лев», а тоді подивився на малесеньку сову... Кого-кого, а лева вона нагадувала якнайменше.

- ...а чому ти називаєш сову Левом? – поцікавився Гаррі.

- Бо Рон дурний, - втрутилася Джіні. – Насправді її звати Левконія.

- Ніби ця кличка не дурна, - ... мовив Рон. – Це Джіні так її назвала... Я намагався змінити, але було вже пізно, сова ні на що вже не реагує. То я скоротив, і тепер вона – Лев [ГП4у, с. 57].

рос. Гарри задержался на слове «сыч», затем поднял глаза на малютку-сову... Меньше всего на свете она походила на сыча.

-...Почему ты называешь свою сову Сычом? – спросил Гарри.

- Глупо получилось, - ответила... Джинни. – Это на самом деле сычик, только карликовый.

- А я для краткости называл его просто Сыч. И теперь он ни на какие другие имена не отзывается [ГП4р, с. 52].

Гра слів виникає тому що Гаррі сприймає ім'я сови *Pig* зі словарним значенням «свиня», і не розуміє, як можна крихітну сову називати свинею, а для Рона *Pig* – просто скорочене ім'я від повного *Pigwidgeon*. До речі в англійському тексті ім'я *Pigwidgeon* доволі вмотивоване, оскільки в англійській культурі таке ім'я має крихітна фея [230, с. 194].

В російському перекладі гра слів втрачається, оскільки різниця між совою і сичем, а особливо для дитини, дуже незначна, а український можна вважати доволі адекватним, оскільки «Повноцінність (адекватність) перекладу – це вичерпна інформативно-комунікативна передача смислового змісту оригіналу (зміст) і повноцінний функціонально-стилістичний відповідник йому (форма)» [192, с. 127]. Іншими словами, повноцінність перекладу полягає не в механічному відтворенні всієї сукупності елементів, а в передачі специфічного для оригіналу співвідношення змісту, форми та інтенцій як єдиного цілого. Детально точна передача окремих елементів не означатиме повноцінної передачі цілого, якщо не буде відтворено його герменевтичний зміст за рахунок надсистемної синергії, що відповідатиме оригіналу.

Образ Рона і його родини – яскравий і дуже позитивний; це персонаж, який будь-яку на перший погляд прикру подію чи ситуацію вміє сприйняти з гумором.

Наступний приклад імені головного персонажа - *Hermione Granger* / *Герміона Грейнджер* / *Гермиона Грейнджер*. Її ім'я – це варіант імені грецького бога зв'язку та красномовства Гермеса. Таке ім'я надзвичайно пасує Герміоні Грейнджер, яка любить порозмовляти.

Дж. К. Ролінг пояснює: «В дитинстві ми ходили до театру, бачили Шекспірівську «Зимову казку», там я і знайшла ім'я Герміона» [242, с. 31]. *Hermione* – королева в «*The Winter Tale*» Шекспіра, що є «прикладом гідності без пихи, любові без пристрасті, ніжності без слабкості». Такими ж самими якостями наділила Дж. К. Ролінг подругу головного героя. Крім того, Дж. К. Ролінг викликає у читача алузію до шекспірівського персонажа ще й тим, що обох героїнь спіткала однакова доля. У обох авторів, У. Шекспіра і Дж. К. Ролінг, персонаж, що зветься «*Герміона*» перетворюється на статую. В другій книзі «*Гаррі Поттер і Таємна кімната*» Герміона, глянувши на Василіска, тимчасово перетворюється на статую.

Її образ цікавий ще й тому, що прізвище *Granger* означає «фермер», тобто героїня низького походження, але може стати королевою. В оповіданнях Герміона родом з немагічної сім'ї, тому деякі чарівники вважають її низького походження, але завдяки своїм здібностям вона стає найкращою студенткою школи, так би мовити, - королевою.

Прототипом Герміони була сама Дж. К. Ролінг: «Коли мені було років з одинадцять, я напевне була схожою на Герміону. Я завжди вважала, що маю виконати всі завдання, бути першою, хто знає відповідь, і бути завжди і в усьому правою» [242, с. 23]. З іншого боку Дж. К. Ролінг так описує себе в дитинстві: «Думаю, від мене завжди можна було чекати проблем, проте я вдало це вміла приховувати» [242, с. 23]. Це саме можна сказати і про Герміону, яка, з одного боку, була зразковою ученицею, а з другого – заради

друзів готова порушувати шкільні правила і приймати участь в усіх небезпечних пригодах.

Як непряму характеристику Герміони можна сприймати її kota, а також його незвичайне ім'я: *Crookshanks* / *Криволапик* / *Живоглот* – дуже розумний кіт дуже розумної власниці. За словами Дж. К. Ролінг [221], кіт в неї вийшов аж занадто бездоганним, і вона вирішила компенсувати це смішним зовнішнім виглядом. *Crookshanks* походить від англійських слів *crook* (кривий) та *shanks* (ноги). В тексті читаємо:

англ. The cat's ginger fur was thick and fluffy, but it was definitely a bit bow-legged [HP3, с. 49]...

укр. Руде котяче хутро було густе й пухнасте, але сам кіт був криволапий [ГПЗу, с. 57]...

рос. Шерсть у kota и вправду красивая, пушистая-пушистая, но лапы кривые [ГПЗр, с. 71]...

Російський перекладач, використовує онімну заміну для передачі зооніма, замінивши зовнішню характеристику персонажа рисою характеру. Справа в тому, що перше знайомство читача з рудим котом відбувається в зоо-магазині, де кіт, побачивши пацюка, стрибнув Ронові на голову з високої полиці. Хоча, як згодом стане зрозуміло з книжки, кровожерливість абсолютно непригаманна котові-власнику імені. Український перекладач калькуванням абсолютно точно передав задум автора.

Складність передачі імен персонажів циклу полягає в тому, що перекладач має справу з циклом, тобто не має змоги осягнути одразу весь твір, щоб зрозуміти авторський задум, а має сприймати його книжку за книжкою, виступаючи звичайним читачем. В одному зі своїх інтерв'ю Дж. К. Ролінг пояснює: «п'ять років пішло на те, щоб розпланувати цикл, скласти сюжет всіх семи романів. Я знала хто і коли з'являється, так щоб складалося враження ніби зустрічаєш давніх друзів» [242, с. 40].

Ці слова можна віднести на рахунок Сіріуса Блека. Перша згадка про Блека – епізодична, проте зустрічається ще на перших сторінках першого

роману. Гаррі було врятовано з дому, де були вбиті його батьки, і привезено до родичів на чарівному мотоциклі, який Гаррін рятівник:

англ. Borrowed... (from) Sirius Black... [HP1, с. 16]

укр. ...позичив... (у) Сіріуса Блека... [ГП1у, с. 19]

рос. ...одолжил... у Сириуса Блэка. [ГП1р, с. 21]

Оскільки далі в першій книзі немає жодної згадки про цей персонаж, перекладачі сприймають його, як ім'я номінативне, і передають транскрипцією. У другій книзі цей персонаж не згадується взагалі, проте третя – «Гаррі Поттер і в'язень Азкабану» присвячена йому повністю, оскільки в'язень Азкабану – це Сіріус Блек.

Гаррі дізнається, що Блека вважають людиною, яка зрадила його батьків, видала місце їх прихистку і вони загинули. Блека вважають найбільшим прихильником найтемнішого з усіх чаклунів і його правою рукою. Вважають також, що Блек втік з чарівницької в'язниці Азкабану для того, щоб убити Гаррі Поттера.

В такому контексті прізвище *Black* сприймається зі своїм словниковим значенням «чорний», і переходить з першої групи семантично-порожніх імен до другої - в яких переважає внутрішня форма і емоційно-оціночне значення. Можливо, якби Сіріус Блек з'явився одразу в третій книзі, оминувши першу, читачі знали б його зовсім під іншим іменем. Однак в даному випадку перекладачі скуті раніше транскрибованою ними формою імені.

Далі – цікавіше. На останніх сторінках третьої книги виявляється, що насправді Блек був помилково звинувачений. Він не зраджував Гарріних батьків, не був прихильником Темного Лорда і не хотів Гарріної смерті. А з в'язниці втік саме для того, щоб врятувати Гаррі Поттера. Крім того, виявляється, що Блек – хрещений батько Гаррі і йому з усіх родичів єдиному не байдуже до хлопця. В такому контексті прізвище *Black* переходить до третьої групи, тобто до таких імен, «гра» внутрішньої форми яких залежить від контексту.

В п'ятій книзі читач дізнається більше про персонаж та його історію. І знову прізвище *Black* відіграє свою роль. Як виявилось, персонаж походить з родини темних чаклунів, майже всі його родичі займалися чорною магією і виступали на боці Темного Лорда; звідси і родинне прізвище.

Крім того, в п'ятій книзі широкій громадськості стає відомо про невинуватість Сіріуса Блека в смерті Гарріних батьків з газетної статті, яка має назву:

англ. Sirius - Black as He's Painted? [HP5, с. 214]

укр. Сіріус Блек - чи справді чорна постать? [ГР5у, с. 183]

рос. Сириус Блэк - черный под стать фамилии? [ГП5р, с. 187]

Очевидно, що в даному випадку прізвище *Black* переходить в четверту групу до імен, які поєднують одночасно два значення і формують каламбур. Назва статті в оригіналі базується на фразеологічному звороті *as black as one is painted*, що означає «такий чорний (поганий, злий, страшний), яким його зображають» [266, с. 13] і *Black* виступає одночасно і як прізвище, і як слово-частина фразеологізму, зі значенням «чорний».

В російському перекладі читач постає перед ребусом. Очевидно, перекладач вважав, що всі російськомовні діти знають англійську настільки, щоб зрозуміти, що в англійському тексті прізвище *Блэк* означало «чорний». В українському перекладі каламбур втрачено, проте назва статті доволі зрозуміла юному читачеві.

Не менш цікавим за прізвище, є також ім'я персонажа. За сюжетом Сіріус Блек є анімагом, - чарівником, який вміє перетворюватися на тварину. Тваринна подоба Блека, і вона підходить йому якнайкраще, - великий чорний пес. Ім'я «Сіріус» - алюзивне і походить від назви зірки, яку ще інакше англійською називають *the Dog Star* (Собача зірка); вона має таку назву, оскільки знаходиться в сузір'ї Великого Пса. В перший день літа Сіріус сходить якраз перед сонцем. В англійській мові найдовші, найспекотніші дні літа називають «*dog days*» (собачі дні), оскільки Сіріус позначає їх прихід.

Саме тому для англомовного читача ім'я Сіріус – доволі промовисте і викликає алузію до собаки.

Тваринна подоба чорного пса підходить Сіріусу Блеку не лише через ім'я, отримане ним при народженні. Чарівні чорні собаки, як частина міфів чи казок з'являються по всій Європі та Північній Америці. Їх часто бачили в Британії і тут вони відомі як *Black Shuck* (від англо-саксонського *scussa*, що означає «демон»), *Old Shuck*, *Shucky Dog*, *the Shug Monster* та *Shag Dog*. Жителі Стафордшира називають його іменем, яке Сіріус ще в школі обрав собі за псевдонім: *Padfoot* (*pad* – «подушечка на лапі тварини»; *foot* – «лапа»).

Для англомовного читача образ доволі промовистий, оскільки по-перше, читачі мають спільні фонові знання з автором, а по-друге, ім'я саме по собі доволі прозоре і виступає на позначення тварини з подушечками на лапах (собака, вовк, ведмідь). В російському і українському перекладі знаходимо відповідно: *Гультай* / *Бродяга*. Для створення відповідника обидва перекладачі скористалися онімною заміною, завдяки чому змінюється образ: в англійському тексті ім'я позначає зовнішність персонажа, а в перекладах – характер.

Для британця *Padfoot* – примара собаки, що охороняє церковні кладовища або блукає країною вночі. Він з'являється несподівано, іноді дуже близько від самотнього мандрівника. Часто його уявляють більшим за звичайного пса; він зникає миттєво або повільно розчиняється в повітрі. Іноді являється без голови. Очі в нього великі і палаючі. І, як не дивно, він дуже мовчазний. Порівняймо цей опис з тим, як Гаррі вперше побачив свого хрещеного батька у собачій подобі:

англ. A funny prickling on the back of his neck had made Harry feel he was being watched... He had sensed rather than heard it: someone or something was standing in the narrow gap... Harry saw, quite distinctly, the hulking outline of something very big, with wide, gleaming eyes... There was a big black thing... Like a dog... but massive... [HP3, с. 30-31]

укр. Він відчув якесь дивне поколювання в потилиці, ніби хтось за ним стежив... Гаррі радше відчував, аніж бачив, що у вузькому проміжку... хтось або щось стоїть... Гаррі дуже виразно побачив там контури чогось величезного, із здоровенними блискучими очима... Там було щось велике і чорне... Ніби пес... тільки величезний... [ГПЗу, с. 34-35]

рос. Вдруг ему показалось, что за ним кто-то наблюдает... По спине пробежал холодок... Гарри почувал неладное: в узком пространстве... явно кто-то был... Гарри отчетливо увидел очертания чего-то громадного – оно не сводило с него больших блестящих глаз... Там было что-то большое, черное... Вроде собаки... но больше [ГПЗр, с. 40-42].

Чорного собаку колись вважали улюбленою тваринною подобою диявола. Навіть серед не дуже забобонних людей чорні собаки мають недобру репутацію. Багато хто з британців вважає їх провісниками смерті. Саме так професорка віщувань пояснює Гаррі його перші зустрічі з Сіріусом. Вона називає чорного пса, провісника смерті *Grim* / *Грим* / *Грим*. В Британії це ще одне доволі поширене ім'я для надприродного чорного пса. Крім того *grim* – це ще й слово зі значенням «похмурий», або «безжалісний».

Обидва перекладачі в даному випадку скористалися транскрипцією. Оскільки «...переклад – це операція з розшифровки сенсів повідомлення... однієї мови, і відтворення їх в повідомленні... іншої мови» [36, с. 211], можна вважати, що до російського та українського читача дійшло на жаль зовсім не те повідомлення, яке отримали англомовні читачі.

Дізнавшись про те, що Гаррі бачив дивного чорного пса, *Грима*, Рон розповів історію свого дядька, який побачив Грима і через добу помер. Наслухавшись подібних історій, Гаррі скрізь почали ввижатися недобрі передвістя. Так, під час важливої гри у квідич, він побачив на тлі неба силует величезного кошлатого пса і вперше не зумів забезпечити своїй команді перемогу, втратив свою найулюбленішу річ – мітлу, на якій одержав стільки спортивних перемог, а сам ледве не загинув.

В цьому контексті назву розділу *Grim Defeat* / *Зловісна поразка* / *Зловещее поражение* в англійському тексті можна сприймати як каламбур, оскільки слово *Grim* з одного боку, - онім на позначення Гарріного незвичайного видіння, а з іншого, - слово, зі значенням «страшний, страхітливий» [254, с. 460]. В російському та українському перекладі каламбур втрачено заради збереження важливішого з двох значень повідомлення.

Не дивно, що будинок, в якому народився і виріс Сіріус Блек, розташований на *Grimmauld Place* / *площа Гримо* / *площадь Гриммо*. В англійському тексті ця назва – також каламбур, оскільки з одного боку, означає назву вулиці, з другого – сприймається як співзвучне з *Grim old place*, яке можна перекласти, як «старий будинок Грима», тобто родинний будинок Сіріуса, а з третього – як співзвучне з *grim old place*, яке можна перекласти, як «старий, похмурий будинок». Таке словосполучення якнайкраще характеризує родинний будинок Блеків – занедбаний осередок чорної магії. В російському та українському перекладі багатозначність оніма втрачається, оскільки обидва перекладача скористалися транскрипцією. Такий переклад не може вважатися досконалим, оскільки він не передає у повному обсязі ідейно-образної суті першотвору через відображення його семантико-стилістичної структури. Перекладач має намагатися передати «всі важливі складники оригіналу в їх взаємозв'язках між собою і художньою цілістю твору» [94, с. 5].

Не менш цікава задача постає перед перекладачами і в шостій книзі, коли один з персонажів неправильно сприймає ім'я Сіріуса Блека і тим самим створюється гра слів. Для людини – представника немагічного світу дивним видається ім'я *Sirius*, а оскільки мова йде про втікача з в'язниці, небезпечного вбивцю людей і чарівників, то він на слух сприймає його ім'я як прізвисько:

англ. Serious Black [НР6, с. 13]

укр. Серверний Блек [ГПбу, с. 12]

рос. Серый Ус Блэк [ГПбр, с. 12]

В англійському творі така гра слів можлива через фонетичну близькість слів *Sirius* ['siriəs] та *Serious* ['siəriəs]. В наведеному контексті слово *Serious* сприймається зі значенням «такий, що викликає занепокоєння, страх». В російському та українському перекладі за мету було поставлено перш за все збереження фонетичної близькості слів. Тут не можна не погодитись з думкою Г. Рабаса, що «переклад ніколи не дорівнює оригіналу; він може лише наблизитися до нього, і чим менша між ними відстань, тим кращий переклад» [268, с. 1]. Обидва переклади в цьому випадку не можна назвати стовідсотково повноцінними; проте в цілому мета була досягнута.

Одним з прикладів героя з алюзивним іменем в «Гаррі Поттері» можна вважати головного позитивного персонажа - директора Гогвортсу Албуса Дамблдора. Його повне ім'я *Albus Percival Wulfric Brian Dumbledore* / Албус Персівал Вулфрик Браян Дамблдор / Альбус Персиваль Вулфрик Брайан Дамблдор. Розглянемо значення його імені більш докладно. «*Albus*» походить з латини і означає «білий». Це ім'я надзвичайно підходить персонажу, оскільки по-перше, однією з визначних зовнішніх характеристик Дамблдора є його біле волосся і борода. Знайомство читача з персонажем починається саме з опису його зовнішності:

англ. He was tall, thin and very old, judging by the silver of his hair and beard, which were both long enough to tuck into his belt... This man's name was Albus Dumbledore [HP1, с. 12].

укр. Він був високий, худорлявий і, здається, дуже старий, бо довге сиве волосся й бороду можна було заткнути йому за пояс... Звали цього чоловіка Албус Дамблдор [ГП1у, с. 12].

рос. Он был высок, худ и очень стар, судя по серебру его волос и бороды – таких длинных, что их можно было заправить за пояс... Звали этого человека Альбус Дамблдор [ГП1р, с. 13].

В оригіналі цій зовнішній характеристиці надається великого значення, оскільки в останній книзі зустрічаємо наступну згадку:

англ. But I can promise that anybody who still thinks Dumbledore was white as his beard is in for a rude awakening! [HP7, с. 25]

укр. Але можу пообіцяти, що всіх, хто й далі вважає Дамблдора білим і пухнастим, мов його борода, чекає гріке розчарування! [ГП7у, с. 25]

рос. Однако, могу пообещать, что всякого, кто продолжает верить, будто Дамблдор был чист и бел, как его борода, ожидает горестная утрата иллюзий! [ГП7р, с. 26]

Тут і в текстах загалом бачимо, що «білизна» Дамблдора стосується не лише його бороди, але і його самого. Він – очільник руху світлих сил проти армії темних створінь і Смертежерів. Він – єдиний, кого боявся Волдеморт. І ім'я, яке означає «білий» робить його ідеальним супротивником Темного лорда.

За словами Дж. К. Ролінг, найважливішою річчю з того, чого Албус Дамблдор навчає своїх студентів, є «необхідність вибору між тим, що правильно, і тим, що легко. Ці слова – основна думка для наступних трьох книжок. Вони всі постануть перед вибором, оскільки те, що легко, - зазвичай неправильно» [242, с. 90].

Друге ім'я, *Персівал* – алюзія до одного з Артурівських лицарів Круглого столу, який за походженням був простим селянином, але завдяки своїм чеснотам зайняв достойне місце серед найкращих лицарів двору. Ця історія дуже схожа на історію Албуса Дамблдора. Він був родом зі звичайної магічної родини, проте вже наприкінці першого навчального року усі відзначали, що в школі ще не було такого здібного учня.

Не можна забувати і про першу інформацію, отриману Гаррі Поттером про Албуса Дамблдора. Він дізнався про те, що Дамблдор переміг злого чаклуна на ім'я *Grindelwald* / *Гріндельвальд* / *Грин-де-Вальд*. З цього виникає дві алюзії. По-перше, *Grindelwald* схоже на ім'я монстра *Гренделя* (*Grendel*) в норвезькій сазі восьмого сторіччя «Беовульф і Грендель». З цього виникає наступне цікаве спостереження щодо зв'язку між Гріндельвальдом і Дамблдором. Третє ім'я Дамблдора – *Вулфрік* (*Wulfric*). Можна розбити імена

наступним чином: *Беовульф* на ВЕО = «бджола» та WULF = «вовк». Дамблдорове друге ім'я на WULF = «вовк» та RIC = «влада, правління», і не забувати, що прізвище Дамблдор означає «бджола». Якщо брати до уваги, що *Дамблдор* переміг *Гріндельвальда*, можна напевно вважати, що друге ім'я Дамблдора алюзія до Беовульфа, а ім'я Гріндельвальда - алюзія до Гренделя.

Щодо особливостей перекладу цього імені, то Дж. К. Ролінг розповідає в одному зі своїх інтерв'ю: «В італійському перекладі ім'я професора Дамблдора було передане як *Professore Silencio*. Перекладач вважав, що основа прізвища - слово *dumb* («німий») і на цьому побудував відповідник. Фактично ж *dumbledore* – це давньоанглійське слово, що означає «джміль». Я обрала таке ім'я, тому що завжди уявляю як цей чарівник ходить, наспівуючи щось собі під носа; а крім того, мені просто подобається як це слово звучить. Як на мене, то «Silencio» - абсолютна протилежність» [242, с. 55].

Розглянемо останній приклад цієї групи імен. Одним з героїв першого плану оповідей про Гаррі Поттера є професор, викладач настійок і захисту від темних мистецтв *Severus Snape* / *Северус Снейп* / *Северус Снегг*. Його ім'я очевидно містить для англомовного читача додаткову інформацію. Ім'я *Severus* – очевидна конотація до слів *severe* «суворий», «жорстокий», *serious* «суворий» і «серйозний». А англійське дієслово *snape* означає «критикувати, звинувачувати, гудити». І ім'я, і прізвище цього персонажа в англійській версії яскраво свідчить про його нестерпний жорстокий характер. В романах *Северус Снейп* – це вчитель з масним чорним волоссям, гачкуватим носом і пожовклою шкірою. Він викладає «Зілля і настійки». Наймовірно багато знає про темні мистецтва. Походжає у довгій чорній мантії і всіх критикує. А учнів своїх називає зграєю бовдурів.

У творі навіть зустрічаємо використання його імені, коли студенти хочуть підкреслити абсолютну неймовірність якоїсь події, і кажуть:

англ. It was as if Snape had started handing out sweets [HP1, с. 131].

укр. Це було так же неймовірно, якби Снейп, скажімо, почав роздавати всім цукерки [ГП1у, с. 182].

рос. Это было так же неожиданно, как если бы Снег начал раздавать школьникам сладости [ГП1р, с. 229].

Для україномовного читача його ім'я не має цього додаткового значення. Російський перекладач змінив його прізвище так, щоб ім'я *Северус* асоціювалося зі словом «север», а прізвище *Снегг* – зі словом «снег». Таким чином цей персонаж для російськомовного читача виступає як людина холодна, безпристрасна, людина, що не має почуттів. Знову відбувається заміна авторської думки – перекладацькою. В українському варіанті взагалі відсутня додаткова інформація, а в російському відбулася її зміна. Як не згадати тут відомого французького перекладознавця Ж. Мунена, який саме у відтворенні конотацій убачав головну проблему перекладу [258].

Справа в тому, що читач з перших сторінок першої книги і до останніх сторінок сьомої не знає чи Северус Снейп персонаж позитивний, чи негативний. Кожне його слово і кожний вчинок можна витлумачити по-різному. З одного боку, він – персонаж доволі неприємний, весь час намагається ускладнити життя Гаррі Поттеру і ненавидить його батька, але з другого – робить все можливе, щоб захистити Гаррі Поттера і навчає його багатьом корисним речам, серед яких і закляття, яке не один раз врятує Гаррі життя.

Характер персонажу віддзеркалюється в його імені. Адже, *Severus* з огляду на позитивність персонажа, скоріше означатиме «серйозний», а прізвище *Snape*, як пояснила сама авторка, – просто назва невеликого британського містечка.

3.2. Інформаційний потенціал імен другорядних персонажів та особливості їх передачі

Розглянемо тепер більш докладно прізвище найближчих родичів Гаррі Поттера, в сім'ї яких він і виховується. В англійському тексті це прізвище *Dursley*, в українському перекладі читаємо *Дурслі*, в російському – *Дурсль*. Які

асоціації має викликати таке прізвище у англо-, україно- та російськомовного читача? І в україномовних, і у російськомовних читачів прізвище *Дурслі / Дурсль* асоціюється зі словом «дурний» у значенні «поганий» або «нерозумний» (особливо в контексті подій і вчинків персонажів, які мають це прізвище).

Через те, що в багатьох прізвищах внутрішня форма не забулася, а разом з нею потенційно збереглося забарвлення антропоніма, в певних контекстуальних умовах може бути розкрито його значення. Тому навіть звичні прізвища в спеціально організованім контексті можуть виконувати функції значенневих власних імен [23, с. 163]. В наведених перекладах саме це і відбувається.

У англomовних респондентів прізвище *Dursley* не викликає ніяких негативних асоціацій і говорить лише про те, що сім'я, яка його носить, родом з Британії. Причина виникнення такої асоціації полягає в тому, що *Dursley* (і сама авторка неодноразово підкреслювала це в своїх інтерв'ю [221]) – невеличке типове містечко в центральній Британії. Для англomовного читача це прізвище містить додаткову інформацію: а) сім'я родом з Британії; б) сім'я типова, звичайна, середньостатистична. Прізвище надзвичайно підходить для цієї сім'я, оскільки самі вони пишуться своєю середньостатистичністю, типовістю, звичайністю і ненавидять все незвичайне. З перших рядків першого роману циклу це стає абсолютно зрозумілим:

англ. Mr and Mrs Dursley... were proud to say that they were perfectly normal, thank you very much [HP1, с. 7].

укр. Містер і місіс Дурслі... пишалися тим, що були, слава Богу, абсолютно нормальні [ГП1у, с. 5].

рос. Мистер и миссис Дурсль... всегда с гордостью заявляли, что они, слава богу, абсолютно нормальные люди [ГП1р, с. 3].

Для україно- та російськомовного читача прізвище *Дурслі / Дурсль* містить додаткову інформацію: а) сім'я родом з Британії; б) сім'я негативних (злих або дурних) персонажів. Таким чином відбувається заміна авторської

інформації, а отже і бачення персонажів – перекладацьким. В цьому випадку можна запропонувати наступне. В книзі Д.І. Єрмоловича «Імена власні: теорія і практика перекладу міжмовної передачі» знаходимо правило передачі поєднання *-ur-* як *-er-* [58, с. 302]; в такому разі родичів Гаррі Поттера звали б *Деслі / Десли* або *Дерслі / Дерсли*. Тоді прізвище не додавало б саме по собі негативного забарвлення образу сім'ї родичів Гаррі.

В цьому контексті надзвичайно цікава з точки зору стилістики і перекладу також і назва вулиці, на якій мешкають Дурслі: *Privet Drive / вуличка Привіт-драйв / Тисовая улица*. Для англомовного читача назва *Privet Drive*, очевидно, несе додаткову інформацію. Справа в тому, що слово *privet* перекладається як «бирючина», це різновид куща, який широко використовується в Англії, як жива огорожу будинку та прилеглої території від сусідських будівель та цікавих поглядів. А використане в якості назви вулиці, змальовує образ тихої, звичайної, трохи нудної, типової для Англії вулички, що так пасує прийомній родині Гаррі Поттера:

англ. A breeze ruffled the neat hedges of Privet Drive, which lay silent and tidy under the inky sky, the very last place you would expect astonishing things to happen [HP1, с. 18].

укр. Уздовж рівненько підстрижених живоплотів Привіт-драйв промчав вітерець, і вуличка чемно й тихенько лежала під чорним небом, нітрохи не скидаючись на місце, де могло б статися щось дивне [ГП1у, с. 21].

рос. Ветер, налетевший на Тисовую улицу, шевелил аккуратно подстриженные кусты, ухоженная улица тихо спала под чернильным небом, и казалось, что если где-то и могут происходить загадочные вещи, то уж никак не здесь [ГП1р, с. 24].

Який же образ вулиці ми уявляємо, коли читаємо назву *Тисовая улица*? Почнемо з того, що *privet* це не «тис», а «бирючина», а по-друге, *тис* – це дерево, тобто, якщо між будинками ростуть дерева, а не кущі, вони (будинки) значно відкритіші один для одного, а це вже порушення того образу, який створила в оповіданні Дж. К. Ролінг.

Що ж відбувається у нашій уяві, коли читаємо *Прівіт-драйв*? Перед читачем одразу постає образ вулиці в якомусь англійському місті. Саме по собі слово *драйв* означає те саме що й вуличка, але для україномовного читача, особливо для читача молодого, воно й допоможе змалювати картину саме англійського містечка, додасть тексту національний колорит.

Велику групу персонажів пов'язано між собою єдиним місцем: школою чаклунства, яка має назву *Гогвортс*. Персонажі – це в основному викладачі магічної школи. Одним з головних персонажів тут виступає великий (в прямому і переносному значенні) друг і вчитель Гаррі Поттера: *Rubeus Hagrid* / *Рубеус Гегрід* / *Рубеус Хаггрід*. Його прізвище може походити від різних староанглійських слів. Можливо, від староанглійського *hag = hægtesse*, що значить «*hedge-rider*», тобто «*той, сидить верхи на заборі*»; огорожа була межею між «цивілізованим» світом і диким. А той, хто сидів верхи на заборі наполовину був в одному світі, а наполовину – в іншому. *Гегрід* і справді знаходиться на межі між двома світами: світом чарівників (його батько був чарівником), і світом велетнів (його мати була велеткою).

Можливе й інше пояснення прізвища цього персонажа. Так, до прикладу, Д. Колберт вважає, що *Hagrid* походить від словосполучення «*had ridden*» – це архаїзм, який використовувався на позначення людини, яка виглядає не дуже добре – так, наче на ньому вночі «відьма їздила» [230, с. 182].

Ім'я «*Rubeus*» походить з латини і означає «червоний». Це ім'я є характеристичним для персонажа, оскільки в Гегріда і справді червонувате обличчя. Його звичка вживати занадто багато алкоголю – причина і червоного обличчя, і ранішнього «пожмаканого» вигляду.

Можливо також, що прізвище походить від слова *haggard* – «дикий», «неприручений», «некерований». І такий образ підходить, оскільки через походження, багато хто з чарівників вважав напіввелета некерованим і диким. Дж. К. Ролінг делікатно натякає про ці значення прізвища, коли так описує персонаж при першій його зустрічі з читачем:

англ. He was almost twice as tall as a normal man and at least five times as wide. He looked simply too big to be allowed, and so *wild* – long tangles of bushy black hair and beard hid most of his face, he had hands of the size of dustbin lids and his feet in their leather boots were like baby dolphins [HP1, с. 16].

укр. Він був майже вдвічі вищий за нормальну людину і принаймні вп'ятеро ширший. Він здавався неймовірно великим і якимсь несамовитим: довгі пасма кошлатого чорного волосся й бороди закривали йому обличчя, долоні були здоровенні, наче накривки сміттєвих бачків, а ноги у шкіряних чоботях скидалися на дельфінів [ГП1у, с. 18].

рос. Он был почти вдвое выше обычного мужчины и по меньшей мере в пять раз шире. Попросту говоря, он был непозволительно велик, и к тому же имел дикий вид – спутанная борода и заросли черных волос практически полностью скрывали его лицо. Его ладони были размером с крышки от мусорных баков, а обутое в кожаные сапоги ступни – величиной с маленьких дельфинов [ГП1р, с. 21].

Непрямою характеристикою персонажа виступають його домашні тварини. Оскільки персонаж – напіввієлет, то і улюбленці у нього відповідні. Так, до прикладу, в п'ятій книзі читач знайомиться з новим видом магічних істот - тестралом. А точніше, з одним із представників цього виду, якого звати *Tenebrus* / *Тенебрус* / *Тенебрус*. Це ім'я походить з латини і означає «темнота», або «сліпота». Обидва значення надзвичайно характеристичні для цієї істоти, оскільки по-перше вона активна в темний час, а по-друге, пов'язана з темною стороною магії і приносять різні страшні нещастя тим, хто їх бачить. Крім того, не всі чарівники можуть бачити цю істоту. В тексті знаходимо, що тестралів можуть побачити тільки ті люди, які бачили смерть.

Для читача оригіналу ім'я істоти доволі прозоре, оскільки в англійській мові є слово *tenebrous*, яке означає те саме, що й латинське. В перекладах «прозорість» імені втрачається, оскільки обидва перекладачі використали транскрибування зооніма.

Іншою домашньою тваринкою Гегріда є гігантський магічний триголовий собака *Fluffy* / *Флафі* / *Пушок*. Для правильного сприйняття, а отже і перекладу імені, необхідно розуміти образ персонажа, а також його алюзивність. В тексті знаходимо інформацію про те, що Гегрід купив Флаффі у якогось грека. Це – логічно, оскільки гігантський магічний триголовий пес (Цербер) походить саме з грецької міфології. В «Гаррі Поттері і філософському камені» Флаффі, так само, як Цербер, виконує роль вартового. До того ж, обох істот поєднує і метод приборкання. В міфології Орфей заграє на лірі і приспав Цербера; в «Філософському камені» Квірел зіграв на арфі, а Гаррі, пізніше, – на дудці, і їм обом також вдалося приспати триголового гіганта-охоронця.

Розглянемо цей приклад докладніше в контексті:

англ. ‘How do you know about Fluffy?’ he said.

‘*Fluffy?*’ [HP1, с. 141]

укр. - Звідки ви си довідали про Флафі? – запитав він.

- *Флафі?* [ГП1у, с. 196]

рос. - А вы откуда про Пушка разузнали? – спросил он...

- Про Пушка? [ГП1р, с. 247]

В оригіналі зоонім виділено курсивом для передачі великого подиву Гаррі, коли він почув, що така небезпечна тварина має ім'я, що означає «пухнастий». Власник тварини так назвав істоту через свою любов до жахливих небезпечних істот, в яких він бачив тільки лагідних домашніх тваринок. Російський перекладач, калькувавши внутрішню форму зооніма, «допомагає» читачеві зрозуміти іронічність, закладену автором в ім'я, а український передає лише зовнішню форму імені транскрипцією.

Не менш цікавим прикладом є наступний персонаж – викладач захисту від темних мистецтв, друг покійного Гарріного батька та Сіріуса Блека, - *Remus Lupin* / *Ремус Люпин* / *Ремус Люпин*. Дж. К. Ролінг так каже про нього: «Професор Люпин, який з'являється в третій книзі, - один з моїх улюблених персонажів. Він дуже постраждав, і в прямому, і в переносному значенні...

Реакція чарівників на те, що він – вовкулака, насправді метафора і зображує реакцію людей на хворобу і недієздатність» [242, с. 40].

Щодо імені цього персонажа, то воно – подвійна гра слів. *Lupus* походить з латини і означає «вовк». Легендарних засновників Риму, яких викормила вовчиця, звали *Romulus* і *Remus*. З тексту дізнаємося, що його ще в дитинстві покусав вовкулака. І тепер Люпин щомісяця перетворюється на справжнісінького монстра. А оскільки місяць мав на героя такий великий вплив, Люпин навіть обрав собі прізвисько, пов'язане з ним: *Moony* / *Муні* / *Лунатик*. Для читачів англійського та російського тексту мотивація прізвиська доволі зрозуміла, проте для українського читача ця «прозорість» оніма втрачається, оскільки в якості перекладацького рішення було обрано транскрипцію імені.

І хоча зазвичай вовкулаки – персонажі негативні, Ремус Люпин не лише старий шкільний друг Гарріного батька, гарний, добрий, сміливий чоловік, а й єдиний вчитель із захисту від темних мистецтв, який добре знає свою справу. Як протиставлення Ремусу Люпину Дж. К. Ролінг зображує й іншого викладача захисту від темних мистецтв, самозакоханого Гільдероя Локарта.

Дж. К. Ролінг так пояснює вибір імені цього персонажа: «Я знала, що його ім'я має бути значущим. Я шукала в *Dictionary of Phrase and Fable* («Словнику притч та казок»), чудовому джерелі імен, і натрапила на ім'я Гілдерой, - ім'я вродливого Шотландського розбійника з битого шляху. Це було саме те, що я шукала. А потім я знайшла прізвище Локарт на пам'ятнику воїнів, що полягли в Першу світову війну. Поєднавшись, вони сказали про персонаж все, що я хотіла» [242, с. 39].

Прізвище *Lockhart* в англійській мові сприймається, як складене з двох частин: *lock*, що означає «закрити» та *hart* [ha:t], що фонетично сприймається як *heart* [ha:t]. Це прізвище можна розуміти, як характеризуюче людину із «закритим серцем», серцем закритим для інших людей. Персонаж – людина самозакохана, чоловік, для якого важать лише власні здобутки та слава.

Знаходимо в тексті твору наступний його коментар щодо перемоги Гаррі Поттера над Волдемортом:

англ. ...it's not quite as good as winning Witch Weekly's Most-Charming-Smile Award five times in a row, as I have... [HP2, с. 71]

укр. ...це далеко не те, що п'ять разів поспіль вигравати, як я, приз «Відьомського тижневика» за найчарівнішу усмішку... [ГП2у, с. 96]

рос. ...это совсем не то что пять раз подряд получить приз газеты «Магический еженедельник» за самую очаровательную улыбку [ГП2р, с. 130].

За сюжетом спершу Локарт сприймається, як герой, що переміг багато темних істот і описав це в багаточисленних автобіографічних книжках. І тут неможливо не помітити алюзію між Ролінговим Локартом і історичним персонажем Дж. Локаутом (J.G. Lockhart). Реальний Локарт був зятем Валтера Скотта і його біографом. Тобто бачимо зв'язок між справжнім Локартом, і Ролінговим, який базується на книжках, які розповідають не про вчинки Локартів, а про чийсь досягнення. Так, до прикладу, Локарт з «Гаррі Поттера» написав наступні твори:

англ. Break with a Banshee, Gadding with Ghouls, Holidays with Hags, Travels with Trolls, Voyages with Vampires, Wanderings with Werewolves, Year with the Yeti, Magical Me [HP, с. 38]

укр. «Балачки з Бабою-Ягою», «Вакації з вампірами», «Перерви з перевертнями», «Сніданок зі сніговою людиною», «Трапези з троллями», «Уперті упирі», «Феєрії з фуриями», «Я – магічний» [ГП2у, с. 48]

рос. «Встречи с вампирами», «Духи на дорогах», «Каникулы с каргой», «Победа над привидением», «Тропой троллей», «Увеселение с упырями», «Йоркширские йети», «Я – волшебник» [ГП2р, с. 63]

А насправді виявилось, що він – звичайний розбійник, який привласнив досягнення інших чарівників, наклавши на них закляття забуття. В англійській мові ім'я Gilderoy викликає фонетичну і графічну алюзію до слова *gilded*, що означає «позолочений». Ім'я доволі характеристичне, оскільки належить людині, лише ззовні «золотій» - привабливій, а в душі – порожній.

Але в Гогвортсі викладають не лише захист від темних мистецтв. Однією з важливих героїнь романів є і викладачка віщування *Sibill Trelawney / Сивіла Трелоні / Сивилла Трелоні*. Її ім'я походить від «сивілі», - відомих міфологічних провидець. Книжки, що містили пророкування сивіл, були найціннішими в Римській імперії. Так само, як і Сивіла Трелоні, римські сивіли робили непрохані пророцтва, при цьому часто недобрі.

Сивіла Трелоні походить з давнього роду провидців. Ім'я найкращої віщунки роду - *Cassandra Trelawney / Кассандра Трелоні / Кассандра Трелони*, і це багато чого відкриває уважному читачеві. *Кассандра* – це ім'я найвідомішої провидиці, яке дійшло до нас з грецьких міфів. Жінка отримала свій дар від бога Аполлона. Він закохався в неї і пообіцяв, що вона бачитиме майбутнє, якщо полюбить його. Кассандра зголосилася, проте отримавши бачення, відмовила Аполлону в коханні. Бог покарав підступну жінку, зробивши так, що ніхто не вірив у її пророцтва. Нашу провидицю чекала та сама доля. Інші вчителі та учні скептично ставляться до її віщувань.

Однак, не слід забувати і про те, що у Сивіли Трелоні бували й справжні пророцтва. Головне віщування циклу про перемогу хлопчика над Темним лордом було зроблене саме Сивілою Трелоні. Інше, не менш значне пророцтво про повернення Волдеморта, зробила також вона.

Під час уроків віщування студенти використовують підручник *Unfogging the Future / "Розтуманювання майбутнього" / "Как рассеять туман над будущим"*. Авторкою підручника є *Cassandra Vablatsky / Касандра Ваблацька / Кассандра Ваблатски*. Ім'я «Кассандра» викликає ті самі асоціації, що і в попередньому випадку, а прізвище – алюзія до екстрасенса, засновниці «Теософічного товариства», ім'я якої - Олена Блавацька (*Helena Blavatsky*). Члени цієї групи вважають, що вона знала левітацію, телепатію, вміла матеріалізувати речі просто з повітря, спілкувалася з потойбічним світом та володіла даром яснобачення [245].

Наступний персонаж - *Pomona Sprout / Помона Спраут / Помона Стебль* – викладачка гербології в Гогвортсі. Її ім'я походить від імені римської

богині плодючості. А прізвище від англійського слова *sprout*, що означає «паросток», «пагін» і є характеристичним для персонажа, яка розповідає студентам про такі незвичайні рослини, як: *Whomping Willow* / *Войовнича Вербка* / *Гремучая ива*; *Venomous Tentacula* / *Отруйні Щупальця* (*отруйна тентакула*), ("*отруйні щупальця*") / *жгуучая антенница* (*ядовитая фасоль тентакула*), (*Ядовитая Тентакула*); *Devil's Snare* / *пастка диявола* / "*дьявольские силки*"; *Flutterby Bush* / *трясучка* / *трясучка* (*Трепетливый кустик*); *Gillyweed* / *зяброрості* / *жабросли*.

Щодо самого Гогвортсу, то його образ був нав'язаний Дж. К. Ролінг ще в дитинстві: «Ми жили в Татшиллі... Це невеличке містечко, а на скелі над ним височіє замок; і це багато чого пояснює» [242, с. 14]. «Гогвортська школа чарів і чаклунства стала першим місцем, на якому я сконцентрувалася, коли придумувала місця подій для книги» [242, с. 38]. Письменник Пайко Айер (Pico Iyer), який навчався в Ітоні – одному з найстаріших вищих навчальних закладів Британії, знаходить «багато знайомого в світі Гаррі Поттера» [250].

Так, студенти Ітона кожного року отримують перелік речей які вони повинні привезти з собою до школи, а також список заборонених предметів. Гаррі також отримує листа з переліком речей, які мають бути у кожного першокурсника. Почесне місце у цьому переліку займають підручники:

англ. The Standard Book of Spells (Grade 1) by Miranda Goshawk

A History of Magic by Bathilda Bagshot

Magical Theory by Adalbert Waffling

A Beginner's Guide to Transfiguration by Emeric Switch

One Thousand Magical Herbs and Fungi by Phyllida Spore

Magical Drafts and Potions by Arsenius Jigger

Fantastic Beasts and Where to Find Them by Newt Scamander

The Dark Forces: A Guide to Self-Protection by Quentin Trimble [HP1, с. 52-53]

укр. «Стандартна книга заклинань» (1-ий курс) Міранди Гошоук.

«Історія магії» Батільди Бегшот.

«Магічна теорія» Адальберта Вофлінга.

«Початковий курс трансфігурації» Емеріка Свіча.

«Тисяча магічних трав і грибів» Філіди Спор.

«Магічні зілля й настійки» Арсеніуса Джигера.

«Чарівні звірі і де їх знайти» Ньюта Скамандера.

«Темні сили – посібник для самозахисту» Квентіна Тримбла [ГП1у, с. 70]

рос. «Курсическая книга заговоров и заклинаний» (первый курс).

Миранда Гуссокл

«История магии». Батильда Бэгшот

«Теория магии». Адальберт Уоффлинг

«Пособие по трансфигурации для начинающих». Эмерик Свитч

«Тысяча магических растений и грибов». Филлида Спор

«Магические отвары и зелья». Жиг Мышьякофф

«Фантастические звери: места обитания». Ньют Саламандер

«Темные силы: пособие по самозащите». Квентин Тримбл [ГП1р, с. 83]

Щодо заборонених речей, то:

англ. ...the list of objects forbidden inside the castle has this year been extended to include Screaming Yo-yos, Fanged Frisbees and Ever-Bashing Boomerangs. The full list comprises some four hundred and thirty-seven items, I believe, and can be viewed in Mr Filch's office, if anybody would like to check it [HP4, с. 162].

укр. ...цього року до списку заборонених у замку предметів долучено верескливі йо-йо, пазуристі літальні тарілки та навіжені бумеранги. Повний список складається, якщо не помиляюся, з чотирьохсот тридцяти семи пунктів. Усі, кого це зацікавить, можуть прочитати його в кабінеті містера Філча [ГП4у, с. 170].

рос. ...список предметов, запрещенных в стенах замка, в этом году расширен и теперь включает в себя Визжащие игрушки йо-йо, Клыкастые фрисби и Безостановочно-расшибальные бумеранги. Полный список состоит

из четырехсот тридцати семи пунктов, и с ним можно ознакомиться в кабинете мистера Филча, если, конечно, кто-то пожелает [ГП4р, с. 174].

Також П. Айер згадує «візити до запилених старих крамничок з дивними назвами» [250]. Так само і студенти Гогвортсу мали нагоду на канікулах ходити до крамничок і шинків сусіднього селища. Школа і селище пов'язані не лише територіально, але й назвами. Школа має назву *Hogwarts / Гогвортс / Хогвартс*, селище - *Hogsmeade / Гогсмід / Хогсמיד*, а на території селища – шинок *Hog's Head / "Голова кабана" / "Кабанья голова"*. Очевидно, що історія всіх трьох урбанонімів пов'язана, і колись давно на цій території було гарне полювання на кабанів, згодом постав шинок для мисливців, і невеличке селище, і школа. Проте при перекладі цей взаємозв'язок втрачається через те, що у випадках з назвою школи і селища перекладачі обрали транскрипцію, як метод формування відповідника, а у випадку з назвою шинку – кальку.

Щодо крамничок з «дивними назвами», то в Гогсміді їх декілька: цукерня *Honeydukes / "Медові руці" / "Сладкое королевство"*, місцева визначна пам'ятка - дім з привидами *Shrieking Shack / Вересклива Халупа / Визжающая хижина*, *Zonko's Wizarding Joke Shop / крамничка жартів "Зонко" / магазин волшебных шуток "Зонко"*, крамниця одягу *Gladrags Wizardwear / "Чудові лахи" / "Шапка-невидимка"* та *Scrivenshaft's Quill Shop / крамничка "Пера від Скривеншафта" / магазин перьев Писарро*.

Розглянемо наведені приклади докладніше. Цікавим з точки зору міжонімної синергії є сполучення антропоніма *Ambrosius Flume / Амброзій Флум / Амброзиус Флюм* з топонімом *Honeydukes / «Медові руці» / «Сладкое королевство»*. *Ambrosius Flume* – засновник цукерні *Honeydukes* (буквально «Медове герцогство»). *Ambrosius* – алюзія до знаменитої амброзії, напою богів, що вважався найсолодшим і найсмачнішим з усіх, а *flume* – «вузький тунель, канал, яким тече рідина». Об'єднавши обидва імені, отримуємо постачальника солодоців. В російському та українському перекладі, де

антропонім передано транскрипцією, зв'язок між онімами руйнується і образ власника крамнички втрачає свою яскравість і зрозумілість.

В тій же статті П. Айер також згадує: «спеціальний шкільний потяг чекав нас на Лондонській станції. Коли двері зачинялися, ми знали, що вже потрапили в інший вимір, іншу реальність, яка існує за своїми власними правилами» [250]. Не дивно, що Гаррі розпочинає кожен навчальний рік з подорожі на Гогвортському експресі, оскільки, як розповідає сама Дж. К. Ролінг про сюжет книжки та головних героїв: «Вперше образ Гаррі Поттера з'явився, як я їхала в поїзді... Я тоді ще не знала, що це буде книжка для дітей, у мене був лише герой, хлопець Гаррі. Під час тієї подорожі мені також явилися Рон, Майже-Безголовий Нік, Гегрід та Півз» [242, с. 37].

А щодо правил, за якими живуть студенти, потрапивши у Гогвортс, то вони найрізноманітніші і найнезвичніші. Так, до прикладу, сам замок є знекартлений, в ньому не можна ні явитися, ні розз'явитися, а ще в ньому є такі незвичайні приміщення, як Таємна кімната і кімната на вимогу. Щодо *Таємної кімнати* – центрального образу другої книги «Гаррі Поттер і Таємна кімната», то її виникнення пояснюється так:

англ. ...Slythering had built a hidden chamber in the castle, of which the other founders knew nothing. Slythering, according to the legend, sealed the Chamber of Secrets so that none would be able to open it until his own true heir arrived at the school. The heir alone would be able to unseal the Chamber of Secrets, unleash the horror within, and use it to purge the school of all who were unworthy to study magic [HP2, с. 114].

укр. ...Слизерина побудував у замку засекречену кімнату, про яку нічого не знала решта засновників. Слизерина, згідно з легендою, цю Таємну кімнату запечатав – щоб ніхто не зміг її відкрити, аж доки до школи прийде його справжній спадкоємець. Тільки спадкоємець зуміє розпечатати Таємну кімнату, випустити жахіття, яке там є, і з його допомогою очистити школу від усіх, хто не гідний вивчати магію [ГП2у, с. 156-157].

рос. ...Слизерин сделал в замке потайную Комнату. Так зародился миф. Согласно ему, перед тем как покинуть школу, Слизерин наложил печать заклятия на Комнату. С тех пор в нее никто не может проникнуть, заклятие снимет только наследник Слизерина, освободит заключенный в Комнате Ужас и выгонит с его помощью из школы тех, кто недостойн изучать волшебные искусства [ГП2р, с. 216].

Щодо *Room of Requirement* / кімната на вимогу / *Выручай-комната*, – одного з головних образів п'ятої книги, місця для зустрічей Дамблдорів армії, то в тексті знаходимо наступну інформацію:

англ. It is known by us as the Come and Go Room... or else as the Room of Requirement!.. it is a room that a person can only enter... When they have real need of it. Sometimes it is there, and sometimes it is not, but when it appears, it is always equipped for the seeker's needs [HP5, с. 427].

укр. Ми це приміщення називаємо непостійною кімнатою, або кімнатою на вимогу!.. це кімната, в яку можна зайти... тільки тоді, коли це дуже необхідно. Інколи вона є, а інколи її немає, проте коли вже вона з'являється, то завжди обладнана відповідно до вимог читача [ГП5у, с. 365].

рос. Она называется Комната Так-и-Сяк... иначе – Выручай-комната... в эту комнату можно войти, только когда по-настоящему в ней нуждаешься. Иногда она есть, а иногда ее нет, но когда она появляется, то обставлена так, как требуется нуждающемуся [ГП5р, с. 368].

Також П. Айер порівнює Гогвортс з Ітоном через те, що в справжньому, реальному навчальному закладі студенти «їли і спали, і навчалися серед бюстів і портретів, і автографів», які належать видатним діячам Британії [250]. Гогвортс Дж. К. Ролінг не тільки не поступається Ітону кількістю бюстів і портретів (портретів, що розмовляють і ходять один до одного в гості), але й перевершує його, оскільки має на службі привидів і, навіть одного полтергейста.

Однак Гогвортс – не єдиний освітній заклад у світі; з четвертої книжки дізнаємося про принаймні ще дві школи чарів та чаклунства: *Beauxbatons*

Academy of Magic / Бобатонська академія магії / Академія магії "Шармбатон" та *Durmstrang Institute / Дурмстрензький інститут / інститут "Дурмстранг"*. Назва *Beauxbatons* в буквальному перекладі з французької мови означає: «Красиві (чарівні) палички».

Назва «*Durmstrang*» в оригіналі – гра слів, що базується на німецькому словосполученні *Sturm und Drang* («Ураган і натиск»). Цим терміном позначають літературний напрямок, який тяжіє до величності, видовищності та протесту. Це був значущий напрямок в німецькій літературі дев'ятнадцятого сторіччя. Найвизначнішим письменником цього руху був Гете, а найвідомішою його книгою – «Фауст», в якій описано історію чоловіка, який уклав угоду з Дияволом, так само, як Ігор Каркароф, колишній смертежер і директор Дурмстренгу, уклав угоду з Волдемортом.

Ще один представник цього напрямку – композитор Ричард Вагнер, написав багато темних опер, одна з яких базується на відомій історії про корабель-привид «Летючий голландець». Цей корабель був приречений на безкінечне поневіряння морськими просторами, оскільки капітан судна відвернувся від Бога під час шторму. Дж. К. Ролінг перетворила цей корабель-привид майже на шкільний автобус, яким учасники Тричаклунського Турніру дісталися Гогвортсу:

англ. What seemed to be a long, black pole began to rise slowly out of the heart of the whirlpool... and then Harry saw the rigging... Slowly, magnificently, the ship rose out of the water, gleaming in the moonlight. It had a strangely skeletal look about it, as though it was a resurrected wreck, and the dim, misty lights shimmering at its portholes looked like ghostly eyes [HP4, с. 216].

укр. З цього виру почала поволі видобуватися довга чорна жердина... а тоді Гаррі побачив там снасті... Неспішно й велично з води здіймався корабель, що виблискував у місячному сяйві. Він мав дивний, схожий на кістяк, вигляд, ніби воскрес після кораблетрощі. Його ілюмінатори, крізь які мерехтіло тьмяне імлисте світло, нагадували очі привидів [ГП4у, с. 225].

рос. Из самой сердцевины (воронки) медленно поднимался длинный черный шест. Корабельная снасть, догадался Гарри... Величественный корабль неторопливо всплывал из воды, мерцая в лунном свете. У него был странный скелетоподобный вид, как у воскресшего утопленника. Тусклые огни иллюминаторов походили на светящиеся глаза призрака [ГП4р, с. 235].

Проте назва «Дурмстренг» – це не просто цікава гра слів. Це – ключ до розуміння головної відмінності між цим навчальним закладом і Гогвортсом. Якщо у Гогвортсі студенти вивчають лише Захист від темних мистецтв, то у Дурмстренгу їх навчають самих Темних мистецтв. Тут відчувається, безперечно, вплив директора Каркарофа, колишнього смертежера. Крім того, до Дурмстренгу не приймають бруднокровців, тобто дітей маглів, звичайних людей, нечарівників. Ця пристрасть до «чистої» крові надзвичайно пасує школі з подібною назвою. Діячі мистецтв, що належали до напрямку *Sturm und Drang*, а особливо Вагнер, здобули підтримку Нацистського уряду в Германії до, та під час Другої світової війни. Нацисти були одержимі ідеєю чистокровної арійської раси і вбивали всіх, хто на їх думку не відповідав встановленому стандарту.

Гру слів спостерігаємо не лише в іменах персонажів, топонімах, але й і в назвах реалій чарівницького життя. Так, Гаррі дізнається про підсумкові экзамени, які студенти складають на п'ятому та шостому роках навчання:

англ. 'His exam results came the day before... twelve O.W.Ls... Ordinary Wizarding Levels,' George explained, seeing Harry's puzzled look [HP2, с. 40].

укр. Результати його іспитів прийшли за день... дванадцять С.О.В.

- С.О.В., тобто Середніх Оцінок Взірцевого учня, - пояснив Джордж, зауваживши здивований погляд Гаррі [ГП2у, с. 51].

рос. За день... он получил результаты экзаменов. Двенадцать С.О.В.!

- С.О.В. значит «суперотменное волшебство», - объяснил Джордж, заметив недоуменный взгляд Гарри [ГП2р, с. 66].

А на останньому курсі студенти мають:

англ. N.E.W.Ts (Nastily Exhausting Wizarding Tests), the highest qualification Hogwarts offered [HP3, с. 231].

укр. НОЧІ (Напрочуд Обтяжливі Чарівницькі Іспити) – найсерйозніший у Гогвортсі екзамен [ГПЗу, с. 275].

рос. ЖАБА (Жутко Академическая Блестящая Аттестация). Это была самая высокая степень, получаемая в Хогвартсе [ГПЗр, с. 364].

Чого ж навчають у чарівній школі? Які закляття треба знати, щоб здати СОВи і НОЧІ?

Серед найбільш цікавих є закляття, які чарівникам заборонено вживати, вони входять до групи *Unforgivable Curses* / *непрощені закляття* / *Преступные заклятия*. Це - *Imperius curse* / *закляття "Імперіус"* / *заклинание Имперіус*, *Cruciatus curse* / *закляття "Круціатус"* / *заклятие Круциатус* та *Avada Kedavra (Killing Curse)* / *Авада Кедавра ("Смертельне закляття")* / *Авада Кедавра (Смертоносное заклятие)*.

Обидві назви «*imperius*» і «*cruciatus*» походять з латини і означають відповідно «я керую» і «я піддаю тортурам». Але найцікавішим з точки зору його назви, є смертельне закляття Авада Кедавра. Авада Кедавра походить від арамейського словосполучення *Abhadda kedhabhra*, яке означає «щезни, як це слово». Воно використовувалося в реальному світі знахарками, ворожками та навіть лікарями для того, щоб примусити хворобу щезнути. Крім того, скоріше за все, від цього словосполучення походить відома «абракадабра», - магічне закляття, яке використовують сучасні фокусники під час виконання трюків.

Як правило, при передачі цієї категорії онімів перекладачі використовують калькування, інколи – транскрипцію.

Однією з особливостей Гогвортсу є присутність в замку привидів. Одним з таких привидів є *Moaning Myrtle* / *Плаксива Мірта* / *Плакса Миртл*. Її ім'я в англійському тексті – оксюморон, оскільки *moaning*, яке буквально означає «той хто стогне», «той, хто жаліється», а *myrtle*, яке означає «миртове дерево» є символом радості. Таке ім'я, тим не менш, є характеристичним для персонажа, оскільки позначає дівчину-привида, в якій по-перше, дуже легко

змінюється настрої, а по-друге, вона дивним чином поєднує непеєднувальні речі. Так, до прикладу, коли Гаррі запитав її про те, як вона померла, спостерігаємо наступну картину:

англ. Myrtle's whole aspect changed at once. She looked as though she had never been asked such a flattering question.

'Ooooh, it was dreadful,' she said with relish [HP2, с. 221].

укр. Мірта відразу разюче змінилася. Здавалося, її ще ніколи не запитували про такі приємні речі.

- О-о-ох, це було жахливо! – радісно протягла вона [ГП2у, с. 303].

рос. Миртл в мгновение ока преобразилась, буквально расцвела на глазах, точно еще никто никогда не задавал ей столь лесного вопроса.

- О-о-о! Это был кошмар! – заговорила она, смакуя каждое слово. [ГП2р, с. 413]

Плаксива Мірта не єдиний привид у замку.

Так само, як було четверо засновників Гогвортсу, так само, як є чотири факультети, так само, як є чотири тварини-символи гуртожитків, так само є й чотири привиди: по одному на кожний факультет.

Так, до прикладу, привидом Слізерину є *Bloody Baron / Кривавий Барон / Кровавый Барон*. Вперше читач баче персонаж очима Гаррі Поттера:

англ. Harry... saw a horrible ghost... there, with blank staring eyes, a gaunt face and robes stained with silver blood [HP1, с. 93].

укр. Гаррі... побачив жахливого привида з безтямними очима, кощавим обличчям і заляпаним сріблистою кров'ю одягом [ГП1у, с. 128].

рос. Гарри... увидел жуткого вида привидение с выпученными пустыми глазами, вытянутым костлявым лицом, и в одеждах, запачканных серебряной кровью [ГП1р, с. 156].

Привидом гуртожитку, до якого належить Гаррі є *Nearly Headless Nick / Майже-Безголовий Нік / Почти Безголовый Ник*. На здивоване питання читача, як можна бути майже безголовим, знаходимо відповідь:

англ. He seized his left ear and pulled. His whole head swung off his neck and fell on to his shoulder as if it was on a hinge. Someone had obviously tried to behead him, but not done it properly [HP1, с. 92].

укр. Ухопив себе за ліве вухо й потягнув. Його голова відірвалася від шиї і впала на плече, немов була на завісах. Хтось колись, мабуть, хотів відтяти йому голову, та не зробив це як слід [ГП1у, с. 128].

рос. ...дернув себя за левое ухо. Голова отделилась от шеи и упала на плечо, словно держалась на пружине и приводилась в действие нажатием на ухо. Очевидно, кто-то пытался его обезглавить, но не довел дело до конца [ГП1р, с. 155].

Привидом Гапелпафу є *Fat Friar / Гладкий Ченець (Гладкий Чернець) / Толстый Проповедник (Толстый Монах)*, який отримав своє ім'я за зовнішність:

англ. (he) ...looked like a fat little monk... [HP1, с. 86]

укр. (він) ...скидався на маленького гладкого ченця... [ГП1у, с. 119]

рос. ...похожий на маленького толстого монаха... [ГП1р, с. 144]

Привидом Рейвенклоу є *Grey Lady / Сіра Пані / Серая Дама*. В англійському тексті Дж. К. Ролінг грає з іменем привида, оскільки в англійському культурному просторі *Grey Lady* – це різновид привида, зазвичай жінка, яка колись жила в певному будинку і за життя була нещаслива в коханні, чи втратила кохану людину. В тексті Сіра Пані розповідає Гаррі про своє нещасливе кохання і передчасну смерть від руки закоханого в неї чоловіка.

Втім в Гогвортсі, як і в будь-якій школі є не лише викладачі, але й студенти. Цікавим прикладом антропоніма є ім'я одного зі студентів старших курсів, капітана Грифіндорської команди з квідичу, якого звали *Oliver Wood / Олівер Вуд / Оливер Вуд*. Перша зустріч Гаррі з Олівером відбулася, коли Гаррі вперше серйозно порушив шкільне правило і очікував покарання за свій вчинок. Вихователька Гарріного гуртожитку наказала йому слідувати за нею, відчинила двері одного з класів і запитала:

англ. 'Excuse me, Professor Flitwick, could I borrow Wood for a moment?'

Wood? thought Harry, bewildered; was Wood a cane she was going to use on him?

But Wood turned out to be a person, a burly fifth-year boy... [HP1, с. 112]

укр. – Перепрошую, професоре Флитвік, можна на хвилинку Вуда?

«Вуда? – здивувався Гаррі. – Що це, лозина, якою його лупцюватимуть?»

Але Вуд виявився кремезним п'ятикласником... [ГП1у, с. 154]

рос. – Извините, профессор Флитвик, могу я попросить вас кое о чем?

Мне нужен Вуд.

«Вуд? – Гарри передернуло, и он почувствовал, как его охватывает ужас. – Это еще что такое?»

Вуд оказался человеком. Это был пятикурсник крепкого телосложения... [ГП1р, с. 192]

В англійському тексті роману Дж. К. Ролінг грає з іменем персонажа. Ця гра можлива, оскільки по-перше, всі власні назви (включно з ідеонімами) пишуться з великої літери, тому і самому Гаррі, і читачеві спершу не зовсім зрозуміло, чи то мова йде про людину, чи про якийсь магічний предмет. По-друге, прізвище персонажа за формою співпадає зі словом *wood*, яке означає «дерево», тому у Гаррі і з'явилася думка про «ціпок», «тростину», «палицю», якою його могли б відлупцювати за порушення правил.

На жаль, ні в російському, ні в українському перекладі нічого подібного не відбувається. По-перше, в обох перекладах ідеоніми зазвичай пишуться з малої літери, тому *Вуд* одразу сприймається, як прізвище. По-друге, в російському перекладі не зрозуміло, чому Гаррі охоплює такий великий переляк, коли він чує прізвище *Вуд* і чого саме він боїться; в українському перекладі збережено інформацію про покарання, але абсолютно незрозуміло, чому прізвище *Вуд* асоціюється з лозиною і лупцюванням.

Щодо імені персонажа, то воно також характеристичне. Олівер Вуд – один з найкращих квідичистів школи і він зі своєю командою часто перемагає

команди супротивників. Крім того, в четвертій книзі дізнаємося, що Олівер Вуд після закінчення Гогвортсу був запрошений грати за одну з національних квідичних команд. Ім'я Oliver в англomовного читача роману викликає асоціації до назви дерева *olive* – «олива», яке символізує лаври переможців.

І ще однією назвою, навколо якої гуртується велика кількість персонажів є «Орден Фенікса». В реальному світі існує справжній Орден Фенікса. Це відзнака, якою уряд Греції вшановує тих іноземців, які багато зробили для країни. Проте в даному випадку Дж. К. Ролінг використовує лише назву, ніякого зв'язку між справжнім і вигаданим Орденом немає. Дж. К. Ролінг зробила це навмисне. Назва п'ятої книги стала відома за два роки до її появи, і в шанувальників творчості письменниці було доволі часу для того, щоб побудувати багато власних теорій про сюжет книги. Проте, коли книжка нарешті з'явилася, виявилось, що всі теорії були хибні.

Насправді лише дуже уважному читачеві розкривається авторська алюзія. Дж. К. Ролінг знайомить читача з представниками Ордену, починаючи з першої книги, але в п'ятій зустрічаємо декілька нових імен. Імена засновників Ордену і є тим ключем, який розкриває загадку організації, головна мета якої – боротьба з Волдемортом та Міністерством магії.

Новими для читача персонажами в п'ятій книзі є *Emmeline Vance* / *Емеліна Венс* / *Эммелина Вэнс* та *Kingsley Shacklebolt* / *Кінгслі Шеклболт* / *Кингсли Бруствер*. Родина Преветів згадувалася ще в першій книзі, проте в п'ятій читач дізнається імена двох братів: *Fabian Prewett* / *Фабіан Превет* / *Фабіан Пруэтт* та *Gideon Prewett* / *Гідеон Превет* / *Гидеон Пруэтт*.

Інші персонажі, які лише епізодично з'являлися на сторінках книжок, тепер відіграють важливу роль в сюжеті. Імена цих персонажів і вказують на той справжній Орден, який уявляла Дж. К. Ролінг, коли створювала власний Орден Фенікса. Як не дивно, ця організація не мала нічого спільного з магією. Це була група інтелектуалів, в яку входили, окрім інших і декілька провідних письменників того часу: Джордж Бернард Шоу (George Bernard Shaw),

Х.Г. Велс (H.G. Wells), Беатрікс Поттер (Beatrix Potter) та Едіт Незбіт (Edith Nesbit), яку Дж. К. Ролінг назвала своєю найулюбленішою письменницею.

Одним із засновників цієї групи був Френк Подмор (Frank Podmore), який мав волосся кольору соломи, так само, як і Ролінговий персонаж, якого звати *Sturgis Podmore* / *Стерджис Подмор* / *Стерджис Подмор*.

Ще одним членом організації був чоловік на ім'я Кінгслі Мартін (Kingsley Martin), який видавав політичний журнал *The New Statesman* («Новий державний діяч»). У Дж. К. Ролінг є персонаж, який сам є державним діячем, причому одночасно і в магичному (працює в Міністерстві магії), і в реальному світі (працює помічником прем'єр-міністра Британії). Звати цього персонажа *Kingsley Shacklebolt* / *Кінгслі Шеклболт* / *Кінгсли Бруствер*.

Щодо прізвища *Shacklebolt*, то воно також характеристичне, оскільки в англійській мові походить від слова, яке означало «наручники», «кайдани». Кінгслі, як працівник Міністерства магії і член Ордену Фенікса заарештував і доправив до Азкабану немало темних чарівників.

Ще одним представником організації-прототипу Ролінгового Ордену була Емеліна Пенкхерст (Emmeline Pankhurst), znana у Британії як найактивніша поборниця прав жінок. У Дж. К. Ролінг є своя Емеліна: *Emmeline Vance* / *Емеліна Венс* / *Эммелина Вэнс*. Прізвище *Vance* пов'язує персонаж з прототипом, оскільки означає «вперед», що дуже підходить активістці будь-якого руху.

Яку ж назву мала реальна організація-прототип? Відповідь криється в імені Fabian Prewett, оскільки організація називалася Fabian Society. Цю спільноту було засновано в 1884 році з метою впровадження соціальної справедливості. Представники спільноти називалися на честь Фабія Максимуса (Fabius Maximus), римського воєначальника, який виступав проти Ганібала. Фабіанці обрали наступний девіз для своєї діяльності: «Чекати слухної миті, хоча б і багато хто критикував за неспіх; а дочекавшись – бити зі всієї сили, щоб чекання не виявилось марним». Лише такі продумані і неквапливі дії бачимо від Албуса Дамблдора – засновника Ордену Фенікса.

Спільнота Фабія і досі відіграє важливу роль в Британському політичному житті. В 1900 році представники спільноти разом з представниками профспілок заснували Лейбористську партію Британії. Але чи насправді Дж. К. Ролінг мала на увазі таку складну альянсу і до чого тут політика? Пояснення цьому розгортається в п'ятій і наступних книжках циклу.

Битва між Дамблдором і Орденем Фенікса і Міністерством магії Корнеліуса Фаджа – це боротьба між людьми, які щиро вірять в соціальну справедливість і тими, хто лише прикривається цим лозунгом. Міністерство заявляє, що гігантський комплекс-фонтан в міністерстві, який є центральним місцем в п'ятій книзі, де відбувається вирішальна битва між Дамблдором і Волдемортом, - пам'ятник вічної дружби між чарівниками та магічними істотами (кентаврами та ельфами). Проте Дамблдор вважає цю заяву порожньою.

Магічне суспільство розколоте, а суспільство, в якому немає єдності, не може протистояти Темному Лорду. Через цей розподіл Гаррі зазнає найбільшої втрати за весь цикл: помирає Сіріус Блек, його найближчий люблячий родич; хрещений батько, якого Гаррі знав за життя, і дуже любив. Сіріус гине саме через своє ставлення до ельфів-домовиків, як до нижчих істот. Так в п'ятій книзі Дамблдор пояснює Гаррі причини і наслідки соціальної несправедливості.

Важко повірити, щоб дитяча письменниця приділяла таку велику увагу політиці, проте Дж. К. Ролінг – не перша. Те саме робили і Джесіка Мітфорд (Jessica Mitford), і Едіт Незбіт, і Беатрікс Поттер.

Втім в Ордені працюють не лише персонажі з іменами, альязивними до реальних осіб. Так, до прикладу, в п'ятій книзі читач знайомиться з чарівницею, яка вміє змінювати власну зовнішність. Її ім'я - Німфадора Тонкс. Ім'я «Німфадора» використовується на позначання ідеї змінювання, переміни. Як вперше на нього поглянути, воно може нагадати читачеві про німф, юних духів природи жіночої статі в грецькій міфології. Мати Німфадори Тонкс зветься Андромеда, і в міфології матір'ю німф була Андромеда. Проте,

значення імені Німфадори цим не вичерпується. Греки словом *пупрh* називали молодих наречених, дівчат, які змінили один етап життя на інший. Тому пізніше це слово набуло значення «лялечка», «личинка» про комах, що змінюють форму впродовж життєвого циклу.

Цікавим прикладом є й інше ім'я одного з членів «Ордену Фенікса»: *Mundungus Fletcher* / *Мандангус Флечер* / *Наземникус Флетчер*. Його ім'я є просто ідеальним для цього персонажа, оскільки в давньоанглійській мові це слово позначає різновид дешевого смердючого тютюну, а пізніше – будь-чого, що відгонить сміттям. Таким бачимо Мандангуса очима Гаррі:

англ. Mundungus fumbled nervously in his pockets, still staring at Harry, and pulled out a grimy black pipe... Great billowing clouds of greenish smoke obscured him within seconds... The cloud of smoke vanished as Mundungus stowed his pipe back in his pocket, but an acrid smell of burning socks lingered [HP5, с. 95].

укр. Мандангус нервово понишпорив у кишенях, не відводячи погляду від Гаррі, і витяг брудну чорну люльку... За мить його огорнула хмара зеленкуватого диму... Мандангус запхав люльку в кишеню, і димова хмара розвіялась, але їдкий запах горілих шкарпеток залишився [ГП5у, с. 80].

рос. Все еще глядя на Гарри, Наземникус нервно пошарил в карманах и выудил черную закопченную трубку... За какие-нибудь несколько секунд его заволокли густые клубы зеленоватого дыма... Он упрятал трубку обратно в карман, и дымное облако исчезло, но в воздухе остался едкий запах – словно бы от сгоревших носков [ГП5р, с. 80].

Цікавим ім'я цього персонажа є ще й тому, що він має прізвисько *Dung* / *Дант* / *дружище*. В англійському тексті це ім'я – каламбур, оскільки може одночасно сприйматися і як скорочена форма від імені *Mundungus* / *Мандангус*, і як слово, зі словарним значенням «гній», «екскременти». І таке значення імені є доволі характеристичним для персонажа, оскільки в романі він виступає, як дуже ненадійний друг і охоронець: у вирішальний момент він покинув свій пост через те, що був зайнятий збутом крадених казанів.

Цей приклад не є одинокий. Зустрічаємо наступну розповідь Мандангуса про одну з його оборуток:

англ. ‘...and then... ‘e says to me, “’Ere, Dung, where didja get all them toads from? ‘Cos some son of a Bludger’s... nicked all mine!” And I says, “So you’ll be wanting some more, then?” And if you’ll believe me, lads, the gormless gargoyle buys all ‘is own toads back orf me for a lot more’n what ‘e paid in the first place... [HP5, с. 100]

укр. -...а тоді... він мені каже: «Данг, а шо то за жаби, де ти їх узяв? Бо якийсь сичів син поцупив моїх!» А я кажу: «То ти хочеш нових?» І ви не повірите, хлопці, але те тупе гаргуйлисько купило в мене за три ціни своїх власних жаб... [ГП5у, с. 85]

рос. – А потом... он мне и говорит: «Милый друг, где ты этих жаб-то раздобыл? Тут, вишь ты, стервец какой-то у меня всех моих стибрил!» А я ему: «Ну, так тебе, наверно, нужны теперь новые». И безмозглая горгулья – гад буду, если вру, - покупает у меня всех своих жаб обратно, да куда дороже, чем платил спервоначала... [ГП5р, с. 84]

Реакція інших членів ордену на його напів-кримінальну діяльність неоднозначна, проте найкраще її можна передати словами Моллі Візлі:

англ. I don’t know where you learned about right and wrong, Mundungus, but you seem to have missed a few crucial lessons... [HP5, с. 101]

укр. – Не знаю, Мандангусе, хто тебе навчав відрізняти добро від зла, але ти, мабуть, усі ті уроки прогуляв... [ГП5у, с. 85]

рос. – Не знаю, Наземникус, где тебя учили тому, что хорошо, а что дурно, но, боюсь, ты пропустил несколько ключевых уроков... [ГП5р, с. 85]

Але найтяжчою його провиною стала крадіжка у покійника, якого Мандангус за життя називав своїм другом. Він проявляв цікавість до Сіріусових речей ще коли той був живий, а після смерті Блека пограбував його будинок.

Одним з провідних членів Ордену Фенікса і цікавим персонажем є *Alastor 'Mad-Eye' Moody* / Аластор Муді на прізвисько "Дикозор" / Аластор

Грюм по прозвищу Грозний Глаз. Колись давно Дикозор Муді був аврором (*Auror* / *мракоборець*), тобто входив до складу групи чарівників спецпризначення, робота яких полягала в боротьбі з темними чаклунами і доправлені їх до Азкабану. Слово «*Auror*» походить з латинського *aurora*, яке означає «світанок», і є ідеальним ім'ям для того, хто бореться з темрявою.

Щодо самої назви «Орден Фенікса», то вона в першу чергу нагадує читачеві про ім'я фенікса, який належить директору Гогвортської школи Албусу Дамблдору: *Fawkes* / *Фоукс* / *Фоукс*. Ім'я Фоукса пов'язане з одного боку з легендою про феніксів, а з іншого - з історичним персонажем. Ім'я птаха у англійських читачів викликає асоціацію до Гая Фоукса (*Guy Fawkes*), члена групи, яка п'ятого листопада 1605 року намагалася підірвати будівлю Британського Парламенту. «Порохова змова», як її називають, мала стати початком повстання переслідуваних англійських католиків. Учасники змови навіть заклали діжки з порохом під будівлю, проте план було розкрито, організаторів заарештовано і страчено, і ситуація для католиків ще більше погіршилася. Тепер п'ятого листопада Британія відзначає День Гая Фоукса. Зазвичай під час святкування цієї події запалюють вогнища та феєрверки. Така картина, в свою чергу, нагадує про день смерті (спалення) фенікса та його воскресіння із попелу. Тому не дивно, що читач вперше бачить Фоукса очима Гаррі Поттера саме в день його спалення.

У читачів російського та українського перекладів подібна історична алюзія не виникає через брак фонові інформації. До речі, Дж. К. Ролінг ще в першому розділі першої книги нагадує читачеві про це свято. Щодо перекладу, то у випадку з назвою *Bonfire Night* / *Свято Вогню* / *праздник*, російський перекладач вирішив опустити назву свята, а український використав традиційний відповідник. Якщо порівнювати російський та український переклади, останній виглядає краще, бо слово «праздник» більш загальне, а тому не повністю передає атмосферу свята, а також особливості святкування саме цього дня.

Знаходимо в тексті описання цієї ночі, зроблене ведучим прогнозу погоди:

англ. ...instead of the rain I promised yesterday, they've had a downpour of shooting stars! Perhaps people have been celebrating Bonfire Night early – it's not until next week, folks! [HP1, с. 10]

укр. ...замість обіцяного вчора дощу вони спостерігали потоки падаючих зірок! Можливо, хтось почав завчасно пускати феєрверки, - але ж Свято Вогню, шановні, відбудеться лише наступного тижня! [ГП1у, с. 10]

рос. ...вместо дождя, который я пообещал вчера вечером, у них был настоящий звездопад! Возможно, кто-то устраивал фейерверки по случаю приближающегося праздника. Хотя до праздника еще целая неделя [ГП1р, с. 10].

В даному контексті українське Свято Вогню, безумовно, передає більше тої інформації, яку хотіла передати Дж. К. Ролінг. Свято Вогню – це частина чужої культури і для україномовного і для російськомовного читача, а отже російський перекладач дійшов висновку, що чуже, а значить незрозуміле явище краще за все взагалі не передавати. Український переклад виглядає більш вдалим в даному випадку через те, що він не лише не засмічує текст додатковою інформацією, чого напевне, і боявся російський перекладач, а й за допомогою лише одного слова передає настрій і атмосферу саме цього свята. Розглядаючи цей і багато інших прикладів постаємо перед вічною дилемою: чи повинен читач перекладу отримувати від тексту таке ж враження, як і читач оригіналу, чи він повинен весь час відчувати, що він читає текст, написаний на чужій мові і відтворюючий чужу для нього культуру.

3.3. Інформаційний потенціал імен епізодичних персонажів та особливості їх передачі

Оніми в оригіналі не тільки використовуються для ідентифікації персонажів, об'єктів, предметів, географічних назв та реалій світу, створеного

фантазією письменниці; а виступаючи в сполученнях, взаємопідсилюють свій вплив на читача і допомагають розкрити задум автора. Імена епізодичних персонажів утворюють сполучення з іменами власними інших категорій (топонімами, ідеонімами). В ході роботи було виявлено 30 подібних онімних сполучень. З них 23 – двоскладові (як правило, антропонім + ідеонім/топонім), 5 – трискладові (два антропоніми + ідеонім/топонім), 1 – чотирискладове (антропонім + три топоніми) і 1 – вісімнадцятискладове (сімнадцять антропонімів і один ідеонім). У виділених сполученнях функціонує 51 антропонім, що становить 4,9 % від загального числа антропонімів досліджуваних текстів. Антропоніми цієї групи, як правило, використовуються на позначення персонажів епізодичних, характер яких в оригіналі глибоко розкривається саме завдяки їх сполученню з іншими іменами власними. В даному випадку топоніми та ідеоніми формують контекст антропонімів; контекст, що впливає на них, і, що важливіше, зазнає відповідного впливу. Дослідження їх у взаємозв'язку та взаємозумовленості виступає основним дослідницьким принципом.

Розглянемо виділені категорії більш докладно. Найбільша, що налічує 23 сполучення, має в структурі антропонім + ідеонім/топонім (під ідеонімом тут і далі розуміємо окремий об'єкт або реалію духовної і/або матеріальної культури).

Антропонім цієї групи може називати автора або творця предмету, означеного ідеонімом. Дж. К. Ролінг коментує: «Я написала список шкільних предметів – Я знала, що їх буде сім. Спочатку прийшли персонажі, а потім я мала знайти підходящі імена» [242, с. 39]. Одним з перших таких персонажів є, до прикладу, автор чаклунської шкільної книжки *Magical Drafts and Potions* / «Магічні зілля й настійки» / «Магические отвары и зелья». Ім'я автора - *Arsenius Jigger* / *Арсеніус Джиггер* / *Жиг Мышьякофф*. *Arsenius* – ім'я occasionальне і в оригіналі створює у читача фонетичні асоціації до слова *arsenic* – «миш'як», а *jigger* – «ємність для рідини», тобто в буквальному значенні *Arsenius Jigger* – Бокал Миш'яку.

Наступний приклад - також автор книжки, яка має назву *Fantastic Beasts and Where to Find Them* / «Чарівні звірі і де їх знайти» / «Фантастические звери: места обитания». Ім'я автора - *Newt Scamander* / *Ньют Скамандер* / *Ньют Саламандер*. *Newt* – тритон, *Scamander* – ім'я okazionale і створює фонетичні асоціації до слова *salamander* – «саламандра», отже буквально *Newt Scamander* – Тритон Саламандрський.

До цієї ж групи можна віднести виробника засобу для укладання волосся, прізвище якого – *Sleekeazy* / – / –, а назва засобу - *Sleekeazy's Hair Potion* / пригладжувальне зілля / снадобье «Простоблеск». *Sleekeazy* можна розбити на два слова: *Sleek* – гладенький, блискучий та *eazy* – легкий для розчісування, слухняний.

Антропонім цієї групи може також бути пов'язаний з професією чи місцем роботи, на позначення якої виступає ідеонім. Одним з таких прикладів є кореспондентка газети *Daily Prophet* / «Щоденний віщун» / «Ежедневный пророк», ім'я якої - *Rita Skeeter* / *Pima Skimeter* / *Puma Skimeter*. *Skeeter* – сленгова скорочена форма від *mosquito* – москіт, комар. Кореспонденти-папараці можуть не лише бути такими ж причепливими та уїдливіми, як комарі, а й випити стільки ж крові зі своїх жертв.

Таким чином, можна зробити висновок, що для передачі ідеонімів – складової частини онімного поєднання обидва перекладачі використовують калькування, а для передачі антропонімів – транскрипцію/транслітерацію чи калькування.

Антропонім цієї ж групи може також називати власника закладу, означеного топонімом. Так, до прикладу, власницею магічної крамниці одягу *Robes for All Occasions* / «Мантії для всіх okazji» / «Одежда на все случаи жизни» є мадам *Malkin* / *Малкін* / *Малкин*. Прізвище *Malkin*, ужите Дж. К. Ролінг в іронічному сенсі, оскільки насправді крамниця є зразково-процвітаючою, означає «опудало», «нечепура».

Для передачі топонімів цієї групи обидва перекладачі в основному використовують калькування, а для передачі антропонімів – транскрипцію/транслітерацію.

Наступна категорія налічує п'ять сполучень, які мають структуру два антропоніми + ідеонім/топонім.

До цієї підгрупи також відносимо імена засновників магічної книгарні *Flourish and Blotts* / «Флоріш і Блотс» / «Флориш и Блоттс». *Flourish* у перекладі з англійської – красивий літературний вираз, літературна прикраса; *blot* – чорнильна пляма. Для передачі антропонімів та топонімів цієї групи обидва перекладачі користуються транскрипцією/транслітерацією.

Антропонім цієї групи може також називати працівника певного закладу. Так, до прикладу, у творах Дж. К. Ролінг зустрічаємо магічний засіб пересування для чарівників у скрутних становищах – чаклунський автобус *The Knight Bus* / «Лицарський автобус» / «Ночной рыцарь». В англійському тексті назва цього дивовижного засобу пересування сприймається як каламбур, оскільки слово *Knight* за звучанням співпадає зі словом *night*, а отже на слух назву можна сприймати одночасно як «лицарський» та «нічний» автобус.

Працівниками автобуса є дві особи – водій, якого звали *Ernie Prang* / *Ерні Пренг* / *Эрни Прэнг* та кондуктор *Stanley Shunpike* / *Стен Шанпайк* / *Стэнли Шанпайк*. Сама Дж. К. Ролінг в інтерв'ю так пояснила вибір імен для цих персонажів: «Моїх дідусів звали Ерні та Стенлі – я назвала на їх честь водія і кондуктора «Лицарського автобуса», який врятував Гаррі» [242, с. 12]. Авторка пояснює також, що її дідусь Стенлі «... іноді не відрізняв правди від вигадки. Він був мрійник...» [242, с. 13]. Персонаж, що отримав його ім'я, також іноді занадто багато фантазував.

Щодо прізвищ, то *Prang* у перекладі з англійської означає «зіткнення», «аварія», «катастрофа» і є характеристичним ім'ям, з огляду на манеру вождіння:

англ. Ernie didn't seem to have mastered the use of a steering wheel. The Knight Bus kept mounting the pavement... [HP3, с. 32]

укр. Видавалося, що Ерні не зовсім вправно володів кермом. «Лицарський автобус» постійно виїжджав на тротуар... [ГПЗу, с. 37]

рос. Эрни водил автобус неважно, и их постоянно заносило на тротуар [ГПЗр, с. 44].

В англійській мові прізвище *Shunpike* означає «другорядна дорога», «бічна дорога, яку обирають, щоб уникнути головного шляху» і також є характеристичним, оскільки «Лицарським автобусом» часто пересуваються ті чарівники, які мають проблеми із законом та міністерством магії:

англ. ...the Knight Bus, emergency transport for the stranded witch or wizard [НРЗ, с. 30].

укр. ...рятувальний транспорт для чаклунів і чарівниць, які потрапили в халепу [ГПЗу, с. 35].

рос. ...автобус для ведьм и волшебников, попавших в трудное положение! [ГПЗр, с. 42]

Для передачі ідеоніма в українському тексті використано калькування, причому каламбур втрачається і вдається передати лише основне значення оніма. В російському перекладі використано калькування обох значень каламбура, які поєднані в словосполученні «Нічний лицар». Для передачі антропонімів обидва перекладача використовують транскрипцію / транслітерацію і характеристичність прізвищ персонажів втрачається.

Остання категорія налічує один приклад і складається з сімнадцяти антропонімів, поєднаних одним ідеонімом. Антропоніми позначають темних чарівників, прибічників найстрашнішого чорного мага, які об'єдналися у своєрідну спілку, що називається *Death Eaters* / «Смертежери» / «Пожиратели смерти».

Серед антропонімів, що складають цю групу, можна в якості приклада навести наступні: *Alecto* / *Алект* / *Алект* – в грецькій міфології одна з фурій. Її ім'я похідне від грецького «*alektos*», що означає «нестримна в люті»; *Dolohov* / *Дологов* / *Долохов* – алюзія до бунтівника і розбишаки з «Війни та миру» Л. Толстого; *Fenrir Grayback* / *Фенрір Грейбек* / *Фенрир Сивый* – ім'я

лідера вовкулаків, *Grayback* виступає на позначення домінуючого самця, а *Fenrir* в скандинавській міфології був гігантським монстром у вигляді вовка. Також можлива алюзія до вовка, якого звали *Fenris Ulf*, персонажа Льюїса.

До цієї групи також відносимо родинні прізвища *Lestrangle* / *Лестранж* / *Лестрейндж* та *Malfoy* / *Мелфой* / *Малфой*. *Lestrangle* в перекладі з французької означає «сторонній», «дивний»; ім'я найбільш яскравої представниці сімейства *Bellatrix* / *Белатриса* / *Беллатриса* походить з латини і означає «жінка-воїн»; ім'я її родича *Rabastan* / *Рабастан* / *Рабастан* в перекладі з арабського означає «голова змії».

Родинне прізвище *Malfoy* / *Мелфой* / *Малфой* походить від латинського *maleficus*, що означає «злочинець, зловмисник». В часи середньовіччя це слово використовувалось на позначення чарівників і відьом [230, с. 147]. Латинське слово збереглося в багатьох мовах. До прикладу, *maleficent* в англійській означає «згубний, шкідливий», а *mal foi* в перекладі з французької означає «невіра», «недовіра».

Ім'я голови сімейства *Lucius* / *Люциус* / *Люциус* – алюзивне до імені прислужника Брута з Шекспірівського «Юлія Цезаря», оскільки Люциус Мелфой так само, як Шекспірівський Люциус був слугою заколотника і підступного вбивці, який таємно організував змову проти близької людини, наставника. *Lucius* також викликає фонетичні асоціації до ім'я сатани Люцифер. Таке ім'я надзвичайно підходить Люциусу Мелфою – могутньому смертежеру.

Дружину Люциуса Мелфоя звати *Narcissa* / *Нарциса* / *Нарцисса*. Її ім'я нагадує читачеві про Нарциса - молодого вродливого юнака з грецького міфа, який закохався у власне відображення. Таке ім'я є доволі характеристичним для Нарциси Мелфой, уродженої Блек, краса і самозакоханість якої є її визначними характеристиками.

Сина Люциуса Мелфоя звати *Draco Malfoy* / *Драко Мелфой* / *Драко Малфой*; ім'я хлопця походить з латини і означає «змія», «дракон». Не дивно, що Драко навчається на факультеті Слизерина, емблемою якого є змія. Драко

Мелфой товаришує з двома учнями, що виконують для нього роль охоронців. Їх імена: *Vincent Crabbe* / *Вінсент Креб* / *Винсент Крэбб* та *Gregory Goyle* / *Грегори Гоїл* / *Грегори Гоїл*.

Ім'я *Gregory Goyle* викликає фонетичну і графічну алузію до слова «*gargoyle*», яке використовується на позначення міфічних монстрів, химер. Такі створіння прикрашають багаточисленні споруди, і, зокрема, Собор Паризької Богоматері. До речі, саме слово має французьке походження, оскільки було утворене на базі «*Gargouille*», імені, яке означало французького змієподібного дракона. Слово «*gargoyle*» часто зустрічається в романах Дж. К. Ролінг в своєму прямому значенні, а також використовується на позначення тупоголової людини. Ім'я надзвичайно підходить персонажу, основна роль якого зводиться до гри м'язами. Для передачі ідеоніма використано калькування, для передачі антропонімів, як правило, - транскрипцію / транслітерацію.

Цікавим прикладом виступає ім'я *Floean Fortescue* / *Флореан Фортеск'ю* / *Флориан Фортескью*, власник "Кафе-морозива Флореана Фортеск'ю". В «Гаррі Поттері і в'язні Азкабану» Флореан Фортеск'ю допомагає Гаррі, розповівши про період історії, пов'язаний зі спалюванням відьом, а в п'ятій книзі виказує незадоволення тим, що міністерство магії співпрацює зі злочинцями. Як так сталося, що власник кафе-морозива обізнаний в історії та юриспруденції?

Відповідь криється в його прізвищі. *Fortescue* – прізвище відоме в англійській історії. Так, один з Фортеск'ю був спершу вчителем, а пізніше канцлером казначейства при королеві Єлизаветі I. Саме він був людиною, відповідальною за виконання суворих законів щодо відьом та відьомства. Він провів перші слухання подібних справ. Цим і пояснюється велика обізнаність Флореана Фортеск'ю з цією темою. Інший представник сімейства Фортеск'ю був в Британії відомим спеціалістом з юриспруденції. Звідси обізнаність Флореана Фортеск'ю з правовою системою.

Щодо імені «*Floean*», то воно на думку одного з дослідників романів Дж. К. Ролінг може бути прихованою алюзією. Пригадаймо, що Гаррі знайомиться з Флореаном Фортеск'ю, проводячи багато часу за написанням реферату в кафе. Це не може не нагадувати по-перше, саму Дж. К. Ролінг, яка, як відомо, спланувала і написала більшу частину книжок про Гаррі Поттера у кафе. А по-друге, цілу групу письменників-класиків (Байрон, Гете, Дікенс та Пруст), які полюбили працювати в одному й тому самому кафе, що називалося *Caffè Florian* [230, с. 104].

Цікавими є також імена чотирьох засновників Гогвортсу: *Godric Griffindor* / Годрик Грифіндор / Годрик Гриффиндор, *Helga Hufflepuff* / Гелга Гафелпаф / Пенелопу Пуффендуй, *Rowena Ravenclaw* / Ровіна Рейвенклов / Кандида Когтевран, та *Salazar Slytherin* / Салазар Слизерин / Салазар Слизерин.

Основоположником Гарріного гуртожитку був *Godric Griffindor* / Годрик Гриффиндор / Годрик Грифіндор. «Griffindor» у перекладі з французької буквально означає «золотий грифон». Ця назва надзвичайно пасує гуртожитку, який характеризується відвагою і чеснотами. Грифон – магічна істота, напів-лев, напів-орел. Перші згадки про цих міфічних створінь зустрічаються в Індії, де їх використовували для охорони скарбів. В геральдиці грифон – істота дуже популярна, оскільки має одні лише чесноти і ніяких недоліків. Серед його достоїнств – пильність, мужність і сила [241]. І саме ці якості втілені в образі Годрика Грифіндора, і студентах його гуртожитку:

англ. *You might belong in Gryffindor
Where dwell the brave at heart,
Their daring, nerve and chivalry
Set Gryffindors apart...* [HP1, с. 88]

укр. Це може бути Грифіндор –
живуть відважні учні там,
сміливі, горді, як орли –

вони приносять славу нам... [ГП1у, с. 121]

рос. Быть может, вас ждет Гриффиндор, славный тем,
Что учатся там храбрецы.
Сердца их отваги и силы полны,
К тому ж благородны они... [ГП1р, с. 147]

Засновником факультету, з якого вийшло найбільше число темних чарівників – *Salazar Slytherin / Салазар Слизерин / Салазар Слизерин*. Його ім'я – алузія до Антоніо де Олівера Салазара, історичного персонажа, диктатора, який керував Португалією. Персонажі подібні не лише іменами, але й поглядами: Антоніо Салазар розділяв фашистські погляди про чистоту арійської раси, а Салазар Слизерин вважав, що лише чистокровні чарівники, тобто ті, що походять з магічних сімей, мають право навчатися в чарівній школі. Студенти, що можуть навчатися на Слизерині таким чином характеризуються під час церемонії Сортуння:

англ. *Or perhaps in Slytherin*
You'll make your real friends,
Those cunning folks use any means
To achieve their ends... [HP1, с. 88]

укр. Або, можливо, в Слизерин
сьогодні ще потрапиш ти, -
чого лише не зроблять там
задля досягнення мети!.. [ГП1у, с. 121-122]

рос. Быть может, что в Слизерине вам суждено
Найти своих лучших друзей.
Там хитрецы к своей цели идут,
Никаких не стесняясь путей... [ГП1р, с. 147]

Прикладом алузивного імені в цій групі є ім'я шкільного сторожа *Argus Filch / Аргус Філч / Аргус Филч*. Очевидна конотація імені *Аргус* одразу до двох міфологічних персонажів; перший з яких – стоокий сторож, який вдень і вночі міг виконувати свої обов'язки, бо навіть коли одні очі спали, інші

– стежили. Така алюзія є цілком вмотивованою для характеристики даного персонажа, бо він мав весь час стежити за учнями, порядком і чистотою в замку, до того ж така робота була йому дуже до вподоби. Другий персонаж, з яким можна провести певні паралелі – вірний собака Одисея, що впізнав свого господаря навіть після двадцятирічної розлуки. Вірність своєму обов'язку і директору школи – характерна риса Аргуса Філча.

Завдяки тому, що грецькі міфи та оповідання Гомера є частиною світової літератури і вивчаються в школах по всьому світу, фонові знання, необхідні для більш глибокого розуміння характеру героя, притаманні і англійській, і російськомовній, і українськомовній дитячій аудиторії. В результаті при перекладі не виникає втрат інформації.

Цікавий приклад становить також ім'я чарівника, який очолює Department of Magical Games and Sports / відділ магичної фізкультури і спорту / Департамент магических игр и спорта. Звати його *Ludo Bagman* / *Лудо Бегмен* / *Лудо Бэгмен*. В перекладі з латини *ludo* означає «я граю» і ідеально пасує людині, яка керує відділом магичної фізкультури і спорту. Прізвище ж *Bagman* використано Дж. К. Ролінг на позначення його корумпованої натури. В англійській мові слово *bagman* означає людину, яка нечесно використовує гроші. При першій зустрічі з персонажем він приймає ставки на чемпіонаті світу з квідичу, а потім читач дізнається, що Лудо Бегмен нечесно повівся з усіма хто зробив ставку, - заплатив золотом леприконів, яке на ранок зникло.

Характеристичним є також і ім'я *Hippocrates Smethwysk* / *Гіпократ Сметвик* / *Гиппократ Сметвик*. Цей чарівник працює цілителем *St Mungo's Hospital for Magical Maladies and Injuries* / лікарня магичних хвороб імені Святого Мунго / *больница святого Мунго, где лечат магические травмы и болезни*. Його ім'я – алюзія до лікаря древньої Греції Гіппократа, якого вважають засновником медичної науки. Крім того, назва лікарні є також алюзивною, оскільки в Лондоні і справді існує установа, яка називається *St Mungo's* і є великою гуманітарною організацією, яка працює з безпритульними.

Назви вулиць магічного світу не менш промовисті, і головна з них - *Diagon Alley* / алея *Діагон* / *Косой переулок*. Очевидно, що в англійському тексті назва вулиці – гра слів, оскільки співпадає по формі зі словом *diagonally*, яке означає «діагональний». Деякі дослідники [41, с. 119] вважають, що назва *Diagon Alley* походить від *diagonally* або *diagonal ley*, тобто «діагональні шляхи». Існує така теорія, що по території всій Британії протягнуті так названі магічні шляхи, на пересіченні яких будувалися церкви, замки. Передати подібну інформацію при перекладі дуже важко – вона потребує фонових знань від читача.

Інші ж дослідники, до прикладу, Девід Колберт, вважають, що вулиця має таку назву, оскільки в магічному світі все не так, як в звичайному, тому навіть вулиці пролягають не прямо, а «diagonally», тобто по-діагоналі [230, с. 181]. Проте відповідник, запропонований російським перекладачем, скоріше містить негативну оцінку названій вулиці, коли в оригіналі вона явно позитивна. Український перекладач вирішив взагалі просто передати назву транскрипцією.

В циклі згадується іще одна назва вулиці: *Knockturn Alley* / алея *Ноктерн* / *Лютный переулок*. Такою читач вперше бачить вулицю очима Гаррі:

англ. He had emerged into a dingy alleyway that seemed to be mode up entirely of shops devoted to the Dark Arts. The one he'd just left, Borgin and Burkes, looked like the largest, but opposite was a nasty window display of shrunken heads, and two doors down, a large cage was alive with gigantic black spiders... An old wooden street sign hanging over a shop selling poisonous candles told him he was in Knockturn Alley [HP2, с. 45].

укр. Він опинився в брудному провулочку, де, здавалося, не було нічого, окрім крамничок, пов'язаних із темними мистецтвами. Та, з якої він щойно вийшов, «Борджин і Беркс», видавалася найбільшою, навпроти неї була якась огидна вітрина зі зморщеними головами, а трохи далі – велика клітка з живими величезними чорними павуками... Стара дерев'яна табличка над

крамницею, де торгували отруйними свічками, свідчила, що він опинився на алеї Ноктерн [ГП2у, с. 58-59].

рос. ...темная улица, тесно заставленная лавками, которые торгуют ужасающим товаром. «Горбин и Бэркес» - самая большая лавка, напротив нее витрина, заполненная – ну и гадость! – высушенными головами. Через две двери – большая клетка, кишася гигантскими черными пауками... Облупленная деревянная вывеска, косо висевшая на лавке ядовитых свеч, гласила: «Лютный переулок» [ГП2р, с. 76-77].

В тексті оригіналу назва вулиці доволі промовиста, оскільки назва *Knockturn Alley* – гра слів, словосполучення, яке з одного боку означає назву вулиці, з другого - співзвучне зі словом *nocturnally*, яке означає «в нічний час», а з третього – може сприйматися як назва вулиці *Knockturn*, яку в свою чергу, можна розкласти на складники *knock* «бити» і *turn* «викликати відразу».

В російському перекладі назва «Лютний переулок» сприймається як така, що пов'язана зі словом «люття», - назва музичного інструменту. Можна припустити, що перекладач мав на меті викликати в читача асоціацію зі словом «лютий», «лютувати». Однак, в обох випадках читач російського перекладу уявляє зовсім не таку картину, як читач оригіналу.

Український перекладач, вірний обраній традиції транскрибування онімів, взагалі залишає читача без будь-якого натяку на значення назви вулиці.

Не можна оминати увагою і головну крамничку на алеї Ноктерн, з якої і почалося знайомство Гаррі з цією вулицею. Назва крамнички чорної магії - *Borgin and Burkes* / «Борджин і Беркес» / «Горбин и Бэркес», тобто назва складається з прізвищ її засновників. В оригіналі обидва імені є іменами алюзивними. *Burkes* – алюзія до знаного британського вбивці, який увійшов до історії, вбиваючи і продаючи тіла і частини тіл вбитих ним людей медичним школам для проведення експериментів. Можна припустити, що *Borgin* – алюзія до не менш знаного родинного прізвища Борджія, відомого італійського сімейства іспанського походження, деякі представники якого

уславилися аморальним способом життя, жадобою влади та вбивствами-отруєннями.

Тому не дивно, що головним темним артефактам цієї крамнички, річчю, яка ще зіграє свою роль в наступних книгах циклу і на яку авторка звертає особливу увагу читача уже в другій книзі, є:

англ. ...a withered hand on a cushion... the Hand of Glory... Insert a candle and it gives light only to the holder! Best friend of thieves and plunders! [HP2, с. 43].

укр. ...засохла рука на подушечці... Рука Слави... Вставте туди свічку, і вона світитиме тільки тому, хто тримає цю руку! Найкращий помічник злодіїв і грабіжників! [ГП2у, с. 57].

рос. ...витрина с подушечкой, на которой покоилась сушеная рука. Рука Славы... вставьте в нее горящую свечу, и никто, кроме вас, не увидит ее огня. Лучший друг воров и разбойников! [ГП2р, с. 74].

На жаль, в читачів російського і українського перекладу подібних алюзій назва не викликає. По-перше, російський перекладач взагалі змінив прізвище *Borgin* на *Горбин*, а по-друге, брак історичних фонових знань не дають читачеві змоги сприйняти назву крамнички, а отже, і імена її засновників, як характеристичні.

Щодо назв інших закладів, які зустрічаються в тексті, вони також грають певну художню роль, роблячи образ більш сфокусованим, конкретним. Гаррі, як і звичайному школяру, потрібно було підготуватися до школи, а саме: заpastися грошима, придбати підручники, підходящий одяг (все, як в реальному житті), а також чарівну паличку і сову (все, як в казці). Виявляється, в чарівному світі також є банк – *Gringotts* / «Грінґотс» / «Гринґоттс», яким заправляють гобліни, книгарня - *Flourish and Blotts* / «Флоріш і Блотс»/ «Флоріш и Блоттс», крамниця з готовим одягом - *Madam Malkin's Robes for All Occasions* / "Мантії для всіх okazji від мадам Малкін"/ "Мадам Малкін. Одежда на все случаи жизни", магазин, де можна придбати домашнього улюбленця - *Beypops Owl Emporium* / "Совиний Торговельний

Центр Айлопс" / Торговый центр "Совы", і звичайно, найнезвичайніша крамниця з усіх - *Ollivanders: Makers of Fine Wands since 382 BC / "Олівандер. Виготовляємо чарівні палички з 382 року до н.е." / "Семейство Олливандер - производители волшебных палочек с 382-го года до нашей эры"*. Надзвичайно цікавими є прізвища власників закладів – okazionalni antroponimi. Так, до прикладу, прізвище *Malkin / Малкін / Малкин* має два основних значення: «мітла» і «опудало». По-перше, власниця – чарівниця, а по-друге, її робота – одягати людей. Не менш промовистим є і прізвище власника крамниці чарівних паличок - *Ollivander / Олівандер / Олливандер*, ім'я викликає лінгвістичні асоціації до слова *oleander* – «олеандр», різновид деревини, що є обов'язковою складовою при виготовленні чарівних паличок. З іншого боку прізвище *Ollivander* «натякає» читачеві на рід занять свого власника – виробника чарівних паличок (**wand**). При утворенні відповідників перекладачі, як правило, користуються калькуванням і транскрипцією (особливо коли частиною власної назви закладу виступає антропонім чи топонім).

Цікавим також є ім'я сусідки родичів Гаррі: *Arabella Figg / Арабела Фіг / Арабелла Фигг*. З нею Дурслі залишали Гаррі кожного разу, як куди-небудь їхали. Гаррі терпіти не міг залишатися в неї, оскільки вона весь час розповідала йому про своїх чотирьох котів: *Mr Tibbles / - / Мурчик, Mr Paws / Лапонька / мистер Лапка, Snowy / Білосніжка / Снежинка, Tufty / Марсик / Хохолок*. Причинна зумовленість цього випадку найменування наступна: по задуму автора, і читач романів, і сам Гаррі Поттер лише в п'ятій книзі циклу дізнається про належність власниці та її тварин до магічного світу, а до того часу має сприймати їх як звичайних представників реального світу. Перекладачі, які саме так і зрозуміли функцію зоонімів в тексті, використали для їх передачі онімну заміну і кальку. А російський перекладач вирішив один зоонімів взагалі не передавати.

Проте в «Гаррі Поттері і Ордені Фенікса» і місис Фіг, і *Mr Tibbles / - / Мурчик* відіграють активну роль в подіях твору. Як виявилось, сусідка була незвичайною бабусею, а її коти – незвичайними котами. Вони розуміли

людську мову і могли виконувати різноманітні завдання. Так, в день, коли розпочинається історія, описана в п'ятій книзі, *Mr Tibbles* саме мав наглядати, щоб нічого поганого не сталося з Гаррі Поттером і сповістити чарівницю у разі потреби. В тексті знаходимо наступні слова власниці kota:

англ. It's just lucky I put Mr Tibbles on the case! [HP5, с. 28]

укр. На щастя, хоч містер Тиблз мені допомагав! [ГП5у, с. 25]

рос. Хорошо еще, я мистера Лапку привлекла! [ГП5р, с. 21]

Як бачимо, російський перекладач зрозумів, що мова йде про одного з котів чарівниці, але змушений був замінити його ім'я на ім'я іншого kota, який в першій книзі звався *Mr Paws / мистер Лапка / Лапонька*. Щодо українського перекладу, то очевидно, перекладач просто забув, що в першій книзі передав котяче ім'я *Mr Tibbles* функціональним аналогом *Мурчик*. А перед читачем постає ребус: що то за новий персонаж-чарівник і чому він не прийшов Гаррі на допомогу, а побіг кликати стареньку бабусю?

Щодо власниці незвичайних котів, то її ім'я також характеристичне. Прізвище персонажа викликає асоціації до англійського слова *fig*, яке в перекладі означає «фігове дерево», а квітка цього дерева символізує секрет. Арабела Фіг на протязі подій, описаних в чотирьох книгах зберігає таємницю своєї належності до магічного світу і лише в п'ятій зізнається Гаррі в тому, що вона – з магічного світу.

Таким чином з розглянутих прикладів можна зробити висновок, що чарівний світ, створений фантазією письменниці, наче в магічному люстерці знаходить своє відображення у власних іменах і назвах.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

На передачу імен безпосередній вплив має місце і роль персонажа в творі, тобто його значення для сюжетної лінії роману. З огляду на цей фактор всі персонажі романів можна розподілити на три великі групи: персонажі головні, другорядні та епізодичні.

В групу головних відносимо 13 персонажів, які є основними дійовими особами або ключовими персонажами для розвитку сюжету і функціонують в усіх романах циклу. Персонажі цієї групи мають найбільшу кількість варіантів імен (від 3 до 42), які в сумі становлять 166 одиниць. Всі імена цієї групи є характеристичними. З точки зору передачі імен, можна назвати три головні характеристики цієї групи. Першою характеристикою є використання формальних засобів передачі (транскрипції, транслітерації, морфологічної модифікації) характеристичних імен і прізвищ головних персонажів. В українському перекладі формальні засоби передачі використані для передачі 113 характеристичних імен головних персонажів, що становить 68,9%, в російському – для передачі 101 імені, що становить 60,8%.

Другою характеристикою є використання калькування лише для передачі прізвищ. Калькування прізвищ головних персонажів в українському перекладі спостерігаємо у 30 випадках, що становить 18,3% від способів передачі усіх імен цієї групи, в російському – у 32 випадках, що становить 19,2%.

Третьою характерною рисою є використання деонімізації для передачі оказіональних прізвищ. Деонімізація прізвища головного персонажа при передачі українською мовою спостерігається у 14 випадках, що становить 8,5% від способів передачі усіх імен цієї групи, при передачі російською мовою – у 16 випадках, що становить 9,6%.

В групу другорядних відносимо 157 персонажів, які є активними дійовими особами в романах циклу. Персонажі цієї групи мають від 1 до 15 варіантів імен, які в сумі складають 468 варіантів. З 468 імен цієї групи 265 –

характеристичні. З точки зору передачі імен, можна назвати чотири головні характеристики. Першою характерною рисою є використання формальних засобів передачі (транскрипції, транслітерації, морфологічної модифікації) нехарактеристичних імен і прізвищ персонажів. В українському перекладі формальні засоби передачі нехарактеристичних імен використані у 200 випадках, що становить 42,9% від способів передачі цієї групи, в російському перекладі – у 188 випадках, що становить 40,6%.

Другою характерною рисою є використання формальних засобів передачі характеристичних імен і прізвищ персонажів. В українському перекладі формальні засоби передачі характеристичних імен використані у 226 випадках, що становить 48,4% від способів передачі цієї групи, в російському перекладі – у 198 випадках, що становить 42,7%.

Третьою характерною рисою є використання калькування лише для передачі прізвищ цієї групи в українському перекладі. В російському перекладі калькування використовується для передачі прізвищ і прізвищ. Калькування імен другорядних персонажів в українському перекладі спостерігаємо у 21 випадку, що становить 4,5% від способів передачі усіх імен цієї групи, в російському – у 32 випадках, що становить 6,9%.

Четвертою характерною рисою цієї групи є використання в російському перекладі онімної заміни для передачі імен, прізвищ і прізвищ. Використання онімної заміни при передачі імен цієї групи в російському перекладі спостерігається у 22 випадках, що становить 4,7% від способів передачі усіх імен цієї групи. Для порівняння в українському перекладі онімна заміна в цій групі спостерігається лише у двох випадках, що становить 0,4%.

В групу епізодичних відносимо 318 персонажів, які згадуються в романах лише одноразово або не мають прямого відношення до розвитку подій сюжету. Персонажі цієї групи мають від 1 до 3 варіантів імен, які в сумі складають 400 варіантів. З 400 імен цієї групи 106 – характеристичні. З точки зору передачі імен, можна назвати три головні характеристичні риси. Першою характерною рисою є використання формальних засобів передачі

(транскрипції, транслітерації, морфологічної модифікації) нехарактеристичних імен і прізвищ персонажів. В українському перекладі формальні засоби передачі нехарактеристичних імен використані у 282 випадках, що становить 71,0% від способів передачі цієї групи, в російському перекладі – у 272 випадках, що становить 68,1%.

Другою характерною рисою є використання формальних засобів для передачі характеристичних імен і прізвищ персонажів. В українському перекладі формальні засоби передачі характеристичних імен використані у 75 випадках, що становить 18,9% від способів передачі цієї групи, в російському перекладі – у 61 випадку, що становить 15,2%.

Третьою характерною рисою є використання калькування як для передачі прізвищ, так і для передачі прізвищ. Калькування імен епізодичних персонажів в українському перекладі спостерігаємо у 21 випадку, що становить 5,0% від способів передачі усіх імен цієї групи, в російському – у 29 випадках, що становить 7,3%.

В оригіналі імена власні утворюють між-онімну синергію, - приховану сітку взаємозалежних і взаємопідсилюючих значень онімів. Цей потужний засіб короткої і максимально інформативної характеристики використовується автором для створення фону, на тлі якого функціонують головні персонажі твору. Основний вид структури міжонімної синергії: антропонім + ідеонім/топонім; причому ідеоніми в російському та українському перекладі передаються в основному калькуванням, а топоніми – транскрипцією/транслітерацією.

В оригіналі всі антропоніми, що формують онімні сполуки, є іменами okazіональними (викликають у читача фонетичні асоціації) або алюзивними (викликають у читача асоціації до певного міфічного, літературного, історичного персонажу). В перекладах українською та російською мовами okazіональні антропоніми, як правило, втрачають здатність викликати фонетичні асоціації, оскільки передаються в основному транскрипцією / транслітерацією, що в результаті призводить до певної втрати яскравості

образу персонажу. Алюзивні імена, передані формальними засобами (транскрипцією/транслітерацією), як правило, зберігають здатність викликати асоціації до інших персонажів (за винятком тих, які належать виключно до британського культурного простору).

П'ятдесят один антропонім (4,9% від загальної кількості всіх антропонімів) формують синергетичні сполуки з топонімами/ідеонімами; при цьому онімна синергія використовується в основному для характеристики епізодичних персонажів (лише сім з п'ятдесяти одного відіграють певну роль в подіях творів). В переважній більшості випадків передача характеристичних імен формальними відповідниками призводить до спотворення або непередачі авторської інформації і авторського стилю читачу текстів перекладів.

ВИСНОВКИ

Переклад імен власних традиційно не відносять до кола перекладознавчих проблем, оскільки оніми не вважаються контекстуально-вмотивованими відповідниками. Проте оніми, вжиті в художньому тексті відрізняються від онімів, які використовуються в реальному житті, а отже мають відрізнятись і підходи до їх передачі іншою мовою. Будь-який онім, вжитий в творі, представляє собою частку авторського бачення тексту, а разом з тим, місця та ролі персонажа в цьому творі. Невірне тлумачення цього бачення чи неспроможність донести його до читача перекладу позначається на якості цілого перекладеного тексту.

Твори фентезійного циклу Дж. К. Ролінг про пригоди хлопчика-чарівника насичені іменами власними (1258 об'єктів прямої номінації), серед яких в структурному, семантичному і стилістичному відношенні особливо виділяється своєю цілісністю і завершеністю антропонімічна система: 488 персонажів в текстах романів мають 1034 узуальних варіанта імені. Персонажі романів мають від одного до сорок одного варіанта імені: персонажі епізодичні, як правило, мають один або два варіанта імені; другорядні персонажі, як правило, мають три і більше варіантів імені; головні персонажі мають у середньому біля десяти варіантів імені, які формуються за рахунок великої кількості оказіональних прізвиськ.

Імена власні в художньому тексті є частиною авторських стилічних художніх засобів. Вони виконують різноманітні функції в тексті мови оригіналу в залежності від авторського бачення персонажу і тексту. Онімний простір творів підкорений основній ідеї твору: два співіснуючі світи – звичайний маглівський реальний світ і надзвичайний магічний світ – поруч, вони дуже схожі, хоч на перший погляд і відрізняються, тому онімікон творів має двоїсту мотивацію: з одного боку, мотиваційні зв'язки відповідають реальному іменнику, з іншого – антропонімічна система сприймається як штучна, вмотивована асоціативними зв'язками в контексті змісту самого

твору. Відповідно, всі імена власні, вжиті авторкою в художньому тексті можна розподілити на дві великі групи: імена, що виконують в творі переважно номінативну функцію, тобто лише називають персонаж, і імена, що виконують переважно характеристичну функцію, тобто не лише називають персонаж, але й містять додаткову інформацію про визначні характеристики, сутність чи долю персонажа.

Можна запропонувати алгоритм дій перекладача і навести групу факторів, які впливають на остаточне перекладацьке рішення щодо передачі імен власних: тип тексту, ціль та цільова аудиторія перекладу, жанр перекладеного тексту, функція імені власного в оригіналі, роль та місце персонажа в творі.

В якості основної перекладацької стратегії в обох перекладах використовується очуження, в якості допоміжної – одомашнення. Перекладачі романів Дж. К. Ролінг змушені брати до уваги два чинники: розрахованість роману одночасно на дитячу і дорослу аудиторію, і комерційний світовий успіх, що в свою чергу зумовило орієнтацію на оригінал, мову і культуру країни оригіналу.

Вибір стратегії очуження знаходить підтвердження в методах, які були застосовані при передачі імен, вжитих в романах. Вважаємо транскрипцію, транслітерацію, морфологічну модифікацію, обмеження варіативності імені власного, метод семантичної експлікації та онімну заміну методами формування ономастичного відповідника, які переносять читача в інший культурний світ, а отже працюють на очуження тексту перекладу. Український перекладач використовує очужуючі методи формування відповідників для передачі 919 імен, що становить 89% від усіх онімів; російський, відповідно, для передачі 894 імен, що становить 87%. Одомашнюючі методи формування відповідників, такі як калькування, деонімізація, використання традиційного найменування, були вжиті українським перекладачем для передачі 108 імен, що становить 11% від усіх онімів; російським, відповідно, для передачі 134 імен, що становить 13%.

Жанр твору впливає на рішення щодо формування відповідника для того чи іншого імені власного. Романи написані в жанрі фентезі, для якого характерним є органічне поєднання двох світів – реального і вигаданого, що знаходить відображення у вживанні авторкою двох категорій імен: імен, запозичених з реального іменника англійської мови (539 онімів, що становить 52% від всіх імен) та імен, утворених okazіonalно (495 онімів, що становить 48%). Реальні імена вживаються з номінативною функцією на позначення персонажів-представників реального немагічного світу. Імена, створені письменницею на позначення персонажів-представників магічного світу, виступають, як правило, у характеристичній функції і вимагають від перекладача до-перекладацького аналізу для розшифровки інформації, закодованої в імені.

Виділяємо 14 методів формування ономастичних відповідників, використаних при перекладі романів Дж. К. Ролінг про Гаррі Поттера українською та російською мовами: транскрипція, транслітерація, морфологічна модифікація, змішаний метод (як правило використання транскрипції і морфологічної модифікації для українського перекладу і транскрипції і транслітерації для російського), обмеження варіативності імені власного, метод семантичної експлікації, використання традиційного найменування, транспозиція імені власного з ресурсів приймаючої мови, калькування, функціональна аналогія, онімна заміна, деонімізація, вилучення, додавання.

Найбільш продуктивним методом в обох перекладах виявляється транскрипція, використана українським перекладачем для передачі 697 імен, що становить 67,9% від загальної кількості і російським перекладачем для передачі 504 імен, що становить 49%. Транскрипція, як і інші методи формальної передачі, використовується як для передачі імені в номінативній функції, так і в характеристичній. Калькування використовується українським перекладачем для передачі 72 імен, що становить 7% від загальної кількості і російським перекладачем для передачі 93 імен, що становить 9%. Калькування

в переважній більшості використовується для передачі прізвищ і характеристичних імен і прізвищ.

Невеликий відсоток ономастичних відповідників становлять перекладацькі похибки, такі як використання імені іншого персонажа замість вказаного в оригіналі і зміна імені персонажа протягом циклу. Загалом перекладацькі похибки при передачі імен власних становлять 0,4 % (4 імені) в українському перекладі і 0,6% (6 імен) - в російському.

Зберегти всі значення, властиві оніму в оригіналі, як правило, не можливо, що зумовлює часткову чи повну втрату/заміну авторської інформації перекладацькою. Найбільше втрат інформації при передачі оказіональних імен відбувається через відмову перекладача від калькування імені і вибору в якості відповідника транскрибованої форми оніма. Передача алюзивного імені також залежить від фонових знань, необхідних читачеві для сприйняття алюзії, закладеної автором; якщо фонові знання для читача оригіналу і перекладу спільні, відповідник формується транскрибуванням чи традиційним відповідником; якщо фонові знання – різні, відповідник формується транскрибуванням, калькуванням чи уточнюючим перекладом. Найбільше втрат інформації при передачі алюзивних імен відбувається через те, що перекладач не бачить алюзій, закладених автором чи хибно тлумачить значення імені.

В розглянутих перекладах романів про Гаррі Поттера знаходимо наступні основні зміни: 1) втрата інформації: в оригіналі ім'я характеризує персонаж як негативний, а в перекладі як нейтральний; 2) втрата інформації: в оригіналі ім'я характеризує персонаж як позитивний, а в перекладі – як нейтральний; 3) втрата інформації: в оригіналі ім'я багатозначне, розкриває сутність персонажа або спроможне виступати базою для утворення каламбуру, а в перекладі – однозначне, виступає лише з номінативною функцією; 4) зміна інформації: в оригіналі ім'я нехарактеристичне, або містить додаткову інформацію, яка не є ні позитивною, ні негативною, а в перекладі набуває негативного забарвлення; 5) зміна інформації: в оригіналі ім'я багатозначне,

може сприйматися і як позитивне, і як негативне в залежності від контексту, а в перекладі набуває виключно негативного забарвлення. Загалом в українському перекладі при передачі 229 імен, що становить 22% від загальної кількості всіх імен романів, а в російському – при передачі 207 імен (20%) відбувається втрата інформації, або зміна авторської інформації перекладацькою.

Втрата інформації безпосередньо пов'язана з деформацією тексту оригіналу при перекладі. Встановлено дев'ять видів деформації при перекладі онімів Дж. К. Ролінг українською та російською мовами: раціоналізація, пояснення, розширення, облагороджування, якісне збіднення, кількісне збіднення, руйнування прихованої сітки значень, руйнування ідіом і сталих виразів, і як результат, - руйнування лінгвістичного авторського стилю. Головною причиною непередачі авторського стилю виступає передусім відсутність системного підходу до передачі імен персонажів і українським, і російським перекладачем.

Дослідження романів про Гаррі Поттера та їх перекладів українською та російською мовами на основі теорії полісистеми дає підстави для наступних висновків: український і російський тексти представлені і сприймаються як переклади; вибір тексту оригіналу зумовлений його великим комерційним успіхом; видавництва роблять ставку на успіх перекладу завдяки успіху оригіналу, що, в свою чергу, пояснює перекладацьку орієнтацію на очушення тексту перекладу і збереження зовнішньої форми імені, навіть коли це означає, що читач перекладу матиме незручності у вимові імені і/чи не зрозуміє алюзії, гри слів чи змісту, прихованого за формою імені.

На передачу імен безпосередній вплив має місце і роль персонажа в творі, тобто його значення для сюжетної лінії роману. З огляду на цей фактор всі персонажі романів можна розподілити на три великі групи: персонажі головні, другорядні та епізодичні.

В групу головних відносимо 13 персонажів, які є основними дійовими особами або ключовими персонажами для розвитку сюжету і функціонують в

усіх романах циклу. Персонажі цієї групи мають найбільшу кількість варіантів імен (від 3 до 42), які в сумі становлять 166 одиниць. Всі імена цієї групи є характеристичними. З точки зору передачі імен, можна назвати три головні характеристики цієї групи: використання формальних засобів передачі (транскрипції, транслітерації, морфологічної модифікації) характеристичних імен і прізвищ головних персонажів; використання калькування лише для передачі прізвищ; використання деонімізації для передачі оказіональних прізвищ.

В групу другорядних відносимо 157 персонажів, які є активними дійовими особами в романах циклу. Персонажі цієї групи мають від 1 до 15 варіантів імен, які в сумі складають 468 варіантів. З 468 імен цієї групи 265 – характеристичні. З точки зору передачі імен, можна назвати чотири головні характеристики: використання формальних засобів передачі (транскрипції, транслітерації, морфологічної модифікації) нехарактеристичних імен і прізвищ персонажів; використання формальних засобів передачі характеристичних імен і прізвищ персонажів; використання калькування лише для передачі прізвищ в українському перекладі. В російському перекладі калькування використовується для передачі прізвищ і прізвищ; використання в російському перекладі онімної заміни для передачі імен, прізвищ і прізвищ.

В групу епізодичних відносимо 318 персонажів, які згадуються в романах лише одноразово або не мають прямого відношення до розвитку подій сюжету. Персонажі цієї групи мають від 1 до 3 варіантів імен, які в сумі складають 400 варіантів. З 400 імен цієї групи 106 – характеристичні. З точки зору передачі імен, можна назвати три головні характеристичні риси: використання формальних засобів передачі (транскрипції, транслітерації, морфологічної модифікації) нехарактеристичних імен і прізвищ персонажів; використання формальних засобів для передачі характеристичних імен і прізвищ персонажів; використання калькування як для передачі прізвищ, так і для передачі прізвищ.

В оригіналі імена власні утворюють між-онімну синергію, - приховану сітку взаємозалежних і взаємопідсилюючих значень онімів. Цей потужний засіб короткої і максимально інформативної характеристики використовується автором для створення фону, на тлі якого функціонують головні персонажі твору. Основний вид структури міжонімної синергії: антропонім + ідеонім/топонім; причому ідеоніми в російському та українському перекладі передаються в основному калькуванням, а топоніми – транскрипцією/транслітерацією.

В оригіналі всі антропоніми, що формують онімні сполуки, є іменами okazіональними або алюзивними. В перекладах українською та російською мовами okazіональні антропоніми, як правило, втрачають здатність викликати фонетичні асоціації, оскільки передаються в основному транскрипцією / транслітерацією, що в результаті призводить до певної втрати яскравості образу персонажу. Алюзивні імена, передані формальними засобами зберігають здатність викликати асоціації до інших персонажів (за винятком тих, які належать виключно до британського культурного простору).

П'ятдесят один антропонім (4,9% від загальної кількості всіх антропонімів) формують синергетичні сполуки з топонімами/ідеонімами; при цьому онімна синергія використовується в основному для характеристики епізодичних персонажів (лише сім з п'ятдесяти одного відіграють певну роль в подіях творів). В переважній більшості випадків передача характеристичних імен формальними відповідниками призводить до спотворення або непередачі авторської інформації і авторського стилю читачу текстів перекладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алесіна Н. М. Теорія і практика перекладу. Іспанська мова / Н. М. Алесіна, В. С. Виноградов. – К. : Вища школа, 1993. – 207 с.
2. Альтман М. С. Достоевский: по вехам имен / М. С. Альтман. – Саратов : Саратовский университет, 1975. – 280 с.
3. Англо-український фразеологічний словник [уклад. К. Т. Баранцев]. – 2-ге вид., випр. – К. : Т-во «Знання» КОО, 2005. – 1056 с.
4. Андреев В. Д. Некоторые вопросы перевода на русский язык болгарской художественной литературы / В. Д. Андреев // Теория и критика перевода. – Л., 1962. – С. 133–147.
5. Андреева Л. Н. Лингвистическая природа и стилистические функции «значащих» имен (антономасии) / Л. Н. Андреева. – М. : АКД, 1965. – 210 с.
6. Андреевко Е. Ю. Коммуникативно-прагматический потенциал имени собственного в научно-фантастическом тексте: дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Е. Ю. Андреевко. – Одесса, 1992. – 214 с.
7. Андрейчин Л. По някои въпроси на изговора и транскрипцията на чуждите имена / Л. Андрейчин // Литературный фронт. – 1975. – № 42. – С. 11–12.
8. Анциферов Н. Грибоедовская Москва / Н. Анциферов // А. С. Грибоедов 1795-1829. – М., 1946. – С. 150-183.
9. Архипов А. Ф. Самоучитель перевода с немецкого языка на русский / А.Ф. Архипов. – М.: Высш. шк., 1991. – 115 с.
10. Бакастова Т. В. Семантизация имени собственного в целом художественном тексте (на материале английского языка) : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / Т. В. Бакастова. – Одесса, 1987. – 16 с.
11. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов. – М. : Международные отношения, 1975. – 240 с.

12. Белая Л. В. Структурносемантические и функциональные особенности антропонимов в сатирической прозе М. А. Булгакова: дис. ... канд. филол. наук : 10.02.02 / Л. В. Белая – К., 1997. – 224 с.
13. Белей Л. О. Українська літературно-художня антропонімія кінця XVIII-XX ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : 10.02.01 / Л. О. Белей. – Ужгород, 1997. – 48 с.
14. Белей Л. О. Функціонально-стилістичні можливості української літературно-художньої антропонімії XIX-XX ст. / Л. О. Белей. – Ужгород : Б.в., 1995. – 119 с.
15. Белинский В. Г. Герой нашего времени: Сочинение М. Лермонтова. Полн. собр. соч. Т. 4 // В. Г. Белинский. – М. : АН СССР, 1954. – 470 с.
16. Белова А. Д. Лингвистические аспекты аргументации. Монография / А. Д. Белова. – К. : КНТУШ, 2003. – 304 с.
17. Бельгер Г. Побочных проблем нет / Г. Бельгер // Дружба народов. – 1980. – № 12. – С. 234–242.
18. Бем А. Личные имена у Достоевского / А. Бем // Сборникъ въ честь на професоръ Л. Милетичъ за седемдесетгодишнината отъ рождениетому (1863-1933). – София, 1933. – С. 409–434.
19. Боєва Е. В. Антропонімія повістей М. В. Гоголя : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / Е. В. Боєва. – Одеса, 1993. – 16 с.
20. Болотов В. И. К вопросу о значении имен собственных / В. И. Болотов // Восточно-славянская ономастика. – М., 1972. – С. 125–126.
21. Васильев Л. В. Что значит фамилия Тентетников? / Л. В. Васильев // Русский филологический вестник. – Варшава, 1909. – Т. 61, № 2. – С. 223–226.
22. Венгренивська М. А. Творча майстерня перекладача / М. А. Венгренивська, А. Д. Гнатюк. – К. : Вища школа, 1998. – 129 с.
23. Виноградов В. В. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В. В. Виноградов. – М. : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.

24. Виноградов В. В. О задачах истории русского литературного языка, преимущественно XVIII-XIX вв. / В. В. Виноградов // Изв. АН СССР. Отд. лит. и яз. – М., 1946. – Т. 5, вып. 3. – С. 223–238.
25. Виноградов В. В. Стиль Пушкина / В. В. Виноградов. – М. : Гослитиздат, 1941. – 620 с.
26. Виноградов В. В. Эволюция русского натурализма / В. В. Виноградов. – Л. : «Academia», 1929. – 356 с.
27. Виноградов В. С. Лексические вопросы перевода художественной прозы : автореф. дис. на соискание уч. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / В. С. Виноградов. – М., 1975. – 59 с.
28. Виноградов В. С. Лексические вопросы перевода художественной прозы / В. С. Виноградов. – М. : Изд-во МГУ, 1978. – 350 с.
29. Виноградов В. С. Перевод: Общие и лексические вопросы: Учебное пособие. – 3-е изд. / В. С. Виноградов. – М. : КДУ, 2006. – 240 с.
30. Влахов С. И. Тенденции, традиция и декрети (Към транскрипцията на руски фамилни имена) / С. И. Влахов // Изкуството на превода. – София, 1980. – Сб. 4. – С. 129–140.
31. Влахов С. И., Флорин С. П. Непереводимость в переводе. – Изд. 3-е, испр. и доп. / С. И. Влахов, С. П. Флорин. – М. : «Р. Валент», 2006. – 448 с.
32. Волкодав Т. В. Вымышленные имена собственные в контексте фэнтезийного произведения [Электронный ресурс] / Т. В. Волкодав. – Режим доступа: <http://www.relga.ru/articles>.
33. Воронюк А. В. Паронімічна атракція в заголовку текстів англійської мовної масової комунікації: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / А. В. Воронюк. – Одеса, 1998. – 190 с.
34. Галич В. М. Антропонімія О. Гончара: природа, еволюція, стилістика: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.02 / В. М. Галич. – К., 1993. – 24 с.
35. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка / И. Р. Гальперин. – М. : Международные отношения, 1958. – 459 с.

36. Гарбовский Н. К. Теория перевода: Учебник / Н. К. Гарбовский. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2004. – 544 с.
37. Гатов А. Художественный образ и воплощение его в переводе (Некоторые соображения к изданию русского перевода Лу Синя) / А. Гатов // Мастерство перевода. – М., 1959. – № 1. – С. 180–185.
38. Гиляревский Р. С. Иностранные имена и названия в русском тексте / Р. С. Гиляревский, Б. А. Старостин. – М. : Международные отношения, 1978. – 240 с.
39. Гораций. Полное собрание починений / Гораций. – М. : Academia, 1936. – 450с.
40. Горнфельд А. Г. Об одной фамилии у Льва Толстого / А. Г. Горнфельд // О русских писателях. – СПб., 1912. – Т. 1. – С. 255–261.
41. Гребенюк О. А. Переводимость имен собственных / О. А. Гребенюк // Университетское переводоведение. Вып. 4. Материалы IV Междунар. науч. конф. по переводоведению «Федоровские чтения» 24-26 окт. 2002 г. – СПб. : Филологический факультет СПбГУ, 2003. – С. 112-121.
42. Григоруку О. П. Сатирична функція прізвищ у творах Л. Мартовича / О. П. Григоруку // Тези доп. наук. конф. філол. фак-ту, присвяченої 100-річчю Одеського держ. ун-ту. – Одеса : ОДУ, 1965. – С. 14–15.
43. Гридина Т. А. Онтолингвистика. Язык в зеркале детской речи: учеб пособие / Т. А. Гридина. – М. : Наука : Флинта, 2006. – 152 с.
44. Гриценко Т. Б. Власні назви як засіб стилетворення в українській історичній прозі другої половини ХХ ст. (на матеріалі романів про Б. Хмельницького) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / Т. Б. Гриценко. – К., 1998. – 24 с.
45. Гришина И. И. Функционирование имени собственного в кроссвордной логике английской авторской волшебной сказки : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук : 10.02.04 / И. И. Гришина. – Иркутск, 2006. – 21 с.

46. Громова В. В. Прозвища в романе «Тихий Дон» / В. В. Громова // Русская речь. – 1980. – № 3. – С. 31–37.
47. Громова В. В. Фамилии в романе М. Шолохова «Тихий Дон» / В. В. Громова // Русская речь. – 1977. – № 1. – С. 25–29.
48. Грот Я. К. Заметки о названиях мест / Я. К. Грот // Филологические разыскания. – СПб., 1876. – Т.1. – С. 246.
49. Гудманян А. Г. Відтворення власних назв у перекладі : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.16 / А. Г. Гудманян. – К., 2000. – 392 с.
50. Гуковский Г. А. Очерки по истории русского реализма / Г. А. Гуковский // Пушкин и русские романтики. Саратов, 1946. – Ч. 1. – С. 6–10.
51. Данчев А. Англизмите в българския език / А. Данчев // СЕ. – 1981. – № 3-5. – С. 190–204.
52. Демурова Н. Голос и скрипка (К переводу эксцентричных сказок Льюиса Керролла) / Н. Демурова // Мастерство перевода. – М., 1970. – С. 150–185.
53. Дмитриев В. Г. Скрывшие свое имя. Издание 2-е, доп. / В. Г. Дмитриев. – М. : Наука, 1977. – 312 с.
54. Дмитриев П. А. Передача славянских имен при переводе / П. А. Дмитриев, Г. И. Сафонов // ТПП. – М., 1962. – С. 148 – 157.
55. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов / О. Ю. Дубенко. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. – 224 с.
56. Дука Л. И. Прагматический потенциал онимов и способы его актуализации в тексте : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.02 / Л. И. Дука. – Запорожье, 2002. – 238 с.
57. Дяков В. Интерференция художественного слова в переводе / В. Дяков // Болгарская русистика. – 1984. – № 2. – С. 61–66.
58. Ермолович Д. И. Имена собственные. Теория и практика межъязыковой передачи на стыке языков и культур / Д. И. Ермолович. – М. : Валент, 2005. – 416с.

59. Ермолович Д. И. К вопросу о раскрытии содержательной структуры имен собственных в переводе / Д. И. Ермолович // ТПП. – 1981. – № 18. – С. 64–77.
60. Ефимов А. И. Стилистика художественной речи / А. И. Ефимов. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1957. – 311 с.
61. Живоглядов А. А. Особые случаи перевода смысловых имен собственных (На материале перевода поэмы Н.В. Гоголя «Мертвые души» на англ. язык) / А. А. Живоглядов // ТПП. – 1982. – № 7. – С. 60–72.
62. Зайцева К. Б. Английская антропонимия и ее стилистическое использование : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук : 10.02.04 / К. Б. Зайцева. – Одесса, 1979. – 20 с.
63. Захарова М.А. Семантика и функционирование аллюзивных имен собственных (на материале англоязычных художественных и публицистических текстов) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / М. А. Захарова. – Самара, 2004. – 192 с.
64. Зорина О. В. Роль английских имен собственных в создании комического эффекта в художественном произведении : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук : 10.02.04 / О. В. Зорина. – М., 2006. – 29 с.
65. Зорівчак Р. П. Боліти болем слова нашого... / Р. П. Зорівчак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 296 с.
66. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад / Р. П. Зорівчак. – Львів : Видавництво при Львівському університеті, 1989. – 216 с.
67. Зорівчак Р. П. Український художній переклад і буття нації / Р. П. Зорівчак // Чужомовне письменство по сторінках західноєвропейської періодици (1914 – 1939). – Львів, 2003. – С.13.
68. Иванова Е. Б. Стилистические функции собственных имен (на материале произведений К. Г. Паустовского) : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / Е. Б. Иванова. – Одесса, 1987. – 16 с.

69. Іванова Н. І. Стилiстика конотативних антропонiмiв у художнiй прозi В. Аксьонова : дис. ... канд. фiлол. наук : 10.02.02 / Н. І. Іванова. – Донецьк, 2000. – 219 с.
70. Калинин В. М. Литературная ономастика или поэтика онима. Методические указания к спецкурсу / В. М. Калинин. – Донецк : Юго-Восток, 2002. – 39 с.
71. Калинин В. М. Поэтика онима / В. М. Калинин. – Донецк : Юго-Восток, 1999. – 408 с.
72. Калинин В. М. Теория и практика лексикографии поэтонимов (на материале творчества А. С. Пушкина) / В. М. Калинин. – Донецк : Юго-Восток, 1999. – 246 с.
73. Калiнкiн В. М. Теоретичнi основи поетичної ономастики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора фiлол. наук : 10.02.15 / В. М. Калiнкiн. – К., 2000. – 35 с.
74. Карабан В. І. Переклад англiйської наукової i технiчної лiтератури. Граматичнi труднощi, лексичнi, термiнологiчнi та жанрово-стилістичнi проблеми / В. І. Карабан. – Вiнниця : Нова книга, 2002. – 564 с.
75. Карпенко Ю. А. Имя собственное в художественной литературе / Ю. А. Карпенко // Филологические науки. – 1986. – № 4. – С. 34–40.
76. Карпенко Ю. А. Стилистические возможности топонимических названий / Ю. А. Карпенко // Питання стилістики української мови в її взаємозв'язку з iншими слов'янськими мовами. Тези доп. мiжвуз. наук. конф. – Чернiвцi : ЧДУ, 1963. – С. 17–20.
77. Карпенко Ю. О. Топонiмiка художнього тексту (на матерiалi повістi Ю. О. Кобилянської «В недiлю рано зiлля копала...») / Ю. О. Карпенко // Тези доп. XX наук. сесiї. Секцiя фiлол. наук. – Чернiвцi : ЧДУ, 1964. – С. 73–77.
78. Карпенко Ю. О. Функцiї топонiмiчних назв у творах О. Ю. Кобилянської: До питання про топонiмiчну стилістику / Ю. О. Карпенко //

Творчість Ольги Кобилянської: Тези доп. респ. наук. конф. – Чернівці, 1963. – С. 59–60.

79. Каухчишвили Н. О художественных функциях личных собственных имен / Н. Каухчишвили // Русский язык за рубежом. – 1974. – № 1. – С. 87–88.

80. Каценеленбоген М. Г. Функции собственных имен в сказках М. Е. Салтыкова-Щедрина / М. Г. Каценеленбоген // Русский язык в школе. – 1950. – № 1. – С. 8–15.

81. Киселева Е. В. Онимные и отонимные окказионализмы в английском языке : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Е. В. Киселева. – Донецк, 2000. – 246 с.

82. Кияк Т. Р. Мотивированность лексических единиц (количественные и качественные характеристики) / Т. Р. Кияк. – Львов : Высшая школа, 1988. – 320 с.

83. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т. Р. Кияк, О. Д. Огуй, А. М. Науменко. – Вінниця : Нова книга, 2006. – 592 с.

84. Клименко А. В. Перевод. / А. В. Клименко // Ремесло перевода. – М., 1999. – Разд. 1–4. – С. 56–58.

85. Ковалевська Т. Ю. Стилістичний потенціал космічних назв в українській поезії XIX–XX століть : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / Т. Ю. Ковалевська. – Дніпропетровськ, 1994. – 19 с.

86. Коларов Р. Звуковата метафора и семантиката на собственото име в художествената реч / Р. Коларов // Българский език. – 1976. – № 3. – С. 219–223.

87. Колесник Н. С. Особові імена в українських обрядових піснях : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. С. Колесник. – Тернопіль, 1998. – 22 с.

88. Колесник О. С. Мовні засоби відображення міфологічної картини світу: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі давньоанглійського епосу та

сучасних британських художніх творів жанру фентезі) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. С. Колесник. – К., 2003. – 300 с.

89. Колоколова Л. И. Ономастика в художественной речи А. П. Чехова : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / Л. И. Колоколова. – К., 1970. – 23 с.

90. Коломієць Л. В. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу (на матеріалі перекладів з англійської, ірландської та американської поезії): Монографія / Л. В. Коломієць. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – 522 с.

91. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода / В. Н. Комиссаров. – М. : Международные отношения, 1980. – 207 с.

92. Комиссаров В. Н. Слово о переводе (Очерк лингвистического учения о переводе) / В. Н. Комиссаров. – М. : Международные отношения, 1973. – 215 с.

93. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В. Н. Комиссаров. – М. : Высш. шк., 1990. – 253 с.

94. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: Навч. посіб. / В. В. Коптілов. – К. : Юніверс, 2003. – 280 с.

95. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник / І. В. Корунець. – Вінниця. «Нова Книга», 2003. – 448 с.

96. Кравчук А. М. Польська фразеологія з ономастичним компонентом : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.03 / А. М. Кравчук. – Львів, 1999. – 251 с.

97. Кричун Л. П. Функції антропонімів у сучасному сатиричному романі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / Л. П. Кричун. – Кіровоград, 1998. – 17 с.

98. Крупеньова Т. І. Ономастика драматичних творів Лесі Українки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / Т. І. Крупеньова. – Одеса, 2001. – 20 с.

99. Крысин Л. П. Социолингвистические аспекты изучения современного русского языка / Л. П. Крысин. – М. : Наука, 1989. – 173 с.
100. Кундзич О. Переводческая мысль и переводческое недомыслие / О. Кундзич // ВХП. – 1955. – С. 213–258.
101. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу / О. Кундзіч. – К. : Дніпро, 1973. – 264 с.
102. Кутуза Н. В. Структурно-семантичні моделі ергонімів (на матеріалі ергонімікону м. Одеси) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. В. Кутуза. – Одеса, 2003. – 214 с.
103. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів англійської мови / В. А. Кухаренко. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – 272 с.
104. Лагута О. Н. Стилистика. Культура речи. Теория речевой коммуникации: Учебный словарь терминов. Учебное пособие / О. Н. Лагута. – Новосибирск : Новосибирский государственный университет, 2000. – 147 с.
105. Латышев Л. К. Перевод: теория, практика и методика преподавания / Л. К. Латышев, А. Л. Семенов. – М. : Академия, 2003. – 192 с.
106. Лебедева Е. А. Ономастикон произведения Дж. Р. Р. Толкина «Властелин колец»: структурный, семантический и функциональный аспекты : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук : 10.02.19 / Е. А. Лебедева. – Ростов-на-Дону, 2006. – 18 с.
107. Леонович О. А. Очерки английской ономастики: Учебное пособие / О. А. Леонович. – Пятигорск : ПГПИИЯ, 1990. – 131 с.
108. Литвин Л. В. Ономастична система художньої прози (на матеріалі французьких романів XIX – XX століть) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.05 / Л. В. Литвин. – К., 2006. – 17 с.
109. Луговая Е. А. Топоним виртуального пространства как культурно-историческая категория (на материале эпопеи Дж. Р. Р. Толкиена «Властелин колец») : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Е. А. Луговая. – Ставрополь, 2006. – 155 с.

110. Лукаш Г. П. Ономастикон прозових творів Володимира Винниченка : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / Г. П. Лукаш. – Дніпропетровськ, 1987. – 18 с.
111. Любимов Н. Перевод – искусство. Изд. 2-е, доп. / Н. Любимов. – М. : Международные отношения, 1982. – 127 с.
112. Магазаник Э. Б. Имена собственные в художественной литературе / Э. Б. Магазаник // Русская речь. – 1968. – № 3. – С. 23–24.
113. Магазаник Э. Б. Ономапoeтика, или «говорящие имена» в литературе / Э. Б. Магазаник. – Ташкент : Фан, 1978. – 146 с.
114. Магазаник Э. Б. Пoэтика имен собственных в русской классической литературе. Имя и подтекст : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / Э. Б. Магазаник. – Самарканд, 1967. – 24 с.
115. Магазаник Э. Б. Роль антропонима в построении художественного образа / Э. Б. Магазаник // Ономастика. – М., 1969. – С. 62.
116. Мариненко И. О. Функции антропонимов в романах И. Ильфа и Е. Петрова «Двенадцать стульев» и «Золотой теленок» : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / И. О. Мариненко. – Одесса, 1992. – 16 с.
117. Мельник М. Р. Ономастика творів Ліни Костенко : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / М. Р. Мельник. – Одеса, 1999. – 18 с.
118. Мержвинський В. В. Драматургія Лесі Українки: поетика власних назв : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.01 / В. В. Мержвинський. – К., 2005. – 18 с.
119. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Моск. Лицей, 1996. – 197 с.
120. Михайлов В. Н. Лингвистический анализ ономастической лексики в художественной речи. Учебное пособие. / В. Н. Михайлов. – Симферополь, Изд-во СГУ, 1981. – 28 с.

121. Михайлов В. Н. Роль собственных имен в произведениях Н. В. Гоголя / В. Н. Михайлов // Русский язык в школе. – 1954. – № 2. – С. 40–48.

122. Михайлов В. Н. Собственные имена как стилистическая категория в русской литературе / В. Н. Михайлов. – Луцк, 1965. – 56 с.

123. Михайлов В. Н. Собственные имена персонажей русской художественной литературы XVIII и первой половины XIX вв., их функции и словообразование : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / В. Н. Михайлов. – М., 1956. – 20 с.

124. Мороз О. А. Фразеологічні одиниці з компонентом «власне ім'я» у сучасній українській мові: структурно-семантичний аспект: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / О. А. Мороз. – Донецьк, 2002. – 288 с.

125. Морозов М. М. Пособие по переводу русской художественной прозы на английский язык / М. М. Морозов. – М. : Издательство литературы на иностранных языках, 1956. – 145 с.

126. Мурадян И. В. Антропонимия прозы А.С. Пушкина : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / И. В. Мурадян. – Одесса, 1988. – 16 с.

127. Мысык С. Г. Ономастика А. А. Блока (Смыслообразующие функции номинации персонажей) : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / С. Г. Мысык. – Одесса, 1988. – 16 с.

128. Нагачевська С. А. Ономастика А. А. Ахматової: генезис, функції, текстотворення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / С. А. Нагачевська. – Одеса, 1994. – 16 с.

129. Немировская А. Ф. Ономастическое пространство в художественном тексте (на материале романа О. Т. Гончара «Твоя заря») : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / А. Ф. Немировская. – К., 1989. – 16 с.

130. Немировская Т. В. Собственное имя в творчестве М. М. Коцюбинського : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / Т. В. Немировская. – К., 1988. – 20 с.

131. Новикова М. А. Прекрасен наш союз. Литература – переводчик – жизнь / М. А. Новикова. – К. : Радянський письменник, 1986. – 225 с.
132. Новикова М. О. Міфи та місія / М. О. Новикова. – К. : Дух і літера, 2005. – 426 с.
133. Овсянников В. В. Единицы смысла (пример сопоставительного анализа) / В. В. Овсянников // Материалы V международной научной конференции по переводоведению «Федоровские чтения» 23-25 октября 2003 г. – СПб: СПбГУ, 2004. – С. 224–234.
134. Овсянников В. В. Качество перевода и дихотомии Т. Сэйвори / В. В. Овсянников // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Наука і освіта 2004». Том 25. Актуальні проблеми перекладу. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – С. 45–46.
135. Овсянников В. В. Контекст как критерий переводческого решения / В. В. Овсянников // Филологические исследования: международный сборник научных трудов. Вып. 2. – Белгород – Запорожье: ЗЮИ МВС Украины, 2003. – С. 173–183.
136. Овсянников В. В. Перевод как вид интерпретации / В. В. Овсянников // Филологические исследования: международный сборник научных трудов: выпуск 1. – Запорожье : ЗИГМУ, 2002. – С. 79–94.
137. Овсянников В. В. Сетка переводческих проблем и проблема оценки качества перевода / В. В. Овсянников // Вестник КазНУ: Материалы межрегиональной конференции «Проблемы взаимодействия русского и казахского языков в науке Казахстана». Серия филологическая. – Алматы: КазНУ, 2004. – № 2 (74). – С. 84–86.
138. Овсянников В. В. Теория перевода: актуальные проблемы научных исследований: Учебное пособие для студентов переводческих отделений университетов / В. В. Овсянников. – Запорожье : Просвіта, 2008. – 232 с.
139. Олійник Т. С. Семантичні та функціональні характеристики символічних власних імен в сучасній англійській мові : автореф. дис. на

здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 / Т. С. Олійник. – К., 2001. – 16 с.

140. Ономастика: Указатель литературы, изданной в СССР в 1971-1975 гг. с приложением за 1918-1962 гг. – М. : АН СССР, 1978. – 302 с.

141. Ономастика: Указатель литературы, изданной в СССР с 1963 по 1970 год. – М. : АН СССР, 1976. – 268 с.

142. Охштат Р. И. О собственном имени как слове, немаркированном на лексико-семантическом уровне языка / Р. И. Охштат // Труды Самарк. ун-та. – Самарканд, 1973. – Вып. 248. – С. 374.

143. Павкін Д. М. Образ чарівної країни в романах Дж. Р. Р. Толкієна: лінгвокогнітивний аналіз : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Д. М. Павкін. - Черкаси, 2002. – 215 с.

144. Пасік Н. М. Власні назви в українській фразеології та пареміології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. М. Пасік. – К., 2000. – 20 с.

145. Пеньковский А. Б. Нина: Культурный миф золотого века русской литературы в лингвистическом освещении / А. Б. Пеньковский. - М. : Индрик, 1999. – 520 с.

146. Пеньковский А. Б. Полежаев, Сопиков, Храповицкий / А. Б. Пеньковский // Русская речь. – 1983. – № 4. – С. 127–134.

147. Петренко О. Д. Ономастика дитячих творів Роалда Дала : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 / О. Д. Петренко. – Одеса, 2006. – 18 с.

148. Петрова Л. П. Власне ім'я як засіб інтелектуалізації поетичного мовлення (на матеріалі поезій Ліни Костенко) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Л. П. Петрова. – Харків, 2003. – 210 с.

149. Подолян І. Е. Національна специфіка семантики фітонімів в українській, англійській та німецькій мовах (контрастивний етнопсихолінгвістичний аналіз) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17 / І. Е. Подолян. – К., 2000. – 330 с.

150. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии / Н. В. Подольская. – М. : Наука, 1988. – 187 с.
151. Попович Н. Ф. Літературно-художня антропонімія української драматургії ХІХ-ХХ ст. : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. Ф. Попович. – Ужгород, 2004. – 265 с.
152. Порпуліт О. О. Ономастичний простір українських чарівних казок : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / О. О. Порпуліт. – Одеса, 2000. – 217 с.
153. Привалова М. И. Функции личных имен и фамилий в произведениях М. Е. Салтыкова-Щедрина / М. И. Привалова // Уч. зап. Ленинград, ун-та. Сер. филол. наук. – 1952. – № 161, вып. 18. – С. 129–148.
154. Радчук В. Д. Проблема верности художественного перевода : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / В. Ф. Радчук. – К., 1979. – 196 с.
155. Радчук В. Забобон неперекладності / В. Радчук // Всесвіт. – 2000. – № 1-2. – С. 166–170.
156. Радчук В. Що таке інтерпретація? / В. Радчук // La traduction au seuil du XXIe siècle: histoire, théorie, méthodologie. – Strasbourg-Florence-Grenade-Kyiv. – К. : Політична думка, 1997. – С. 39–53.
157. Реммер С. А. Хрононіми як особливий розряд власних імен: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.02 / С. А. Реммер. – Донецьк, 2005. – 18 с.
158. Реформатский А. А. Перевод или транскрипция? / А. А. Реформатский // Восточно-славянская ономастика. – М., 1972. – С. 311–333.
159. Рецкер Я. И. Пособие по переводу с английского языка на русский язык. – 3-е изд. / Я. И. Рецкер. – М. : Просвещение, 1982. – С. 16 – 18.
160. Роганова З. Е. Пособие по переводу с немецкого на русский язык / З. Е. Роганова. – М. : Просвещение, 1964. – 303 с.
161. Рогач О. О. Структурносемантичні особливості фразеологізмів з етнонімами (на матеріалі української, російської, польської, англійської, французької мов) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / О. О. Рогач. – К., 1999. – 354 с.

162. Руденко Д. И. Имя в парадигмах философии языка / Д. И. Руденко. – Харьков : Основа, 1990. – 299 с.
163. Руденко Д. И. Собственные имена в контексте современных теорий референции / Д. И. Руденко // Вопр. языкознания. – 1988. – №3. – С. 55–68.
164. Руденко Д. И. Философия имени: в поисках новых пространств / Д. И. Руденко, Ю. Н. Сватко. – Харьков : «Око», 1993. – 103 с.
165. Рудько Л. П. Звертання в сучасній англійській мові (на матеріалі п'єс Б. Шоу) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 / Л. П. Рудько. – Одеса, 1994. – 16 с.
166. Рыбакин А. И. Словарь английских личных имен / А. И. Рыбакин. – М. : АСТ, 2000. – 224с.
167. Рылов Ю. А. Имена собственные в европейских языках. Романская и русская антропонимика. Курс лекций по межкультурной коммуникации / Ю. А. Рылов. – М. : АСТ: Восток – Запад, 2006. – 311 с.
168. Селищев А. М. Происхождение русских фамилий, личных имен и прозвищ / А. М. Селищев // Учен. зап. Моск. Ун-та. – 1948. – Вып. 128, кн. 1. – С. 128–152.
169. Селіверстова Л. І. Ономастикон у поетичному ідіолекті Яра Славутича : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / Л. І. Селіверстова. – Харків, 2003. – 19 с.
170. Силаева Г. А. Антропонимия художественных произведений Л. Н. Толстого / Г. А. Силаева. – Рязань : РГПИ, 1986. – 73 с.
171. Соболев Л. Н. О переводе образа образом / Л. Н. Соболев // Вопросы художественного перевода. – М., 1955. – С. 259–309.
172. Современный русско-английский фразеологический словарь / [сост Д. И. Квеселевич]. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2002. – 624 с.
173. Соколова А. В. Онімичний аспект проблеми ідіостилю письменника (на матеріалі зіставлення антропонімії у романах Григорія Тютюнника «Вир» і Василя Земляка «Лебедина згряя») : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / А. В. Соколова. – Ізмаїл, 2003. – 245 с.

174. Соловьева М. А. Роль аллюзивного антропонима в создании вертикального контекста : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / М. А. Соловьева. – Екатеринбург, 2004. – 196 с.

175. Співак С. М. Власна назва в композиційно-смісловій структурі віршованих текстів американської поезії ХХ століття: комунікативно-когнітивний підхід : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / С. М. Співак. – К., 2004. – 197 с.

176. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного / А. В. Суперанская. – М. : Международные отношения, 1973. – 263 с.

177. Суперанская А. В. Принципы передачи безэквивалентной лексики / А. В. Суперанская // Великобритания: Лингвострановедческий словарь. – М. : Русский язык, 1978. – С. 467–480.

178. Суперанская А. В. Структура имени собственного (фонология и морфология) / А. В. Суперанская. – М. : Международные отношения, 1969. – 207с.

179. Суперанская А. В. Теория и методика ономастических исследований / А. В. Суперанская, В. Э. Сталтмане. – М. : Наука, 1986. – 256 с.

180. Суперанская А. В. Языковой знак и имя собственное / А. В. Суперанская // Проблема языкознания. Доклады сообщения советских ученых на X Международном конгрессе лингвистов. – М., 1967. – С. 153–154.

181. Суперанская А.В. Имя – через века и страны. Изд. 2-е, испр. / А. В. Суперанская. – М. : Издательство ЛКИ, 2007. – 192 с.

182. Супрун В. И. Ономастическое поле русского языка и его художественно-эстетический потенциал / В. И. Супрун. – Волгоград : Перемена, 2000. – 171 с.

183. Сулова Т. Д. Антропонимы в тетралогии В. П. Катаева «Волны Черного моря» (антропонимические модели и их функционирование) : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / Т. Д. Сулова. – Одесса, 1986. – 16 с.

184. Сухомлин І. Д. Власні імена людей та їх функції в поезіях Т. Г. Шевченка / І. Д. Сухомлин // Шевченківська конференція. Тези доп. – Дніпропетровськ : ДДУ, 1964. – С. 117–118.

185. Сухомлин І. Д. Прізвища та їх функції в поезіях Т.Г. Шевченка / І. Д. Сухомлин // Питання стилістики української мови в її взаємозв'язку з іншими слов'янськими мовами. Тези доп. міжвуз. наук. конф. – Чернівці : ЧДУ, 1963. – С. 68–70.

186. Тихомирова О. В. Міфічний квест у літературній спадщині Дж. Р. Р. Толкіна : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04 / О. В. Тихомирова. – К., 2003. – 238 с.

187. Тодорова Н. Ю. Антропонимия Марка Твена : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук : 10.02.04 / Н. Ю. Тодорова. – Одесса, 1987. – 16 с.

188. Турута И. И. Собственные имена в художественной речи А. М. Горького (прозвища и фамилии) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / И. И. Турута. – К., 1985. – 220 с.

189. Тынянов Ю. Н. Архаисты и новаторы / Ю. Н. Тынянов. - Л. : Прибой, 1929. – 350 с.

190. Тынянов Ю. Н. Достоевский и Гоголь: к теории пародии / Ю. Н. Тынянов // Тынянов Ю. Н. Поэтика. История литературы. Кино. – М. : Просвещение, 1977. – С. 198–226.

191. Тынянов Ю. Н. Сюжет «Горя от ума» / Ю. Н. Тынянов // Литературное наследство. – М., 1946. – Т. 47-48. – С. 148–188.

192. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Для ин-тов и фак. иностр. яз. Учеб. пособие. – 4-е изд., перераб. и доп. / А. В. Федоров. – М. : Высш.шк., 1983. – 303 с.

193. Фененко М. В. Топоніміка України в творчості Тараса Шевченка / М. В. Фененко. – К. : Рад. школа, 1965. – 128 с.

194. Филиппов В. Язык персонажей Островского / В. Филиппов // А. Н. Островский – драматург: К 60-летию со дня смерти, 1886-1946. – М., 1946. – С. 78–131.
195. Фірсова Ю. А. Фразеологічні одиниці з топонімічним компонентом у німецькій мові: лінгвокультурологічний аспект : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Ю. А. Фірсова. – К., 2002. – 194 с.
196. Фомин А. А. Литературная ономастика в России: итоги и перспективы / А. А. Фомин // Вопросы ономастики. – 2004. – № 1. – С. 108–120.
197. Фонякова О. И. Имя собственное в художественном тексте / О. И. Фонякова. - Л. : ЛГУ, 1990. – 103 с.
198. Франко І. Я. Зібрання творів: у 50 т. / І. Я. Франко. – К. : Наукова думка, Т. 13. – 1978. – 574 с.
199. Французско-русский словарь активного типа / [под ред. В. Г. Гака и Ж. Триомфа]. – 3-е изд. – М. : Рус. яз., 2000. – 1056 с.
200. Чередниченко А. И. Лексико-семантические и прагматические вопросы перевода с французского языка / А. И. Чередниченко. – К. : Вища школа, 1978. – 50 с.
201. Чередниченко О. І. Про мову і переклад / О. І. Чередниченко. – К. : Либідь, 2007. – 248 с.
202. Чередниченко О. І. Теорія і практика перекладу. Французька мова / О. І. Чередниченко, Я. Г. Коваль. – К. : Либідь, 1995. – 320 с.
203. Черемисина М. И. К вопросу о функциях личных имен в очерках М. Е. Салтыкова-Щедрина «За рубежом» / М. И. Черемисина // Уч. зап. Туп. пед. ин-та. – Тула, 1958. – Т. 11. – С. 45 – 65.
204. Черновалик І. В. Функціонально-семантичний аналіз власних назв у художньому тексті (на матеріалі творчості І.О. Буніна) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / І. В. Черновалик. – Одеса, 1995. – 17 с.

205. Чернышев В. И. Имена действующих лиц в сказках Пушкина о царе Салтане, о Золотом Петушке, о Мертвой Царевне (Салтан, Гвидон, Дадон, Чернавка) / В. И. Чернышев // Пушкин и его современники: Материалы и исследования. – СПб., 1908. – Вып. 6. – С. 128 – 132.

206. Чесноков Н. В. Слово и соответствующая ему единица мышления / Н. В. Чесноков. – М. : Просвещение, 1967. – 191 с.

207. Чжоу Ш. Б. Номинация отрезков времени в разноструктурных онимических пространствах : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.15 / Ш. Б. Чжоу. – Донецк, 2003. – 261 с.

208. Чичагов В. Ю. Из истории русских имен, отчеств и фамилий / В. Ю. Чичагов. - М. : Государственное учебно-педагогическое из-во, 1959. – 128 с.

209. Чучка П. П. Шевченкова антропонімія / П. П. Чучка // Тези доп. та пов. наук. конф., присвяченої 150-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка. – Ужгород, 1964. – С. 89–93.

210. Шагинян Р. П. Экспрессия собственных имен в русской художественной литературе / Р. П. Шагинян, Э. Б. Магазаник // Тр. Узбек, ун-та. Сер. новая. – Самарканд, 1958. – Вып. 93. – С. 103–126.

211. Шаталова М. Имя и характер (Характерологические функции собственных имен в «Жизни Клим Самгина») / М. Шаталова // Русская речь. – 1973. – № 5. – С. 38–44.

212. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика / А. Д. Швейцер. – М. : Воениздат, 1973. – 280 с.

213. Шейнина Е. П. О чем говорят фамилии у Островського / Е. П. Шейнина // Русская речь. – 1983. – № 2. – С. 24–28.

214. Шестакова С. О. Лексико-семантичні інновації у системі сучасної української номінації (на матеріалі ергонімів і прагмонімів) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / С. О. Шестакова. – Харків, 2002. – 241 с.

215. Шотова-Ніколенко Г. В. Онімний простір романів Ю. І. Яновського : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / Г. В. Шотова-Ніколенко. – Одеса, 2006. – 22 с.

216. Штейн А. Национальное своеобразие «Горя от ума» / А. Штейн // А. С. Грибоедов, 1795-1829. – М., 1946. – С. 7–38.

217. Шумарина Т. Ф. Антропонимическая вариативность в речевой коммуникации (на материале произведений И. С. Тургенева) : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук : 10.02.01 / Т. Ф. Шумарина. – Одесса, 1985. – 16 с.

218. Щетинин Л. М. Переход собственных имен в нарицательные как способ расширения словарного состава (на материале английских фамильных имен) : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук / Л. М. Щетинин. – М., 1962. – 17 с.

219. Эйхенбаум Б. М. Как сделана «Шинель» Гоголя / Б. М. Эйхенбаум // Поэтика: Сб. по теории поэтического языка. – СПб, 1919. – С. 151–165.

220. Юшкова Е. А. Имя собственное в контексте фантастического произведения [Электронный ресурс] / Е. А. Юшкова, Н. В. Лабунец. – Режим доступа: http://imena.org/name_fant.html

221. Accio Quote!, the largest archive of J_K_Rowling interviews on the web. files. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.accio-quote.org/articles/list1999.html>

222. Adams Marilyn Jager. Failures to Comprehend and Levels of Processing in Reading / Marilyn Jager Adams // R. J. Spiro, B. C. Bruce and W. F. Brewer (eds.). Theoretical Issues in Reading Comprehension. Perspectives from Cognitive Psychology, Linguistics, Artificial Intelligence, and Education. 87-112. Hillsdale/New Jersey: Erlbaum, 1980. - P. 12-13.

223. Aixelá Javier Franco. Culture-specific Items in Translation / Javier Franco Aixelá // R. Álvarez and M. C.-Á. Vidal (eds.) Translation Power Subversion, Vol. 8. - Clevedon: Multilingual Matters, 1996. – P. 52-78.

224. Aoki Tamotsu. Zur Übersetzbarkeit von Kultur, trans. Shingo Shimada / Tamotsu Aoki // J. Matthes (ed.) Zwischen den Kulturen?: Die Sozialwissenschaften von dem Problem des Kulturvergleichs. Göttingen: Otto Schwarts and Co, 1992. – P. 49-68.

225. Baker Mona. In Other Words. A Coursebook on Translation / Mona Baker. – London/New York: Routledge, 1992. – 304 p.

226. Berman Antoine. L'épreuve de l'étranger. Culture et Traduction dans l'Allemagne romantique. Herder, Goethe, Schlegell, Novalis, Humboldt, Schleiermacher, Höderlin / The Experience of the Foreign. Translated by Stefaan Heyvaert / Antoine Berman. – Paris: Gallimard/Albany: State University of New York Press, 1984. – 311 p.

227. Berman Antoine. Translation and the Trials of the Foreign // The Translation Studies Reader / Ed. Lawrence Venuti / Antoine Berman. – London and New York: Routledge, 2000. – P. 284-297.

228. Brisset A. Tchekhov en Abitibi, Brecht banlieusard. Et le québécois devient langue littéraire / A. Brisset // Circuit 12, 1986. – P. 10.

229. Burge Tyler. Self-Reference and Translation / Tyler Burge // Guenther F. and M. Guenther-Reutter (eds) Meaning and Translation: Philosophical and Linguistic Approaches. – London: Duckworth, 1978. - P. 137-153.

230. Colbert D. The Magical Worlds of Harry Potter. A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts / D. Colbert. – London: Puffin, 2003. – 287 p.

231. Collins Paperback Dictionary & Thesaurus / Ed. Jeremy Butterfield. – Glasgow: HarperCollins Publishers, 2002. – 856 p.

232. Crystal David and D. Davy. Investigating English Style / David Crystal and D. Davy // Language. – 1971. – Vol. 47, No. 4. – P. 990-1000.

233. Davies E. Eirlys. A Goblin or a Dirty Nose? The Treatment of Culture-Specific Reference in Translation of the Harry Potter Books / Davies E. Eirlys // The Translator. 2003. – 9 (1). – P. 65-100.

234. De Beaugrande Robert and Dressler Wolfgang. Introduction to Text Linguistics / Robert De Beaugrande and Wolfgang Dressler. – London and New York: Longman, 1981. – 270 p.

235. Delisle Jean. L'Analyse du discours comme méthode de traduction / Jean Delisle. – Ottawa: Ottawa University Press, 1980. – 282 p.

236. Embleton Sheila. Names and their Substitutes / Sheila Embleton // Onomastic Observations on Astérix and its Translations. 1991. – Target 3 (2). – P. 175-206.

237. Even-Zohar Itamar. The position of translated literature within the literary polysystem / Itamar Even-Zohar // The Translation Studies Reader / Ed. Lawrence Venuti. – London and New York: Routledge, 2000. – P. 192-197.

238. Farghal M. Managing in Translation: A Theoretical Model / M. Farghal // Meta 38 (2). – 1993. – P. 257-267.

239. Fernandes Lincoln. Translation of Names in Children's Fantasy Literature: Bringing the Young Reader into Play / Lincoln Fernandes // New Voices in Translation Studies. – 2006. – № 2. – P. 44-57.

240. Frame Donald. Pleasures and Problems of Translation / Donald Frame // The Craft of Translation / Ed. Biguenet, John and Schulte, Rainer. – Chicago and London: The University of Chicago Press, 1989. – P. 70-92.

241. Franklyn J. Shield and Crest / J. Franklyn. – New York: Sterling, 1960. – 491 p.

242. Fraser L. Conversations with J. K. Rowling / L. Fraser. – New York: Scholastic, 2001. – 96 p.

243. Gentzler Edwin. Contemporary Translation Theories / Edwin Gentzler. – London and New York: Routledge, 1993. – 224 p.

244. Heidegger Martin. Early Greek Thinking: The Dawn of Western Philosophy. / Translated by David Farrel Krell and Frank A. Capuzzi / Martin Heidegger. – San Francisco: Harper & Row, Publishers, Inc., 1984. – 129 p.

245. Helena Petrovna Blavatsky. Biography. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://en.wikipedia.org/wiki/Helena_Petrovna_Blavatsky

246. Hermans Theo. On Translating Proper Names, with Reference to De Witte and Max Havelaar, in M.J. Wintle (ed.) *Modern Dutch Studies. Essays in Honour of Professor Peter King on the Occasion of his Retirement / Theo Hermans.* - London/Atlantic Highlands: The Athlone Press, 1988. – P. 1-24.

247. Humboldt, Wilhelm von. Brief an A.W. Schlegel vom 23. Juli 1796 // *Verzeichnis der von A.W. v. Schlegel nachgelassenen Briefsammlung: Nebst Mittheilung ausgewählter Proben des Briefwechsels mit den Gebrüdern von Humboldt, F. Schleiermacher, B. G. Niebuhr u. J. Grimm / Anton Klette.* – Bonn: (no publisher), 1796/1868. – P. v-vi.

248. Humboldt, Wilhelm von. Einleitung zu Agamemnon / Wilhelm von Humboldt // *Das Problem des Übersetzens / Ed. H. J. Störig.* – Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1816/1963. – P. 71-96.

249. Hunt Peter. *Children's Literature / Peter Hunt.* - Oxford/Massachusetts: Blackwell Publishers, 2001. – 343 p.

250. Iyer Pico. The Playing Fields of Hogwarts / Pico Iyer // *The New York Times.* - 10 October 1999. – P 4.

251. Jerome, Eusebius Hieronymus. On the Best Kind of Translator (Letter 57 to Pammachius), trans. Paul Carroll / Eusebius Hieronymus Jerome // *The Satirical Letters of St Jerome.* - Chicago: Gateway, 1958. – P. 132-151.

252. Knowles Murray. *Language and Control in Children's Literature / Murray Knowles and Malmkjær Kirsten.* - London/New York: Routledge, 1996. – P. 17.

253. Lefevere André (ed. and trans.). *Translation/History/Culture: A Sourcebook / André Lefevere.* – New York and London: Routledge, 1992. – 182 p.

254. Longman Dictionary of Contemporary English. *Словарь современного английского языка: в 2-х томах.* – М. : Рус. яз., 1992. - 1229 с.

255. Manini Luca. Meaningful Literary Names. Their Forms and Functions, and their Translation / Luca Manini // *The Translator* 2 (2), 1996. – P. 161-178.

256. Marmaridou Sophia. What's so Proper about Names? A Study in Categorisation and Cognitive Semantics, Vol. 15 / Sophia Marmaridou. – Athens: Parousia, 1991. – P. 88

257. Matthews Peter. The Concise Oxford Dictionary of Linguistics / Peter Matthews. – Oxford: Oxford University Press, 1997. – 432 p.

258. Mounin Georges. Les problèmes théoriques de la traduction / Georges Mounin. – Paris: Gallimard, 1963. – 297 p.

259. Munday Jeremy. Introducing Translation Studies. Theories and Applications / Jeremy Munday. – London and New York: Routledge, 2001. – 222 p.

260. Newmark Peter. A Textbook of Translation / Peter Newmark. – New York – London – Toronto – Sydney – Tokyo: Prentice Hall International (UK) Ltd., 2003. – 292 p.

261. Newmark Peter. Approaches to Translation / Peter Newmark. – Oxford: Pergamon Press, 1981. – 200 p.

262. Nida Eugene A. Toward a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating / Eugene A. Nida. – Leiden: E. J. Brill, 1964. – 331 p.

263. Nietzsche Friedrich. The Gay Science / Translated by Walter Kaufmann / Friedrich Nietzsche. – New York: Random House, 1974. – 416 p.

264. Nord Christiane. Proper Names in Translation for Children: Alice in Wonderland as a Case in Point / Christiane Nord // Meta XLVIII (1-2), 2003. – P. 182-196.

265. Nord Christiane. Text Analysis in Translation: Theory, Methodology and Didactic Applications of a Model for Translation-Oriented Text Analysis / Christiane Nord. – Amsterdam: Rodopi, 1991. – 250 p.

266. NTC's American Idioms Dictionary / Ed. Richard Spears. – New York: NTC Publishing Group, 2000. – 625 p.

267. Puurtinen Tiina. Linguistic Acceptability in Translated Children's Literature / Tiina Puurtinen. – Joensuu: University of Joensuu, 1995. – 277 p.

268. Rabassa Gregory. No Two Snowflakes are Alike: Translation as Metaphor / Gregory Rabassa // *The Craft of Translation* / Ed. Biguenet, John and Schulte, Rainer. – Chicago and London: The University of Chicago Press, 1989. – P. 1-12.

269. Reiss Katarina. Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie (Linguistische Arbeiten 147) / Katarina Reiss und Hans J. Vermeer. – Tübingen: Niemeyer, 1984/1991. – 248 p.

270. Reiss Katharina. Type, Kind and Individuality of Text. Decision Making in Translation / Katharina Reiss // *The Translation Studies Reader* / Ed. Lawrence Venuti. – London and New York: Routledge, 2000. – P. 160-171.

271. Roberts Roda. Translation and Communication / Roda Roberts // *NUCLEO* 1, 1985. – P. 139-176.

272. Routledge Encyclopedia of Translation Studies / Ed. Mona Baker. – London and New York: Routledge, 2001. – 654 p.

273. Santoyo J. C. Traducciones y adaptaciones teatrales: ensayo de una tipología / J. C. Santoyo // *Cuadernos de Teatro Clásico* 4, 1989. – P. 96-107.

274. Seleskovitch Danica. Interpréter pour Traduire / Danica Seleskovitch and Marianne Lederer. – Paris: Didier erudition, 1986 (2nd edition). – 311 p.

275. Shisler Benjamin. The Influence of Phonesthesia on the English Language / Benjamin Shisler. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.geocities.com/SoHo/Studios/9783/phonpap1.html#manifestations>

276. Shuttleworth Mark. Dictionary of Translation Studies / Mark Shuttleworth and Moira Cowie. – Manchester: St. Jerome Publishing, 1997. – 233 p.

277. Snell-Hornby, Mary. Translation Studies: An Integrated Approach / Mary Snell-Hornby. – Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, 1988. – 163 p.

278. Spiro. Theoretical Issues in Reading Comprehension. Perspectives from Cognitive Psychology, Linguistics, Artificial Intelligence, and Education / Spiro, J. Rand, C. Bertram, Bruce and William F. Brewer. Hillsdale/New Jersey: Erlbaum, 1980. – 672 p.

279. Toury Gideon. A Rationale for Descriptive Translation Studies / Gideon Toury // *Disposito. The Art and Science of Translation*. Volume VII, № 19-20-21 (1982). – Ann Arbor: University of Michigan, 1982. - P. 23-39.

280. Toury Gideon. *Descriptive Translation Studies and Beyond* / Gideon Toury. – Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1995. – 312 p.

281. Toury Gideon. *In Search of a Theory of Translation* / Gideon Toury. – Tel Aviv: The Porter Institute for Poetics and Semiotics, Tel Aviv University, 1980. – 159 p.

282. Toury Gideon. *Translated Literature: System, Norm, Performance* / Gideon Toury // *Poetics Today*. – 1981. - № 2. – P. 9-27.

283. Tymoczko Maria. *Translation in a Postcolonial Context: Early Irish Literature in English Translation* / Maria Tymoczko. – Manchester: St Jerome Press, 1999. – 336 p.

284. Vermeer Hans J. *Skopos and Commission in Translational Action* / Hans J. Vermeer // *The Translation Studies Reader* / Ed. Lawrence Venuti. – London and New York: Routledge, 2000. – P. 221-232.

285. Vinay Jean-Paul. *Comparative Stylistics of French and English* / Translated by C. Sager and M. J. Hamel / Jean-Paul Vinay and Jean Darbelnet. – Amsterdam: John Benjamins, 1995. – 359 p.

286. Waard J. de. *From One Language to Another. Functional Equivalence in Bible Translating* / J. de Waard, E. A. Nida. – Nashville: Thomas Nelson Publishers, 1986. – 224 p.

287. Weaver William. *The Process of Translation* / William Weaver // *The Craft of Translation* / Ed. Biguenet, John and Schulte, Rainer. – Chicago and London: The University of Chicago Press, 1989. – P. 117-124.

288. Weekley Ernest. *A Concise Etymological Dictionary of Modern English* / Ernest Weekley. – New York: E.P. DUTTON AND COMPANY, INC., 1952. – 480 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТИЧНОГО ТА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

289. Ролинг Дж. К. Гаррі Поттер і Дары Смерти / Дж. К. Ролинг; [пер. с англ. С. Ильина, М. Лахути, М. Сокольской]. – М. : ЗАО «РОСМЭН-ПРЕСС», 2007. – 640 с.

290. Ролинг Дж. К. Гаррі Поттер і Кубок огня / Дж. К. Ролинг; [пер. с англ. под ред. М. Д. Литвиновой; стихотв. в пер. А. Г. Ляха]. – М. : Росмэн, 2006. – 667 с.

291. Ролинг Дж. К. Гаррі Поттер і Орден Феникса / Дж. К. Ролинг; [пер. с англ. В. Бабкова, В. Голышева, Л. Мотылева]. – М. : Росмэн, 2006. – 826 с.

292. Ролинг Дж. К. Гаррі Поттер і Принц-полукровка / Дж. К. Ролинг; [пер. с англ. М. Лахути и С. Ильина]. – М. : Росмэн, 2006. – 669 с.

293. Ролинг Дж. К. Гаррі Поттер і Тайная комната / Дж. К. Ролинг; [пер. с англ. М. Д. Литвиновой]. – М. : Росмэн, 2006. – 473 с.

294. Ролинг Дж. К. Гаррі Поттер і узник Азкабана / Дж. К. Ролинг; [пер. с англ. М. Д. Литвиновой]. – М. : Росмэн, 2006. – 509 с.

295. Ролинг Дж. К. Гаррі Поттер і философский камень / Дж. К. Ролинг; [пер. с англ. И. В. Оранского]. – М. : Росмэн, 2006. – 398 с.

296. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і в'язень Азкабану / Дж. К. Ролінг [пер. з англ. Віктор Морозов за ред. Івана Малковича]. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2002. – 381 с.

297. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і келих вогню / Дж. К. Ролінг [пер. з англ. Віктор Морозов та Софія Андрухович за ред. Івана Малковича та Олекси Негребецького]. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2003. – 670 с.

298. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і напівкровний Принц / Дж. К. Ролінг [пер. з англ. Віктор Морозов за ред. Олекси Негребецького та Івана Малковича]. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2005. – 574 с.

299. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і Орден Фенікса / Дж. К. Ролінг [пер. з англ. Віктор Морозов за ред. Івана Малковича та Олекси Негребецького]. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2003. – 813 с.

300. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і Смертельні реліквії / Дж. К. Ролінг [пер. з англ. Віктор Морозов за ред. Олекси Негребецького та Івана Малковича]. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2007. – 637 с.

301. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і Таємна кімната / Дж. К. Ролінг [пер. з англ. Віктор Морозов за ред. Петра Таращука та Івана Малковича]. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2002. – 345 с.

302. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і філософський камінь / Дж. К. Ролінг [пер. з англ. Віктор Морозов за ред. Петра Таращука та Івана Малковича]. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2002. – 315 с.

303. Rowling J. K. Harry Potter and the Chamber of Secrets / J. K. Rowling. – London : Bloomsbury, 1998. – 251 p.

304. Rowling J. K. Harry Potter and the Deathly Hallows / J. K. Rowling. – New York : ARTHUR A. LEVINE BOOKS, 2007. – 759 p.

305. Rowling J. K. Harry Potter and the Goblet of Fire / J. K. Rowling. – London : Bloomsbury, 2000. – 636 p.

306. Rowling J. K. Harry Potter and the Half-Blood Prince / J. K. Rowling. – London : Bloomsbury, 2005. – 607 p.

307. Rowling J. K. Harry Potter and the Order of the Phoenix / J. K. Rowling. – London : Bloomsbury, 2003. – 956 p.

308. Rowling J. K. Harry Potter and the Philosopher's Stone / J. K. Rowling. – London : Bloomsbury, 1997. – 223 p.

309. Rowling J. K. Harry Potter and the Prisoner of Azkaban / J. K. Rowling. – London : Bloomsbury, 1999. – 317 p.

ДОДАТОК А

У додатку (табл. А.1) міститься інформація щодо кількості персонажів, які функціонують в тексті мови оригіналу; варіантів їх імен в текстах оригіналу та перекладів із зазначеним номером книги і сторінки, де варіант було вжито вперше; методів формування відповідників. У графі «Втрата/зміна інформації» наводяться дані щодо невідповідності характеристичного забарвлення імені персонажа в текстах оригіналу і перекладу: «0 на –» означає, що в тексті оригіналу ім'я – нехарактеристичне, а в перекладі надає персонажу негативного забарвлення; «– на 0» означає, що в тексті оригіналу ім'я характеризує персонаж як негативний, а в перекладі виступає як нехарактеристичне ім'я; «+ на 0» означає, що в оригіналі ім'я характеризує персонаж як позитивний, а в перекладі виступає як нехарактеристичне ім'я; «– на 0» означає, що в оригіналі ім'я характеризує персонаж як позитивний, а в перекладі виступає як нехарактеристичне ім'я; «багатозн. на 0» означає, що в оригіналі ім'я має декілька значень або містить додаткову інформацію про персонаж, а в перекладі має виключно номінативне значення; «багатозн. на –» означає, що в оригіналі ім'я має декілька значень або містить додаткову інформацію про персонаж, а в перекладі характеризує персонаж як негативний. У графі «Характеристичне ім'я» знаком «1» позначено всі імена, що в тексті мови оригіналу характеризують персонаж або містять зрозумілу для читача додаткову інформацію про власника імені, його сутність або долю. Знаком «ф» позначено імена власні, на основі яких в тексті мови оригіналу побудовано авторські фразеологічні єдності.

Таблиця А.1

Антропоніми циклу романів Дж. К. Ролінг «Гаррі Поттер» і їх відповідники в російському і українському перекладах

№ персонажа (за появою)	Об'єкт номінації (в оригіналі)	Варіанти імені (в оригіналі)	№ книги	№ сторінки	Об'єкт номінації (в російському перекладі)	Варіанти імені (в російському перекладі)	Метод формування відповідника (в російському перекладі)	Втрата/зміна інформації (в російському перекладі)	№ книги	№ сторінки	Об'єкт номінації (в українському перекладі)	Варіанти імені (в українському перекладі)	Метод формування відповідника (в українському перекладі)	Втрата/зміна інформації (в українському перекладі)	№ книги	№ сторінки	Склад імені/роль персонажа: головний (1), другорядний (2), епізодичний (3)	Характеристичне ім'я
1	Dursley Vernon		1	1	Дурсль Вернон	Дурслі Вернон	морфолог. модифікація	0 на -	1	1	Дурслі Вернон	Дурслі Вернон	транслітерац.	0 на -	1	5	прізвище	1
			1	7	Дурсль Вернон	Дурсль Вернон	морфолог. модифікація	0 на -	1	3	Дурслі Вернон	Дурслі Вернон	транслітерац.	0 на -	1	24	ім'я	
	Uncle Vernon		1	20	Дурсль Вернон	Дурсль Вернон	змішаний		1	28	Дурсль Вернон	Дурсль Вернон	змішаний		1	24	ім'я	

Продовж. табл. А.1

	Vernon	1	21	Вернон	транскрипція		1	30	Вернон	транскрипція		1	25	ім'я	
	Vernon	2	7	Вернон	змішаний	0 на -	2	3	Вернон	змішаний	0 на -	2	7	ім'я і прізви.	1
	Dursley			Дурсль					Дурслі						
2	Dursley Petunia	1		Дурсль Петунія			1		Дурслі Петунія			1		2	
	Dursley	1	7	Дурсль	морфолог. модифікація	0 на -	1	3	Дурслі	транслітерац.	0 на -	1	5	прізвище	1
	Petunia	1	11	Петунья	транскрипція	- на 0	1	11	Петунія	транскрипція	- на 0	1	10	ім'я	1
	Aunt Petunia	1	19	тетя Петунья	змішаний	- на 0	1	26	тітка Петунья	змішаний	- на 0	1	22	ім'я	1
	Tuney	7	663	Тунья	морфолог. модифікація		7	560	Туня	морфолог. модифікація		7	556	ім'я зменш.	1
3	Dursley Dudley	1		Дурсль Дадлі			1		Дурслі Дадлі			1		2	
	Dudley	1	7	Дадлі	транскрипція		1	4	Дадлі	транскрипція		1	5	ім'я	1
	Dudley			Дадлі					Дадлі						
	Dursley	1	19	Дурсль	змішаний	0 на -	1	25	Дурслі	змішаний	0 на -	1	22	ім'я і прізви.	1
	Duddy	1	20	Дадлі	обмеж. варіативн.	+ на 0	1		Дадлик	морфолог. модифікація		1	23	ім'я зменш.	1
	Dinky				обмеж.					морфолог.					
	Duddydums	1	22	Дадлі	варіативн.	+ на 0	1		Дадичок	морфолог. модифікація		1	27	ім'я зменш.	1
	Ickle			крошка-сночок, миленькая											
	Dudleykins	1	29	лапочка	деонімізація		1	43	Дадичок	обмеж. варіативн.		1	36	ім'я зменш.	1
	Dudders	3	20	Дадлик	морфолог. модифікація		3	25	Дадлік	морфолог. модифікація		3	22	ім'я зменш.	1
	Diddy	4	29	Дадлі	обмеж. варіативн.	+ на 0	4	25	Діді	транскрипція		4	30	ім'я зменш.	1
	Dudders	5	9	Дадлик	морфолог. модифікація		5	4	Дадлік	морфолог. модифікація		5	8	ім'я зменш.	1

Продовж. табл. А.1

	Big D	5	19	Большой Дэ	змішаний		5	13	Великий Дад	змішаний		5	17	прізвисько	1
	Dud	5	19	Дад	транскрипція		5	14	Дад	транскрипція		5	17	ім'я зменш.	1
	Ickle Dudleykins	5	20	масенький Даддик	змішаний		5	14	Маленький Дідичок	змішаний		5	18	ім'я зменш.	1
	Popkin	5	20	малыш мой	деонімізація		5	14	Попульчик	функц. аналогія		5	18	прізвисько	1
	Dinky Duddydums	5	20	крохотулка	деонімізація		5	14	Гарнонний Дадасик	змішаний		5	18	ім'я зменш.	1
	Diddy	5	33	Дидди	транслітерац.		5	25	Ділі	транскрипція		5	29	ім'я зменш.	1
	Diddykins	7	36	Дидинька	морфолог. модифікація		7	35	Дадічок	морфолог. модифікація		7	33	ім'я зменш.	1
4	Dursley Marge	1		Дурсль Мардж			1		Дурслі Мардж			1		2	
	Auntie Marge	1	21	тетушка Мардж	змішаний		1	28	тітонька Мардж	змішаний		1	24	ім'я	1
	Marge	1	22	Мардж	транскрипція		1	30	Мардж	транскрипція		1	26	ім'я	
	Aunt Marge	3	19	тетушка Мардж	змішаний		3	23	тітонька Мардж	змішаний		3	20	ім'я	
	Marjorie Dursley	3	38	Марджори Дурсль	морфолог. модифікація	0 на -	3	53	Марджорі Дурслі	змішаний	0 на -	3	44	ім'я і прізви.	1
	Dursley	3	38	Дурсль	морфолог. модифікація	0 на -	3	53	Дурслі	транслітерац.	0 на -	3	44	прізвисько	1
5	Potter Lily	1		Поттер Лілі			1		Поттер Лілі			1		2	
	Mrs Potter	1	7	мисис Поттер	транслітерац.		1	4	місіс Поттер	транслітерац.		1	5	прізвисько	
	Lily Potter	1	14	Лілі Поттер	транслітерац.		1	18	Лілі Поттер	змішаний		1	16	ім'я і прізви.	1
	Lily	1	14	Лілі	транслітерац.		1	18	Лілі	морфолог. модифікація		1	16	ім'я	1
	L.E.	5	707	Л.Е.	транслітерац.		5	600	Л.Е.	додавання	0 на -	1	57	ім'я зменш.	1
					транслітерац.					транслітерац.		5	601	ініціали	

Продовж. табл. А.1

	Evans	5	712	Еванс	транскрипція	5	605	Еванс	транскрипція		5	606	прізвище		
	Lily Evans	6	70	Лілі Еванс	змішаний	6	76	Лілі Еванс	змішаний		6	66	ім'я і прізви.	1	
6	Potter James	1		Поттер Джеймс		1		Поттер Джеймс			1		2		
	James Potter	1	14	Джеймс Поттер	змішаний	багатозн. на 0	1	18	Джеймс Поттер	змішаний	багатозн. на 0	1	16	ім'я і прізви.	1
	James	1	14	Джеймс	транскрипція		1	18	Джеймс	транскрипція		1	16	ім'я	
	Potter	1	44	Поттер	транслітерац.	багатозн. на 0	1	68	Поттер	транслітерац.	багатозн. на 0	1	57	прізвище	1
	Prongs	3	144	Сохагый	калькування		3	219	Золоторіг	калькування		3	170	прізвисько	1
7	Potter Harry	1		Поттер Гаррі			1		Поттер Гаррі			1		1	
	Harry	1	9	Гаррі	транслітерац.		1	7	Гаррі	транслітерац.		1	8	ім'я	
	Harvey	1	9	Гєри	онімна заміна		1	8	Гарві	транскрипція		1	8	ім'я	
	Harold	1	9	Гарольд	транслітерац.		1	8	Гарольд	транскрипція		1	8	ім'я	
	Howard	1	11		включення		1		Говард	транскрипція		1	11	ім'я	
	Harry Potter	1	15	Гаррі Поттер	транслітерац.		1	18	Гаррі Поттер	транслітерац.		1	16	ім'я і прізви.	
	Mr H. Potter	1	30	містер Г. Поттер	транслітерац.		1	45	містер Г. Поттер	транслітерац.		1	38	ім'я і прізви.	
	Mr Potter	1	42	містер Поттер	транслітерац.		1	66	містер Поттер	транслітерац.		1	55	прізвище	
	Mr Harry Potter	1	57	містер Гаррі Поттер	транслітерац.		1	90	містер Гаррі Поттер	транслітерац.		1	76	ім'я і прізви.	
	Potter, Harry	1	90	Поттер, Гаррі	транслітерац.		1	151	Гаррі Поттер	транслітерац.		1	124	ім'я і прізви.	
	Potter	1	91	Поттер	транслітерац.		1	152	Поттер	транслітерац.		1	125	прізвище	
	Underage Wizard'	2	22	"Колдун несовершен-нолетний"	калькування		2	33	"Неповно-літній чарівник"	калькування		2	28	прізвисько	1

Продовж. табл. А.1

Scarhead	2	126	со шрамом	деонімізація		2	237	башка зі шрамом	деонімізація		2	174	прізвисько	1
Neville Longbottom	3	31	Невилл Долгопупс	змішаний		3	43	Невилл Лонгботом	транскрипція		3	36	ім'я і прізв.	
Neville	3	36	Невилл	транслітерац.		3	51	Невилл	транскрипція		3	42	ім'я	
Potty	3	63	Малювка	калькування		3	95	Потік	морфолог. модифікація		3	75	прізвисько	1
A tale worthy of Harry Potter	5	87	Басня, достойная Гарри Поттера	транслітерац.		5	73	Басчка в стилі Гаррі Поттера	транслітерац.		5	74	ім'я і прізв.	ф
Harry James Potter	5	156	Гаррі Джеймс Поттер	транслітерац.		5	135	Гаррі Джеймс Поттер	транслітерац.		5	133	ім'я і прізв.	
Patronus Potter	5	173	Патронус Поттер	калькування		5	151	Патронус Поттер	калькування		5	147	прізвисько	1
Potty Wee Potter	5	273	Поттер-обормоттер	калькування		5	243	уті-пупі Поттер	калькування		5	235	прізвисько	1
Crackpot	5	274	обормоттер	деонімізація		5	243	психопаттер	деонімізація		5	235	прізвисько	1
Potty friend	5	274	мой прекрасний обормотний друг	деонімізація		5	243	друже Поттюнчику	змішаний		5	235	прізвисько	1
Perkins	5	395	Перкінс	транскрипція		5	342	Перкінс	транскрипція		5	337	прізвисько	
Sonny Jim	5	396	сынок	деонімізація		5	343	пане-брате	деонімізація		5	337	прізвисько	1
Have a Very Harry Christmas!	5	498	Гаррі, моя зезда!	транслітерац.		5	425	Веселого і Гарріного Різдва!	транслітерац.		5	426	ім'я	ф
Potty	5	689	Потти	транслітерац.		5	584	Потік	морфолог. модифікація		5	586	прізвисько	1
Chosen One	6	43	Избранный	калькування		6	45	Обранець	калькування		6	40	прізвисько	1

Продовж. табл. А.1

	Boy Who Lived	6	76			Мальчик, Который Выжил	калькування				Хлопчик, що вижив	калькування		6	70	прізвисько	1
	Potty	6	292			Обормоттер	калькування				Потька	калькування		6	274	прізвисько	1
	Potions Prince	6	350			принц зельварення	деонімізація				принцик настійок	деонімізація		6	328	прізвисько	1
	Chosen Captain	6	386			Избранный капитан	калькування				капітан-обранець	деонімізація		6	361	прізвисько	1
	Boy Who Scored	6	386			Мальчик, Который Всегда Побеждает	калькування				хлопчик, що виграв	деонімізація		6	361	прізвисько	1
	Potty	6	393			Потти	транслітерац.				Потька	калькування		6	367	прізвисько	1
	Parry Otter	6	456			Парри Гроггер	морфолог. модифікація				Паррі Готгер	морфолог. модифікація		6	426	ім'я і прізви.	1
	cousin Barny Barny	7	137			кузен Барни Барни	змішаний				кузин Барні	змішаний		7	119	ім'я	
	Weasley	7	147			Уизли	транскрипція				Барні Візлі	транскрипція		7	128	ім'я і прізви.	
	Undesirable No. 1	7	252			Нежелательное лицо № 1	калькування				Небажаний № 1	калькування		7	216	прізвисько	1
	Undesirable Number One	7	252			Нежелательное лицо номер один	калькування				Небажаний номер один	калькування		7	216	прізвисько	1
	Harry I've Faced-Worse-Potter	7	308			Гарри Видавший-Вещи-Похуже Поттер	калькування				Гаррі Поттер, з-яким-і-не-так-бувало	калькування		7	263	прізвисько	1
	Dudley	7	447			Дадли	транскрипція				Дадлі	транскрипція		7	379	прізвище	
	Vernon	7	447			Вернон	транскрипція				Вернон	транскрипція		7	379	ім'я	
	Vernon Dudley	7	447			Вернон Дадли	транскрипція				Вернон Дадлі	транскрипція		7	379	ім'я і прізви.	

Продовж. табл. А.1

	wee Potter	7	746		маленький Поттер	калькування		7	630	Гарік	транспозиція	7	626	прізвисько	1	
8	Voldemort	1		Волан-де-Морт				1		Воoldemорт		1		1		
	You-Know-Who	1	10	Вы-Знаете-Кто	калькування			1	9	Відомо-Хто	калькування	1	9	прізвисько	1	
		1		Вы-Не-Знаете-Кто	додавання			1	16			1		прізвисько	1	
		1		Ты-Знаешь-Кто	калькування			1	70			1		прізвисько	1	
	Voldemort	1	14	Волан-де-Морт	онімна заміна	- на 0		1	16	Воoldemорт	транскрипція	1	15	псевдонім	1	
	Lord Voldemort	1	210	лорд Волан-де-Морт	змішаний	- на 0		1	373	лорд Воoldemорт	змішаний	1	294	псевдонім	1	
	He Who Must Not Be Named	1	65	Тот-Чье-Имя-Нельзя-Называть	калькування			1	106	Той-Кого-Не-Можна-Называть	калькування	1	90	прізвисько	1	
	He Who Must Not Be Named	2	17	Тот-Кого-Нельзя-Называть	калькування			2	22	Той-Кого-Не-Можна-Называть	калькування	2	20	прізвисько	1	
	Dark Lord	2	17	Темный Лорд	калькування			2	22	Лорд Темряви	калькування	2	20	прізвисько	1	
	You Know Who	2	18	Вы-Знаете-Кто	калькування			2	24	Відомо-Хто	калькування	2	21	прізвисько	1	
	T. M. Riddle	2	173	Т. Н. Реддл	змішаний	багатозн. на 0		2	316	Т. Я. Редл	змішаний	багатозн. на 0	2	237	ім'я і прізви.	
	Riddle	2	173	Реддл	онімна заміна	багатозн. на 0		2	318	Редл	онімна заміна	багатозн. на 0	2	239	прізвище	1
	Tom Riddle	2	179	Том Реддл	змішаний	багатозн. на 0		2	329	Том Редл	змішаний	багатозн. на 0	2	247	ім'я і прізви.	1
	Tom Marvolo	2	182	Том Нарволо	онімна заміна			2	334	Том Ярволод	онімна заміна		2	250	ім'я	1

Продовж. табл. А.1

	Tom Marvolo Riddle	2	231	Том Нарволо Реддл	змішаний	багатозн. на 0	2	434	Том Ярволод Реддл	змішаний	багатозн. на 0	2	318	ім'я і прізви.	1
	I am Lord Voldemort	2	231	лорд Волан-де-Морт	змішаний		2	434	Я Лорд Волдеморт	змішаний		2	318	псевдонім	1
	Lord Voldemort	5	47	лорд Воланди	калькування		5	38	Лорд Вол-як-його-там	калькування		5	41	псевдонім	1
	Tom	6	248	Том	транскрипція		6	273	Том	транскрипція		6	233	ім'я	
	Heir of Slythering	7	129	наслідник Слизерина	деонімізація		7	116	спадкоємець Слизерина	деонімізація		7	112	прізвисько	1
	Voldy	7	746	Волан	обмеж. варіативн.		7	630	Волдик-дурболдик	калькування		7	626	ім'я зменш.	1
9	Next Door Mrs	1		соседка			1		сусідка			1		3	
	Mrs Next Door	1	10	соседка	деонімізація		1	9	сусідка	деонімізація		1	9	прізвисько	1
10	McGuffin Jim	1		МакГафін Джим			1		Макгафін Джим			1		3	
	Jim McGuffin	1	10	Джим МакГафін	транскрипція		1	10	Джим Макгафін	транскрипція		1	10	ім'я і прізви.	
	Jim	1	10	Джим	транскрипція		1	10	Джим	транскрипція		1	10	ім'я	
11	Ted	1		Тед			1		Тед			1		3	
	Ted	1	10	Тед	транскрипція		1	10	Тед	транскрипція		1	10	ім'я	
12	Dumbledore	1		Дамблдор			1		Дамблдор			1		1	
	Albus Dumbledore	1	12	Альбус Дамблдор	транскрипція	+ на 0	1	13	Альбус Дамблдор	транскрипція	+ на 0	1	12	ім'я і прізви.	1
	Dumbledore	1	12	Дамблдор	транскрипція	+ на 0	1	14	Дамблдор	транскрипція	+ на 0	1	13	прізвище	1
	Albus	1	14	Альбус	транскрипція	+ на 0	1	18	Альбус	транскрипція	+ на 0	1	16	ім'я	1

Продовж. табл. А.1

	Albus Percival Wulfric Brian Dumbledore	5	157	Альбус Персиваль Вулфрік Брайан Дамблдор	транскрипція	+ на 0	5	136	Альбус Персвал Вулфрік Браян Дамблдор	транскрипція	+ на 0	5	133	ім'я і прізви.	1
	A.P.W.B.D.	5	857	А.П.В.Б.Д.	транслітерац.		5	737	А.П.В.Б.Д.	транслітерац.		5	729	ініціали	
	Dumberton	6	252	Дамбертон	транскрипція		6	277	Дамбертон	транскрипція		6	237	прізвище	1
	Dunderbore	6	252	Дандербор	транскрипція		6	277	Дандербор	транскрипція		6	237	прізвище	1
	Dumby	6	555	Дамбі	транскрипція		6	611	Дамбі	транскрипція		6	552	прізвисько	1
	To believe that Dumbledore was white as his beard	7	25	Верить, будто Дамблдор был чист и бел, как его борода	транскрипція		7	25	Вважати Дамблдора білим і пухнастим, мов його борода	транскрипція		7	26	прізвище	ф
	Mr. Brilliant	7	565	вундеркінд	деонімізація		7	479	Геній	калькування		7	477	прізвисько	1
13	McGonagall	1		МакГонагалл			1		Мактонегел			1		2	
	Professor McGonagall	1	13	професор МакГонагалл	транслітерац.	багатозн. на 0	1	15	професорка Мактонегел	транскрипція	багатозн. на 0	1	13	прізвище	1
	Minerva McGonagall	1	43	Минерва МакГонагалл	транслітерац.	багатозн. на 0	1	66	Минерва Мактонегел	транскрипція	багатозн. на 0	1	55	ім'я і прізви.	1
	McGonagall	1	101	МакГонагалл	транслітерац.	багатозн. на 0	1	171	Мактонегел	транскрипція	багатозн. на 0	1	139	прізвище	1
	M. McGonagall	1	122	М. МакГонагалл	транслітерац.	багатозн. на 0	1	211	М. Мактонегел	транскрипція	багатозн. на 0	1	168	ім'я і прізви.	1
	Minerva	2	64	Минерва	транслітерац.		2	117	Минерва	транскрипція		2	86	ім'я	1
14	Diggle	1		Дінгл			1		Дігл			1		2	
	Dedalus Diggle	1	13	Дедалус Дінгл	змішаний		1	15	Дедалус Дігл	транскрипція		1	14	ім'я і прізви.	1
	Diggle	1	54	Дінгл	морфолог. модифікація		1	86	Дігл	транскрипція		1	72	прізвище	1

Продовж. табл. А.1

	Dedalus	7	36	Дедалус	транслітерац.		7	35	Дедалус	транскрипція		7	34	ім'я	1
15	Pomfrey	1		Помфрі			1		Помфрі			1			2
	Madam Pomfrey	1	14	мадам Помфрі	транскрипція		1	17	мадам Помфрі	транскрипція		1	15	прізвище	1
	Poppy	3	70	Поппі	транскрипція	багатозн. на 0	3	105	Поппі	транслітерац.	багатозн. на 0	3	83	ім'я	1
16	Hagrid	1		Хаґрід			1		Геґрід			1			2
	Hagrid	1	15	Хаґрід	транскрипція	багатозн. на 0	1	19	Геґрід	транскрипція	багатозн. на 0	1	17	прізвище	1
	Rubeus Hagrid	1	40	Рубеус Хаґрід	транскрипція	багатозн. на 0	1	61	Рубеус Геґрід	транскрипція	багатозн. на 0	1	51	ім'я і прізви.	1
	Rubeus	2	183	Рубеус	транскрипція	багатозн. на 0	2	338	Рубеус	транскрипція	багатозн. на 0	2	253	ім'я	1
17	Black Sirius	1		Блэк Сириус			1		Блек Сіріус			1			1
	Sirius Black	1	16	Сириус Блэк	транскрипція	багатозн. на 0	1	21	Сіріус Блек	транскрипція	багатозн. на 0	1	19	ім'я і прізви.	1
	Black	3	18	Блэк	транскрипція	багатозн. на 0	3	21	Блек	транскрипція	багатозн. на 0	3	19	прізвище	1
	Grim	3	82	Грим	транскрипція	багатозн. на 0	3	126	Грим	транскрипція	багатозн. на 0	3	98	прізвисько	1
	Padfoot	3	144	Бродяга	онімна заміна		3	219	Гульґай	онімна заміна		3	170	прізвисько	1
	Sirius	3	252	Сириус	транскрипція		3	401	Сіріус	транскрипція		3	301	ім'я	1
	Snuffles	4	463	Нюхалз	калькування		4	482	Сопун	калькування		4	487	прізвисько	1
	Sirius - Black as He's Painted?	5	214	Сириус Блэк - черний под стать фамилии?	транскрипція	багатозн. на 0	5	187	Сіріус Блек - чи справді чорна постать?	транскрипція	багатозн. на 0	5	183	ім'я і прізви.	ф
	Stubby Boardman	5	214	Коротышка Бордман	змішаний		5	188	Стаббі Бордмен	змішаний		5	183	ім'я і прізви.	

Продовж. табл. А.1

	Stubby	5	215	Коротышка	калькування		5	188	Стабі	транслітерац.		5	184	ім'я	
	Animagus Black	5	893	анимаг Блэк	змішаний	багатозн. на 0	5	769	анимаг Блек	змішаний	багатозн. на 0	5	760	прізвисько	1
	Serious Black	6	13	Серый Ус Блэк	онімна заміна	багатозн. на 0	6	12	Серверний Блек	онімна заміна	багатозн. на 0	6	12	ім'я і прізви.	1
18	Figg	1		Фигг			1		Фіг			1		2	
	Figg	1	21	Фигг	транслітерац.	багатозн. на 0	1	30	Фіг	транскрипція	багатозн. на 0	1	25	прізвище	1
	Arabella Figg	4	618	Арабелла Фигг	транслітерац.	багатозн. на 0	4	647	Арабела Фіг	транскрипція	багатозн. на 0	4	650	ім'я і прізви.	1
	Figg	5	31	Фигги	транслітерац.	багатозн. на 0	5	23	Фігі	транскрипція	багатозн. на 0	5	27	ім'я зменш.	1
	Arabella Doreen Figg	5	161	Арабелла Дорин Фигг	змішаний	багатозн. на 0	5	140	Арабела Дорін Фіг	транскрипція	багатозн. на 0	5	138	ім'я і прізви.	1
19	Yvonne	1		Ивонн			1		Ивон			1		3	
	Yvonne	1	22	Ивонн	транслітерац.		1	30	Ивон	транскрипція		1	26	ім'я	
20	Polkiss Piers	1		Полкисс Пирс			1		Полкис Пирс			1		3	
	Piers Polkiss	1	22	Пирс Полкисс	змішаний		1	32	Пирс Полкис	транскрипція		1	27	ім'я і прізви.	
	Piers	1	22	Пирс	транскрипція		1	32	Пирс	транскрипція		1	27	ім'я	
21	Dennis	1		Деннис			1		Деніс			1		3	
	Dennis	1	28	Деннис	транслітерац.		1	41	Деніс	транскрипція		1	35	ім'я	
22	Malcolm	1		Малкольм			1		Майкл			1		3	
	Malcolm	1	28	Малкольм	транскрипція		1	41	Майкл	транскрипція		1	35	ім'я	
23	Gordon	1		Гордон			1		Гортон			1		3	
	Gordon	1	28	Гордон	транскрипція		1	41	Гортон	транскрипція		1	35	ім'я	
24	McKinnon	1		МакКиннон			1		Маккінон			1		3	
	McKinnon	1	45	МакКиннон	транслітерац.		1	71	Маккінон	транслітерац.		1	59	прізвище	

Продовж. табл. А.1

	Marlene McKinnon	5	195	Марлін Маккіннон	транслітерац.			5	170	Марліна Маккіннон	змішаний		5	166	ім'я і прізви.	
25	Воне	1		Боунз				1		Боун			1		3	
	Vone	1	45	Боунз	морфолог. модифікація			1	71	Боун	транскрипція		1	59	прізвище	
26	Prewett	1		Прюїтт				1		Превет			1		3	
	Prewett	1	45	Прюїтт	транслітерац.			1	71	Превет	транскрипція		1	59	прізвище	1
	Gideon Prewett	5	195	Гідеон Прюзтт	транслітерац.			5	171	Гідеон Превет	транскрипція		5	167	ім'я і прізви.	1
27	Fudge	1		Фадж				1		Фадж			1		2	
	Cornelius Fudge	1	51	Корнеліус Фадж	транскрипція	багатозн. на 0		1	81	Корнеліус Фадж	транскрипція	багатозн. на 0	1	68	ім'я і прізви.	1
	Fudge	2	193	Фадж	транскрипція	багатозн. на 0		2	358	Фадж	транскрипція	багатозн. на 0	2	266	прізвище	1
	Cornelius	2	193	Корнеліус	транскрипція			2	359	Корнеліус	транскрипція		2	267	ім'я	
	Cornelius Oswald Fudge	5	156	Корнеліус Освальд Фадж	транскрипція	багатозн. на 0				Корнеліус Освальд Фадж	транскрипція	багатозн. на 0			ім'я і прізви.	1
	Cornelius "Goblin-Crusher" Fudge	5	215	"гроза гоблинов"	деонімізація			5	189	"Гоблінодр обарка"	калькування		5	184	прізвисько	1
28	Goshawk	1		Гуссокл				1		Гошоук			1		3	
	Miranda Goshawk	1	52	Міранда Гуссокл	онімна заміна	багатозн. на 0		1	83	Міранда Гошоук	транскрипція	багатозн. на 0	1	70	ім'я і прізви.	1
29	Bagshot	1		Бэгшот				1		Бегшот			1		3	
	Bathilda Bagshot	1	52	Батильда Бэгшот	транскрипція	багатозн. на 0		1	83	Батильда Бегшот	транскрипція	багатозн. на 0	1	70	ім'я і прізви.	1
	Bathilda Bagshot	3	7	Батильда Бэгшот	транскрипція	багатозн. на 0		3	3	Адальберт Вофлінг	помилка	багатозн. на 0	3	7	ім'я і прізви.	1
	Bathilda	7	157	Батильда	транскрипція			7	140	Батильда	транскрипція		7	136	ім'я	

Продовж. табл. А.1

	Batty	7	352	Багги	транслітерац.		7	306	Баггі	транслітерац.		7	299	ім'я зменш.	1
30	Waffling	1		Уофлінг			1		Вофлінг			1			3
	Adalbert Waffling	1	52	Адальберт Уофлінг	транслітерац.	багатозн. на 0	1	83	Адальберт Вофлінг	транскрипція	багатозн. на 0	1	70	ім'я і прізви.	1
31	Switch	1		Світч			1		Світч			1			3
	Emeric Switch	1	52	Емерік Світч	транслітерац.	багатозн. на 0	1	83	Емерік Світч	транскрипція	багатозн. на 0	1	70	ім'я і прізви.	1
32	Spore	1		Спора			1		Спор			1			3
	Phyllida Spore	1	52	Філліда Спора	змішаний	багатозн. на 0	1	83	Філіда Спор	транскрипція	багатозн. на 0	1	70	ім'я і прізви.	1
33	Jigger	1		Мышьякофф			1		Джигер			1			3
	Arsenius Jigger	1	52	Жиг Мышьякофф	онімна заміна		1	83	Арсеніус Джигер	транскрипція	багатозн. на 0	1	70	ім'я і прізви.	1
34	Scamander	1		Саламандер			1		Скамандер			1			3
	Newt Scamander	1	53	Ньют Саламандер	змішаний		1	83	Ньют Скамандер	транскрипція	багатозн. на 0	1	70	ім'я і прізви.	1
35	Trimble	1		Тримбл			1		Тримбл			1			3
	Quentin Trimble	1	53	Квентін Тримбл	транскрипція	багатозн. на 0	1	83	Квентін Тримбл	транскрипція	багатозн. на 0	1	70	ім'я і прізви.	1
36	Tom	1		Том			1		Том			1			2
	Tom	1	54	Том	транскрипція		1	86	Том	транскрипція		1	72	ім'я	
37	Crockford	1		Крокфорд			1		Крокфорд			1			3
	Doris Crockford	1	54	Доріс Крокфорд	транскрипція		1	86	Доріс Крокфорд	транскрипція		1	72	ім'я і прізви.	
38	Quirell	1		Квіррелл			1		Квірел			1			2
	Quirell	1	55	Квіррелл	транслітерац.		1	87	Квірел	транскрипція		1	73	прізвище	
39	Griphook	1		Крюкохват			1		Грипхук			1			2
	Griphook	1	57	Крюкохват	калькування		1	91	Грипхук	транскрипція		1	77	прізвисько	1
40	Malkin	1		Малкін			1		Малкін			1			2

Продовж. табл. А.1

	Madam Malkin	1	59	мадам Малкін	Малкін	транскрипція	багатозн. на 0	1	95	мадам Малкін	Малкін	транскрипція	багатозн. на 0	1	80	прізвище	1
41	Malfoy Lucius	1		Малфой Люциус	Малфой Люциус			1		Мелфой Люциус				1		2	
	Lucius Malfoy	2	27	Люциус Малфой	Люциус Малфой	транскрипція	- на 0	2	41	Люциус Малфой	Люциус Малфой	транскрипція	- на 0	2	33	ім'я і прізви.	1
	Malfoy	2	42	Малфой	Малфой	транскрипція	- на 0	2	72	Мелфой	Мелфой	транскрипція	- на 0	2	55	прізвище	1
	Lucius	2	51	Люциус	Люциус	транскрипція		2	89	Люциус	Люциус	транскрипція		2	67	ім'я	1
42	Malfoy Draco	1		Малфой Драко	Малфой Драко			1		Мелфой Драко				1		2	
	Draco Malfoy	1	81	Драко Малфой	Драко Малфой	транскрипція	- на 0	1	135	Драко Малфой	Драко Малфой	транскрипція	- на 0	1	112	ім'я і прізви.	1
	Malfoy	1	82	Малфой	Малфой	транскрипція	- на 0	1	135	Мелфой	Мелфой	транскрипція	- на 0	1	112	прізвище	1
				Драко Малфой (не зря его фамилия значит "злосознанный")	Драко Малфой (не зря его фамилия значит "злосознанный")	метод семантичної експлікації		2	12					2		ім'я і прізви.	1
	Draco	2	42	Драко	Драко	транскрипція		2	72	Драко	Драко	транскрипція		2	55	ім'я	1
43	Viridian	1		Віридіан	Віридіан			1		Віридіан				1		3	
	Vindictus Viridian	1	62	Виндиктус Віридіан	Виндиктус Віридіан	транскрипція	багатозн. на 0	1	99	Виндиктус Віридіан	Виндиктус Віридіан	транскрипція	багатозн. на 0	1	84	ім'я і прізви.	1
44	Ollivander	1		Олливандер	Олливандер			1		Олливандер				1		2	
	Mr Ollivander	1	63	містер Олливандер	містер Олливандер	транслітерац.	багатозн. на 0	1	102	містер Олливандер	Олливандер	транскрипція	багатозн. на 0	1	86	прізвище	1
45	Weasley Ginny	1		Уізлі Джинні	Уізлі Джинні			1		Візлі Джіні				1		1	
	Ginny	1	70	Джинні	Джинні	транслітерац.		1	114	Джіні	Джіні	транскрипція		1	96	ім'я зменш.	
	Ginny Weasley	1	223	Джинні Уізлі	Джинні Уізлі	змішаний	багатозн. на 0	1	397	Джіні Візлі	Джіні Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	1	314	ім'я і прізви.	1
	Ginevra	7	141	Джінєвра	Джінєвра	транскрипція		7	126	Джіневра	Джіневра	транскрипція		7	122	ім'я	
46	Weasley Percy	1		Уізлі Персі	Уізлі Персі			1		Візлі Персі				1		1	

Продовж. табл. А.1

	Percy	1	70	Перси	транскрипція		1	114	Персі	транскрипція		1	96	ім'я	
	Percy the Prefect	1	72	староста Перси	змішаний		1	152	староста Персі	змішаний		1	99	прізвисько	1
	Percy Weasley	1	91	Перси Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	1	153	Персі Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	1	129	ім'я і прізви.	1
	Perfect Percy	2	30	пай-мальчик	деонімізація		2	48	староста Персі	змішаний		2	38	прізвисько	1
	Weasley	2	164	Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	2	302	Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	2	227	прізвище	1
	Peter Weasley	2	165	Пітер Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	2	303	Пітер Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	2	227	ім'я і прізви.	1
	HB	3	52	"СШ"	калькування		3	76	"ВЦ"	калькування		3	61	прізвисько	1
	Humungous Bighad	3	52	Серьезная Шипка	калькування		3	76	"Велике Цабе"	калькування		3	61	прізвисько	1
	Perce	3	197	Перси	обмеж. варіативн.	багатозн. на 0	3	305	Персі	обмеж. варіативн.	багатозн. на 0	3	234	ім'я	1
	Perce	4	57	Перси	обмеж. варіативн.	багатозн. на 0	4	56	Персик	калькування		4	61	ім'я	1
	Weatherby	4	83	Уизерби	транскрипція		4	83	Везербі	транскрипція		4	88	прізвище	1
	Supreme Ruler of the Universe	4	362	Верховный правитель вселенной	калькування		4	377	Верховний Правитель Всесвіту	калькування		4	379	прізвище	1
	Percy Ignatius Weasley	5	157	Перси Игналиус Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	5	135	Персі Ігналиус Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	5	133	ім'я і прізви.	1
	Perce	6	320	Перси	обмеж. варіативн.	багатозн. на 0	6	353	Перичок	морфолог. модифікація		6	301	ім'я	1
47	Weasley Fred	1		Уизли Фред			1		Візлі Фред			1			1
	Fred	1	70	Фред	транскрипція		1	115	Фред	транскрипція		1	96	ім'я	
	Fred Weasley	1	74	Фред Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	1	122	Фред Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	1	102	ім'я і прізви.	1

Продовж. табл. А.1

	Forge	1	149	Фордж	транскрипція		1	261	Фордж	транскрипція		1	206	ім'я	1
				исполнить номер "прощание Уизли"	транскрипція				зробити так, як Візлі	транскрипція					
	do a Weasley	5	744	мистер Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	5	635	пан Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	5	634	прізвище	ф
	Mr Weasley	6	116	Грызун	транскрипція		6	126	пан Візлі	транскрипція		6	107	прізвище	1
	Rodent	7	442	Рапіра	калькування		7	378	Грызун	калькування		7	375	прізвисько	1
	Rapier	7	443	Рапіра	калькування		7	378	Рапіра	калькування		7	375	прізвисько	1
	Freddie	7	736	Фреддичек	морфолог. модифікація		7	621	Фредик	морфолог. модифікація		7	617	ім'я зменш.	1
48	Weasley George	1		Уизли Джордж			1		Візлі Джордж			1		1	
	George	1	70	Джордж	транскрипція		1	115	Джордж	транскрипція		1	96	ім'я	
	George Weasley	1	74	Джордж Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	1	122	Джордж Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	1	102	ім'я і прізв.	1
	Gred	1	149	Дред	транскрипція		1	261	Дред	транскрипція		1	206	ім'я	1
				исполнить номер "прощание Уизли"	транскрипція				зробити так, як Візлі	транскрипція					
	do a Weasley	5	744	мистер Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	5	635	пан Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	5	634	прізвище	ф
	Mr Weasley	6	116	Джордж Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	6	126	пан Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	6	107	прізвище	1
	Georgie Your Holyness	7	138	Джордж безухий	обмеж. варіативн. деонімізація		7	68	Джорджик	морфолог. модифікація		7	66	ім'я зменш.	1
49	Weasley Ron	1		Уизли Рон			1		Візлі Рон			1		1	
	Ron	1	70	Рон	транскрипція		1	115	Рон	транскрипція		1	96	ім'я	
	Ronnie	1	72	Ронни	транскрипція		1	119	Лончик	морфолог. модифікація		1	99	ім'я зменш.	1

Продовж. табл. А.1

	Ronniekins	1	73		крочечка Ронни	змішаний		1	120	Лончик	морфолог. модифікація		1	100	ім'я зменш.	1
	Ron Weasley	1	79		Рон Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	1	132	Рон Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	1	109	ім'я і прізв.	1
	Mr Weasley	1	111		містер Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	1	190	містер Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	1	153	прізвисьце	1
	Ronald Weasley	1	157		Рональд Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	1	276	Роналд Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	1	218	ім'я і прізв.	1
	Weasel	3	63		Лис	онімна заміна		3	95	Візлик	морфолог. модифікація		3	75	прізвисько	1
	Wheezu	4	426		Уизи	транскрипція		4	443	Візі	транскрипція		4	447	прізвисько	1
	Ronnie	5	184		Ронни	транскрипція		5	160	Рончик	морфолог. модифікація		5	157	ім'я зменш.	1
	Prefect Ron	5	193		староста Рон	деонімізація		5	169	староста Рон	деонімізація		5	165	прізвисько	1
	Weasel King	5	689		король	деонімізація		5	584	король Візлик	змішаний		5	586	прізвисько	1
	Master of Mistry	6	123		мастер маскировки	деонімізація		6	134	пан детектив	деонімізація		6	114	прізвисько	1
	Ronald	6	306		Рональд	транскрипція		6	336	Рональд	транскрипція		6	287	ім'я	
	Won-Won	6	329		Бон-Бон	морфолог. модифікація		6	362	Рончик- Бончик	морфолог. модифікація		6	309	ім'я зменш.	1
	Ralph	6	372		Ральф	транскрипція		6	409	Ральф	транскрипція		6	349	ім'я	
	Roonil Wazlib	6	421		Рундил Уозлик	морфолог. модифікація		6	463	Руні Ввазусруні	морфолог. модифікація		6	394	ім'я і прізв.	1
	Rupert	6	454		Руперт	транскрипція		6	499	Руперт	транскрипція		6	425	ім'я	

Продовж. табл. А.1

	Ronald Bilus Weasley	7	125	Рональд Билиус Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	7	112	Рональд Біліус Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	7	108	ім'я і прізви.	1
	Dragomir Despard	7	528	Драгомир Деспард	транскрипція		7	448	Драгомир Деспард	транскрипція		7	445	ім'я і прізви.	
	Dragomir	7	528	Драгомир	транскрипція		7	448	Драгомир	транскрипція		7	445	ім'я	
50	Weasley Bill	1		Уизли Билл			1		Візлі Билл			1		2	
	Bill	1	75	Билл	транслітерац.		1	124	Билл	транслітерац.		1	103	ім'я зменш.	
	William Arthur	7	145	Уильям Артур	транскрипція		7	130	Вільям Артур	транскрипція		7	126	ім'я	
51	Weasley Charley	1		Уизли Чарли			1		Візлі Чарлі			1		2	
	Charley	1	75	Чарли	транскрипція		1	124	Чарлі	транскрипція		1	103	ім'я	
	Charley Weasley	1	113	Чарли Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	1	193	Чарлі Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	1	155	ім'я і прізви.	1
52	Weasley Mr	1		Уизли Артур			1		Візлі Артур			1		1	
	Mr Weasley	1	144	містер Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	2	55	містер Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	1	199	прізвище	1
	Arthur	2	31	Артур	транскрипція		2	49	Артур	транскрипція		2	39	ім'я	1
	Arthur Weasley	2	34	Артур Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	2	57	Артур Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	2	44	ім'я і прізви.	1
	Weasley	2	51	Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	2	90	Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	2	68	прізвище	1
	Weezy	4	73	Уизли	транскрипція	- на 0	4	73	Вільзі	морфолог. модифікація		4	78	прізвище	1
	Arnold Weasley	4	179	Арнольд Уизли	транскрипція		4	194	Арнольд Візлі	транскрипція		4	187	ім'я і прізви.	1
53	Weasley Mrs	1		Уизли Моллі			1		Візлі Молі			1		1	
	Mrs Weasley	1	144	міссис Уизли	транскрипція	багатозн. на 0	1	397	місіс Візлі	транскрипція	багатозн. на 0	1	199	прізвище	1
	Weasley jumper	1	147	фирменный свитер Уизли	транскрипція		1	258	свегр фірми Візлі	транскрипція		1	204	прізвище	ф

Продовж. табл. А.1

	Weasley jumper	1	149	фирменний свитер Уизлі	транскрипція		1	261	джемпер фірми Візлі	транскрипція		1	206	прізвище	ф
	Molly	2	34	Молли	транслітерац.		2	56	Молі	транскрипція		2	44	ім'я	
	Mollywobbles	6	86	Моллипу-сенька	морфолог. модифікація		6	92	Молісю-сінька	морфолог. модифікація		6	79	ім'я зменш.	1
54	Longbottom Neville	1		Долгопупс Невілл			1		Лонботом Невіл			1		2	
	Neville	1	71	Невилл	транслітерац.		1	117	Невіл	транскрипція		1	98	ім'я	
	Neville Longbottom	1	90	Невилл Долгопупс	змішаний		1	150	Невіл Лонботом	транскрипція		1	124	ім'я і прізви.	1
	Longbottom	1	110	Долгопупс	калькування		1	188	Лонботом	транскрипція		1	151	прізвище	1
55	Jordan Lee	1		Джордан Лі			1		Джордан Лі			1		2	
	Lee	1	71	Лі	транскрипція		1	117	Лі	транскрипція		1	98	ім'я	
	Lee Jordan	1	74	Лі Джордан	транскрипція		1	122	Лі Джордан	транскрипція		1	102	ім'я і прізви.	
	Jordan	1	137	Джордан	транскрипція		1	239	Джордан	транскрипція		1	189	прізвище	
	River	7	439	Бруно	онімна заміна		7	375	Річка	калькування		7	371	прізвисько	1
									"Річка" - це ж від річки Йордан	метод семантичної експлікації		7	371	прізвисько	1
56	Agrippa	1		Агриппа			1		Агриппа			1		3	
	Agrippa	1	77	Агриппа	традиційн. наймен.		1	127	Агриппа	використання традиційного найменування		1	105	ім'я	1
57	Ptolemy	1		Птолемей			1		Птолемей			1		3	
	Ptolemy	1	77	Птолемей	традиційн. наймен.		1	127	Птолемей	використання традиційного найменування		1	106	ім'я	1
58	Grindelwald	1		Грин-де-Вальд			1		Гріндельвальд			1		2	

Продовж. табл. А.1

	Grindelwald	1	77	Грин-де-Вальд	морфолог. модифікація	- на 0	1	128	Гріндель-вальд	транскрипція	- на 0	1	106	прізвище	1
	Gellert Grindelwald	7	353	Геллерт Грин-де-Вальд	змішаний	- на 0	7	306	Гелерт Гріндель-вальд	транскрипція	- на 0	7	300	ім'я і прізви.	1
	Gellert	7	356	Геллерт	транслітерац.		7	309	Гелерт	транскрипція		7	303	ім'я	
59	Flamel	1		Фламель			1		Фламель			1		2	
	Nicolas Flamel	1	77	Ніколас Фламель	транскрипція		1	128	Ніколас Фламель	транскрипція		1	106	ім'я і прізви.	1
	Flamel	1	145	Фламель	транскрипція		1	254	Фламель	транскрипція		1	201	прізвище	1
	Nicolas	1	215	Ніколас	транскрипція		1	382	Ніколас	транскрипція		1	302	ім'я	
60	Morgana	1		Моргана			1		Моргана			1		3	
	Morgana	1	77	Моргана	транскрипція		1	128	Моргана	транскрипція		1	106	ім'я	1
61	Hengist of Woodcroft	1		Хенгіст із Вудкрофта			1		Генгіст Вудкрофтський			1		3	
	Hengist of Woodcroft	1	78	Хенгіст із Вудкрофта	калькування		1	129	Генгіст Вудкрофтський	калькування		1	107	ім'я і прізви.	
62	Alberic Grunnion	1		Альберик Гранніон			1		Альберик Граньон			1		3	
	Alberic Grunnion	1	78	Альберик Гранніон	транслітерац.		1	129	Альберик Граньон	транскрипція		1	107	ім'я і прізви.	
63	Circe	1		Цирцея			1		Цирцея			1		3	
	Circe	1	78	Цирцея	традиційн. наймен.		1	129	Цирцея	використання традиційного найменування		1	107	ім'я	1
64	Paracelsus	1		Парацельс			1		Парацельс			1		3	
	Paracelsus	1	78	Парацельс	традиційн. наймен.		1	129	Парацельс	використання традиційного найменування		1	107	ім'я	1
65	Merlin	1		Мерлін			1		Мерлін			1		3	
	Merlin	1	78	Мерлін	транскрипція		1	129	Мерлін	транскрипція		1	107	ім'я	1

Продовж. табл. А.1

	in the name of Merlin	5	283	именем Мерлина	транскрипція		5	252	заради Мерліна	транскрипція		5	242	ім'я	ф
	in the name of Merlin's saggy left	7	92	какого же обвислого Мерлина	транскрипція		7	84	заради Мерліна, з його обвислим лівим	транскрипція		7	81	ім'я	ф
	in the name of Merlin's pants	7	101	во имя штанов Мерлина	транскрипція		7	92	заради Мерлінових штанів	транскрипція		7	89	ім'я	ф
	in the name of Merlin's pants	7	226	Мерлиновы кальсоны!	транскрипція		7	198	Мерлінові кальсоны!	транскрипція		7	193	ім'я	ф
	in the name of Merlin's most baggy Y Fronts	7	227	клянусь трусами Мерлина	транскрипція		7	200	Мерлінові найобви-сліші кальсоны	транскрипція		7	194	ім'я	ф
66	Cliona	1		Клюдна			1		Клюдна			1			3
	Cliona	1	78	Клюдна	транслітерац.		1	129	Клюдна	транслітерац.		1	107	ім'я	1
67	Granger Hermione	1		Грэйнджер Гермиона			1		Грэйнджер Гермиона			1			1
	Hermione Granger	1	79	Гермиона Грэйнджер	багатозн. на 0	багатозн. на 0	1	131	Гермиона Грэйнджер	змішаний	багатозн. на 0	1	109	ім'я і прізви.	1
	Hermione	1	79	Гермиона	морфолог. модифікація	багатозн. на 0	1	137	Гермиона	морфолог. модифікація	багатозн. на 0	1	109	ім'я	1
	Granger	1	127	Грэйнджер	транскрипція	багатозн. на 0	1	220	Грэйнджер	транскрипція	багатозн. на 0	1	175	прізвище	1
	Mudblood	2	86	грязнокров-ка	деонімізація		2	160	бруднокров-ка	деонімізація		2	117	прізвисько	1
	Grant	2	113	Грэйнджер	онімна заміна		2	214	Грент	транскрипція		2	155	прізвище	
	Granger	2	167	Грэйнджер	транскрипція	багатозн. на 0	2	307	Грэйнджер юна	транскрипція	багатозн. на 0	2	231	прізвище	1
	Miss Perfect	5	623	юная кулесница	деонімізація		5	525	старостиня	деонімізація		5	529	прізвисько	1

Продовж. табл. А.1

	Lavender Brown	3	80	Лаванда Браун	змішаний		3	122	Лаванда Браун	змішаний		3	95	ім'я і прізви.	
	Lav-Lav	6	367	Лав-Лав	транскрипція		6	404	Лавця-Вавця	морфолог. модифікація		6	344	ім'я зменш.	1
77	Bulstrode Millicent	1		Булстроуд Миллісента			1		Булстроуд Миллісент			1		2	
	Bulstrode, Millicent	1	89	Миллісента Булстроуд	змішаний		1	149	Мілісент Булстроуд	транскрипція		1	123	ім'я і прізви.	
	Bulstrode	2	143	Булстроуд	транскрипція		2	264	Булстроуд	транскрипція		2	197	прізвище	
	Millicent Bulstrode	2	144	Булстроуд	обмеж. варіативн.		2		Мілісент Булстроуд	транскрипція		2	198	ім'я і прізви.	
	Millicent	2	144	Миллісента	морфолог. модифікація		2	266	Мілісент	транскрипція		2	198	ім'я	
78	Finch-Fletcherley Justin	1		Фінч-Флетчлі Джастин			1		Фінч-Флетчлі Джастин			1		2	
	Finch-Fletcherley, Justin	1	89	Фінч-Флетчлі, Джастин	транскрипція		1	149	Джастин Фінч-Флетчлі	транскрипція		1	123	ім'я і прізви.	
	Justin	2	73	Джастин	транскрипція		2	134	Джастин	транскрипція		2	99	ім'я	
	Finch-Fletcherley	2	144	Фінч-Флетчлі	транскрипція		2	266	Фінч-Флетчлі	транскрипція		2	199	прізвище	
79	Finnigan Seamus	1		Фінніган Сімус			1		Фінніган Шеймус			1		2	
	Finnigan, Seamus	1	90	Сімус Фінніган	змішаний		1	150	Шеймус Фінніган	транскрипція		1	123	ім'я і прізви.	
	Seamus Finnigan	1	92	Сімус Фінніган	змішаний		1		Шеймус Фінніган	транскрипція		1		ім'я і прізви.	
	Seamus	1	93	Сімус	транскрипція		1	156	Шеймус	транскрипція		1	128	ім'я	
	O'Flaherty	2	115	О'Флаєрти	транскрипція		2	217	О'Флеєрти	транслітерац.		2	157	прізвище	
	Finnigan	5	355	Фінніган	транслітерац.		5	311	Фінніган	транскрипція		5	302	прізвище	
80	MacDougal Morag	1		МакДугал Морґ			1		Макдугал Морґ			1		2	

Продовж. табл. А.1

	Mac Dougal, Morag	1	90	Морґа МакДугал	транскрипція	1	151	Морґа Макдугал	транскрипція	1	124	ім'я і прізви.
81	Moop	1		Мун		1		Мун		1		3
	Moop	1	90	Мун	транскрипція	1	151	Мун	транскрипція	1	124	прізвище
82	Nott	1		Нотт		1		Нот		1		3
	Nott	1	90	Нотт	транслітерац.	1	151	Нот	транскрипція	1	124	прізвище
	Theodore Nott	5	642	Теодор Нотт	змішаний	5	542	Теодор Нот	транскрипція	5	546	ім'я і прізви.
83	Parkinson	1		Паркінсон		1		Паркінсон		1		2
	Parkinson	1	90	Паркінсон	транскрипція	1	151	Паркінсон	транскрипція	1	124	прізвище
	Pansy Parkinson	1	110	Пәнсі Паркінсон	транскрипція	1	188	Пәнсі Паркінсон	транскрипція	1	151	ім'я і прізви.
	Pansy	3	91	Пәнсі	транскрипція	3	140	Пәнсі	транскрипція	3	108	ім'я
84	Patil Parvati	1		Патіл Парвати		1		Петіл Парвати		1		2
	Patil	1	90	Патіл	транслітерац.	1	151	Петіл	транскрипція	1	124	прізвище
	Parvati Patil	1	110	Парвати Патіл	змішаний	1	188	Парвати Патіл	транскрипція	1	151	ім'я і прізви.
	Parvati	1	110		вилучення	1		Парвати	транскрипція	1	151	ім'я
	Pennyfeather	2	115	Пенніфезер	транслітерац.	2	217	Пенніфезер	транскрипція	2	158	прізвище
85	Patil Padma	1		Патіл Падма		1		Петіл Падма		1		2
	Patil	1	90	Патіл	транскрипція	1	151	Петіл	транскрипція	1	124	прізвище
	Padma	4	350		вилучення	4		Падма	транскрипція	4	367	ім'я
	Padma Patil	4	350	Падма Патіл	транскрипція	4	365	Падма Патіл	транскрипція	4	367	ім'я і прізви.
86	Perks Sally-Anne	1		Перкс Саллі-Енн		1		Перкс Селі-Ен		1		3
	Perks, Sally- Anne	1	90	Саллі-Енн Перкс	транслітерац.	1	151	Селі-Ен Перкс	транскрипція	1	124	ім'я і прізви.
87	Turpin Lisa	1		Турпін Лайза		1		Терпін Лайза		1		3
	Turpin, Lisa	1	91	Турпін Лайза	змішаний	1	153	Терпін Лайза	транскрипція	1	126	ім'я і прізви.

Продовж. табл. А.1

88	Zabini Blaise	1	Цабини Блейз				1						1		2
	Zabini, Blaise	1	Блейз Цабини	помилка			1	153	Блез Забіні	транскрипція			1	126	ім'я і прізви.
	Blaise Zabini	6	Блез Забіни	транслітерац.			6	149	Блез Забіні	транскрипція			6	126	ім'я і прізви.
	Zabini	6	Забіни	транскрипція			6	149	Забіні	транскрипція			6	126	прізвище
	Blaise	6	Блез	транслітерац.			6	152	Блез	транскрипція			6	129	ім'я
89	Nearly Headless Nick	1	Почти Безголовый Ник				1		Майже-Безголовий Ник				1		2
	Sir Nicholas de Mimsy-Porpington	1	Сэр Николас де Мимси-Дельфингтон	морфолог. модифікація			1	155	Сер Ніколас де Мимзі-Порпінгтон	транскрипція			1	127	ім'я і прізви.
	Nearly Headless Nick	1	Почти Безголовый Ник	калькування			1	155	Майже-Безголовий Ник	калькування			1	127	прізвисько
	Sir Nicholas	1	Сэр Николас	транскрипція			1	155	Сер Ніколас	транскрипція			1	127	ім'я
	Nick	2	Ник	транскрипція			2	176	Ник	транскрипція			2	129	ім'я зменш.
90	Bloody Baron	1	Кровавый Барон				1		Кривавий Барон				1		2
	Bloody Baron	1	Кровавый Барон	калькування			1	156	Кривавий Барон	калькування			1	128	прізвисько
	Baron	1	Барон	калькування			1	162	Барон	калькування			1	133	прізвисько
91	Algie	1	Элджи				1		Елджі				1		3
	Algie	1	Элджи	транскрипція			1	157	Елджі	транскрипція			1	129	ім'я
92	Enid	1	Энид				1		Еніда				1		3
	Enid	1	Энид	транскрипція			1	157	Еніда	транскрипція			1	129	ім'я
93	Snape	1	Снегг				1		Снейп				1		1
	Snape	1	Снегг	онімна заміна	багатозн. на -		1	159	Снейп	транскрипція	багатозн. на 0		1	130	прізвище

Продовж. табл. А.1

	Severus Snape	1	113	Северус Снегг	змішаний	багатозн. на -	1	193	Северус Снейп	транскрипція	багатозн. на 0	1	155	ім'я і прізви.	1
	Severus	1	165	Северус	транскрипція	багатозн. на -	1	294	Северус	транскрипція	багатозн. на 0	1	231	ім'я	1
	Snivellus	5	573	Нюниус	калькування		5	485	Слиняус	калькування		5	488	прізвисько	1
	Snively	5	711	Нюнчик	калькування		5	604	Слинько	калькування		5	605	прізвисько	1
	Half-Blood Prince	6	183	Принц-полукровка	калькування		6	201	Напівкровний Принц	калькування		6	171	прізвисько	1
	Prince	6	224	Принц-полукровка	обмеж. варіативн.		6	247	Принц	калькування		6	211	прізвисько	1
	Sev	7	673	Сев	транскрипція		7	567	Сев	транскрипція		7	564	ім'я	1
94	Filch	1		Філч			1		Філч			1		2	
	Mr Filch	1	94	містер Філч	транскрипція		1	159	містер Філч	транскрипція		1	130	прізвище	
	Argus Filch	1	99	Аргус Філч	транскрипція		1	167	Аргус Філч	транскрипція		1	136	ім'я і прізви.	1
	Filch	1	105	Філч	транскрипція		1	178	Філч	транскрипція		1	144	прізвище	
	Argus	2	107	Аргус	транскрипція		2	203	Аргус	транскрипція		2	146	ім'я	1
95	Hoosh	1		Трюк			1		Гуч			1		2	
	Hoosh	1	94	Трюк	онімна заміна		1	159	Гуч	транскрипція	багатозн. на 0	1	130	прізвище	1
96	Sprout	1		Стебль			1		Спраут			1		2	
	Sprout	1	99	Стебль	калькування		1	168	Спраут	транскрипція	багатозн. на 0	1	137	прізвище	1
	Pomona	6	448	Помона	транскрипція	багатозн. на 0	6	493	Помона	транскрипція	багатозн. на 0	6	419	ім'я	1
97	Binns	1		Бінс			1		Бінс			1		2	
	Binns	1	99	Бінс	транскрипція	багатозн. на 0	1	168	Бінс	транскрипція	багатозн. на 0	1	137	прізвище	1
98	Emeric the Evil	1		Емерік Злой			1		Емерік Дикий			1		3	
	Emeric the Evil	1	99	Емерік Злой	калькування		1	168	Емерік Дикий	калькування		1	137	прізвисько	1

Продовж. табл. А.1

							Емерік Отъявлен- ный	калькування					Емерік Лихий	калькування			7	349	прізвисько	1
99	Uric the Oddball	1	412	Урик Странный	калькування		Урик Странный		1	1	354	Урик Дивний			1		7	349	прізвисько	1
	Uric the Oddball	1	99	Урик Странный	калькування		Урик Странный		1	168		Урик Дивний	калькування		1	137			прізвисько	1
100	Flitwick	1		Флитвик			Флитвик		1			Флитвик			1				2	
	Flitwick	1	101	Флитвик	транскрипція	багатозн. на 0	Флитвик	транскрипція	1	172		Флитвик	транскрипція	багатозн. на 0	1	140			прізвисько	1
	Filius	6	575	Филиус	транскрипція	багатозн. на 0	Филиус	транскрипція	6	633		Філіус	транскрипція	багатозн. на 0	6	540			ім'я	1
101	Thomas Dean	1		Томас Дин			Томас Дин		1			Томас Дин			1				2	
	Dean Thomas	1	107	Дин Томас	транскрипція		Дин Томас	транскрипція	1	182		Дін Томас	транскрипція		1	148			ім'я і прізви.	
	Dean	1	107	Дин	транскрипція		Дин	транскрипція	1	182		Дін	транскрипція		1	148			ім'я	
102	Wood Oliver	1		Вуд Оливер			Вуд Оливер		1			Вуд Оливер			1				2	
	Wood	1	112	Вуд	транскрипція	багатозн. на 0	Вуд	транскрипція	1	192		Вуд	транскрипція	багатозн. на 0	1	154			прізвисько	1
	Oliver Wood	1	112	Оливер Вуд	транскрипція	багатозн. на 0	Оливер Вуд	транскрипція	1	192		Олівер Вуд	транскрипція	багатозн. на 0	1	154			ім'я і прізви.	1
	Oliver	1	136	Оливер	транскрипція		Оливер	транскрипція	1	237		Олівер	транскрипція		1	189			ім'я	1
103	Gregory the Smarmy	1					Григорій Улеслевий		1			Григорій Улеслевий			1				3	
	Gregory the Smarmy	1	114		вилучення	багатозн. на 0	Григорій Улеслевий	калькування	1	156		Григорій Улеслевий	калькування		1	156			прізвисько	1
104	Fat Lady	1		Толстая Леди			Толстая Леди		1			Гладка Пані			1				2	
	Fat Lady	1	115	Толстая Леди	калькування		Толстая Леди	калькування	1	198		Гладка Пані	калькування		1	159			прізвисько	1
105	Wizard Baruffio	1		волшебник Баруффио			волшебник Баруффио		1			чарівник Баруффио			1				3	
	Wizard Baruffio	1	126	волшебник Баруффио	змішаний		чарівник Баруффио	змішаний	1	219		чарівник Баруффио	змішаний		1	175			прізвисько	1

Продовж. табл. А.1

106	Johnson Angelina	1	Джонсон Анджеліна		1	Джонсон Анджеліна		1	2
	Angelina Johnson	1	Анджеліна Джонсон	транскрипція	1	Анджеліна Джонсон	транскрипція	1	188 ім'я і прізви.
	Johnson	1	Джонсон	транскрипція	1	Джонсон	транскрипція	1	190 прізвище
	Angelina	1	Анджеліна	транскрипція	1	Анджеліна	транскрипція	1	190 ім'я
107	Flint Marcus	1	Флінт Маркус		1	Флінт Маркус		1	2
	Marcus Flint	1	Маркус Флінт	транскрипція	1	Маркус Флінт	транскрипція	1	189 ім'я і прізви.
	Flint	1	Флінт	транскрипція	1	Флінт	транскрипція	1	189 прізвище
108	Spinnet Alicia	1	Спіннет Алісія		1	Спіннет Алісія		1	2
	Alicia Spinnet	1	Алісія Спіннет	транслітерац.	1	Алісія Спінет	транскрипція	1	190 ім'я і прізви.
	Spinnet	1	Спіннет	транслітерац.	1	Спінет	транскрипція	1	193 прізвище
	Alicia	2	Алісія	транслітерац.	2	Алісія	транскрипція	2	115 ім'я
109	Bell Katie	1	Белл Кеті		1	Белл Кеті		1	2
	Katie Bell	1	Кеті Белл	змішаний	1	Кеті Бел	транскрипція	1	190 ім'я і прізви.
	Bell	1	Белл	транслітерац.	1	Бел	транскрипція	1	191 прізвище
	Katie	2	Кеті	транскрипція	2	Кеті	транскрипція	2	115 ім'я
110	Pusey Adrian	1	Пьюсі Едріан		1	Пасі Адріан		1	2
	Adrian Pusey	1	Едріан Пьюсі	транскрипція	1	Адріан Пасі	транскрипція	1	190 ім'я і прізви.
	Pusey	1	Пьюсі	транскрипція	1	Пасі	транскрипція	1	191 прізвище
111	Bletchley	1	Блетчлі		1	Блетчлі		1	2
	Bletchley	1	Блетчлі	транскрипція	1	Блетчлі	транскрипція	1	190 прізвище
	Miles Bletchley	5	Майлс Блетчлі	транскрипція	5	Майлз Блетчлі	транскрипція	5	378 ім'я і прізви.
112	Higgs Terence	1	Хіггс Теренс		1	Гіз Теренс		1	2
	Terence Higgs	1	Теренс Хіггс	змішаний	1	Теренс Гіз	змішаний	1	192 ім'я і прізви.

Продовж. табл. А.1

	Higgs	1	138	Хигґс	транслітерац.		1	241	Гіз	онімна заміна		1	192	прізвище	
113	Pince	1		Пинс			1		Пинс			1		2	
	Pince	1	146	Пинс	транслітерац.	багатозн. на 0	1	255	Пинс	транскрипція	багатозн. на 0	1	202	прізвище	1
114	Perenelle	1		Пернелла			1		Перенель			1		3	
	Perenelle	1	161	Пернелла	морфолог. модифікація		1	286	Перенель	транскрипція		1	225	ім'я	
115	Ronan	1		Ронан			1		Ронан			1		3	
	Ronan	1	184	Ронан	транскрипція		1	328	Ронан	транскрипція		1	257	ім'я	
116	Vane	1		Бэйн			1		Бейн			1		3	
	Vane	1	185	Бэйн	транскрипція	- на 0	1	329	Бейн	транскрипція	- на 0	1	258	ім'я	1
117	Firenze	1		Флоренц			1		Фіренце			1		2	
	Firenze	1	187	Флоренц	онімна заміна		1	333	Фіренце	транслітерац.		1	262	ім'я	
	Dobbin	6	297	Конек-горбунок	функц. аналогія		6	327	Шкапа	функц. аналогія		6	279	прізвисько	1
118	Elfric the Eage	1		Елфрик Нетерпеливий			1		Елфрик Завзятий			1		3	
	Elfric the Eager	1	192	Елфрик Нетерпеливий	калькування		1	341	Елфрик Завзятий	калькування		1	268	прізвисько	1
119	Mason Mr	2		Мейсон			2		Мейсон			2		3	
	Mason Mr	2	10	Мейсон	транскрипція		2	9	Мейсон	транскрипція		2	11	прізвище	
120	Mason Mrs	2		Мейсон			2		Мейсон			2		3	
	Mason Mrs	2	10	мисис Мейсон	транскрипція		2	9	місіс Мейсон	транскрипція		2	11	прізвище	
121	Dobby	2		Добби			2		Добі			2		2	
	Dobby	2	15	Добби	транслітерац.		2	18	Добі	транскрипція		2	17	ім'я	
122	Hopkirk Mafalda	2		Хмелкірк Муфалда			2		Гонкірк Мафальда			2		3	

Продовж. табл. А.1

	Mafalda Horkirk	2	21	Муфалда Хмеркирк	змішаний		2	31	Мафальда Голкірк	транскрипція		2	26	ім'я і прізви.	
	Mafalda	7	238	Муфалда	морфолог. модифікація		7	209	Мафальда	транскрипція		7	203	ім'я	
123	Perkins	2		Перкін Уорбек			2		Перкінс			2		3	
	Perkins	2	29	Перкін Уорбек	онімна заміна		2	45	Перкінс	транскрипція		2	36	прізвище	
124	Warbeck Celestina	2		Уорлок Селестина			2		Ворбек Целестина			2		3	
	Celestina Warbeck	2	31	Селестина Уорлок	багатозн. змішаний	багатозн. на 0	2	49	Целестина Ворбек	транскрипція	багатозн. на 0	2	39	ім'я і прізви.	1
	Celestina	6	309	Селестина	транскрипція	багатозн. на 0	6	340	Целестина	транскрипція	багатозн. на 0	6	290	ім'я	1
125	Lockhart	2		Локонс			2		Локарт			2		2	
	Lockhart	2	32	Локонс	онімна заміна		2	51	Локарт	транскрипція	багатозн. на 0	2	40	прізвище	1
	Gilderoy Lockhart	2	32	Злагопуст Локонс	онімна заміна		2	51	Гільдерой Локарт	транскрипція	багатозн. на 0	2	40	ім'я і прізви.	1
	Gilderoy	2	107	Злагопуст	онімна заміна		2	204	Гільдерой	транскрипція	багатозн. на 0	2	146	ім'я	1
	Gilderoy	5	562	Злагопустик	онімна заміна		5	476	Гільдерой	транскрипція	багатозн. на 0	5	478	ім'я	1
126	Fletcher Mundungus	2		Флетчер Наземникус			2		Флечер Мандангус			2		2	
	Mundungus Fletcher	2	34	Наземникус Флетчер	змішаний		2	55	Мандангус Флечер	транскрипція	багатозн. на 0	2	43	ім'я і прізви.	1
	Mundungus	5	28	Наземникус	онімна заміна		5	21	Мандангус	транскрипція	багатозн. на 0	5	25	ім'я	1
	Dung	5	95	дружище	деонімізація	- на 0	5	80	Данг	транскрипція	- на 0	5	80	ім'я зменш.	1
127	Mortlake	2		Прудсмерт			2		Мортлейк			2		3	
	Mortlake	2	34	Прудсмерт	калькування		2	55	Мортлейк	транскрипція		2	43	прізвище	1

Продовж. табл. А.1

128	Borgin	2	Горбин				2	Борджин			2	2
	Borgin	2	Горбин	онімна заміна			2	Борджин	транскрипція	- на 0	2	55
129	Granger Mr	2	Грэйнджер				2	Грэйнджер			2	2
	Mr Granger	2	Грэйнджер	транскрипція	багатозн. на 0		2	Грэйнджер	транскрипція	багатозн. на 0	2	62
	Wilkins Wendell	7	Уилкинс Венделл	змішаний			7	Вілкінз Вендел	транскрипція		7	85
130	Granger Mrs	2	Грэйнджер				2	Грэйнджер			2	2
	Granger Mrs	2	Грэйнджер	вилучення	багатозн. на 0		2	Грэйнджер	транскрипція	багатозн. на 0	2	65
	Wilkins Monica	7	Уилкинс Моника	транскрипція			7	Вілкінз Моніка	транскрипція		7	85
131	Bayliss Hetty	2	Бейлисс Хетти				2	Бейліс Гетті			2	3
	Hetty Bayliss	2	Хетти Бейлисс	транслітерац.			2	Гетті Бейліс	транскрипція		2	83
132	Fleet Angus	2	Флит Ангус				2	Фліт Енгус			2	3
	Angus Fleet	2	Ангус Флит	транскрипція			2	Енгус Фліт	транскрипція		2	83
133	Creevey Colin	2	Криви Колін				2	Криві Колін			2	2
	Colin Creevey	2	Колін Криви	транскрипція			2	Колін Криві	транскрипція		2	101
	Colin Creevey	2	Колін Криви	транскрипція			2	Колін Криві	транскрипція		2	102
	Colin Creevey	2	Колін Криви	транскрипція			2	Криві	транскрипція		2	103
134	Bandon Banshee	2	ирландское привидение				2	Баба-Яга з Бендона			2	3
	Bandon Banshee	2	ирландское привидение, возвещающее смерть	метод семантичної експлікації			2	Баба-Яга з Бендона	функц. аналогія		2	105

Продовж. табл. А.1

	Banshee	2	88		привидение, накликающее смерть	метод семантичної експлікації		2	164	Баба-Яга	функц. аналогія	2	119	прізвисько	1
135	Gudgeon Gladys	2		Гаджен Глэдис				2		Гаджен Глэдис		2		3	
	Gladys Gudgeon	2	92	Глэдис Гаджен	транскрипція	транскрипція		2	171	Глэдис Гаджен	транскрипція	2	125	ім'я і прізви.	
136	Smethley Veronica	2		Сметли Вероніка				2		Сметлі Вероніка		2		3	
	Veronica Smethley	2	92	Вероніка Сметли	транскрипція	транскрипція		2	172	Вероніка Сметлі	транскрипція	2	125	ім'я і прізви.	
137	Delaney-Podmore Patric	2		Делэйнї-Подмор Пагрік				2		Делані-Подмор Пагрік		2		2	
	Patric Delaney- Podmore	2	95	Пагрік Делэйнї- Подмор	транскрипція	транскрипція		2	178	Пагрік Делані- Подмор	транскрипція	2	130	ім'я і прізви.	
	Properly Decapitated- Podmore	2	95	Пагрік, обезглавлен ний по всем правилам	калькування	калькування		2	178	Справді- Дорізаний Подмор	калькування	2	130	прізвисько	1
	Sir Patric	2	99	сэр Пагрік	транскрипція	транскрипція		2	187	сэр Пагрік	транскрипція	2	135	ім'я	
	Patric	2	104	Пагрік	транскрипція	транскрипція		2	196	Пагрік	транскрипція	2	142	ім'я	
138	Nettles Z.	2		Крапивинс З.				2		Нетилз З.		2		3	
	Z. Nettles	2	98	З. Крапивинс	калькування	калькування		2	183	З. Нетилз	транскрипція	2	133	ім'я і прізви.	1
139	Prod D. J.	2		Шилоу Д. Дж.				2		Прод Д.Дж.		2		3	
	D. J. Prod	2	98	Д. Дж. Шилоу	калькування	калькування		2	183	Д.Дж. Прод	транскрипція	2	133	ім'я і прізви.	1
140	Moaning Myrtle	2		Плакса Миртл				2		Плаксива Мірта		2		2	
	Moaning Myrtle	2	101	Плакса Миртл	калькування	калькування		2	190	Плаксива Мірта	калькування	2	138	прізвисько	1
	Myrtle	2	102	Миртл	транскрипція	транскрипція		2	191	Мірта	морфолог. модифікація	2	140	ім'я	

Продовж. табл. А.1

141	Wailing Widow	2	Плачущая Вдова				2	Невтішна Вдова			2	3
	Wailing Widow	2	Плачущая Вдова	калькування			2	Невтішна Вдова	калькування		2	141
142	Griffindor Godric	2	Гриффіндор Годрик				2	Гриффіндор Годрик			2	2
	Godric Griffindor	2	Годрик Гриффіндор	транслітерац.			2	Годрик Гриффіндор	транскрипція		2	156
	Griffindor	4	Годрик Гриффіндор	обмеж. варіативн.			4	Гриффіндор	транскрипція		4	164
143	Hufflepuff Helga	2	Пуффендуй Пенелопа				2	Гафеллаф Гелга			2	2
	Helga Hufflepuff	2	Пенелопа Пуффендуй	онімна заміна			2	Гелга Гафеллаф	транскрипція		2	156
	Hufflepuff	4	Пенни Пуффендуй	онімна заміна			4	Гафеллаф	транскрипція		4	165
144	Ravenclaw Rowena	2	Когтевран Кандида				2	Рейвенклов Ровіна			2	2
	Rowena Ravenclaw	2	Кандида Когтевран	онімна заміна			2	Ровіна Рейвенклов	транскрипція		2	156
	Ravenclaw	4	Кандида Когтевран	онімна заміна			4	Рейвенклов	транскрипція		4	165
145	Slytherin Salazar	2	Слизерин Салазар				2	Слизерин Салазар			2	2
	Salazar Slytherin	2	Салазар Слизерин	транскрипція			2	Салазар Слизерин	транскрипція		2	156
	Slythering	2	Слизерин	транскрипція			2	Слизерин	транскрипція		2	205
	Serpent-tongue	2	змеуст	деонімізація			2	змімовець	деонімізація		2	205
	Slythering	4	Салли Слизерин	додавання			4	Слизерин	транскрипція		4	165
146	Masmillan	2	МакМіллан				2	Макмілан			2	2
	Masmillan	2	МакМіллан	транслітерац.			2	Макмілан	транскрипція		2	199

Продовж. табл. А.1

	Ernie	2	148	Эрни	транскрипція	2	273	Erні	транскрипція	2	205	ім'я
	Ernie Macmillan	2	186	Эрни МакМиллан	змішаний	2	344	Erні МакМилан	транскрипція	2	256	ім'я і прізви.
147	Fawcett	2		Фосетт		2		Фосет		2		3
	Fawcett	2	144	Фосетт	транслітерац.	2	266	Фосет	транскрипція	2	199	прізвище
148	Sinistra	2		Синистра		2		Сіністра		2		3
	Sinistra	2	152	Синистра	транскрипція	2	279	Сіністра	транскрипція	2	211	прізвище 1
149	Dippet	2		Діппет		2		Діпіт		2		2
	Dippet	2	180	Діппет	транслітерац.	2	330	Діпіт	транскрипція	2	247	прізвище
	Armando Dippet	2	229	Армандо Діппет	змішаний	2	431	Армандо Діпіт	транскрипція	2	315	ім'я і прізви.
	Armando	6	404	Армандо	транскрипція	6	444	Армандо	транскрипція	6	378	ім'я
150	Clearwater Penelope	2		Кристал Пенелопа		2		Клірвоатер Пенелопа		2		2
	Penelope Clearwater	2	191	Пенелопа Кристал	змішаний	2	355	Пенелопа Клірвоатер	транскрипція	2	264	ім'я і прізви.
	Penelope	3	57	Пенелопа	морфолог. модифікація	3	86	Пенелопа	морфолог. модифікація	3	68	ім'я
	Penny	3	190	Пенні	транскрипція	3	293	Пенні	транслітерац.	3	226	ім'я зменш. 1
151	Hornby Olive	2		Хорнбі Олівія		2		Горнбі Олива		2		3
	Olive Hornby	2	221	Олівія Хорнбі	змішаний	2	413	Олива Горнбі	змішаний	2	304	ім'я і прізви.
152	Wendelin the Weird	3		Венделіна Странная		3		Венделіна Химерна		3		3
	Wendelin the Weird	3	7	Венделіна Странная	калькування	3	4	Венделіна Химерна	калькування	3	7	прізвисько 1
153	Fubster	3		Фабстер		3		Фабстер		3		3
	Colonel Fubster	3	23	полковник Фабстер	змішаний	3	29	полковник Фабстер	змішаний	3	26	прізвище
154	Shunpike Stan	3		Шанпайк Стэн		3		Шанпайк Стен		3		2

Продовж. табл. А.1

	Stan Shunpike	3	31	Стэн Шанпайк	транскрипція	багатозн. на 0	3	42	Стен Шанпайк	транскрипція	багатозн. на 0	3	35	ім'я і прізви.	1
	Stan	3	31	Стэн	транскрипція		3	42	Стен	транскрипція		3	35	ім'я	
	Stanley Shunpike	6	208	Стэнли Шанпайк	транскрипція	багатозн. на 0	6	229	Стен Шанпайк	обмеж. варіативн.	багатозн. на 0	6	196	ім'я і прізви.	1
	Shunpike	6	208	Шанпайк	транскрипція	багатозн. на 0	6	229	Шанпайк	транскрипція	багатозн. на 0	6	196	прізвище	1
155	Prang Ernie	3		Прэнг Эрн			3		Пренг Ерні			3		2	
	Ernie Prang	3	32	Эрни Прэнг	транскрипція	багатозн. на 0	3	44	Ерні Пренг	транскрипція	багатозн. на 0	3	37	ім'я і прізви.	1
	Ern	3	32	Эрн	транскрипція		3	44	Ерн	транскрипція		3	37	ім'я скороч.	1
	Ernie	3	32	Эрни	транскрипція		3	44	Ерні	транскрипція		3	37	ім'я	
156	Marsh	3		Марш			3		Марш			3		3	
	Marsh	3	32	Марш	транскрипція		3	44	Марш	транскрипція		3	37	прізвище	
157	Fortescue Florean	3		Фортескью Флориан			3		Фортеск'ю Флореан			3		2	
	Florean Fortescue	3	42	Флориан Фортескью	транскрипція	багатозн. на 0	3	60	Флореан Фортеск'ю	транскрипція	багатозн. на 0	3	49	ім'я і прізви.	1
	Fortescue	3	234	Фортескью	транскрипція	багатозн. на 0	3	368	Фортеск'ю	транскрипція	багатозн. на 0	3	278	прізвище	1
	Florean	6	104	Флориан	транскрипція		6	112	Флореан	транскрипція		6	96	ім'я	
158	Vablatsky Cassandra	3		Ваблатски Кассандра			3		Ваблацька Кассандра			3		3	
	Cassandra Vablatsky	3	45	Кассандра Ваблатски	змішаний		3	64	Кассандра Ваблацька	змішаний		3	51	ім'я і прізви.	1
159	Lupin Remus	3		Люпин Ремус			3		Люпин Ремус			3		2	
	R. J. Lupin	3	59	Р. Дж. Люпин	змішаний	багатозн. на 0	3	89	Р. Дж. Люпин	змішаний	багатозн. на 0	3	70	ім'я і прізви.	1
	Lupin	3	61	Люпин	транскрипція	багатозн. на 0	3	91	Люпин	транскрипція	багатозн. на 0	3	74	прізвище	1

Продовж. табл. А.1

	loony, loory Lupin	3	99	глулий Люпин, глулий Люпин	змішаний	багатозн. на 0	3	153	Люпин- голопулин, голопулин- Люпин	змішаний	багатозн. на 0	3	118	прізвисько	1
	Moony	3	144	Лунатик	калькування		3	219	Муні	транскрипція	багатозн. на 0	3	170	прізвисько	1
	Remus	3	256	Римус	морфолог. модифікація	багатозн. на 0	3	408	Ремус	транскрипція	багатозн. на 0	3	307	ім'я	1
	Remus John Lupin	7	204	Римус Джон Люпин	змішаний	багатозн. на 0	7	180	Ремус Джон Люпин	транскрипція	багатозн. на 0	7	175	ім'я і прізви.	1
	Romulus	7	439	Ромул	традиційн. наймен.		7	375	Ромул	традиційн. наймен.		7	371	прізвисько	1
160	Kettleburn	3		Кетлберн			3		Кетлберн			3		3	
	Kettleburn	3	73	Кетлберн	транслітерац.		3	110	Кетлберн	транскрипція		3	86	прізвисько	1
161	Cadogan	3		Кэдоган			3		Кадоган			3		2	
	Cadogan	3	78	Кэдоган	транскрипція		3	119	Кадоган	транскрипція		3	93	ім'я	
162	Trelawney	3		Трелони			3		Трелоні			3		2	
	Sibill Trelawney	3	78	Сивілла Трелони	змішаний		3	119	Сивілла Трелоні	транскрипція		3	93	ім'я і прізви.	1
	Trelawney	3	79	Трелони	транскрипція		3	120	Трелоні	транскрипція		3	94	прізвисько	
	Sibill	3	169	Сивілла	морфолог. модифікація		3	257	Сивілла	транскрипція		3	200	ім'я	1
	S.P.T.	5	857	С.П.Т.	транслітерац.		5	737	С.П.Т.	транслітерац.		5	729	ініціали	
163	Uncle Bilius	3		дяля Биліус			3		дядько Біліус			3		3	
	Uncle Bilius	3	85	дяля Биліус	змішаний		3	130	дядько Біліус	змішаний		3	101	ім'я	
164	Diggory Cedric	3		Диггори Седрик			3		Дігорі Седрик			3		2	
	Cedric Diggory	3	126	Седрик Диггори	змішаний		3	194	Седрик Дігорі	транскрипція		3	150	ім'я і прізви.	
	Diggory	3	127	Диггори	транслітерац.		3	195	Дігорі	транскрипція		3	151	прізвисько	

Продовж. табл. А.1

	Cedric	4	67	Седрик	транскрипція		4	66	Седрик	транскрипція		4	71	ім'я	
	Ced	4	67	Седрик	обмеж. варіативн.		4	66	Сед	транскрипція		4	71	ім'я скороч.	
	Pretty-Boy Diggory	4	230	красавчик Диггори	змішаний		4	248	красунчик Дігори	змішаний		4	239	прізвисько	1
165	Gudgeon Davey	3		Гаджен Дэйви			3		Гаджен Дэйві			3		3	
	Davey Gudgeon	3	139	Дэйви Гаджен	транскрипція		3	213	Дэйві Гаджен	транскрипція		3	165	ім'я і прізв.	
166	Pettigrew Peter	3		Петтігрю Пігер			3		Петтігрю Пігер			3		2	
	Wormtail	3	144	Хвост	калькування - на 0		3	219	Червохвіст	калькування		3	170	прізвисько	1
	Peter Pettigrew	3	154	Пігер Петтігрю	багатозн. змішаний		3	236	Пігер Петтігрю	транскрипція	багатозн. на 0	3	182	ім'я і прізв.	1
	Pettigrew	3	154	Петтігрю	багатозн. транслітерац.		3	236	Петтігрю	транскрипція	багатозн. на 0	3	183	прізвисько	1
	Peter	3	256	Пігер	транскрипція		3	407	Пігер	транскрипція		3	311	ім'я	1
	Wormy	7	180	Хвостик	калькування		7	161	Червик	калькування		7	155	прізвисько	1
167	Rosmerta	3		Розмерта			3		Розмерта			3		2	
	Rosmerta	3	149	Розмерта	транскрипція		3	228	Розмерта	транскрипція		3	177	ім'я	
168	Derek	3		Дерек			3		Дерек			3		3	
	Derek	3	170	Дерек	транскрипція		3	259	Дерек	транскрипція		3	202	прізвисько	
169	Vector	3		Вектор			3		Вектор			3		2	
	Vector	3	181	Вектор	транскрипція		3	277	Вектор	транскрипція		3	215	прізвисько	1
170	Chang Cho	3		Чанг Чжоу			3		Чанг Чо			3		2	
	Cho Chang	3	188	Чжоу Чанг	транскрипція		3	289	Чо Чанг	транскрипція		3	223	ім'я і прізв.	
	Cho	3	192	Чжоу	транскрипція		3	296	Чо	транскрипція		3	228	ім'я	
	Chang	3	193	Чанг	транскрипція		5	519	Чанг	транскрипція		3	229	прізвисько	
171	Davies	3		Дэйвис			3		Дэйвіс			3		2	
	Davies	3	192	Дэйвис	транскрипція		3	295	Дэйвіс	транскрипція		3	227	прізвисько	

Продовж. табл. А.1

	Roger Davies	4	359	Роджер Девіс	транскрипція		4	375	Роджер Девіс	транскрипція		4	376	ім'я і прізвище.
	Davies	4	360	Девіс	транскрипція		4	376	Девіс	транскрипція		4	377	прізвище
	Roger	5	618	Роджер	транскрипція		5	521	Роджер	транскрипція		5	525	ім'я
172	Warrington	3		Уоррінгтон			3		Ворінгтон			3		3
	Warrington	3	225	Уоррінгтон	транслітерац.		3	352	Ворінгтон	транскрипція		3	268	прізвище
173	Montague	3		Монтегю			3		Монтегю			3		3
	Montague	3	225	Монтегю	транскрипція		3	352	Монтегю	транскрипція		3	268	прізвище
174	Derrick	3		Дерек			3		Дерик			3		3
	Derrick	3	227	Дерек	помилка		3	355	Дерик	транскрипція		3	270	прізвище
		5		Деррик	транслітерац.		5	384				5		прізвище
175	Bole	3		Боул			3		Боул			3		3
	Bole	3	227	Боул	транскрипція	багатозн. на 0	3	355	Боул	транскрипція	багатозн. на 0	3	270	прізвище 1
176	Masnair	3		Макнейр			3		Макнейр			3		2
	Masnair	3	241	Макнейр	транскрипція		3	382	Макнейр	транскрипція		3	350	прізвище
	Walden Masnair	3	293	Уолден Макнейр	транскрипція		3	470	Волден Макнейр	транскрипція		3	352	ім'я і прізвище.
177	Riddle Mr	4		Реддл			4		Редл			4		3
	Riddle	4	8	Реддл	онімна заміна	багатозн. на 0	4	4	Редл	онімна заміна	багатозн. на 0	4	7	прізвище 1
178	Riddle Mrs	4		Реддл			4		Редл			4		3
	Riddle	4	8	Реддл	онімна заміна	багатозн. на 0	4	4	Редл	онімна заміна	багатозн. на 0	4	7	прізвище 1
179	Riddle Tom	4		Реддл Том			4		Редл Том			4		2
	Tom	4	8	Том	транскрипція		4	4	Том	транскрипція		4	7	ім'я
	Tom Riddle	4	554	Том Реддл	змішаний	багатозн. на 0	4	578	Том Редл	змішаний	багатозн. на 0	4	582	ім'я і прізвище. 1

Продовж. табл. А.1

	Tom Riddle Senior	6	201	Том Реддл Старший	змішаний	багатозн. на 0	6	221	Том Реддл-старший	змішаний	багатозн. на 0	6	188	ім'я і прізви.	1
180	Bruse Frank	4		Брайс Фрэнк			4		Брайс Фрэнк			4		2	
	Frank Bryce	4	8	Фрэнк Брайс	транскрипція		4	4	Фрэнк Брайс	транскрипція		4	8	ім'я і прізви.	
	Frank	4	8	Фрэнк	транскрипція		4	4	Фрэнк	транскрипція		4	8	ім'я	
181	Dot	4		Дот			4		Дот			4		3	
	Dot	4	9	Дот	транскрипція		4	5	Дот	транскрипція		4	9	ім'я	
182	Jorkins Bertha	4		Джоркінс Берга			4		Джоркінз Берга			4		2	
	Bertha Jorkins	4	15	Берга Джоркінс	транскрипція		4	11	Берга Джоркінз	транскрипція		4	16	ім'я і прізви.	
	Bertha	4	16	Берга	транскрипція		4	82	Берга	транскрипція		4	16	ім'я	
183	Crouch	4		Крауч			4		Крауч			4		2	
	Crouch	4	54	Крауч	транскрипція	- на 0	4	53	Крауч	транскрипція	- на 0	4	58	прізвище	1
	Varty Crouch	4	82	Барті Крауч	транскрипція	- на 0	4	82	Барті Крауч	транскрипція	- на 0	4	87	ім'я і прізви.	1
	Varty	4	82	Барті	транскрипція		4	82	Барті	транскрипція		4	87	ім'я	
	Barthemius Crouch	4	224	Бартеміус Крауч	транскрипція	- на 0	4	242	Бартеміус Крауч	транскрипція	- на 0	4	232	ім'я і прізви.	1
184	Bagman Ludo	4		Бэгмен Людо			4		Бэгмен Людо			4		2	
	Ludo Bagman	4	58	Людо Бэгмен	транскрипція	багатозн. на 0	4	56	Людо Бэгмен	транскрипція	багатозн. на 0	4	61	ім'я і прізви.	1
	Ludo	4	58	Людо	транскрипція	багатозн. на 0	4	56	Людо	транскрипція	багатозн. на 0	4	61	ім'я	1
	Bagman	4	58	Бэгмен	транскрипція	багатозн. на 0	4	56	Бэгмен	транскрипція	багатозн. на 0	4	61	прізвище	1
	Ludovic Bagman	4	514	Людівик Бэгмен	транскрипція	багатозн. на 0	4	536	Людівик Бэгмен	транскрипція	багатозн. на 0	4	540	ім'я і прізви.	1
185	Bagman Otto	4		Бэгмен Отто			4		Бэгмен Отто			4		3	
	Otto	4	58	Отто	транслітерац.		4	56	Отто	транслітерац.		4	61	ім'я	

Продовж. табл. А.1

186	Krum Viktor	4	Крам Виктор							Крум Віктор			4		4		2
	Viktor Krum	4	Виктор Крам	транскрипція						Віктор Крум	змішаний		4	58	4	63	ім'я і прізвище
	Krum	4	Крам	транскрипція						Крум	транслітерац.		4	58	4	63	прізвище
	Viktor	4	Виктор	транскрипція						Віктор	транскрипція		4	236	4	226	ім'я
	Vicky	4	Вики	транскрипція						Вітя	транспозиція		4	382	4	385	ім'я зменш.
187	Diggory Amos	4	Диггори Амос							Дігорі Амос			4		4		2
	Amos	4	Амос	транскрипція						Амос	транскрипція		4	66	4	70	ім'я
	Amos Diggory	4	Амос Диггори	змішаний						Амос Дігорі	транскрипція		4	66	4	70	ім'я і прізвище
	Diggory	4	Диггори	транслітерац.						Дігорі	транскрипція		4	123	4	124	прізвище
188	Basil	4	Безіл							Безіл			4		4		3
	Basil	4	Безіл	транскрипція						Безіл	транскрипція		4	69	4	74	ім'я
189	Roberts	4	Робертс							Робертс			4		4		3
	Roberts	4	Робертс	транскрипція						Робертс	транскрипція		4	69	4	74	прізвище
190	Rayne	4	Рейн							Рейн			4		4		3
	Rayne	4	Рейн	транскрипція						Рейн	транскрипція		4	69	4	74	прізвище
191	Perkins	4	Перкінс							Перкінс			4		4		3
	Perkins	4	Перкінс	транскрипція						Перкінс	транскрипція		4	74	4	79	прізвище
192	Kevin	4	Кевін							Кевін			4		4		3
	Kevin	4	Кевін	транскрипція						Кевін	транскрипція		4	75	4	80	ім'я
193	Finnigan Mrs	4	Фінніган							Фінніган			4		4		3
	Finnigan	4	Фінніган	транслітерац.						Фінніган	транскрипція		4	76	4	81	прізвище
194	Archie	4	Арчі							Арчі			4		4		3
	Archie	4	Арчі	транскрипція						Арчі	транскрипція		4	77	4	82	ім'я
195	Mockridge Cuthbert	4	Мокридж Катберт							Мокридж Катберт			4		4		3

Продовж. табл. А.1

	Cuthbert Mockridge	4	79	Катберт Мокридж	транскрипція		4	79	Катберт Мокридж	транскрипція		4	84	ім'я і прізви.	
196	Wimple Gilbert	4		Уимпил Гилберт			4		Вімпл Гільберт			4		3	
	Gilbert Wimple	4	79	Гилберт Уимпил	транскрипція		4	79	Гільберт Вімпл	транскрипція		4	84	ім'я і прізви.	
197	Peasegood Arnold	4		Миргуд Арнольд			4		Горошок Арнольд			4		3	
	Arnold Peasegood	4	79	Арнольд Миргуд	змішаний		4	79	Арнольд Горошок	змішаний		4	84	ім'я і прізви.	
	Arnie	4	79	Арні	транскрипція		4	79	Арні	транскрипція		4	84	ім'я зменш.	
198	Vode	4		Бойд			4		Боуд			4		2	
	Vode	4	79	Бойд	помилка	багатозн. на 0	4	79	Боуд	транскрипція	багатозн. на 0	4	84	прізвище	1
	Broderick Vode	5		Боуд	транскрипція	багатозн. на 0	5	133				5		прізвище	1
	Broderick Vode	5	535	Бродерік Боуд	транскрипція	багатозн. на 0	5	454	Бродерік Боуд	транскрипція	багатозн. на 0	5	456	ім'я і прізви.	1
	Broderick	5	564	Бродерік	транскрипція		5	478	Бродерік	транскрипція		5	480	ім'я	
199	Croaker	4		Крокер			4		Кроукер			4		3	
	Croaker	4	79	Крокер	транскрипція	багатозн. на 0	4	79	Кроукер	транскрипція	багатозн. на 0	4	84	прізвище	1
200	Pontner Roddy	4		Понтнер Родді			4		Понтнер Роді			4		3	
	Roddy Pontner	4	81	Родді Понтнер	змішаний		4	81	Роді Понтнер	транскрипція		4	86	ім'я і прізви.	
201	Timms Agatha	4		Тиммс Агата			4		Тимз Агата			4		3	
	Agatha Timms	4	81	Агата Тиммс	змішаний		4	81	Агата Тимз	транскрипція		4	86	ім'я і прізви.	
202	Bashir Ali	4		Башир Алі			4		Башир Алі			4		3	
	Ali Bashir	4	83	Алі Башир	транскрипція		4	84	Алі Башир	транскрипція		4	88	ім'я і прізви.	
	Ali	4	84	Алі	транскрипція		4	84	Алі	транскрипція		4	89	ім'я	

Продовж. табл. А.1

203	Winky	4	Винки				4	Вінкі			4	2
	Winky	4	Винки	транскрипція	багатозн. на 0		4	Вінкі	транскрипція	багатозн. на 0	4	94 ім'я
	Blinky	4	Винки	обмеж. варіативн.			4	Блінкі	транскрипція		4	380 ім'я
204	Malfoy Mrs	4	Малфой				4	Мелфой			4	2
	Narcissa	4	Нарцисса	транслітерац.			4	Нарциса	транскрипція		4	97 ім'я
	Mrs Malfoy	4	миссис Малфой	транскрипція	- на 0		4	Мелфой	транскрипція	- на 0	4	97 прізвище
	Narcissa Black	5	Нарцисса Блэк	змішаний	- на 0		5	Нарциса Блэк	транскрипція	- на 0	5	110 ім'я і прізви.
	Cissy	6	Цисси	транскрипція			6	Циссі	транслітерац.		6	23 ім'я зменш.
	Narcissa Malfoy	6	Нарцисса Малфой	змішаний	- на 0		6	Нарциса Мелфой	транскрипція	- на 0	6	110 ім'я і прізви.
205	Oblansk	4	Обланск				4	Обланський			4	3
	Oblansk	4	Обланск	транскрипція			4	Обланський	морфолог. модифікація		4	97 прізвище
	Obalonsk	4	Обалонск	транскрипція			4	Оболонський	морфолог. модифікація		4	97 прізвище
206	Dimitrov	4	Димитров				4	Дімітров			4	3
	Dimitrov	4	Димитров	транскрипція			4	Дімітров	транскрипція		4	101 прізвище
207	Ivanova	4	Іванова				4	Іванова			4	3
	Ivanova	4	Іванова	транскрипція			4	Іванова	транскрипція		4	101 прізвище
208	Zograf	4	Зограф				4	Зограф			4	3
	Zograf	4	Зограф	морфолог. модифікація			4	Зограф	транскрипція		4	101 прізвище
209	Levski	4	Левски				4	Левський			4	3
	Levski	4	Левски	транскрипція			4	Левський	морфолог. модифікація		4	101 прізвище
210	Vulchanov	4	Вулчанов				4	Вулчанов			4	3

Продовж. табл. А.1

	Vulchanov	4	95	Волчанов	морфолог. модифікація		4	98	Вулчанов	транскрипція		4	101	прізвище	1
211	Volkov	4		Волков			4		Волков			4		3	
	Volkov	4	95	Волков	транскрипція		4	98	Волков	транскрипція		4	101	прізвище	1
212	Connolly	4		Конолли			4		Коннолі			4		3	
	Connolly	4	96	Конолли	транслітерац.		4	98	Коннолі	транслітерац.		4	101	прізвище	
213	Ryan	4		Райан			4		Раян			4		3	
	Ryan	4	96	Райан	транскрипція		4	98	Раян	транскрипція		4	101	прізвище	
	Barry Ryan	5	443	Баррі Райан	змшаний		5	380	Бері Раян	транскрипція		5	378	ім'я і прізви.	
214	Troy	4		Трой			4		Трой			4		3	
	Troy	4	96	Трой	транскрипція		4	98	Трой	транскрипція		4	101	прізвище	
215	Mullet	4		Маллет			4		Малет			4		3	
	Mullet	4	96	Маллет	транслітерац.		4	98	Малет	транскрипція		4	101	прізвище	
216	Moran	4		Моран			4		Моран			4		3	
	Moran	4	96	Моран	транскрипція		4	98	Моран	транскрипція		4	101	прізвище	
217	Quigley	4		Квігли			4		Квігли			4		3	
	Quigley	4	96	Квігли	транскрипція		4	98	Квігли	транскрипція		4	101	прізвище	
218	Lynch	4		Лінч			4		Лінч			4		3	
	Lynch	4	96	Лінч	транскрипція		4	98	Лінч	транскрипція		4	101	прізвище	
	Aidan Lynch	4	98	Айдан Лінч	транскрипція		4	101	Айдан Лінч	транскрипція		4	104	ім'я і прізви.	
219	Mostafa Hassan	4		Мустафа Хасан			4		Мустафа Гасан			4		3	
	Hassan Mostafa	4	96	Хасан Мустафа	транскрипція		4	98	Гасан Мустафа	транскрипція		4	101	ім'я і прізви.	
	Mostafa	4	96	Мустафа	транскрипція		4	99	Мустафа	транскрипція		4	101	прізвище	
220	Maxime	4		Максим			4		Максим			4		2	
	Maxime	4	111	Максим	транскрипція		4	115	Максим	транскрипція		4	117	прізвище	1

Продовж. табл. А.1

	Olympe	4	623	Олимпия	морфолог. модифікація		4	652	Олімпія	морфолог. модифікація		4	655	ім'я	1
221	Skeeter Rita	4		Скітер Ріта			4		Скітер Ріта			4			2
	Rita Skeeter	4	131	Ріта Скітер	транскрипція	- на 0	4	138	Ріта Скітер	транскрипція	- на 0	4	138	ім'я і прізви.	1
	Skeeter	4	136	Скітер	транскрипція	- на 0	4	143	Скітер	транскрипція	- на 0	4	143	прізвище	1
	Rita	4	136	Ріта	транскрипція		4	143	Ріта	транскрипція		4	143	ім'я	
222	Moody Mad-Eye	4		Грюм Грозний Глаз			4		Муді Дикозор			4			2
	Mad-Eye	4	142	Грозний Глаз	калькування		4	150	Дикозор	калькування		4	149	прізвисько	1
	Mad-Eye Moody	4	143	Грозний Глаз Грюм	калькування		4	152	Дикозор Муді	змішаний		4	150	прізвисько	1
	Moody	4	164	Грюм	калькування		4	176	Муді	транскрипція	багатозн. на 0	4	172	прізвище	1
	Alastor	4	246	Аластор	транскрипція		4	264	Аластор	транскрипція		4	255	ім'я	1
	Alastor 'Mad-Eye' Moody	4	380	Аластор Грюм по прозвищу Грозний Глаз	змішаний		4	397	Аластор Муді на прізвисько "Дикозор"	змішаний	багатозн. на 0	4	399	ім'я і прізви.	1
223	Creevey Dennis	4		Криви Дэннис			4		Криві Дені			4			2
	Dennis	4	154	Дэннис	транслітерац.		4	165	Дені	морфолог. модифікація		4	162	ім'я	
	Creevey Dennis	4	158	Криви Дэннис	змішаний		4	170	Ден Криві	змішаний		4	166	ім'я і прізви.	
	Dennis Creevey	4	158	Дэннис Криви	змішаний		4	170	Деніс Криві	транскрипція		4	166	ім'я і прізви.	
224	Ackerley Stewart	4		Акерлі Стюарт			4		Екерлі Стюарт			4			3
	Ackerley Stewart	4	158	Акерлі Стюарт	транскрипція		4	169	Стюарт Екерлі	транскрипція		4	165	ім'я і прізви.	
	Stewart Ackerley	4	158	Стюарт Акерлі	транскрипція		4	169	Стюарт Екерлі	транскрипція		4	166	ім'я і прізви.	

Продовж. табл. А.1

225	Baddock Malcolm	4	Бэддок Малькольм				4	Бедок Малкольм			4	3
	Baddock Malcolm	4	Бэддок Малькольм	змішаний			4	Малкольм Беддок	змішаний		4	166 ім'я і прізви.
	Baddock	4	Бэддок	транслітерац.			4	Беддок	транслітерац.		4	166 прізвище
	Malcolm Baddock	4	Малькольм Бэддок	змішаний			4	Малкольм Беддок	змішаний		4	166 ім'я і прізви.
226	Branstone Eleanor	4	Бранстоун Елеонора				4	Бренстоун Е.леонора			4	3
	Branstone Eleanor	4	Бранстоун Елеонора	змішаний			4	Елеонора Бренстоун	змішаний		4	166 ім'я і прізви.
227	Cauldwell Owen	4	Колдуэл Оуэн				4	Колвел Оувен			4	3
	Cauldwell Owen	4	Колдуэл Оуэн	транскрипція			4	Оувен Колвел	транскрипція		4	166 ім'я і прізви.
228	Dobbs Emma	4	Ноббс Емма				4	Добз Емма			4	3
	Emma Dobbs	4	Емма Ноббс	онімна заміна			4	Емма Добз	змішаний		4	167 ім'я і прізви.
229	Madley Laura	4					4	Медлі Лаура			4	3
	Madley Laura	4		вилучення			4	Лаура Медлі	змішаний		4	167 ім'я і прізви.
230	McDonald Natalie	4	Макдональд Наталі				4	Макдональд Наталі			4	3
	McDonald Natalie	4	Макдональд Наталі	транскрипція			4	Наталі Макдональд	транскрипція		4	167 ім'я і прізви.
231	Pritchard Graham	4	Прічард Грэхем				4	Прічард Грем			4	3
	Pritchard Graham	4	Прічард Грэхем	транскрипція			4	Грем Прічард	змішаний		4	167 ім'я і прізви.
232	Quirke Orla	4	Свирк Орла				4	Кверк Орла			4	3
	Quirke Orla	4	Свирк Орла	онімна заміна			4	Орла Кверк	транскрипція		4	167 ім'я і прізви.
233	Whitby Kevin	4	Уїтбі Кевін				4	Вітбі Кевін			4	3
	Whitby Kevin	4	Уїтбі Кевін	транскрипція			4	Кевін Вітбі	транскрипція		4	167 ім'я і прізви.

Продовж. табл. А.1

234	Midgen Eloise	4	Міджен Елоїза	транскрипція	4	Міджен Луїза	змішаний	4	3						
										Елоїза Міджен	Луїза Міджен	4	179	ім'я і прізви.	
235	Karkaroff	4	Каркаров	морфолог. модифікація	4	Каркаров	транскрипція	4	2						
										Каркаров	Каркаров	4	226	прізвище	
										Ігор	Ігор	4	381	ім'я	
236	Poliakoff	4	Поляков	морфолог. модифікація	4	Поляков	транскрипція	4	3						
										Поляков	Поляков	4	235	прізвище	
										Саммерс	Саммерс	4	3		
237	Summers	4	Саммерс	транслітерац.	4	Саммерс	транскрипція	4	2						
										Саммерс	Саммерс	4	238	прізвище	
										Делякур Флер	Делякур Флер	4			
238	Delacour Fleur	4	Флер Делакур	транскрипція	4	Флер Делакур	багатозн. на 0	4	246	ім'я і прізви.					
											Делакур	Делакур	4	286	прізвище
											Флер	Флер	4	287	ім'я
											Флегма	Флегма	6	85	прізвисько
											Ізабель	Ізабель	7	126	ім'я
											Віолетта	Віолетта	4		3
239	Violet	4	Виолетта	морфолог. модифікація	4	Виолетта	транслітерац.	4	259	ім'я					
											Ви	Ви	4	259	ім'я скороч.
											Грегорович	Грегорович	4		3

Продовж. табл. А.1

	Gregorovitch	4	271	Грегорович	транскрипція		4	288	Грегорович	транскрипція		4	283	прізвище	
241	Jenkins Joey	4		Дженкінс Джоуї			4		Дженкінс Джо			4		3	
	Joey Jenkins	4	342	Джоуї Дженкінс	транскрипція		4	357	Джоуї Дженкінс	транскрипція		4	359	ім'я і прізвище	
242	Stebbins	4		Стеббінс			4		Стебінс			4		3	
	Stebbins	4	371	Стеббінс	транслітерац.		4	387	Стебінс	транскрипція		4	389	прізвище	
243	Boris the Bewildered	4		Борис Бестолоковий			4		Борис Збитий-3-пантелику			4		3	
	Boris the Bewildered	4	375	Борис Бестолоковий	калькування		4	391	Борис Збитий-3-пантелику	калькування		4	394	прізвисько	1
244	Grubby-Plank	4		Грабблї-Дерг			4		Граблї-Планка			4		2	
	Grubby-Plank	4	397	Грабблї-Дерг	онїмна заміна		4	395	Граблї-Планка	морфолог. модифікація		4	398	прізвище	
	Wilhelmina	5	397	Вільгельміна	транскрипція	багатозн. на 0	5	344	Вільгельміна	транскрипція	багатозн. на 0	5	339	ім'я	1
245	Fridwulfa	4		Фрїдвульф			4		Фрїдвульф			4		3	
	Fridwulfa	4	381	Фрїдвульф	транскрипція		4	398	Фрїдвульфа	транскрипція		4	400	ім'я	
246	Bozo	4		Бозо			4		Бозо			4		3	
	Bozo	4	391	Бозо	транскрипція	- на 0	4	407	Бозо	транскрипція	- на 0	4	410	прізвисько	1
247	Dumbledore Aberforth	4		Дамблдор Аберфорт			4		Дамблдор Аберфорт			4		2	
	Aberforth	4	394	Аберфорт	транскрипція		4	410	Аберфорт	транслїтерац.		4	414	ім'я	
	Aberforth	7	18	Аберфорт	транскрипція		7	20	Еберфорс	транскрипція		7	20	ім'я	
	Ab	7	571	Аб	транскрипція		7	483	Еб	транскрипція		7	481	ім'я скороч.	1
248	Delacour Gabrielle	4		Делакур Габрієль			4		Делякур Габрієль			4		2	
	Gabrielle	4	437	Габтієль	морфолог. модифікація		4	455	Габтієль	морфолог. модифікація		4	459	ім'я	
249	Murcus	4		Муркус			4		Муркус			4		3	

Продовж. табл. А.1

	Murcus	4	439				вилучення		4		Муркус	транслітерац.	4	461	ім'я	
250	Rosier	4		Розье					4		Розье		4			2
	Rosier	4	461	Розье			транскрипція	- на 0	4	479	Розье	транскрипція	4	484	прізвисьце	1
	Evan Rosier	4	512	Іван Розье			транскрипція	- на 0	4	533	Еван Розье	транскрипція	4	537	ім'я і прізви.	1
251	Wilkes	4		Уилкіс					4		Вілкис		4			3
	Wilkes	4	461	Уилкіс			транскрипція		4	479	Вілкис	транскрипція	4	484	прізвисьце	
252	Lestrangle	4		Лестрейндж					4		Лестранж		4			2
	Lestrangle	4	461	Лестрейндж			транскрипція	- на 0	4	479	Лестранж	транскрипція	4	484	прізвисьце	1
	Rodolphus Lestrangle	5	130	Родольфус Лестрейндж			транскрипція	- на 0	5	111	Родольфус Лестранж	транскрипція	5	110	ім'я і прізви.	1
	Rodolphus	5	130	Родольфус			транскрипція		5	112	Родольфус	транскрипція	5	110	ім'я	
253	Avery	4		Эйвери					4		Ейвері		4			3
	Avery	4	461	Эйвери			транскрипція		4	479	Ейвері	транскрипція	4	484	прізвисьце	
254	Dolohov Antonin	4		Долохов Антонін					4		Дологов Антонін		4			3
	Antonin Dolohov	4	511	Антонин Долохов			транскрипція		4	533	Антонін Дологов	транскрипція	4	537	ім'я і прізви.	1
	Dolohov	4	512	Долохов			транскрипція		4	533	Дологов	транскрипція	4	537	прізвисьце	1
255	Travers	4		Трэверс					4		Траверс		4			3
	Travers	4	512	Трэверс			транскрипція		4	534	Траверс	транскрипція	4	537	прізвисьце	1
256	Mulciber	4		Мальсйбер					4		Мульцибер		4			3
	Mulciber	4	512	Мальсйбер			помилка		4	534	Мульцибер	транскрипція	4	537	прізвисьце	1
		5		Малсйбер			транскрипція		5	746			5		прізвисьце	1
257	Rookwood	4		Руквуд					4		Руквуд		4			2
	Rookwood	4	512	Руквуд			транскрипція	- на 0	4	534	Руквуд	транскрипція	4	537	прізвисьце	1
	Augustus Rookwood	4	512	Августус Руквуд			транскрипція	- на 0	4	534	Августус Руквуд	транскрипція	4	538	ім'я і прізви.	1

Продовж. табл. А.1

	Goyle	4	565	Гойл	транскрипція	- на 0	4	590	Гойл	транскрипція	- на 0	4	593	прізвище	1
267	Crouch Jr	4		Крауч молодший			4		Крауч молодший			4		2	
	Crouch	4	593	Крауч	транскрипція	- на 0	4	620	Крауч	транскрипція	- на 0	4	622	прізвище	1
	Barty Crouch	4	593	Барти Крауч	транскрипція	- на 0	4	620	Барти Крауч	транскрипція	- на 0	4	622	ім'я і прізвище	1
	Barty	4	593	Барти	транскрипція		4	620	Барти	транскрипція		4	622	ім'я	
268	Diggory Mrs	4		Диггори			4		Диггори			4		3	
	Mrs Diggory	4	621	Диггори	транслітерац.		4	650	Диггори	транскрипція		4	653	прізвище	
269	Dorkins Mary	5		Доркінс Мэри			5		Доркінс Мэри			5		3	
	Mary Dorkins	5	10	Мэри Доркінс	транскрипція		5	6	Мэри Доркінс	транскрипція		5	9	ім'я і прізвище	
270	Mrs Number Seven	5		хозяйка дома номер семь			5		господиня будинку номер сім			5		3	
	Mrs Number Seven	5	11	хозяйка дома номер семь	деонімізація		5	7	господиня будинку номер сім	деонімізація		5	10	прізвище	1
271	Evans Mark	5		Еванс Марк			5		Еванс Марк			5		3	
	Mark Evans	5	20	Марк Еванс	транскрипція		5	14	Марк Еванс	транскрипція		5	18	ім'я і прізвище	
272	Prentice	5		Прентіс			5		Прентіс			5		3	
	Prentice	5	29	Прентіс	транскрипція		5	22	Прентіс	транскрипція		5	26	прізвище	
273	Tonks	5		Тонкс			5		Тонкс			5		2	
	Nymphadora	5	60	Німфадора	транскрипція		5	49	Німфадора	транскрипція		5	51	ім'я	1
	Tonks	5	60	Тонкс	транскрипція		5	49	Тонкс	транскрипція		5	51	прізвище	
	Nymphadora Tonks	5	60	Німфадора Тонкс	транскрипція		5	49	Німфадора Тонкс	транскрипція		5	51	ім'я і прізвище	1
	Dora	7	64	Дора	транскрипція		7	59	Дора	транскрипція		7	57	ім'я скороч.	1
274	Shacklebolt Kingsley	5		Шеклболт Кінгслі			5		Шеклболт Кінгслі			5		2	

Продовж. табл. А.1

	Kingsley Shacklebolt	5	60	Кінгсли Бруствер	змішаний		5	49	Кінгслі Шеклболт	транскрипція	багатозн. на 0	5	52	ім'я і прізви.	1
	Kingsley	5	63	Кінгсли	транскрипція		5	52	Кінгслі	транскрипція		5	54	ім'я	
	Royal	7	439	Равелін	онімна заміна	багатозн. на 0	7	375	Роял	транскрипція		7	371	прізвисько	1
275	Doge Elphias	5		Дож Елфіас			5		Дож Елфіас			5		2	
	Elphias Doge	5	60	Елфіас Дож	транскрипція	багатозн. на 0	5	49	Елфіас Дож	помилка	багатозн. на 0	5	52	ім'я і прізви.	1
	Elphias Doge	7	16	Елфіас Дож	транскрипція	багатозн. на 0	7	18	Елфіас Дож	транскрипція	багатозн. на 0	7	19	ім'я і прізви.	1
	Dodgy	7	24	Дожи́нька	морфолог. модифікація		7	25	Доджик	морфолог. модифікація		7	24	прізвисько	1
	Doge	7	151	Дож	транскрипція	багатозн. на 0	7	135	Додж	транскрипція	багатозн. на 0	7	131	прізвище	1
	Elphias	7	152	Елфіас	транскрипція		7	136	Елфіас	транскрипція		7	132	ім'я	
	Elphias "Dogbreath" Doge	7	353	Елфіас Дож по прозвищу Вонючка	змішаний		7	307	Елфіас Дож- "Смердюх"	калькування		7	301	прізвисько	1
	"Dogbreath" Doge	7	354	Вонючка Дож	калькування		7	307	Дож- "Смердюх"	калькування		7	301	прізвисько	1
276	Vance Emmeline	5		Вэнс Эммелина			5		Вэнс Эммелина			5		3	
	Emmeline Vance	5	60	Еммелина Вэнс	змішаний	багатозн. на 0	5	49	Емеліна Вэнс	змішаний	багатозн. на 0	5	52	ім'я і прізви.	1
	Vance	6	10	Вэнс	транскрипція	багатозн. на 0	6	9	Вэнс	транскрипція	багатозн. на 0	6	10	прізвище	1
277	Podmore Sturgis	5		Подмор Стерджис			5		Подмор Стерджис			5		2	
	Sturgis Podmore	5	60	Стерджис Подмор	транскрипція	багатозн. на 0	5	49	Стерджис Подмор	транскрипція	багатозн. на 0	5	52	ім'я і прізви.	1
	Podmore	5	194	Подмор	транскрипція	багатозн. на 0	5	170	Подмор	транскрипція	багатозн. на 0	5	166	прізвище	1

Продовж. табл. А.1

	Sturgis	5	204	Стерджис	транскрипція	багатозн. на 0	5	179	Стерджис	транскрипція	багатозн. на 0	5	175	ім'я	1
278	Jones Hestia	5		Джонс Гестія			5		Джонс Гестія			5			2
	Hestia Jones	5	60	Гестія Джонс	транскрипція	багатозн. на 0	5	50	Гестія Джонс	транскрипція	багатозн. на 0	5	52	ім'я і прізви.	1
	Hestia	5	118	Гестія	транскрипція	багатозн. на 0	5	101	Гестія	транскрипція	багатозн. на 0	5	100	ім'я	1
279	Kreacher	5		Крикмер			5		Крічер			5			2
	Kreacher	5	88	Крикмер	онімна заміна		5	74	Крічер	транскрипція	багатозн. на 0	5	76	ім'я	1
280	Ragnok	5		Рагнок			5		Рагнок			5			3
	Ragnok	5	100	Рагнок	транскрипція		5	84	Рагнок	транскрипція		5	84	ім'я	
281	Will	5		Уїлл			5		Віллі			5			3
	Will	5	100	Уїлл	транскрипція		5	85	Віллі	морфолог. модифікація		5	85	ім'я	
282	Harris Warty	5		Харрис Бородавчатий			5		Гарріс Ворті			5			3
	Warty Harris	5	101	Бородавчатий Харрис	калькування		5	85	Ворті Гарріс	змішаний		5	85	прізвисько	1
283	Bagnold Millicent	5		Багнолд Миллісента			5		Бегнольд Мілісент			5			3
	Millicent Bagnold	5	109	Миллісента Багнолд	змішаний		5	92	Мілісент Бегнольд	транскрипція		5	92	ім'я і прізви.	
284	Black Mrs	5		Блэк			5		Блек			5			2
	Mrs Black	5	118	міссис Блэк	транскрипція	- на 0	5	100	місіс Блек	транскрипція	- на 0	5	100	прізвище	1
285	Uncle Alphard	5		дядя Альфард			5		дядько Елферд			5			3
	Uncle Alphard	5	127	дядя Альфард	змішаний		5	109	дядько Елферд	змішаний		5	108	ім'я	
286	Potter Mr	5		Поттер			5		Поттер			5			3
	Mr Potter	5	127	містер Поттер	транслітерац.		5	109	містер Поттер	транслітерац.		5	108	прізвище	

Продовж. табл. А.1

287	Potter Mrs	5	Поттер	миссис Поттер	транслітерац.		5	Поттер	місис Поттер	транслітерац.		5		3
	Mrs Potter	5	127				5	109				5	108	прізвище
288	Black Regulus	5	Блэк Регулус	Блэк Регулус			5		Блэк Регулус			5		2
	Regulus Black	5	128	Регулус Блэк	транскрипція	багатозн. на 0	5	109	Регулус Блэк	транскрипція	багатозн. на 0	5	108	ім'я і прізви.
	Regulus	5	128	Регулус	транскрипція	багатозн. на 0	5	110	Регулус	транскрипція	багатозн. на 0	5	109	ім'я
	R.A.B.	6	569	Р.А.Б.	транслітерац.		6	627	Р.А.Б.	транслітерац.		6	535	ініціали
	Regulus Arcturus Black	7	186	Регулус Арктурус Блэк	транскрипція	багатозн. на 0	7	165	Регулус Арктур Блэк	транскрипція змішаний	багатозн. на 0	7	159	ім'я і прізви.
289	Niggellus Phineas Black	5	Найджелус Фінеас Блэк	Найджелус Фінеас Блэк			5		Нігелус Фінеас Блэк			5		2
	Phineas Niggellus	5	129	Фінеас Найджелус	транскрипція		5	110	Фінеас Нігелус	транскрипція		5	109	ім'я
	Phineas	5	520	Фінеас	транскрипція		5	441	Фінеас	транскрипція		5	443	ім'я
	Phineas Niggellus Black	6	243	Фінеас Найджелус Блэк	транскрипція	- на 0	6	267	Фінеас Нігелус Блэк	транскрипція	- на 0	6	229	ім'я і прізви.
	Black	7	301	Блэк	транскрипція	- на 0	7	263	Блэк	транскрипція	- на 0	7	258	прізвище
290	Meliflua Araminta	5	Меліфлуа Арамінта	Меліфлуа Арамінта			5		Меліфлуа Арамінта			5		3
	Araminta Meliflua	5	129	Арамінта Меліфлуа	транскрипція		5	110	Арамінта Меліфлуа	транскрипція		5	109	ім'я і прізви.
291	Aunt Elladora	5	тетушка Елладора	тетушка Елладора			5		тітонька Еладора			5		3
	Aunt Elladora	5	129	тетушка Елладора	змішаний		5	111	тітонька Еладора	змішаний		5	109	ім'я
292	Tonks Andromeda	5	Тонкс Андромеда	Тонкс Андромеда			5		Тонкс Андромеда			5		3
	Andromeda	5	129	Андромеда	транскрипція		5	111	Андромеда	транскрипція		5	109	ім'я

Продовж. табл. А.1

	Tonks	7	65	Тонкс	транскрипція		7	60	Тонкс	транскрипція		7	59	прізвище
	Dromeda	7	66	Дромед	транскрипція		7	60	Дромед	транскрипція		7	59	ім'я скороч.
293	Lestrangle Bellatrix	5		Лестрейдж Беллатриса			5		Лестранж Беллатриса			5		2
	Bellatrix	5	129	Беллатриса	морфолог. модифікація	багатозн. на 0	5	111	Беллатриса	морфолог. модифікація	багатозн. на 0	5	110	ім'я
	Bellatrix Black	5	130	Беллатриса Блек	змішаний	багатозн. на 0	5	111	Беллатриса Блек	змішаний	багатозн. на 0	5	110	ім'я і прізви.
	Bellatrix Lestrangle	5	130	Беллатриса Лестрейндж	змішаний	багатозн. на 0	5	112	Беллатриса Лестранж	змішаний	багатозн. на 0	5	110	ім'я і прізви.
	Bella	5	893	Белла	транслітерац.	багатозн. на 0	5	769	Белла	транскрипція	багатозн. на 0	5	760	ім'я зменш.
294	Tonks Ted	5		Тонкс Тед			5		Тонкс Тед			5		3
	Ted Tonks	5	129	Тед Тонкс	транскрипція		5	111	Тед Тонкс	транскрипція		5	110	ім'я і прізви.
	Ted	7	63	Тед	транскрипція		7	58	Тед	транскрипція		7	57	ім'я
	Tonks	7	67	Тонкс	транскрипція		7	61	Тонкс	транскрипція		7	60	прізвище
295	Lestrangle Rabastan	5		Лестрейдж Рабастан			5		Лестранж Рабастан			5		2
	Rabastan	5	130	Рабастан	транскрипція	- на 0	5	112	Рабастан	транскрипція	- на 0	5	110	ім'я
296	Scrimgeour	5		Скримджер			5		Скрімгур			5		2
	Scrimgeour	5	139	Скримджер	транскрипція		5	120	Скрімгур	транскрипція		5	118	прізвище
	Rufus Scrimgeour	6	21	Руфус Скримджер	транскрипція	багатозн. на 0	6	21	Руфус Скримджер	транскрипція	багатозн. на 0	6	19	ім'я і прізви.
	Rufus	6	62	Руфус	транскрипція		6	67	Руфус	транскрипція		6	58	ім'я
297	Bones Amelia	5		Бонс Амелія			5		Бонз Амелія			5		2
	Amelia Bones	5	140	Амелія Бонс	транскрипція		5	121	Амелія Бонз	транскрипція		5	118	ім'я і прізви.
	Amelia Susan Bones	5	156	Амелія Сьюзен Бонс	транскрипція		5	135	Амелія Сьюзен Бонз	транскрипція		5	133	ім'я і прізви.
	Amelia	5	160	Амелія	транскрипція		5	139	Амелія	транскрипція		5	136	ім'я

Продовж. табл. А.1

	Bones	5	379	Боунс	транскрипція		5	330	Боунз	транскрипція		5	323	прізвище	
298	Munch Eric	5		Манч Ерік			5		Манч Ерік			5		3	
	Eric	5	146	Ерік	транскрипція		5	126	Ерік	транскрипція		5	124	ім'я	
	Eric Munch	5	319	Ерік Манч	транскрипція		5	282	Ерік Манч	транскрипція		5	272	ім'я і прізви.	
299	Bob	5		Боб			5		Боб			5		3	
	Bob	5	146	Боб	транскрипція		5	126	Боб	транскрипція		5	124	ім'я	
300	Umbridge	5		Амбридж			5		Амбридж			5		2	
	Dolores Jane Umbridge	5	157	Долорес Джейн Амбридж	транскрипція	багатозн. на 0	5	135	Долорес Джейн Амбридж	транскрипція	багатозн. на 0	5	133	ім'я і прізви.	1
	Umbridge	5	226	Амбридж	транскрипція	багатозн. на 0	5	199	Амбридж	транскрипція	багатозн. на 0	5	194	прізвище	1
	Dolores Umbridge	5	275	Долорес Амбридж	транскрипція	багатозн. на 0	5	245	Долорес Амбридж	транскрипція	багатозн. на 0	5	236	ім'я і прізви.	1
	Dolores	5	459	Долорес	транскрипція	багатозн. на 0	5	392	Долорес	транскрипція	багатозн. на 0	5	392	ім'я	1
301	Slinkhard Wilbert	5		Слінкхард Уілберт			5		Слінкхард Вілберт			5		3	
	Wilbert Slinkhard	5	180	Уілберт Слінкхард	транскрипція		5	157	Вілберт Слінкхард	транскрипція		5	154	ім'я і прізви.	
	Slinkhard	5	180	Слінкхард	транскрипція		5	158	Слінкхард	транскрипція		5	154	прізвище	
302	Fenwick Benju	5		Фенвік Бенджи			5		Фенвік Бенджі			5		3	
	Benju Fenwick	5	195	Бенджи Фенвік	транскрипція		5	171	Бенджі Фенвік	транскрипція		5	167	ім'я і прізви.	
303	Bones Edgar	5		Боунс Едгар			5		Боунз Едгар			5		3	
	Edgar Bones	5	195	Едгар Боунс	транскрипція		5	171	Едгар Боунз	транскрипція		5	167	ім'я і прізви.	
304	Dearborn Caradoc	5		Дірборн Карадок			5		Дірборн Кередок			5		3	
	Caradoc Dearborn	5	195	Карадок Дірборн	транскрипція		5	171	Кередок Дірборн	транскрипція		5	167	ім'я і прізви.	

Продовж. табл. А.1

305	Prewett Fabian	5	Пруэтт Фабиан			5	Превет Фабиан			5	3
	Fabian	5	Фабиан	транскрипція		5	Фабиан	транскрипція		5	ім'я
	Fabian Prewett	7	Фабиан Пруэтт	змішаний		7	Превет	транскрипція		7	ім'я і прізви.
306	Meadowes Dorcas	5	Медоуз Доркас			5	Медоуз Дорка			5	3
	Dorcas Meadowes	5	Доркас Медоуз	транскрипція		5	Дорка Медоуз	змішаний		5	ім'я і прізви.
307	Lovegood Luna	5	Лавгуд Полумна			5	Лавгуд Луна			5	2
	Loony Lovegood	5	полоумная Лавгуд	змішаний		5	Лунатичка Лавгуд	калькування		5	прізвисько 1
	Luna	5	Полумна	онімна заміна		5	Луна	транскрипція		5	ім'я
	Luna Lovegood	5	Полумна Лавгуд	онімна заміна		5	Луна Лавгуд	транскрипція		5	ім'я і прізви. 1
	Loony	6	Полоумная	калькування		6	Лунька	морфолог. модифікація		6	274 прізвисько 1
308	Goldstein Anthony	5	Голдстейн Антони			5	Гольдштейн Антоні			5	3
	Anthony Goldstein	5	Энтони Голдстейн	транскрипція		5	Энтоні Гольдштейн	транскрипція		5	ім'я і прізви.
309	Purkiss Doris	5	Перкисс Дорис			5	Перкіс Доріс			5	3
	Doris Purkiss	5	Дорис Перкисс	транслітерац.		5	Доріс Перкіс	транскрипція		5	ім'я і прізви.
	Purkiss	5	Перкисс	транслітерац.		5	Перкіс	транскрипція		5	прізвище
310	Abercrombie Euan	5	Аберкромбі Юан			5	Аберкромбі Юан			5	2
	Abercrombie Euan	5	Аберкромбі Юан	транскрипція		5	Юан Аберкромбі	транскрипція		5	ім'я і прізви.
	Euan Abercrombie	5	Юан Аберкромбі	транскрипція		5	Юан Аберкромбі	транскрипція		5	ім'я і прізви.
	Euan	5	Юан	транскрипція		5	Юан	транскрипція		5	205 ім'я

Продовж. табл. А.1

311	Zeller Rose	5	Целлер Роза				5	Зеллер Роза				5		3
	Zeller Rose	5	Целлер Роза	змішаний			5	Роза Зеллер	змішаний			5	198	ім'я і прізви.
312	Stimpson Patricia	5	Стімсон Патріція				5	Стімсон Патріція				5		3
	Patricia Stimpson	5	Патріція Стімсон	транскрипція			5	Патріція Стімсон	транскрипція			5	216	ім'я і прізви.
313	Towler Kenneth	5	Таулер Кеннет				5	Таулер Кеннет				5		3
	Kenneth Towler	5	Кеннет Таулер	змішаний			5	Кеннет Таулер	змішаний			5	216	ім'я і прізви.
314	Imago Inigo	5	Имаго Ініґо				5	Имаго Ініґо				5		3
	Inigo Imago	5	Ініґо Имаґо	транскрипція	багатозн. на 0		5	Ініґо Имаґо	транскрипція	багатозн. на 0		5	226	ім'я і прізви. 1
	Imago	5	Имаґо	транскрипція	багатозн. на 0		5	Имаґо	транскрипція	багатозн. на 0		5	226	прізвище 1
315	Lachlan the Lanky	5	Ласклан Долговязий				5	Ласклан Долготелесий				5		3
	Lachlan the Lanky	5	Ласклан Долговязий	калькування			5	Ласклан Долготелесий	калькування			5	258	прізвисько 1
316	Frobisher Vicky	5	Фробішер Віккі				5	Фробішер Віккі				5		3
	Vicky Frobisher	5	Віккі Фробішер	змішаний			5	Віккі Фробішер	змішаний			5	262	ім'я і прізви.
	Vicky	5	Віккі	морфолог. модифікація			5	Віккі	морфолог. модифікація			5	262	ім'я
317	Hooper Geoffrey	5	Хупер Джеффри				5	Хупер Джеффри				5		3
	Geoffrey Hooper	5	Джеффри Хупер	змішаний			5	Джеффри Хупер	транскрипція			5	262	ім'я і прізви.
	Hooper	5	Хупер	транскрипція			5	Хупер	транскрипція			5	262	прізвище
318	Wilfred the Wisful	5	Уїлфред Унзлий				5	Вільфред Тоскний				5		3

Продовж. табл. А.1

	Wilfred the Wistful	5	312	Уилфред Унхльый	калькування	5	277	Вильфред Тоскний	калькування	5	267	прізвисько	1
319	Marchbanks Griselda	5		Марчбэнкс Гризельда		5		Марчбэнкс Гризельда		5		3	
	Griselda Marchbanks	5	342	Гризельда Марчбэнкс	транскрипція	5	301	Гризельда Марчбэнкс	транскрипція	5	292	ім'я і прізви.	
	Marchbanks	5	342	Марчбэнкс	транскрипція	5	301	Марчбэнкс	транскрипція	5	292	прізвище	
320	Ogden Tiberius	5		Огден Тиберий		5		Огден Тибериус		5		3	
	Tiberius Ogden	5	342	Тиберий Огден	змішаний	5	301	Тибериус Огден	транскрипція	5	292	ім'я і прізви.	
321	Trelawney Cassandra	5		Трелони Кассандра		5		Трелони Кассандра		5		3	
	Cassandra Trelawney	5	349	Кассандра Трелони	змішаний	5	306	Кассандра Трелони	змішаний	5	297	ім'я і прізви.	1
	Cassandra	5	349	Кассандра	транслітерац.	5	306	Кассандра	транслітерац.	5	297	ім'я	1
322	Corner Michael	5		Корнер Майкл		5		Корнер Майкл		5		3	
	Michael Corner	5	374	Майкл Корнер	транскрипція	5	326	Майкл Корнер	транскрипція	5	319	ім'я і прізви.	
	Michael	5	385	Майкл	транскрипція	5	335	Майкл	транскрипція	5	328	ім'я	
323	Smith Zacharias	5		Смит Захария		5		Смит Захаріас		5		2	
	Zacharias Smith	5	377	Захария Смит	змішаний	5	328	Захаріас Смит	транскрипція	5	321	ім'я і прізви.	
	Zacharias	5	377	Захария	морфолог. модифікація	5	329	Захаріас	транскрипція	5	322	ім'я	
	Smith	5	385	Смит	транскрипція	5	334	Смит	транскрипція	5	328	прізвище	
324	Barnabas the Varmy	5		Барнава Вздрюченний		5		Барнава Дурнуватий		5		3	
	Barnabas the Varmy	5	428	Барнава Вздрюченний	калькування	5	369	Барнава Дурнуватий	калькування	5	366	прізвисько	1
325	Marietta	5		Марієтта		5		Марієтта		5		2	
	Marietta	5	435	Марієтта	транслітерац.	5	375	Марієтта	транслітерац.	5	372	ім'я	

Продовж. табл. А.1

	Edgecombe	5	674	Еджком	транскрипція		5	571	Еджком	транскрипція		5	573	прізвище
	Marietta Edgecombe	5	717	Марієтта Еджком	змішаний		5	610	Марієтта Еджком	змішаний		5	611	ім'я і прізвище.
326	Zamojski Ladislav	5		Замойський Ладислав			5		Замойський Ладислав			5		3
	Ladislav Zamojski	5	443	Ладислав Замойський	морфолог. модифікація		5	380	Ладислав Замойський	морфолог. модифікація		5	378	ім'я і прізвище.
327	Karkus	5		Каркус			5		Каркус			5		3
	Karkus	5	472	Каркус	транслітерац.		5	403	Каркус	транскрипція		5	403	ім'я
328	Golgomath	5		Голгомаф			5		Голгомаф			5		3
	Golgomath	5	475	Голгомаф	морфолог. модифікація		5	405	Голгомаф	транскрипція		5	405	ім'я
329	Kirke Andrew	5		Керк Ендрю			5		Керк Ендрю			5		3
	Andrew Kirke	5	499	Ендрю Керк	транскрипція		5	426	Ендрю Керк	транскрипція		5	427	ім'я і прізвище.
	Kirke	5	613	Керк	транскрипція		5	517	Керк	транскрипція		5	521	прізвище
330	Sloper Jack	5		Слоупер Джек			5		Слоупер Джек			5		3
	Jack Sloper	5	499	Джек Слоупер	транскрипція		5	426	Джек Слоупер	транскрипція		5	427	ім'я і прізвище.
	Sloper	5	613	Слоупер	транскрипція		5	517	Слоупер	транскрипція		5	520	прізвище
331	Everard	5		Еввард			5		Еввард			5		3
	Everard	5	516	Еввард	онімна заміна		5	438	Еввард	транскрипція		5	440	прізвище
332	Derwent Dilys	5		Дервент Дайліс			5		Дервент Дайліс			5		3
	Dilys	5	516	Дайліс	транскрипція		5	438	Дайліс	транскрипція		5	440	ім'я
	Dilys Derwent	5	534	Дайліс Дервент	транскрипція		5	453	Дайліс Дервент	транскрипція		5	455	ім'я і прізвище.
333	Cragg Elfrida	5		Креґг Ельфріда			5		Креґг Ельфріда			5		3
	Elfrida Cragg	5	518	Ельфріда Креґг	змішаний		5	440	Ельфріда Креґг	транскрипція		5	442	ім'я і прізвище.
334	Llewellyn Dai	5		Луеллін Дай			5		Луеллін Дай			5		3

Продовж. табл. А.1

	Dai Llewellyn	5	536	Даи Луеллін	змішаний		5	454	Дай Луеллін	транскрипція		5	457	ім'я і прізви.
335	Smethwyck Hippocrates	5	536	Сметвик Гіппократ			5	455	Сметвик Гіппократ			5	457	3
	Hippocrates Smethwyck			Гіппократ Сметвик	змішаний	Гіппократ Сметвик			транскрипція	5	457			
	Smethwyck	5	558	Сметвик	транскрипція		5	473	Сметвик	транскрипція		5	475	прізвище
336	Pye Augustus	5	536	Сепсис Август			5	474	Пай Августус			5	476	прізвище
	Augustus Pye			Август Сепсис	змішаний	Августус Пай			транскрипція	5	457			
	Pye	5	559	Август	обмеж. варіативн.		5	474	Пай	транскрипція		5	476	прізвище
337	Rackharrow Urquhart	5	537	Ракплуг Уркхарт			5	455	Рекеров Уркугарт			5	457	3
	Urquhart Rackharrow			Уркхарт Ракплуг	змішаний	Уркугарт Рекеров			транскрипція	5	457			
338	Widdershin Willy	5	539	Уиддершинс Уилли			5	457	Відершин Віллі			5	459	3
	Willy Widdershin			Уилли Уиддершинс	транслітерац.	Віллі Відершин			змішаний	5	459			
	Willy	5	539	Уиддершинс	обмеж. варіативн.		5	457	Віллі	транслітерац.		5	459	ім'я
339	Thickey Janus	5	563	Тики Янус			5	477	Тікі Янус			5	479	3
	Janus Thickey			Янус Тики	транскрипція	Янус Тікі			транскрипція	5	479			
340	Agnes	5	564	Агнес			5	478	Агнеса			5	480	3
	Agnes			Агнес	транскрипція	Агнеса			морфолог. модифікація	5	480			
341	Strout Miriam	5	602	Страут Міриам			5	509	Страут Міріам			5	512	3
	Miriam Strout			Міриам Страут	транскрипція	Міріам Страут			транскрипція	5	512			
	Strout	5	603	Страут	транскрипція		5	509	Страут	транскрипція		5	512	прізвище
342	Spellman	5					5		Спелмен			5		3

Продовж. табл. А.1

353	Sarmichael Eddie	5	Кармайкл Едди	Кармайкл Едди	Кармайкл Едди	5	Кармайкл Еді	5	3
	Eddie Sarmichael	5	Едди Кармайкл	змішаний	Кармайкл	5	Еді Кармайкл	5	ім'я і прізви.
	Sarmichael	5	Кармайкл	транскрипція	Кармайкл	5	Кармайкл	5	прізвище
354	Dingle Harold	5	Дингл Гарольд	Гарольд Дингл	Дингл Гарольд	5	Дінгл Гарольд	5	3
	Harold Dingle	5	Гарольд Дингл	транскрипція	Дингл	5	Гарольд Дінгл	5	ім'я і прізви.
	Dingle	5	Дингл	транскрипція	Дингл	5	Дінгл	5	прізвище
355	Greengrass Daphne	5	Грингласс Дафна	Дафна Грингласс	Грингласс Дафна	5	Грінглас Дафна	5	3
	Daphne Greengrass	5	Дафна Грингласс	змішаний	Дафна Грингласс	5	Дафна Грінглас	5	ім'я і прізви.
356	Tofty	5	Тофті	Тофті	Тофті	5	Тофті	5	3
	Tofty	5	Тофті	транскрипція	Тофті	5	Тофті	5	ім'я
357	Bonaccord Pierre	5	Бонакорд П'єр	П'єр Бонакорд	Бонакорд П'єр	5	Бонакор П'єр	5	3
	Pierre Bonaccord	5	П'єр Бонакорд	транскрипція	Бонакорд	5	П'єр Бонакор	5	ім'я і прізви. 1
	Bonaccord	5	Бонакорд	транскрипція	Бонакорд	5	Бонакор	5	прізвище 1
358	Jugson	5	Джагсон	Джагсон	Джагсон	5	Джагсон	5	3
	Jugson	5	Джагсон	транскрипція	Джагсон	5	Джагсон	5	прізвище
359	Williamson	5	Уільямсон	Уільямсон	Уільямсон	5	Вільямсон	5	3
	Williamson	5	Уільямсон	транскрипція	Уільямсон	5	Вільямсон	5	прізвище
360	Ubbly	5	Летто	Летто	Летто	5	Аблі	5	3
	Ubbly	5	Летто	онімна заміна	Летто	5	Аблі	5	прізвище
361	Chorley Herbert	6	Чорлі Герберт	Герберт Чорлі	Чорлі Герберт	6	Чорлі Герберт	6	3
	Herbert Chorley	6	Герберт Чорлі	транскрипція	Чорлі	6	Герберт Чорлі	6	ім'я і прізви.
362	Longbottom Augusta	6	Долботом Августа	Долботом Августа	Долботом Августа	6	Лонботом Августа	6	2

Продовж. табл. А.1

	Augusta Longbottom	6	44	Августа Долгопупс	змішаний		6	47	Августа Лонгботом	транскрипція		6	41	ім'я і прізви.	1
	Augusta	6	166	Августа	транслітерац.		6	181	Августа	транскрипція		6	153	ім'я	
363	Slughorn Horace	6		Слизнорт Гораций			6		Слизоріг Гораций			6		2	
	Horace	6	65	Гораций	традиційн. наймен.		6	70	Гораций	традиційн. наймен.		6	60	ім'я	
	Horace Slughorn	6	67	Гораций Слизнорт	змішаний		6	71	Гораций Слизоріг	змішаний		6	62	ім'я і прізви.	1
	Slughorn	6	67	Слизнорт	калькування		6	71	Слизоріг	калькування		6	62	прізвище	1
	H.E.F. Slughorn	6	135	Г.Е.Ф. Слизнорт	змішаний		6	147	Г.Е.Ф. Слизоріг	змішаний		6	125	ім'я і прізви.	1
	Sluggy	6	210	Слиззи	калькування		6	231	Слимак	калькування		6	198	прізвисько	1
364	Cresswell Dirk	6		Кресвелл Дирк			6		Кресвелл Дирк			6		3	
	Dirk Cresswell	6	71	Дирк Кресвелл	змішаний		6	77	Дирк Кресвел	транскрипція		6	66	ім'я і прізви.	
365	Cuffe Barnabas	6		Кафф Варнава			6		Кафф Варнава			6		3	
	Barnabas Cuffe	6	72	Варнава Кафф	змішаний		6	77	Варнава Кафф	транскрипція		6	67	ім'я і прізви.	
366	Flume Ambrosius	6		Флум Амброзиус			6		Флум Амброзій			6		3	
	Ambrosius Flume	6	72	Амброзиус Флум	транскрипція	багатозн. на 0	6	77	Амброзій Флум	змішаний	багатозн. на 0	6	67	ім'я і прізви.	1
367	Harkiss Cicero	6		Харкисс Цицерон			6		Гаркіс Цицерона			6		3	
	Cicero Harkiss	6	72	Цицерон Харкисс	змішаний		6	77	Цицерона Гаркіс	змішаний		6	67	ім'я і прізви.	
368	Jones Gwengog	6		Джонс Гвеног			6		Джонс Гвенога			6		3	
	Gwengog Jones	6	72	Гвеног Джонс	транскрипція		6	77	Гвенога Джонс	змішаний		6	67	ім'я і прізви.	
	Gwengog	6	140	Гвеног	транскрипція		6	153	Гвенога	морфолог. модифікація		6	130	ім'я	

Продовж. табл. А.1

369	Philpott Arkie	6	Филпотт Арки							Філлот Аркі			6			3
	Arkie Philpott	6	Арки Филпотт	змішаний						Арки Філлот	транскрипція		6	114		ім'я і прізви.
370	Twilfitt	6	Твилфитт							Твілфіт			6			3
	Twilfitt	6	Твилфитт	транслітерац.						Твілфіт	транскрипція		6	121		прізвище
371	Tatting	6	Таттінг							Татінг			6			3
	Tatting	6	Таттінг	транслітерац.						Татінг	транскрипція		6	121		прізвище
372	Verity	6	Верити							Верігія			6			3
	Verity	6	Верити	транскрипція						Верігія	морфолог. модифікація		6	126		ім'я
373	Greyback Fenrir	6	Сивий Фенрір							Грейбек Фенрір			6			2
	Fenrir Greyback	6	Фенрір Сивий	змішаний						Фенрір Грейбек	транскрипція	багаозн. на 0	6	132		ім'я і прізви.
	Greyback	6	Сивий	калькування						Грейбек	транскрипція	багаозн. на 0	6	345		прізвище
	Fenrir	6	Фенрір	транскрипція						Фенрір	транскрипція		6	610		ім'я
374	Vane Romilda	6	Вейн Ромільда							Вейн Ромільда			6			3
	Romilda Vane	6	Ромільда Вейн	транскрипція						Ромільда Вейн	транскрипція		6	144		ім'я і прізви.
	Romilda	6	Ромільда	транскрипція							вилучення		6	144		ім'я
375	McLaggen Cormac	6	Маклагген Кормак							Маклаген Кормак			6			2
	Cormac McLaggen	6	Кормак Маклагген	змішаний						Кормак Маклаген	транскрипція		6	149		ім'я і прізви.
	McLaggen	6	Маклагген	транслітерац.						Маклаген	транскрипція		6	149		прізвище
	Cormac	6	Кормак	транскрипція						Кормак	транскрипція		6	150		ім'я
376	Belby Marcus	6	Белбі Маркус							Белбі Маркус			6			3
	Marcus Belby	6	Маркус Белбі	транскрипція						Маркус Белбі	транскрипція		6	149		ім'я і прізви.
	Belby	6	Белбі	транскрипція						Белбі	транскрипція		6	149		прізвище

Продовж. табл. А.1

	Marcus	6	137	Маркус	транскрипція		6	150	Маркус	транскрипція		6	127	ім'я	
377	Uncle Damocles	6		дядюшка Дамокл			6		дядько Дамокл			6			3
	Uncle Damocles	6	137	дядюшка Дамокл	змішаний		6	150	дядько Дамокл	змішаний		6	127	ім'я	
378	Uncle Tiberius	6		дядя Тиверій			6		дядько Тиверій			6			3
	Uncle Tiberius	6	138	дядя Тиверій	змішаний		6	150	дядько Тиверій	змішаний		6	128	ім'я	
379	Higgs Bertie	6		Хіггс Берті			6		Гігз Берті			6			3
	Bertie Higgs	6	138	Берті Хіггс	змішаний		6	150	Берті Гігз	транскрипція		6	128	ім'я і прізви.	
	Bertie	6	138	Берті	транскрипція		6	151	Берті	транскрипція		6	128	ім'я	
380	Proudfoot	6		Праудфут			6		Правдфут			6			3
	Proudfoot	6	151	Праудфут	транскрипція		6	164	Правдфут	транслітерац.		6	139	прізвище	
381	Savage	6		Сэвідж			6		Севідж			6			3
	Savage	6	151	Сэвідж	транскрипція		6	164	Севідж	транскрипція		6	139	прізвище	
382	Borage Libatius	6		Борато Лібатиус			6		Боридж Лібатій			6			3
	Libatius Borage	6	175	Лібатиус Борато	змішаний		6	192	Лібатій Боридж	змішаний		6	162	ім'я і прізви.	
	Dagworth-Granger Hector	6		Дагворт- Грейдджер Гектор			6		Деворт- Грейдджер Гектор			6			3
	Hector Dagworth- Granger	6	176	Гектор Дагворт- Грейдджер	транскрипція		6	193	Гектор Деворт- Грейдджер	транскрипція		6	164	ім'я і прізви.	
384	Malfoy Abraxas	6		Малфой Абракас			6		Мелфой Абракас			6			3
	Abraxas Malfoy	6	180	Абракас Малфой	транскрипція - на 0		6	197	Абракас Мелфой	транскрипція - на 0		6	167	ім'я і прізви.	1
385	Belcher Humphrey	6		Белчер Хамфрі			6		Белчер Гамфрі			6			3

Продовж. табл. А.1

	Humphrey Belcher	6	187	Хамфрі Белчер	транскрипція		6	205	Гамфрі Белчер	транскрипція		6	175	ім'я і прізви.	
386	Ogden Bob	6		Огден Боб			6		Огден Боб			6		3	
	Bob Ogden	6	188	Боб Огден	транскрипція		6	206	Боб Огден	транскрипція		6	176	ім'я і прізви.	
	Ogden	6	189	Огден	транскрипція		6	207	Огден	транскрипція		6	177	прізвище	
387	Gaunt Morfin	6		Мракс Морфін			6		Гонт Морфін			6		2	
	Morfin	6	192	Морфін	транскрипція	багатозн. на 0	6	210	Морфін	транскрипція	багатозн. на 0	6	179	ім'я	1
388	Gaunt Marvolo	6		Мракс Марволо			6		Гонт Ярволод			6		2	
	Gaunt	6	192	Мракс	калькування		6	211	Гонт	транскрипція	- на 0	6	179	прізвище	1
	Marvolo	6	200	Марволо	помилка		6	220	Ярволод	онімна заміна		6	188	ім'я	1
	Marvolo Gaunt	6	204	Марволо Мракс	змішаний		6	224	Ярволод Гонт	змішаний	- на 0	6	191	ім'я і прізви.	1
389	Gaunt Merope	6		Мракс Меропа			6		Гонт Меропа			6		2	
	Merope	6	194	Меропа	морфолог. модифікація		6	213	Меропа	морфолог. модифікація		6	181	ім'я	1
	Merope Gaunt	6	201	Меропа Мракс	змішаний		6	221	Меропа Гонт	змішаний	- на 0	6	188	ім'я і прізви.	1
	Merope Riddle	6	246	Меропа Реддл	змішаний	багатозн. на 0	6	270	Меропа Редл	змішаний	багатозн. на 0	6	231	ім'я і прізви.	1
390	Peverell	6		Певерелл			6		Певерелл			6		3	
	Peverell	6	196	Певерелл	транслітерац.		6	215	Певерелл	транскрипція		6	183	прізвище	
391	Cecilia	6		Сесілія			6		Сесілія			6		3	
	Cecilia	6	198	Сесілія	транскрипція		6	218	Сесілія	транскрипція		6	186	ім'я	
392	Robins Demelza	6		Робінс Демельза			6		Робінс Демельза			6		3	
	Demelza Robins	6	212	Демельза Робінс	транскрипція		6	232	Демельза Робінс	транскрипція		6	199	ім'я і прізви.	
	Demelza	6	214	Демельза	транскрипція		6	235	Демельза	транскрипція		6	202	ім'я	
393	Peakes Jimmy	6		Пікс Джиммі			6		Пікс Джиммі			6		3	

Продовж. табл. А.1

	Jimmy Peakes	6	212	Джимми Пікс	змішаний		6	233	Джимі Пікс	транскрипція		6	200	ім'я і прізви.
	Peakes	6	272	Пікс	транскрипція		6	299	Пікс	транскрипція		6	256	прізвище
	Jimmy	6	504	Джимми	транслітерац.		6	557	Джимі	транскрипція		6	474	ім'я
394	Coote Ritchie	6		Кут Ричі			6		Кут Річі			6		3
	Ritchie Coote	6	212	Ричі Кут	транскрипція		6	233	Річі Кут	транскрипція		6	200	ім'я і прізви.
	Coote	6	277	Кут	транскрипція		6	305	Кут	транскрипція		6	261	прізвище
395	Bobbin Melinda	6		Боббин Мелінда			6		Бобин Мелінда			6		3
	Melinda Bobbin	6	220	Мелінда Боббин	змішаний		6	241	Мелінда Бобин	транскрипція		6	207	ім'я і прізви.
396	Leanne	6		Ліанна			6		Ліна			6		3
	Leanne	6	233	Ліанна	морфолог. модифікація		6	257	Ліна	онімна заміна		6	220	ім'я
397	Burke Caractacus	6		Берк Карактак			6		Беркс Карактакус			6		3
	Caractacus Burke	6	244	Карактак Берк	змішаний		6	269	Карактакус Беркс	змішаний		6	230	ім'я і прізви.
398	Cole	6		Коул			6		Коул			6		3
	Cole	6	247	Коул	транскрипція		6	271	Коул	транскрипція		6	232	прізвище
399	Martha	6		Марта			6		Марга			6		3
	Martha	6	247	Марта	транскрипція		6	272	Марга	транскрипція		6	233	ім'я
400	Stubbs Billy	6		Стабс Біллі			6		Стабз Біллі			6		3
	Billy Stubbs	6	247	Біллі Стабс	транслітерац.		6	272	Біллі Стабз	змішаний		6	233	ім'я і прізви.
	Billy	6	251	Біллі	транслітерац.		6	276	Білл	обмеж. варіативн.		6	236	ім'я
401	Whalley Eric	6		Уоллі Ерік			6		Вейлі Ерік			6		3
	Eric Whalley	6	247	Ерік Уоллі	транскрипція		6	272	Ерік Вейлі	транскрипція		6	233	ім'я і прізви.
402	Benson Amy	6		Бенсон Емі			6		Бенсон Емі			6		3

Продовж. табл. А.1

	Amy Benson	6	251	Емі Бенсон	транскрипція		6	276	Емі Бенсон	транскрипція		6	236	ім'я і прізви.
403	Bishop Dennis Dennis Bishop	6		Бишоп Денніс Денніс Бишоп	змішаний		6		Бишоп Деніс Деніс Бишоп	транскрипція		6		3
404	Auntie Muriel Auntie Muriel	6		тетушка Мюріель тетушка Мюріель	змішаний		6	296	тітонька Мюріель тітонька Мюріель	змішаний		6	253	ім'я
405	Vaisey Vaisey	6	275	Вейзі Вейзі	транскрипція		6	302	Вейзі Вейзі	транскрипція		6	259	прізвище
406	Harper Harper	6	275	Харпер Харпер	транскрипція		6	303	Гарпер Гарпер	транскрипція		6	259	прізвище
407	Urquhart Urquhart	6	276	Урхарг Урхарг	транскрипція		6	304	Уркугарг Уркугарг	транскрипція		6	260	прізвище
408	Worple Eldred Eldred Worple Worple	6	295	Уорпл Елдред Елдред Уорпл	транскрипція		6	325	Ворпл Елдред Елдред Ворпл	транскрипція		6	277	ім'я і прізви.
409	Sanguini Sanguini	6	295	Сангвіні Сангвіні	транскрипція	багатозн. на 0	6	325	Сангвіні Сангвіні	транскрипція	багатозн. на 0	6	277	ім'я
410	Robards Gawain Gawain Robards	6	324	Робардс Гавейн Гавейн Робардс	транскрипція		6	357	Робардз Гавейн Гавейн Робардз	транскрипція		6	304	ім'я і прізви.
411	Fergus Fergus	6	333	Фергюс Фергюс	транскрипція		6	366	Фергус Фергус	транскрипція		6	312	прізвище
412	Merrythought Merrythought	6	346	Вилкост Вилкост	онімна заміна		6	381	Веселодум Веселодум	калькування		6	325	прізвище

Продовж. табл. А.1

	Galatea Merrthought	6	405	Галатея Вилкост	змішаний		6	445	Галатея Веселодум	змішаний		6	378	ім'я і прізви.
413	Golpalott	6		Голпалотт			6		Голпелот			6		3
	Golpalott	6	351	Голпалотт	транслітерац.		6	386	Голпелот	транскрипція		6	329	прізвище
414	Scarpin	6		Ескарпін			6		Скарпін			6		3
	Scarpin	6	351	Ескарпін	онімна заміна		6	387	Скарпін	транскрипція		6	329	прізвище
415	Twycross Wilkie	6		Двукрест Уилкі			6		Твайкрос Вілкі			6		2
	Wilkie	6	358	Уилкі			6	394	Вілкі			6	336	ім'я і прізви.
	Twycross	6	359	Двукрест	змішаний		6	395	Твайкрос	транскрипція		6	336	прізвище
	Twycross	6		Двукрест	калькування		6		Твайкрос	транскрипція		6		
	Dog-breath	6	365	Недотыкомка	онімна заміна		6	401	макака	деонімізація		6	342	прізвисько
	Dung-head	6	365	Навозная башка	калькування		6	401	мішком прибитий	деонімізація		6	342	прізвисько
416	Sadwallader	6		Скоткінс			6		Келволдер			6		3
	Sadwallader	6	388	Скоткінс	калькування		6	426	Келволдер	транскрипція	багатозн. на 0	6	362	прізвище
	Bible	6	388	Быкинс	калькування		6	426	Бібел	транскрипція	багатозн. на 0	6	362	прізвище
	Buggins	6	388	Бугайни	калькування		6	426	Багінс	транскрипція	багатозн. на 0	6	362	прізвище
417	Hokey	6		Похлеба			6		Гокі			6		2
	Hokey	6	403	Похлеба	онімна заміна		6	443	Гокі	транскрипція	багатозн. на 0	6	376	ім'я
418	Smith Herzibah	6		Смит Хелзіба			6		Сміт Гелзіба			6		2
	Herzibah Smith	6	405	Хелзіба Смит	транскрипція		6	445	Гелзіба Сміт	транскрипція		6	378	ім'я і прізви.
	Herzibah	6	406	Хелзіба	транскрипція		6	446	Гелзіба	транскрипція		6	379	ім'я
419	Nott	6		Нотт			6		Нот			6		3

Продовж. табл. А.1

	Nott	6	416	Нотт	транслітерац.	6	458	Нот	транскрипція	6	389	прізвище
420	Perper Octavius	6		Перчик Октавий		6		Пепер Октавіус		6		3
	Octavius Perper	6	428	Октавий Перчик	змішаний	6	471	Октавіус Пепер	транслітерац.	6	400	ім'я і прізви.
421	Scrivenshaft	6		Писсаро		6		Скривеншафт		6		3
	Scrivenshaft	6	437	Писсаро	калькування	6	481	Скривеншафт	багатозн. на 0	6	409	прізвище
422	Montgomery	6		Монтгомери		6		Монтгомері		6		3
	Montgomery	6	442	Монтгомери	транскрипція	6	486	Монтгомері	транскрипція	6	414	прізвище
423	Odo	6		Одо		6		Одо		6		3
	Odo	6	456	Одо	транскрипція	6	502	Одо	транскрипція	6	427	ім'я
424	Aubrey Bertram	6		Обри Бертрам		6		Обрі Бертрам		6		3
	Bertram Aubrey	6	497	Бертрам Обри	транскрипція	6	549	Бертрам Обрі	транскрипція	6	467	ім'я і прізви.
	Aubrey	6	497	Обри	транскрипція	6	549	Обрі	транскрипція	6	467	прізвище
425	Prince Eileen	6		Принц Ейлін		6		Принц Айліна		6		3
	Eileen Prince	6	502	Ейлін Принц	змішаний	6	554	Айліна Принц	змішаний	6	472	ім'я і прізви.
	Prince	6	502	Принц	калькування	6	555	Принц	калькування	6	472	прізвище
426	Prince	6		Принц		6		Принц		6		3
	Prince	6	503	Принц	калькування	6	555	Принц	калькування	6	472	прізвище
427	Sarrow Amicus	6		Кэрроу Амикус		6		Керроу Амікус		6		3
	Amicus	6	553	Амикус	транскрипція	6	609	Амікус	транскрипція	6	520	ім'я
428	Sarrow Alecto	6		Кэрроу Алектто		6		Керроу Алектто		6		3
	Alecto	6	553	Алектто	транскрипція	6	609	Алектто	транскрипція	6	520	ім'я
	Alecto Sarrow	7	226	Алектто Керроу	транскрипція	7	198	Алектто Керроу	змішаний	7	193	ім'я і прізви.
429	Gibbon	6		Гиббон		6		Гіббон		6		3

Продовж. табл. А.1

	Gibbon	6	577	Гиббон	транслітерац.		6	635	Гіббон	транслітерац.		6	542	прізвище	1	
430	Bungs Rosalind Antigone	6		Бочкис	транслітерац.		6	653	Бангз Розалінда Антігона			6	557	ім'я і прізви.		
				Розалінда Антігона												Розалінда Антігона Бангз
				Бочкис												змішаний
	Bungs	6	593	Бочкис	онімна заміна		6	653	Бангз	транскрипція		6	558	прізвище		
431	Brookstanton Rupert "Axebanger"	6	593	Брукстэнтон	транскрипція		6	653	Брукстэнтон Руперт "Аксбангер"			6	557	прізвисько	1	
				Руперт "Ампутатор"												Руперт "Аксбангер"
				Брукстэнтон												Брукстэнтон
432	Snape Tobias	6	593	Снегг	транскрипція		6	653	Снейп Тобіас			6	558	прізвисько	1	
				Тобіас												Тобіас
				Снегг												Снейп
433	Thickness Pius	7	5	Толстоватый	транскрипція		7	9	Тікнесі Пій			7	10	ім'я і прізви.	2	
				Пій												Пій Тікнесі
				Пій Толстоватый												Пій Тікнесі
434	Burbage Charity	7	11	Толстоватый	транскрипція		7	15	Бербідж Чаріті			7	16	прізвисько	2	
				Пій												Чаріті
				Пій Толстоватый												Бербідж
435	Dumblemore Percival	7	12	Толстоватый	транскрипція		7	15	Дамблдор Персиваль			7	16	ім'я	2	
				Пій												Чаріті
				Пій Толстоватый												Чаріті

Продовж. табл. А.1

	Ресивал	7	16	Переваль	транскрипція		7	19	Персиваль	транскрипція		7	19	ім'я	1
436	Dumbledore Kendra	7		Дамблдор Кендра			7		Дамблдор Кендра			7			2
	Kendra	7	18	Кендра	транскрипція		7	20	Кендра	транскрипція		7	20	ім'я	
	Kendra Dumbledore	7	217	Кендра Дамблдор	транскрипція		7	191	Кендра Дамблдор	транскрипція		7	186	ім'я і прізви.	
437	Dumbledore Ariana	7		Дамблдор Аріана			7		Дамблдор Аріана			7			2
	Ariana	7	19	Аріана	транскрипція		7	21	Аріана	транскрипція		7	21	ім'я	1
	Ariana Dumbledore	7	354	Аріана Дамблдор	транскрипція		7	307	Аріана Дамблдор	транскрипція		7	301	ім'я і прізви.	
438	Braithwaite Betty	7		Брейтуейт Бетті			7		Брейсвейт Бетті			7			3
	Betty Braithwaite	7	23	Бетті Брейтуейт	змішаний		7	24	Бетті Брейсвейт	змішаний		7	24	ім'я і прізви.	
	Betty	7	25	Бетті	транслітерац.		7	26	Бетті	транслітерац.		7	25	ім'я	
439	Dillonsby Ivor	7		Диллонсбі Айвор			7		Ділонсбі Айвор			7			3
	Ivor Dillonsby	7	26	Айвор Диллонсбі	змішаний		7	27	Айвор Ділонсбі	транскрипція		7	26	ім'я і прізви.	
440	Selwyn	7		Селвін			7		Селвін			7			3
	Selwyn	7	62	Селвін	транскрипція		7	57	Селвін	транскрипція		7	56	прізвище	
		7	261				7	229	Селвін	помилка		7	224	прізвище	
441	Delacour	7		Делакур			7		Делякур			7			3
	Delacour	7	107	Делакур	транскрипція	багатозн. на 0	7	97	Делякур	транскрипція	багатозн. на 0	7	94	прізвище	1
442	Delacour Apolline	7		Делакур Аполлін			7		Делякур Аполіна			7			3
	Apolline	7	107	Аполлін	транслітерац.		7	97	Аполіна	морфолог. модифікація		7	94	ім'я	
	Delacour	7	108	Делакур	транскрипція	багатозн. на 0	7	97	Делякур	транскрипція	багатозн. на 0	7	94	прізвище	1

Продовж. табл. А.1

443	Gorgovitch	7	Горгович				7	Горгович				7		3
	Gorgovitch	7	Горгович	транскрипція			7	Горгович	транскрипція			7	98	прізвисько
	Dragomir Gorgovitch	7	Драгомир Горгович	транскрипція			7	Драгомир Горгович	транскрипція			7	98	ім'я і прізви.
444	Beedle the Bard	7	бард Бидль				7	бард Бидль				7		2
	Beedle the Bard	7	бард Бидль	змішаний			7	бард Бидль	змішаний			7	109	прізвисько
	Beedle	7	Бидль	транскрипція			7	Бидль	транскрипція			7	117	прізвисько
	Lovegood		Лавгуд					Лавгуд						
445	Xenophilus	7	Ксенофіліус				7	Ксенофілій				7		2
	Xenophilus Lovegood	7	Ксенофіліус Лавгуд	транскрипція			7	Ксенофілій Лавгуд	змішаний			7	121	ім'я і прізви.
	Xenophilus	7	Ксенофіліус	транскрипція			7	Ксенофілій	морфолог. модифікація			7	121	ім'я
	Lovegood	7	Лавгуд	транскрипція			7	Лавгуд	транскрипція			7	122	прізвисько
	Xeno Lovegood	7	Ксено Лавгуд	транскрипція			7	Ксено Лавгуд	транскрипція			7	256	ім'я і прізви.
	Xeno	7	Ксено	обмеж. варіативн.			7	Ксено	транскрипція			7	256	ім'я скороч.
446	Lancelot	7	Ланселот				7	Ланселот				7		3
	Lancelot	7	Ланселот	транскрипція			7	Ланселот	транскрипція			7	135	ім'я
447	Dusty	7	пильное пугало				7	Порошенко				7		3
	Dusty	7	пильное пугало	деонімізація			7	Порошенко	калькування			7	149	прізвисько
448	Rowle	7	Роули				7	Роул				7		3
	Rowle	7	Роули	помилка			7	Роул	транскрипція			7	151	прізвисько
		7	Роул	транскрипція			7					7	388	прізвисько
449	Cattermole Reg	7	Кроткотт Редж				7	Катермол Рег				7		2
	Reg Cattermole	7	Редж Кроткотт	змішаний			7	Рег Катермол	транскрипція			7	205	ім'я і прізви.
	Reg	7	Редж	транскрипція			7	Рег	транскрипція			7	206	ім'я скороч.

Продовж. табл. А.1

	Sattermole	7	243	Кроткотт	калькування		7	213	Катермол	транскрипція		7	207	прізвище
	Reginald Sattermole	7	259	Реджинальд Кроткотт	змішаний		7	227	Реджинальд Катермол	транскрипція		7	222	ім'я і прізви.
450	Runcorn	7		Ранкорн			7		Ранкорн			7		2
	Runcorn	7	242	Ранкорн	транскрипція		7	212	Ранкорн	транскрипція		7	207	прізвище
	Albert	7	245	Альберт	транскрипція		7	215	Альберт	транскрипція		7	209	ім'я
451	Wakanda	7		Ваканда			7		Ваканда			7		3
	Wakanda	7	254	Ваканда	транскрипція		7	223	Ваканда	транскрипція		7	218	ім'я
452	Pillsworth Bernie	7		Пілсуорт Берні			7		Пілсуорт Берні			7		3
	Bernie Pillsworth	7	255	Берні Пілсуорт	змішаний		7	224	Берні Пілсуорт	транскрипція		7	218	ім'я і прізви.
453	Bletchley	7		Блетчлі			7		Блетчлі			7		3
	Bletchley	7	255	Блетчлі	транскрипція		7	224	Блетчлі	транскрипція		7	218	прізвище
454	Alderton Arkie	7		Олдертон Аркі			7		Алдертон Аркі			7		3
	Arkie Alderton	7	257	Аркі Олдертон	транскрипція		7	226	Аркі Алдертон	транскрипція		7	221	ім'я і прізви.
455	Sattermole Mary	7		Кроткотт Мері			7		Катермол Мері			7		2
	Ellie Sattermole	7	259	Еллі Кроткотт	змішаний		7	227	Еллі Катермол	змішаний		7	222	ім'я і прізви.
458	Sattermole Alfred	7		Кроткотт Альфред			7		Катермол Альфред			7		3
	Alfred Sattermole	7	259	Альфред Кроткотт	змішаний		7	227	Альфред Катермол	транскрипція		7	222	ім'я і прізви.
459	Gamp	7		Гемп			7		Гемп			7		3
	Gamp	7	292	Гемп	транскрипція		7	255	Гемп	транскрипція		7	250	ім'я
460	Gornuk	7		Горнук			7		Горнук			7		3
	Gornuk	7	295	Горнук	онімна заміна		7	257	Горнук	транскрипція		7	252	ім'я
461	Wright Bowman	7		Райт Боумен			7		Райт Боумен			7		3

Продовж. табл. А.1

	Bowman Wright	7	319	Боумен Райт	транскрипція		7	278	Боумен Райт	транскрипція		7	272	ім'я і прізви.
462	Reverell Ignotus	7		Певерелл Ігнотус			7		Певерелл Ігнотус			7		2
	Ignotus	7	327	Ігнотус	транскрипція		7	285	Ігнотус	транскрипція		7	279	ім'я
	Ignotus Reverell	7	413	Ігнотус Певерелл	змішаний		7	355	Ігнотус Певерелл	транскрипція		7	349	ім'я і прізви.
463	Finkley Barnabus	7		Фінклі Варнава			7		Фінклі Варнабус			7		3
	Mary Cattermole	7	258	Мєри Кропкотт	змішаний		7	226	Мєри Катермол	транскрипція		7	221	ім'я і прізви.
	Mary Elizabeth Cattermole	7	259	Мєри Елізабет Кропкотт	змішаний		7	227	Мєри Елізабет Катермол	транскрипція		7	222	ім'я і прізви.
	Mary	7	266	Мєри	транскрипція		7	233	Мєри	транскрипція		7	228	ім'я
456	Cattermole Maisie	7		Кропкотт Мєйсі			7		Катермол Мєйсі			7		3
	Maisie Cattermole	7	259	Мєйсі Кропкотт	змішаний		7	227	Мєйсі Катермол	транскрипція		7	222	ім'я і прізви.
457	Cattermole Ellie	7		Кропкотт Еллі			7		Катермол Еллі			7		3
	Barnabus Finkley	7	353	Варнава Фінклі	змішаний		7	307	Барнабус Фінклі	транскрипція		7	300	ім'я і прізви.
464	Smeek Enid	7		Смик Енід			7		Смик Еніда			7		3
	Enid Smeek	7	354	Енід Смик	транскрипція		7	307	Еніда Смик	змішаний		7	301	ім'я і прізви.
465	Death	7		Смерть			7		Смерть			7		3
	Death	7	407	Смерть	калькування		7	349	Смерть	калькування		7	344	ім'я
466	Egbert the Egregious	7		Егберт Егройст			7		Егберт Мерзенний			7		3
	Egbert the Egregious	7	412	Егберт Егройст	калькування		7	354	Егберт Мерзенний	калькування		7	349	прізвисько
467	Godelot	7		Годелот			7		Годелот			7		3
	Godelot	7	412	Годелот	транскрипція		7	354	Годелот	транскрипція		7	349	прізвище

Продовж. табл. А.1

468	Hereward	7	Геревард		7	Гереворд		7				7			3
	Hereward	7	Геревард	транскрипція	7	Гереворд	Гереворд	7	354		транскрипція	7	349	прізвище	
469	Loxias	7	Локсій		7	Локсій		7				7			3
	Loxias	7	Локсій	морфолог. модифікація	7	Локсій	Локсій	7	354		морфолог. модифікація	7	349	прізвище	
470	Barnabas Deverill	7	Варнава Деверилл		7	Варнава Деверил		7				7			3
	Barnabas Deverill	7	Варнава Деверилл	змішаний	7	Варнава Деверил	Варнава Деверил	7	354		змішаний	7	349	ім'я і прізви.	
471	Argus	7	Аргус		7	Аргус		7				7			3
	Argus	7	Аргус	транскрипція	7	Аргус	Аргус	7	354		транскрипція	7	349	ім'я	
472	Livius	7	Ливій		7	Ливій		7				7			3
	Livius	7	Ливій	морфолог. модифікація	7	Ливий	Ливій	7	354		морфолог. модифікація	7	349	ім'я	
473	Reverell Antioch	7	Певерелл Антіох		7	Певерелл Антіох		7				7			3
	Antioch	7	Антіох	транскрипція	7	Антіох	Антіох	7	355		транскрипція	7	350	ім'я	
474	Reverell Cadmus	7	Певерелл Кадм		7	Певерелл Кадмус		7				7			3
	Cadmus	7	Кадм	морфолог. модифікація	7	Кадмус	Кадмус	7	355		транскрипція	7	350	ім'я	
475	Scabior	7	Скабіор		7	Скабіор		7				7			3
	Scabior	7	Струпьяр	калькування	7	Скабіор	Скабіор	7	382		транскрипція	7	379	прізвисько	1
	Teddy Remus Lupin	7	Тедді Рімус Люпін	змішаний	7	Тедді Рімус Люпін	Тедді Рімус Люпін	7	438	багатозн. на 0	багатозн. на 0	7	435	ім'я і прізви.	1
	Teddy Lupin	7	Тедді Люпін	змішаний	7	Тедді Люпін	Тедді Люпін	7	440	багатозн. на 0	багатозн. на 0	7	437	ім'я і прізви.	1
	Teddy	7	Тедді	транслітерац.	7	Тедді	Тедді	7	636		транслітерац.	7	632	ім'я зменш.	1
478	Marius	7	Маріус		7	Маріус		7				7			3
	Marius	7	Маріус	транскрипція	7	Маріус	Маріус	7	449		транскрипція	7	446	ім'я	

Продовж. табл. А.1

479	Bogrod	7	Богрод			7	Богрод			7		3
	Bogrod	7	Богрод	транскрипція		7	452	Богрод	транскрипція	7	449	ім'я
480	Gray Lady	7	Серая Дама			7		Сіра Пані		7		2
	Gray Lady	7	Серая Дама	калькування		7	519	Сіра Пані	калькування	7	515	прізвисько
	Helena Ravensclaw	7	Елена Когтевран	змішаний		7	520	Гелена Рейвенклов	транскрипція	7	517	ім'я і прізви.
481	Macdonald Mary	7	Мэри Макдональд			7		Мері Макдональд		7		3
	Mary Macdonald	7	Мэри Макдональд	транскрипція		7	567	Мері Макдональд	транскрипція	7	564	ім'я і прізви.
482	Potter Lily	7	Поттер Лили			7		Поттер Лілі		7		3
476	Ragnuk the First	7	Рагнук Первый			7		Рагнук Перший		7		3
	Ragnuk the First	7	Рагнук Первый	калькування		7	430	Рагнук Перший	калькування	7	427	прізвисько
477	Lupin Ted	7	Люпин Тед			7		Люпин Тед		7		2
	Ted	7	Тед	транскрипція		7	437	Тед	транскрипція	7	434	ім'я
	Lily	7	Лили	морфолог. модифікація		7	633	Лілі	морфолог. модифікація	7	630	ім'я
483	Potter Albus	7	Поттер Альбус			7		Поттер Албус		7		2
	Albus	7	Альбус	транскрипція		7	633	Албус	транскрипція	7	630	ім'я
	Al	7	Ал	транскрипція		7	634	Ал	транскрипція	7	631	ім'я скороч.
	Albus Severus	7	Альбус Северус	транскрипція		7	637	Албус Северус	транскрипція	7	634	ім'я
484	Potter James	7	Поттер Джеймс			7		Поттер Джеймс		7		3
	James	7	Джеймс	транскрипція		7	633	Джеймс	транскрипція	7	630	ім'я
485	Weasley Rose	7	Уизли Роза			7		Візлі Розі		7		3
	Rose	7	Роза	морфолог. модифікація		7	634	Розі	морфолог. модифікація	7	631	ім'я
	Rosie	7	Роза	обмеж. варіативн.	+ на 0	7	635	Розі	обмеж. варіативн.	7	632	ім'я зменш.

Продовж. табл. А.1

486	Weasley Hugo	7	Уизли Хьюго			7	Візлі Х'юго			7			3	
	Hugo	7	Хьюго	транскрипція		7	Х'юго	транскрипція		7	632	ім'я		
487	Malfoy Scorpius	7	Малфой Скорпіус			7	Мелфой Скорпіус			7			3	
	Scorpius	7	Скорпіус	транскрипція		7	Скорпіус	транскрипція		7	632	ім'я		1
488	Weasley Victoire	7	Уизли Марі-Виктуар			7	Візлі Вікторія			7			3	
	Victoire	7	Марі-Виктуар	додавання	+ на 0	7	Вікторія	транспозиція		7	632	ім'я		1